

JSSRA

E-ISSN 2408-1647

วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์

SOCIAL SCIENCES RESEARCH AND ACADEMIC JOURNAL

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2565
Volume No. 2 May - August 2022

**SOCIAL
SCIENCES
RESEARCH AND
ACADEMIC JOURNAL**

วารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (<http://tci.trf.or.th>) และได้รับการรับรองจาก สมศ. แล้ว
 วัตถุประสงค์

วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ตีพิมพ์และเผยแพร่บทความวิชาการและผลงานวิจัย เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการด้านสังคมศาสตร์ โดยมุ่งเน้นงานวิจัยและบทความวิชาการในสาขาสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ พัฒนาสังคม และสหวิทยาการทางด้านสังคมศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการ จากสถาบันอุดมศึกษา องค์กรต่างๆ รวมทั้งนักวิชาการอิสระ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีผลงานทางวิชาการที่จะก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม

เจ้าของ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ 398 หมู่ที่ 9 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทรศัพท์ 0-5621-9100-29 ต่อ 1211 โทรสาร 0-5688-2523 Mobile 09-7924-5216

<http://apr.nsruc.ac.th/>

วารสารฉบับอิเล็กทรอนิกส์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JSSRA>

ที่ปรึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ที่ปรึกษาด้านวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตา อินสมบัติ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณ คุณคิดกัญฐา สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณศิริ ใจมา	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
รองศาสตราจารย์ ดร.จารุณี ทิพย์มณฑล	สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและการเรียนรู้	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ อินตะขัน	สาขาวิชาการบัญชี	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา ชันกสิกรรม	สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.ลักษมี งามมีศรี	สาขาวิชาการตลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.อชิปต์ บุญเหมาะ	สาขาวิชาภาษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร เสมาทอง	สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ต้นฉบับ วิสัยทัศน์ ถิ่นทางพัฒนา/ วรรณกรรม เอี่ยมมี

กำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ฉบับแรกของปี	เดือนมกราคม - เมษายน	กำหนดออก เดือนมกราคม	ปีได้รับบทความ 30 กันยายน
ฉบับที่สองของปี	เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม	กำหนดออก เดือนพฤษภาคม	ปีได้รับบทความ 30 มกราคม
ฉบับที่สามของปี	เดือนกันยายน - ธันวาคม	กำหนดออก เดือนกันยายน	ปีได้รับบทความ 30 พฤษภาคม

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีเปิดทางวิชาการให้นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สนใจ ได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ เพื่อร่วมกัน “สรรค์สร้างความรู้ นำสู่สังคม”

สาระในวารสารฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิชาการ 2 บทความ บทความวิจัย 11 บทความ บทความวิทยานิพนธ์ 3 บทความ ได้แก่ สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้ 1 บทความ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน 1 บทความ และสาขาวิชารัฐศาสตร์ 1 บทความ โดยเป็นบทความจากภายนอกสถาบัน 14 บทความ และบทความจากภายในสถาบัน 2 บทความ

หวังอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะใดในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขออ้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

ที่	หน้า
บทความวิชาการ	
1 แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน : การใช้การแข่งขันเกมแบบเป็นกลุ่มร่วมกับ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไต่เพื่อพัฒนาการรับรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่.....	กัญญาภัทร ศุภสาร, จารุณี ทิพยมณฑล, สิริระ สมนาม 1
2 การจัดการเรียนการสอนภาษาดิจิทัลฐานภาระงานแบบไฮบริดเพื่อผู้เรียนยุคดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21.....	พิมพ์วิรัช อาทรรวางกูร, จารุณี ทิพยมณฑล, ชรินทร์ มั่งคั่ง 13
บทความวิจัย	
3 การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	สุภาพร ปรีดา 31
4 การพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง.....	ณัฐนิรันดร์ ปอศิริ 47
5 ปัจจัยของการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ชีวสาคัญชุมชนของ อำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร.....	ชินวัตร เชื้อสระคู 63
6 การใช้บอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) เพื่อพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองจาก โรคติดต่อในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	จุฑาพร ปันทวัง, เกศรินทร์ ศรีชนะ 77
7 สักยภาพและตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครู โรงเรียนบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงราย.....	อนันต์ แก้วตาดีบ, สุชาติ ลีตระกูล 91
8 รูปแบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีความเหมาะสมสำหรับบริบทประเทศไทย	พรเพชร ชลศักดิ์ตระกูล 105
9 อิทธิพลของการบริหารผลการปฏิบัติงานและความยุติธรรมในองค์กรต่อความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากร โรงพยาบาลเอกชน.....	บุษกร คำโฮม, ธวรินทร์ เครือโฮม 121
10 ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาคู.....	สุชาติพิชญ์ งามนิล 137
11 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์ 151
12 การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่เหมาะสม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19.....	จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, สุพรทิพย์ ธนภัทร โชติวัต, วรรัตน์ แก้วอุไร, อมรรัตน์ วัฒนาร, กัญญาภัค พุ่มแย้ม 167

สารบัญ

ที่		หน้า
	บทความวิจัย	
13	หลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง.....ปริณูญา สีทอง, ปณิสรา จันทร์ปาละ	185
	บทความวิทยานิพนธ์	
14	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวนสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษา.....ภัณทิรา ศรีใจ สมบัติ ท้ายเรือคำ	199
15	ผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลาร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....ลัดดา คฤหพาน, นิเวศน์ คำรัตน์	213
16	ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมฝ่ายปากเรือ ณ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร.....จิตติ อุนยเกียรติ, ศรีรัฐ โกวงศ์, วัลลภ รัฐนัตรานนท์	227

Contents

No.		Page
Research Articles		
1	Mother Tongue-Based Language Learning Approach: Implementation of TGT with English-Tai Teaching Aids to Develop English Vocabulary Recognition Skill among Ethnic Tai Students <i>Kunyaphat Supasan, Jarunee Dibyamandala, Sira Somnam</i>	2
2	The Implementation of Hybrid Learning Approach for Digital Task Based Language Teaching (DTBLT)..... <i>Pimvalee Athonvarangkul, Jarunee Dibyamandala, Charin Mangkhang</i>	14
Articles		
3	The Research and Development of Additional Course Curriculum on Nakhon Sawan Chinese New Year Festival for Mathayomsuksa 1 Students..... <i>Supaporn Preeda</i>	32
4	The Development of Research Problem Determination Skills for Undergraduate students' Ang Thong College of Dramatic Arts..... <i>Nutnirun Porsiri</i>	48
5	Factors in operations effecting the success on innovation of Community Enterprise of Wanyai District, Mukdahan Province..... <i>Chinnawat Chueasraku</i>	64
6	Using Educational Board Game: Game of Germs to Develop Self-Care Protection Skills from Viral Infection in Primary Students in Mae Yao Wittaya School, Mueang District, Chiang Rai Province..... <i>Jutapon Bantawang, Ketsarin Sritana</i>	78
7	The Potential and Indicators of STEM Learning Design Skill for Highland School Teachers in Chiang Rai Province..... <i>Anan Kaewtatip, Suchart Leetagoon</i>	92
8	The Appropriate Format of Sex Offenders' Registration in the Context of Thailand..... <i>Pornphet Cholsaktrakul</i>	106
9	Influences of Performance Management and Organizational Justice on Employees' Organizational Commitment, Private Hospitals..... <i>Bussakorn Khumhome, Tawamin Kruasom</i>	122
10	The Effect of Learning Management Based on CIPPA Model with Graphic Organizer to Promote Analytical Thinking Ability of Teacher Students..... <i>Suthathip Ngamnin</i>	138
11	The Developing of a Learning Management Model to Promote Public Relations Media Production Skills Using Local Attractions Base for Undergraduate Students..... <i>Sasipong Srisawat</i>	152
12	The Development of Teachers' Training Package to Develop a Local Earthquake Disaster Curriculum with Appropriation to the Pandemic of COVID-19..... <i>Jakkrit Jantakoon,</i> <i>Suphornthip Thanaphatchottiwat, Wareerat Kaewurai,</i> <i>Amormrat Wattanatorn, Kanyaphak Phumyaem</i>	168

Contents

No.		Page
	Articles	
13	The Curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School, Mueang Lampang District, Lampang Province..... <i>Parinyapast Seethong, Panisara Chanpala</i>	186
	Dissertations	
14	The Development of Mathematics Learning Activities to Promote Number Sense for Primary School Students..... <i>Pantira Srijai, Sombat Tayraukham</i>	200
15	The Effect of Learning Management According to Polya’s Problem Solving Process with Bar Model Techniques Towards Problem Solving Ability and Attitudes Towards Mathematics Learning of Matthayomsuksa 2 Students..... <i>Ladda Karuhapan, Nives Khamrat</i>	214
16	Satisfaction of the Trainees in the Naval Division at the Regional Harbor Office, Chumphon Branch..... <i>Thiti Unyakiat, Srirath Gohwong, Wanlop Rathachatranon</i>	228

แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน: การใช้การแข่งขันเกมแบบ เป็นกลุ่มร่วมกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไต่เพื่อพัฒนาการรับรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่*

กัญญาภัทร ศุภสาร¹ จารุณี ทิพยมณฑล² สิริระ สมนาม³

(วันที่รับบทความ: 10 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

ภาษาแม่ (Mother Tongue or L1) เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาเป็นอันมาก เพราะนอกจากจะส่งผลต่อด้านสติปัญญาแล้ว ภาษาแม่มักมีผลต่อพัฒนาการ ด้านอารมณ์และจิตใจด้วย หากทักษะภาษาแม่ของผู้เรียนในวัยเยาว์ไม่สมบูรณ์ก็อาจส่งผลให้พัฒนาการในการเรียนภาษาที่สองช้าลงเช่นกัน ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาแม่จึงเป็นผลดีในการเรียนรู้ภาษาที่สอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่มีการสัมผัสภาษา ดังเช่น ภาคเหนือของไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางภาษามากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ ประกอบด้วยหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ด้วย นับเป็นความท้าทายของครูสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนชาติพันธุ์ไทใหญ่ เพราะนักเรียนกลุ่มดังกล่าวมักเกิดปัญหาการเรียนคำศัพท์ช้า เนื่องจากความต่างระหว่างภาษาแม่ของผู้สอนและผู้เรียน วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน และนำเสนอแนวทางการเรียนรู้โดยใช้การแข่งขันเกมแบบเป็นกลุ่ม (Team-Games-Tournament-TGT) บูรณาการกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไต่ บนแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการรับรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

คำสำคัญ: การสัมผัสภาษา, แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน, การแข่งขันเกมแบบเป็นกลุ่ม, สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไต่, การบูรณาการการแข่งขันเกมแบบเป็นกลุ่มร่วมกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไต่

* บทความวิชาการ สาขาวิชาการศึกษา ภาษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา ภาษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, E-mail: kunyaphat_s@cmu.ac.th

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการศึกษา ภาษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, E-mail: jarunee.d@cmu.ac.th

³ อาจารย์ สาขาวิชาการศึกษา ภาษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, E-mail: sira.s@cmu.ac.th

Mother Tongue-Based Language Learning Approach: Implementation of TGT with English-Tai Teaching Aids to Develop English Vocabulary Recognition Skill among Ethnic Tai Students*

Kunyaphat Supasan¹ Jarunee Dibyamandala² Sira Somnam³

(Received: August 10, 2021; Revised: August 12, 2021; Accepted: December 22, 2021)

Abstract

Mother tongue (Mother Tongue or L1) is essential for primary learners, not only for a part of intellectual ability but also in parts of emotional and mental development. Inadequate mother tongue language skills could delay learning ability in the second language learning ability of individuals. Giving priority on learning mother tongue is beneficial for second language learning ability, especially the learners living in the areas of language in contact. Northern region of Thailand is one of the most multilingual communities where the ethnic groups variously live, including the ethnic Tai. It was a challenge to teachers of English for engaging learning activities for ethnic Tai group because of the differences between mother tongues of teachers and learners. The objectives of this paper were to study and analyze about Mother tongue-based learning approach and offer guidelines of teaching method using Team-Games-Tournament (TGT) integrated with English-Tai teaching aids based on mother tongue-based learning approach to develop English vocabulary recognition skill among ethnic Tai students in grade 2.

Keywords: Language in contact, Mother Tongue-Based Learning approach, Team-Games-Tournament (TGT), English-Tai teaching aids, TGT teaching method Integrated with English-Tai Teaching Aids

* Academic Article from Department of Language Education, Faculty of Education, Chiang Mai University

¹ Master Student of Language Education, Faculty of Education, Chiang Mai University. Email: kunyaphat_s@cmu.ac.th

² Associate Professor of Language Education, Faculty of Education, Chiang Mai University. Email: jarunee.d@cmu.ac.th

³ Lecturer of Language Education, Faculty of Education, Chiang Mai University. Email: sira.s@cmu.ac.th

บทนำ

ประเทศไทยถือว่าตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนที่มีความหลากหลายทางภาษา กล่าวคือมีทั้งภาษาไทยกลางซึ่งเป็นภาษาราชการ ภาษาท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค และภาษาชาติพันธุ์ เช่น ภาษาม้ง ภาษาได ภาษากะเหรี่ยง และภาษามูเซอ เป็นต้น ซึ่งความหลากหลายทางภาษานี้จะก่อให้เกิดปัญหาด้านการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ปัญหาหลักที่พบคือนักเรียนกลุ่มนี้จำคำศัพท์ได้น้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดโดยสถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความแตกต่างของความสามารถในการรับรู้คำศัพท์นี้จะพบได้ชัดเจนในกลุ่มห้องเรียนที่มีการเรียนรวมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยอุปสรรคในการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์จะมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการสัมผัสภาษา (Language in contact) การสัมผัสภาษาจะเกิดขึ้นเมื่อภาษา 2 ภาษาหรือมากกว่าถูกใช้โดยผู้พูดคนเดียวกัน โดยการสัมผัสภาษาอาจเกิดขึ้นในรูปแบบการสลับภาษา (code-switching) การปนภาษา (code-mixing) การยืมภาษา (linguistic borrowing) และการแทรกแซงภาษา (linguistic interference) (อรรถวิทย์ รอดเจริญ และคณะ, 2559) โดยทั่วไปแล้วนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียนภาษาอังกฤษในประเทศไทยมีโอกาสการเกิดการสัมผัสภาษาถึง 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษากลุ่มชาติพันธุ์ แตกต่างจากเด็กไทยที่มีการสัมผัสภาษาเบื้องต้นเพียง 2 ภาษาคือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ด้วยเหตุนี้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์จึงมีปัญหारेื่องการรับรู้คำศัพท์ เพราะต้องใช้เวลาในการประมวลผลในการเรียนนานกว่านักเรียนไทย นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวอาจเผชิญอุปสรรคด้านการสื่อสารกับครูผู้สอนเนื่องจากภาษาแม่ที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนจีนยูนนาน โรงเรียนบ้านใหม่หนองบัว จังหวัดเชียงใหม่ (ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร, 2555) ซึ่งครูใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ในขณะที่นักเรียนใช้ภาษาจีนยูนนาน อีกตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ครูใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่แต่นักเรียนใช้ภาษามลายูถิ่น (ยูนีเซฟและมหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย, 2559)

จากปัญหาที่กล่าวมาเบื้องต้น จะเห็นได้ว่าการสอนภาษาให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์นั้นมีความท้าทายเป็นอย่างมาก ผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องมีเทคนิคในการเรียนและการสอนที่เหมาะสมร่วมกันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพราะหากเลือกเทคนิคการสอนที่ไม่เหมาะสม อาจเป็นเหตุให้นักเรียนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน ขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา และเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติทางการเรียนรู้ภาษา ยิ่งไปกว่านั้น วิธีการสอนที่ลดบทบาทของภาษาชาติพันธุ์ลง อาจส่งผลโดยตรงต่อการสูญเสียความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากนักเรียนไม่เห็นคุณค่าของภาษาของตน รัฐบาลเองได้ตระหนักถึงปัญหาการสูญเสียภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์นโยบายภาษาแห่งชาติ พ.ศ.2561-2564 โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบาย ข้อ 2.2 ระบุว่า รัฐพึงดูแลรักษาและ

ส่งเสริมสนับสนุนภาษาท้องถิ่น รวมทั้งวรรณกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนในตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ ซึ่งเป็นมรดกของชาติที่มีคุณค่าให้มืบทาทการใช้ภาษาในการศึกษาในสื่อมวลชน (ท้องถิ่น) และในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561)

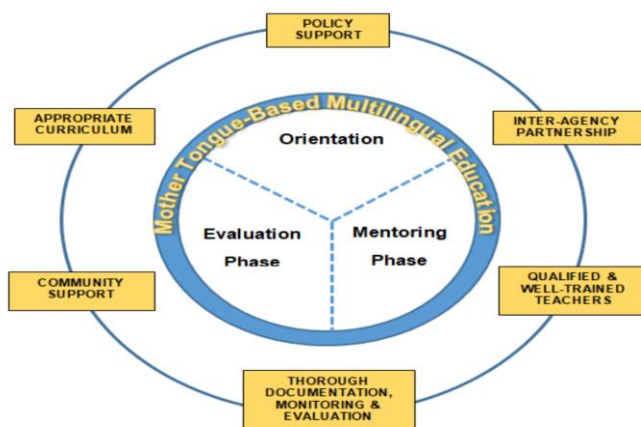
ดังนั้นวิธีการสอนภาษาให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยการบูรณาการระหว่างภาษาชาติพันธุ์กับภาษาที่ต้องการสอนที่เรียกว่า “แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน” จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากภาษาแม่เป็นภาษาที่มีอิทธิพลต่อการสอนภาษาเป็นอย่างมาก นักภาษาศาสตร์ได้ให้ความสำคัญจุดนี้มาโดยตลอด (อัคริยา นันทศิริพล และ ปิยะดา มหามนตรี, 2562) มีรายงานจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย ที่องค์การยูนิเซฟร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหิดลดำเนินโครงการการจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาว่า นักเรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ มีทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยราบรื่นขึ้นจากแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน อีกหนึ่งงานวิจัยเป็นการทดลองใช้ภาษาจีนยูนนานในการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนระดับชั้นอนุบาลที่มีภาษาจีนยูนนานเป็นภาษาแม่ ผลการศึกษาบ่งชี้ว่านักเรียนไม่กลัวการมาโรงเรียน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีขึ้น กล้าแสดงออกและมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น (ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร, 2555)

ในบทความนี้จึงได้นำเสนอแนวทางการสอนภาษาอังกฤษให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การแข่งขันแบบเกมเป็นกลุ่ม (Team-Games-Tournament - TGT) ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ มาบูรณาการร่วมกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไต่ที่ผลิตขึ้นโดยกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ได้ออกแบบจากแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน และได้พิจารณาถึงขั้นตอน หลักการออกแบบเกม จำนวนคำศัพท์ ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา รวมถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนประกอบด้วย

แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน (Mother Tongue-Based Language Learning Approach)

แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน เป็นการเริ่มต้นเรียนจากสิ่งที่ผู้เรียนรู้ก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนสิ่งที่ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ประสบการณ์ ภาษาและวัฒนธรรม ทั้งนี้หากการเรียนรู้ภาษาแม่ของผู้เรียนถูกวางแผนไว้ดีย่อมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ในผู้เรียนในกลุ่มทวิ-พหุภาษาได้ ผลงานวิจัยทั่วโลกเผยว่า เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อใช้ภาษาแม่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งพื้นฐานนี้จะเป็นทักษะที่สามารถต่อยอดการเรียนรู้ภาษาและเนื้อหาของสาระการเรียนรู้อื่นได้อย่างดี (ยูนิเซฟและมหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย, 2559) นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่าภาษาแม่ส่งผลดีต่อทักษะทางวิชาการ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อีกทั้งยังส่งเสริมความภูมิใจทางวัฒนธรรม ยิ่งไปกว่านั้น แนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานยังเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้

ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้เรียนอีกด้วย ดังภาพที่ 1 แสดงถึงปัจจัยของแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดใน การจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนด้านนโยบาย ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน หลักสูตรที่เหมาะสม ครูผู้ผ่านการฝึกอบรม การมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงเอกสาร และการประเมิน เป็นต้น

(Perez, 2019)

ภาพที่ 1: กรอบการทำงานการจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานในประเทศฟิลิปปินส์

จะเห็นได้ว่านอกจากปัจจัยภายนอกที่เป็นกรอบการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน แล้ว ยังมีปัจจัยภายในเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย การปรึกษาหารือ และการประเมินซึ่งนับเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติเช่นกัน ไม่เพียงแต่งานวิจัยต่างประเทศที่ยืนยันถึงความสำเร็จจากแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานในชั้นเรียนเท่านั้น ในประเทศไทยก็มีการดำเนินโครงการเรียนรู้แบบทวิ-พหุภาษาที่ใช้ภาษาแม่เป็นฐานโดยองค์กรยูนิเซฟร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งผลวิจัยยืนยันว่าการนำภาษาแม่มาใช้ในห้องเรียน ทำให้สามารถสอนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพให้แก่เด็กที่มีภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ได้ จากการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว ผู้เขียนจึงสนใจนำแนวคิดแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ โดยใช้รูปแบบการแข่งขันแบบเกมเป็นกลุ่มบูรณาการกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไค

การแข่งขันแบบเกมเป็นกลุ่ม (Team-Games-Tournament-TGT)

การแข่งขันแบบเกมเป็นกลุ่ม (TGT) เป็นเทคนิคการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่จัดการเรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนร่วมทำงานและช่วยเหลือกัน มีการแบ่งกลุ่มที่ต้องลดความสามารถและเพศ แล้วส่งตัวแทนเข้าแข่งขันในเกมเชิงวิชาการกับผู้เรียนกลุ่มอื่น โดยการ

แข่งขันจะดำเนินไปเรื่อย ๆ จนได้ผู้ชนะ ความสนุกสนานจากการเล่นเกมเป็นอีกปัจจัยซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ อีกทั้งเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างการแข่งขันซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ (สทธีร์ ลักษณะสุด, 2563)

สำหรับขั้นตอนของ TGT สิริลักษณ์ ไชสงคราม และ ศิริวรรณ วัฒนวัฒนารชัย (2563) ได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้

1) ขั้นสอน (Teach) ผู้เรียนจะได้เรียนเนื้อหาที่จำเป็นในช่วงเวลาเรียน โดยส่วนใหญ่การสอนจะเป็นแบบบรรยาย หรืออาจประกอบด้วยการสอนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จะไปใช้ในขั้นกิจกรรมกลุ่มและขั้นตอนการแข่งขัน

2) ขั้นกิจกรรมกลุ่ม (Team) เป็นการแบ่งผู้เรียน เป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน โดยละทิ้งความสามารถและเพศ จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้คือ ต้องการให้ผู้เรียนในกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทบทวนความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การแข่งขัน

3) ขั้นการแข่งขัน (Tournament) ถือว่าเป็นกิจกรรมหลักของ TGT โดยในแต่ละสัปดาห์จะมีการเล่นเกมหนึ่งเกม ก่อนเริ่มกิจกรรมเกมแข่งขัน ผู้สอนจะต้องอธิบายการเล่นเกมให้กับผู้เรียนได้รับทราบ จากนั้นผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะคัดเลือกตัวแทน 1-2 คน ซึ่งอาจใช้การจับฉลากหรือสมาชิกในกลุ่มร่วมวางแผนส่งตัวแทนเข้าแข่งขัน โดยทุก ๆ ครั้งที่มีการเปลี่ยนเกม จะต้องมีการเปลี่ยนตัวแทนการเล่นเกมเสมอ เมื่อเกมในแต่ละสัปดาห์สิ้นสุด จะมีการเรียงลำดับกลุ่มตามคะแนนที่ได้ หากเล่นเกมจนครบทุกเกมแล้ว ก็จะมีการสรุปผลการแข่งขันจากลำดับทีมที่ชนะในแต่ละสัปดาห์ เพื่อหาทีมที่ชนะเพียงทีมเดียวในการแข่งขัน

4) ขั้นให้รางวัลกลุ่ม (Team recognition) เป็นการประกาศคะแนน กล่าวชมเชยและให้รางวัลแก่ทีมที่ชนะการแข่งขัน

5) ขั้นสรุปบทเรียน (Wrap up) เป็นขั้นตอนการสรุปเนื้อหาการเรียนการสอน

ด้วยเหตุที่ว่า ผู้เขียนใช้กิจกรรม TGT ในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในขั้นตอนการแข่งขันที่ค่อนข้างจะมีรายละเอียดบางขั้นตอนจึงถูกปรับลดลง และได้ใช้กิจกรรม TGT แทนกระบวนการในการสอนภาษาแบบ 3Ps ไม่ว่าจะเป็นขั้นนำ (Present) ขั้นฝึก (Practice) หรือขั้นการผลิตชิ้นงาน (Production) ประกอบด้วยเกมทั้งหมด 11 เกมที่ได้ออกแบบเอง มีวิธีเล่นโดยสรุปดังต่อไปนี้

1) เกม “Slap the board” ครูจะติดบัตรคำภาษาไทยและภาษาไทยบนกระดาน ให้นักเรียนฟังคำใบ้ปริศยากันในกลุ่มแล้วส่งตัวแทนวิ่งไปแตะบัตรคำบนกระดานให้ถูกต้อง

2) เกม “Game show” แต่ละกลุ่มจะได้รับบัตรคำภาษาไต่และภาษาไทย เมื่อครูอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษนักเรียนต้องยกบัตรคำที่มีความหมายตรงกัน ไม่ว่าจะเป็นภาษาไต่หรือไทย

3) เกม “On my farm” นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันบรรยายภาพโดยใช้ there is/ there are ให้ได้มากที่สุดภายในเวลา 2 นาที

4) เกม “Mime” ตัวแทนจากกลุ่มไปคำภายในเวลา 1 นาที ให้เพื่อนในทีมตอบเป็นภาษาอังกฤษและอ่านออกเสียงคำศัพท์ให้ถูกต้องโดยไปคำให้ได้จำนวนคำมากที่สุด

5) เกม “Super mime” ตัวแทนจากกลุ่มไปคำโดยใช้ท่าประกอบได้เพียง 3 ท่าภายในเวลา 1 นาที ไปคำให้เพื่อนในทีมตอบภาษาอังกฤษหรือภาษาไต่ให้ถูกต้องได้มากที่สุดเช่นกัน

6) เกม “Funny food wheel” ภายในเวลา 3 นาที ผู้เข้าแข่งขันจะต้องเติมคำศัพท์ด้วยบัตรคำภาษาอังกฤษและบัตรคำภาษาไต่ลงในวงล้ออาหารให้ได้มากที่สุด

7) เกม “Take me to my mate” ครูติดบัตรภาพบนกระดาน จากนั้นนักเรียนต้องเลือกบัตรคำบัตรภาษาอังกฤษและบัตรคำภาษาไต่ ไปติดคู่กับภาพบนกระดานให้ถูกต้อง

8) เกม “This is my...” อาสาสมัครของห้อง 1 คนออกมาเป็นแบบ (model) คุณครูจะเป็นผู้ชี้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย หากผู้เข้าแข่งขันกลุ่มไหนตอบเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอังกฤษพร้อมภาษาไต่ได้จะได้รับคะแนน

9) เกม “The magic card” ครูติดสื่อการสอน My body บนกระดาน ครูอ่านคำแปลภาษาไทย เช่น “ผม” นักเรียนต้องนำป้ายภาษาอังกฤษพร้อมป้ายภาษาไต่ไปติดบนสื่อให้ถูกต้อง เพื่อจะได้รับคะแนนและบัตรรางวัลสิทธิ์ต่าง ๆ เช่น บัตรเพิ่มคะแนน บัตรพัก 5 นาที บัตรขอฟังเพลงในห้องเรียน และบัตรขอเลื่อนวันส่งงาน เป็นต้น

10) เกม “Where is my mate?” ผู้เข้าแข่งขันแต่ละกลุ่มต้องนำบัตรคำภาษาอังกฤษมาติดคู่กับบัตรคำภาษาไทยและบัตรคำภาษาไต่บนกระดานภายในเวลา 3 นาที เกมนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณี “ปอยส่างลอง” ประเพณีการบวชลูกแก้วชาวไทยใหญ่

11) เกม “You name it” ครูจะแสดงรูปภาพเกี่ยวกับประเพณีปอยส่างลอง ผู้เข้าแข่งขันต้องนำบัตรคำภาษาอังกฤษและบัตรคำภาษาไต่ขึ้นมาและอ่านและสะกดภาษาอังกฤษให้ถูกต้อง

เกมทุกเกมนั้น มีจุดสำคัญคือเน้นให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม หากเป็นเกมที่มีระยะเวลากำหนดไว้ ช่วงเวลานั้นจะเป็นช่วงเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มและตัวแทนผู้เข้าแข่งขันปรึกษากันและกันก่อนตอบคำถามหรือทำกิจกรรมที่กำหนด ที่สำคัญคือผู้เรียนจะได้คิดเชื่อมโยงระหว่างภาษาอังกฤษ ภาษาไต่ และภาษาไทย โดยมีภาษาไต่ซึ่งเป็นภาษาแม่ของนักเรียนเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้คำศัพท์ที่ตั้งไว้ จากกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่

เกิดขึ้นและจากการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเอง อย่างไรก็ตามเกมทั้งหมดจะต้องใช้สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไค เป็นสื่อประกอบการเล่นเกมทุกเกมด้วย

สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไค (English-Tai Teaching Aids)

สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไค เป็นสื่อที่ผู้เขียนผลิตขึ้นโดยอาศัยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการสอนแบบทวิภาษาจากแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานคือการเริ่มเรียนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและมีประสบการณ์ ก่อนที่จะขยายไปสู่สิ่งใหม่หรือเรื่องไกลตัว (สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559) ดังนั้นความรู้เดิมจึงถือเป็นสิ่งสำคัญ จากการศึกษาดังกล่าวผู้เขียนจึงเกิดแนวคิดที่จะเพิ่มภาษาไคลงไปนสื่อการเรียนรู้ ให้สื่อประกอบด้วย รูปภาพ ภาษาอังกฤษ ภาษาไค (ที่ใช้ตัวอักษรไทย) และภาษาไทยในสื่อบางชิ้น ตัวอย่างเช่น บัตรคำหมวดสัตว์ นอกจากรูปสิงโต คำไป่ภาษาอังกฤษ และคำศัพท์ภาษาอังกฤษ “lion” ก็จะมีบัตรคำภาษาไค “สาตลี” อยู่ด้วย หรือบัตรคำศัพท์รูปหมีแพนด้าที่มีคำไป่ภาษาอังกฤษ และคำศัพท์ภาษาอังกฤษ “panda” ก็มีบัตรคำภาษาไค “หมีแพนด้า” เพิ่มเข้าไปด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ เพราะการใช้ภาษาแม่อาจช่วยผู้เรียนให้ลดขั้นตอนและเวลาประมวลผลระหว่างการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษลง ในส่วนของคำศัพท์นั้น ผู้เขียนนำคำศัพท์จากหนังสือเรียน Say Hello 2 และคำศัพท์พื้นฐานที่สอดคล้องตามคำศัพท์ภาษาอังกฤษพื้นฐานระดับประถมศึกษา (สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) รวมถึงคำศัพท์เกี่ยวกับวัฒนธรรม “ปอยส่างลอง” ซึ่งเป็นประเพณีของชาวไทใหญ่ จัดเป็น 5 หมวด หมวดละ 16 คำ ได้แก่ หมวดสัตว์ อาชีพและสถานที่ อาหาร ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และ ประเพณีปอยส่างลอง รวมทั้งหมด 80 คำ เป็นคำศัพท์ที่เพิ่มเติมภาษาไค 37 คำ (เฉลี่ยหมวดละ 7-8 คำ) หลังทำกิจกรรมชุมนุม นักเรียนจะได้เรียนรู้คำศัพท์ที่ควรรู้ 80 คำ ถือว่าได้รู้คำศัพท์เพิ่มเติมจากชั้นเรียนปกติอีกเป็นจำนวน 1 ใน 3 ส่วน จากที่สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ 250 คำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การผลิตสื่อเริ่มจากสื่อที่เป็นเพียงบัตรภาพและบัตรคำภาษาไคในภาพ (ก) จากนั้นได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อในภาพ (ข) และได้เพิ่มคำศัพท์ภาษาไคในหมวดคำศัพท์อื่น ๆ จนได้สื่อการเรียนรู้ดังภาพ (ค) ที่มีความหลากหลายขึ้น ไม่ว่าจะเป็น รูปภาพ บัตรคำ ภาษาไค บัตรคำภาษาไทย บัตรคำภาษาอังกฤษ และวงล้อคำศัพท์ เป็นต้น ในส่วนของภาษาไคนั้นผู้เขียนได้สอบถามความถูกต้อง จากครูประเสริฐ ปัญญาวงศ์ (สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2564) ผู้มีประสบการณ์ทางการสอนภาษาไค โรงเรียนบ้านเวียงหวาย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนดำเนินการผลิตสื่อภาษาอังกฤษ-ไค

ภาพที่ 2: การผลิตสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไค

การแข่งขันเกมแบบเป็นกลุ่ม (TGT) บูรณาการกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไค

การนำสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไค มาบูรณาการใช้กิจกรรม TGT มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการรับรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในกิจกรรมชุมนุม มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้ง 4 ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศและเพิ่มความมีชีวิตชีวาในการจัดการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ การดำเนินกิจกรรมเกมจึงมีหลักการระดับความยากง่าย และข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

ในเกมแรก ๆ จะเน้นให้นักเรียนจับคู่คำศัพท์เพื่อสื่อความหมายของคำศัพท์ระหว่างภาษาอังกฤษ ภาษาไค และภาษาไทยแบบพื้นฐานก่อน เช่น การวิ่งไปแตะบัตรคำบนกระดานในเกมที่ 1 Slap the board หรือการยกบัตรคำตามที่ครูอ่านในเกม Game show ซึ่งเป็นเกมที่ 2 เป็นต้น จากนั้นนักเรียนจะได้เริ่มใช้ทักษะการคิดมากขึ้น เช่น การแต่งประโยคบรรยายภาพจากเกมที่ 3 On my farm การใบ้คำจากบัตรภาพในเกมที่ 4 Mime รวมถึงการใบ้คำที่มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นของเกมที่ 5 Super mime จากนั้นเพื่อไม่ให้นักเรียนรู้สึกเบื่อ เกมยากจนเกินไป เกมที่ 6 Funny food wheel และเกมที่ 7 Take me to my mate ก็ยังมีกติกาคือที่ให้นักเรียนนำศัพท์ไปเติมบนสื่อการเรียนรู้หรือจับคู่บนกระดานเท่านั้น แล้วเมื่อดำเนินกิจกรรมมาระยะหนึ่งในเกมที่ 8 This is my... ผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วมคือเป็น model ในการเล่นเกม ส่วนเกมที่ 9 The magic card หลังจากเติมคำศัพท์บนสื่อการเรียนรู้ได้ถูกต้อง ผู้เรียนจะได้รับรางวัลที่ซึ่งไม่เป็นเพียงคะแนนแต่มี magic card เป็นรางวัลอภิสถิธิ์ในชั้นเรียนเพื่อเสริมแรงจูงใจทางบวกอีกด้วย สำหรับ 2 เกมสุดท้าย Where is my mate? (เกมที่ 10) และ You name it (เกมที่ 11) นักเรียนจะต้องเรียนคำศัพท์เกี่ยวกับประเพณีปอยส่างลองซึ่งมีระดับความยากเพิ่มขึ้น ดังนั้นเกมที่ใช้จึงเป็นการเชื่อมโยงคำศัพท์จากการจับคู่แบบเกมแรก ๆ

จากการทดลองสอนแบบ TGT บูรณาการกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไต่ เบื้องต้นพบว่าผู้เรียนให้ความสนใจในการเรียนคำศัพท์มากขึ้น บรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ว่าการเรียนแบบปกติ เนื่องจากผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในขณะที่ได้ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปด้วย ผู้เรียนสนใจสื่อการเรียนรู้และให้ความร่วมมือในการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนว่า แม้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวตกอยู่ในสถานการณ์การสัมผัสภาษาบนพื้นฐานความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม แต่หากครูผู้สอนมีหลักคิดที่เป็นระบบ มีแนวคิดรองรับ ประกอบกับมีวิธีการฝึกที่ง่าย เป็นรูปธรรม และหลากหลายจะช่วยดึงดูดผู้เรียน อาศัยความตั้งใจและความพยายามของทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน ก็อาจช่วยลดปัญหาการสอนภาษาแก่นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ (สิระ สมนาม, 2560)

ภาพที่ 3: การทดลองสอนการแข่งขันแบบเกมเป็นกลุ่มบูรณาการกับสื่อการสอนภาษาอังกฤษ-ไต่

สรุป

การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ นับเป็นอีกหนึ่งความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนของครูไทย เนื่องจากความแตกต่างของภาษาแม่ทั้งฝ่ายผู้สอนและผู้เรียน ด้วยเหตุนี้การออกแบบกิจกรรมในชั้นเรียนรวมถึงการผลิตสื่อการเรียนรู้จึงควรเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน สำหรับแนวทางการเรียนรู้แบบทวิ-พหุภาษาบนแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน นอกจากจะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นแล้ว ยังสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบวกและเพิ่มความมั่นใจทางวัฒนธรรมแก่ผู้เรียนด้วย เนื่องจากผู้เรียนได้เกิดความรู้สึกภูมิใจในการถ่ายทอดภาษา ภูมิปัญญา ตามประเพณีและวัฒนธรรมอันมีคุณค่า ที่สำคัญต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (อภิรดี ไชยกาล และคณะ, 2561) อีกทั้งมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นเป็นสิ่งที่กำหนดไว้ในนโยบายชาติอีกด้วย อย่างไรก็ตามแนวคิดแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน การแข่งขันแบบเกมเป็นกลุ่มร่วมกับสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ-ไต่ในบทความนี้ เป็นเพียงหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้การสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษแก่นักเรียนชาติพันธุ์ไทใหญ่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นแนวทางการสอนนี้จึงยังต้องการการพัฒนาต่อยอด และศึกษาวิจัยเชิงลึกต่อไป เพื่อให้

ได้แนวทางการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อช่วยส่งเสริมการรับรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษแก่ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

เตวิช เสวตไอยาราม. (2563). การใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมในการอ่านเพื่อความเข้าใจ กรณีศึกษา

ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยที่มีความสามารถแตกต่างกัน. *อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 42(2), 253-278. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564 จาก [https://so04.tci-](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jasu/article/view/247995/168484)

[thaijo.org/index.php/jasu/article/view/247995/168484](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jasu/article/view/247995/168484)

ประเสริฐ ปัญญาวงศ์, ครูโรงเรียนบ้านเวียงหาว. (2564). *สัมภาษณ์*.

ยูนิเซฟประเทศไทย. (2559). *ข่าวประชาสัมพันธ์การศึกษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานสร้างโอกาสที่เท่าเทียมในการเรียนรู้ให้กับเด็กชาติพันธุ์*. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2564, จาก [https://www.](https://www.unicef.org/thailand/press-releases/mother-tongue-based-education-provides-ethnic-children-fair-chance-learn)

[unicef.org/thailand/press-releases/mother-tongue-based-education-provides-ethnic-children-fair-chance-learn](https://www.unicef.org/thailand/press-releases/mother-tongue-based-education-provides-ethnic-children-fair-chance-learn)

ยูนิเซฟและมหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย. (2559). *สะพานเชื่อมโยงไปสู่อนาคตอันสดใส*. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2564, จาก [https://www.unicef.](https://www.unicef.org/thailand/media/1296/file/รายงาน%20สะพานเชื่อมโยงไปสู่อนาคตอันสดใส%20(รายงานฉบับย่อ).pdf)

[org/thailand/media/1296/file/รายงาน%20สะพานเชื่อมโยงไปสู่อนาคตอันสดใส%20\(รายงานฉบับย่อ\).pdf](https://www.unicef.org/thailand/media/1296/file/รายงาน%20สะพานเชื่อมโยงไปสู่อนาคตอันสดใส%20(รายงานฉบับย่อ).pdf)

ศิริลักษณ์ ไชยสงคราม และ ศิริวรรณ วณิชวัฒนารชัย. (2563). การพัฒนาความสามารถการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับบาร์โมเดล. *การบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(6), 245-258. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564 จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/245529/168401>

ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร. (2555). การใช้ภาษาแม่เป็นสื่อในการสอนในประเทศไทย: มีผลกระทบอย่างไรกับพฤติกรรมของเด็กจีนยูนนาน. *ศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 4(8), 119-128. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2564 จาก [https://so04.tci-](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/32368/27625)

[thaijo.org/index.php/swurd/article/view/32368/27625](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/32368/27625)
สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *คำศัพท์ภาษาอังกฤษพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://drive.google.com/file/d/1ltUGCqyQb5-jcM_LbzWPR70FOY_55pZj/view

- สหรัฐ ลักษณะสุด. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *นวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 247-262. สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/247718/167606>
- สิระ สมนาม. (2560). *เขียนเพื่อเรียนรู้*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). (ร่าง) *แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ.2561-2564)*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2564, จาก <http://legacy.orst.go.th/?p=21018>
- อภิรดี ไชยกาล วรารณ เหมชะญาติ และ สร้อยสน สกลรักษ์. (2561). การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย. *สังคมลุ่มน้ำโขง*, 14(1), 109-132. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/mekongjournal/article/download/119683/91476/>
- อรรถวิทย์ รอดเจริญ, อุบลวรรณ สวนมาลี และ ประเทือง ทินรัตน์. (2559). การศึกษาเชิงสำรวจ: การสัมผัสภาษาของผู้พูดภาษาไตหยา อำเภอนิคมพัฒนาชลประทาน สาธารณรัฐประชาชนจีน. *วิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 24(46), 331-347 สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2563 จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournal/article/view/68668/55920>
- อัจฉริยา นันทศิริผล และ ปิยะดา มหามนตรี. (2562). การออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่. *วิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 5(2), 611-620. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2564 จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/231112/157635>
- Noormohamadi, R. (2008). Mother tongue, a necessary step to intellectual development. *Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 12(2), 25-36. Retrieved May 13, 2021, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ921016.pdf>
- Perez, N. (2019). A comparative study of the MTB-MLE programs in Southeast Asian countries. *American Journal of Humanities and Social Science Research*, 6(3), 47-55. Retrieved May 18, 2021, from <https://www.ajhssr.com/wp-content/uploads/2019/06/F19364755.pdf>

การจัดการเรียนการสอนภาษาดิจิทัลฐานภาระงานแบบไฮบริด เพื่อผู้เรียนยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ 21*

พิมพัรีย์ อาทรวารกุล¹ จารุณี ทิพยมณฑล² ชรินทร์ มั่งคั่ง³

(วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 11 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภาวะสังคมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อผู้เรียนในสภาพสังคมที่ถูกขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถผลิตนวัตกรรมการเรียนรู้ควบคู่การสร้างความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีตามวิถีพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) บนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การออกแบบการเรียนรู้ภาษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นสื่อสังคม (Social Media) แพลตฟอร์มออนไลน์ (Online Platform) หรือชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะภาษาทั้งในและนอกชั้นเรียน มีอิสระในการศึกษาและคิดค้นองค์ความรู้ทางภาษาตามความเข้าใจของตนเองจนสามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว อีกทั้งต้องขบคิดองค์ความรู้ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ภาษาและการสื่อสารอย่างมีความหมายในบริบทจริง บทความวิชาการนี้จึงนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดสำหรับการเรียนการสอนภาษาแบบดิจิทัลฐานภาระงาน สำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไฮบริด (Hybrid Learning) ในยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21 และนำเสนอรูปแบบพร้อมตัวอย่างการนำการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด มาประยุกต์ใช้กับกลวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด, การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน, การสอนภาษา, การจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21

* บทความวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2564

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, E-mail: pimvaleeathonvarangkul@gmail.com

² อาจารย์, ประจําภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ อาจารย์, ประจําภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

The Implementation of Hybrid Learning Approach for Digital Task Based Language Teaching (DTBLT)*

Pimvalee Athonvarangkul¹ Jarunee Dibyamadala² Charin Mangkhong³

(Received: August 19, 2021; Revised: December 11, 2021; Accepted: December 22, 2021)

Abstract

According to the change of society driven by the technology and digital media, changing the learning and teaching paradigm in accordance with social conditions is essential for learners. In particular, the learning and teaching process should be concerned with how to create learning innovations and digital understanding within learners along with digital literacy and lifelong learning. Designing the language learning, supported by digital technology, allows learners to practice and develop their language skills both inside and outside the classroom such as the use of social media, online platforms, and virtual communities. Furthermore, the learners enable to provide freedom to study and gather language knowledge according to their own understanding until they can use language fluently as well as extending higher knowledge level. To prepare students for knowledge and skills for life in the 21st century in both of real situations and online society, emphasize on the innovation and integration of creative learning activities. Therefore, it is one of the challenges for teachers to take advantage of the digital environment integrated with various language teaching strategies by using technology to support language learning as a communication medium, research, and path for career in the world without borders. For the language skills development that requires practice both inside and outside the classroom at the same time, this paper purposes the hybrid learning approach for digital language learning based on the pedagogical method of task-based learning for digital learners in the 21st century. Also, present a model with examples of hybrid learning implementation applied with the strategies of language instruction in the form of task-based learning management.

Keywords: Hybrid Learning, Tasked-Based Learning, Language Instruction, Digital age and 21st Century Learning Instruction

* The Article from Faculty of Education, Chiang Mai University, 2021

¹ Student in Master of Education Degree, Language Education Program, Chiang Mai University, Email: pimvaleeathonvarangkul@gmail.com

² Lecturer, Curriculum and Instruction Division, Faculty of Education, Chiang Mai University

³ Lecturer, Curriculum and Instruction Division, Faculty of Education, Chiang Mai University

บทนำ

สภาวะการณ์ปัจจุบัน เป็นช่วงเวลาที่สังคมและผู้คนอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการทัศน์อย่างรวดเร็วตามสภาพสังคม โดย “กระบวนการทัศน์ (Paradigm)” หมายถึง การรวบรวมแนวคิดและวิธีปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์สังคมที่กำลังเกิดขึ้นและมีแนวโน้มเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ซึ่งขณะนี้ สังคมได้ถูกขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีดิจิทัลในฐานะตัวกลางเชื่อมโยงข้อมูลทั่วโลก ส่งผลต่อกระแสนิยม วิธีการดำรงชีวิตผู้คน รวมถึงระบบการศึกษา (รักยิต สุทธิพงษ์, 2560) ผู้สอนจึงต้องปรับตัวคิดค้น และพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นจริงทางสังคมอยู่เสมอ เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่โลกศตวรรษที่ 21 และพลวัตดิจิทัลเต็มรูปแบบ (อรรชนิดา หวานคง, 2559)

กระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสังคมดิจิทัลจำเป็นที่จะต้องประยุกต์และปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน เสริมสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียนทั้งการเสริมสร้างองค์ความรู้ (Content Knowledge) ทักษะเฉพาะทาง (Specific skills) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Expertise) และการรู้เท่าทัน (Literacy) (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2559) ตามการอ้างอิงจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (P21: Partnership for 21st Century Skills) ว่าด้วยองค์ประกอบ ทักษะที่ควรเกิดขึ้นกับผู้เรียน ระบบการสนับสนุนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ดังนั้น จึงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้สอนที่จะค้นคว้าหาวิธีการสอนที่หลากหลายตามสภาพสังคมในปัจจุบัน เน้นการผลิตนวัตกรรมและกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์โดยอาศัยการบูรณาการที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ประเด็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ทางภาษาในฐานะตัวกลางการสื่อสาร การค้นคว้าข้อมูลความรู้เพิ่มเติมอย่างรวดเร็ว หรือการประกอบอาชีพในโลกไร้พรมแดน (จิรารัตน์ ประชุมวงษ์, 2562) ทั้งนี้ ผู้เขียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในฐานะสื่อกลางของการติดต่อสื่อสาร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาต้องอาศัยเวลาและการฝึกฝน การตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษท่ามกลางยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อประโยชน์ในการสื่อสารในระดับความคิดที่สูงขึ้น และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรืออภิปรายองค์ความรู้ โดยเน้นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกการสร้างองค์ความรู้ การคิด และทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล (Digital Citizen) การเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21 จึงต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาวะสังคมที่ผู้เรียนและบุคลากรด้านการศึกษา (วิจารณ์ พานิช, 2555) โดยการเลือกใช้กลวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และสร้างการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่เข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายได้ ฉะนั้น ผู้สอนควรศึกษาข้อมูลที่ทันสมัย รูปแบบลักษณะการใช้งาน ประสิทธิภาพ ตลอดจนแนวทางและขั้นตอนการออกแบบการเรียนรู้ที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยคำนึงถึงคำนิยามของบทบาทเทคโนโลยีที่จะช่วยสนับสนุนการ

เรียนรู้ (Richards & Rodgers, 2018) ในฐานะวัตกรรมการเรียนการสอนผสมผสานยุคดิจิทัล การจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด (Hybrid Learning) หรือการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-face) และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด (Yaso, 2017) จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และการเรียนรู้ร่วมกันได้ อันเป็นคุณสมบัติสำคัญของการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21 อย่างชาญฉลาด จากตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ (English as a Second Language) ที่นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดมาใช้นั้น พบว่าการเรียนรู้รูปแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะทางภาษา เรียนรู้ผ่านบทเรียนได้ตลอดเวลา เข้าถึงความแตกต่างของผู้เรียน และช่วยสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ (ศิวิพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์, ภูริสร ฐานปัญญา และเกรียงไกร สัจจะหยุดย, 2563)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้สอนควรมีความตื่นตัวและตระหนักถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การจัดการเรียนการสอนดั้งเดิม (Traditional Paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์แบบใหม่ (New Paradigm) เพื่อเตรียมความพร้อม รองรับคุณลักษณะของผู้เรียนยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21 อยู่เสมอ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้ก้าวทันสภาวะการณ์โลก โดยเฉพาะด้านการเสริมสร้างความรู้ทางภาษาอันอาศัยการฝึกฝน และทำซ้ำจนกลายเป็นสมรรถนะที่นำไปต่อยอดในอนาคต ดังนั้น ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด และนำเสนอรูปแบบและตัวอย่างการนำการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด มาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ภาษาแบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning)

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด

ความหมาย องค์ประกอบและหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด (Hybrid Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ทำให้ลักษณะและรูปแบบคล้ายคลึงกันมาก อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมหรือเผชิญหน้า (Face-to-Face) และออนไลน์ (Online Learning) อาจแตกต่างกันน้อย ขึ้นอยู่กับการบูรณาการของผู้สอน โดยสามารถสรุปความหมายหรือคำนิยาม ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ความหมายหรือคำนิยามของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด

นักวิชาการ	ความหมายหรือคำนิยาม
Sharma, 2010	กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่า เป็นการผสมผสานการเรียนรู้เผชิญหน้า (Face-to-Face) เข้ากับการเลือกใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้เพื่อสื่อสารส่งผ่านความรู้ โดยนำทฤษฎีการสอน (Pedagogic Approaches) ที่หลากหลายประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีได้ลงตัว
Carman, 2002	นิยามการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่า เป็นการบูรณาการการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในห้องเรียนกับการเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งเลือกใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน และสร้างสภาพแวดล้อมแบบไร้เครือข่าย เพื่อพัฒนาและตอบสนองความสามารถที่แตกต่างกันได้
College of Dupage, 2020	ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดว่า เป็นการบูรณาการรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์และเผชิญหน้า (Face-to-Face) เพื่อเพิ่มเวลาการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยใช้กิจกรรมฐานอินเทอร์เน็ต (Internet-Based Learning) ซึ่งช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้มากกว่ารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง
Sorden, 2012	กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดว่า เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เพียงการเผชิญหน้าและออนไลน์ แต่เป็นการรวมกระบวนการฝึกฝนเข้าไว้ด้วยกัน ผ่านช่องทางส่งผ่านองค์ความรู้ที่ดีที่สุด เพื่อการบรรลุผลสำเร็จทางการเรียนรู้ที่ตั้งไว้
Whitelock and Jelfs, 2003; cited in Klimova & Kacelt, 2015	กล่าวถึงนิยามของการเรียนรู้แบบไฮบริดว่า เป็นการบูรณาการการเรียนรู้ดั้งเดิมกับแนวคิดฐานเว็บออนไลน์ มีเดียและเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้อิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) ช่วยจัดการเรียนรู้และวิธีการสอนที่หลากหลาย
Littlejohn and Pegler, 2007	ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่า เป็นการบูรณาการการเรียนรู้เผชิญหน้าและออนไลน์ หรือการผสมผสานของรูปแบบการสอน เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง เว็บไซต์ สื่อการสอน และวิธีการสอน ทั้งรูปแบบซิงโครนัส (synchronous) และรูปแบบอะซิงโครนัส (asynchronous)
Masson, MacNeill, Murphy & Ross, 2008	นิยามการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดว่า เป็นโมเดลการเรียนรู้ผสมผสานที่มีแนวคิดตรงไปตรงมา และใช้ภาษาเรียบง่าย เพื่อให้ผู้ฝึกฝนหรือปฏิบัติงานสามารถสื่อสารแบ่งปันแบบแผนการปฏิบัติการเรียนรู้ในโครงสร้าง

จากคำนิยามของการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดและการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้น สามารถสรุปได้ว่า เป็นการผนวกรูปแบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมหรือเผชิญหน้า (Face-to-Face) และการเรียนออนไลน์ฐานเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน โดยนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนเข้ามาประยุกต์ใช้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการฝึกฝน

และเรียนรู้ได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งช่องทางการเรียนแบบปฏิสัมพันธ์พร้อมกัน (Synchronous Learning) และไม่พร้อมกัน (Asynchronous Learning) เพิ่มเติมนอกชั้นเรียนตามเวลาที่สะดวก เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิผลมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ได้ดีมากกว่าการจัดการเรียนรู้ผ่านรูปแบบเดียว เครื่องมือการเรียนรู้ไฮบริดนั้นมีจุดประสงค์เฉพาะทางโดยต้องการให้ผู้เรียนกระตือรือร้นทางการเรียนรู่มากขึ้นและยังช่วยเพิ่มระยะเวลาการเรียนรู้ (In-seat time) บนหลักการจัดสรรเวลาทางการเรียนรู้อย่างชาญฉลาดจากความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี จนก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมออนไลน์ การแบ่งปันข้อมูล การทำงานที่ใช้พื้นที่และเวลาบนระบบออนไลน์ร่วมกัน ทำให้ดีกว่าการเรียนรู้ด้านเดียว (Passive Learning) ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกับสื่อ แหล่งข้อมูล และเพื่อนร่วมชั้นผ่านรูปแบบของนวัตกรรม (Center for Excellence in Learning and Teaching, 2020) ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดนั้นนิยมและแพร่หลายมากในต่างประเทศ และมีตัวอย่างการวิจัยด้านการบูรณาการแนวทางการเรียนการสอนเข้ากับเทคโนโลยีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น โรงเรียน Digital Harbor สหรัฐอเมริกา ใช้ซอฟต์แวร์สนับสนุนการเรียนรู้ออนไลน์ ทั้งสื่อการเรียนรู้ การส่งผ่าน การวัดประเมินผลบนกิจกรรมฐานดิจิทัล (Digitally-Based Activities) (ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์, ภูริศร์ ฐานปัญญา และเกรียงไกร สัจจะหฤทัย, 2563) ชั้นเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศที่นำเอาทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนมาประยุกต์เข้ากับระบบเรียนรู้ออนไลน์ โดยใช้กิจกรรมการสอนภาษาฐานฟัง-พูด (Audio-Based Activities) ขณะที่การสอนภาษาฐานเขียน (Written-Based Activities) เน้นความเข้าใจการอ่านและเขียนเกิดขึ้นบนเครือข่ายออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีเวลาสะท้อนคิดและประเมินผลการเรียนรู่มากขึ้น (De Praeter, 2008)

Don Weafer (2021) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (The learning environment) หรือการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้พื้นที่จริงและเสมือน โดยผู้สอนมีวิธีอย่างไรให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มผู้เรียนและผู้สอน 2) ผลลัพธ์ที่ชัดเจน (Clear and shared outcomes) หรือการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน 3) เนื้อหาสื่อการเรียนการสอน และวิธีที่หลากหลาย (Varied Content, Materials, and Methods) เป็นการสร้างความแตกต่างและปรับเปลี่ยนเครื่องมือการเรียนรู้ที่เสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 4) การฝึกฝนและสะท้อนการเรียนรู้ (Practice and feedback) เป็นการให้เวลาผู้เรียนได้ฝึกฝนและสร้างองค์ความรู้ ผ่านการเสนอข้อคิดเห็นหรือแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อไป 5) ทักษะและกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ซับซ้อน (Complex thinking and transfer) เป็นการคำนึงถึงทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตควบคู่ไปกับการเรียนรู้

หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด สามารถสรุปได้ 4 ประเด็น (Graham & Bonk, 2005; or Khan, 2005; cited in Klimova & Kaceti, 2015) ดังนี้ 1) การบูรณาการองค์ประกอบและข้อดีของการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ได้อย่างลงตัวและมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมประโยชน์ทั้งสองสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน 2) การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และรักษาปฏิสัมพันธ์ 3) การปรับเปลี่ยนแนวคิดกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเก่าไปสู่แบบใหม่ ผ่านการศึกษาวิธีใหม่เสมอและผนวกกับทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ให้เข้ากับบทบาทใหม่ที่ทำนาย อันเป็นกระบวนการได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งสองรูปแบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงการรับรองคุณภาพและประสิทธิผลของการศึกษา

2. รูปแบบและตัวอย่างการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดประยุกต์ใช้กับกลวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ผู้สอนควรคำนึงทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง เพื่อกำหนดแนวทางกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การรับภาษาหรือการรับรู้ภาษาแบบไม่รู้ตัว และการเรียนรู้ภาษาหรือความสามารถในการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษา ตามสมมติฐานทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง 5 ประการของคราเชน (Krashen, 1987) ดังนี้ 1) สมมติฐานการรับและเรียนรู้ภาษา (The Acquisition and Learning Hypothesis) เป็นการรับภาษาหรือเรียนรู้ภาษาแบบไม่รู้ตัวและเป็นธรรมชาติ เน้นสื่อสารความหมาย ไม่สนใจความถูกต้องของหลักภาษา ส่วนกระบวนการเรียนรู้ภาษาแบบตั้งใจหรือรู้ตัว ผู้เรียนจะรู้หลักหรือกฎเกณฑ์ทางภาษาก่อนจะสามารถใช้ภาษาได้จริง ไม่เน้นสื่อสาร 2) สมมติฐานการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ (The Natural Order Hypothesis) เป็นการเรียนรู้ภาษาที่ผู้เรียนอาจเริ่มเรียนรู้จากโครงสร้างเฉพาะบางอย่างก่อนเรียนโครงสร้างทางภาษาที่เกี่ยวข้องอย่างอื่นต่อไปเป็นลำดับขั้น หากข้ามขั้นอาจไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน แม้ว่าจะแก้ไขวิธีสอน 3) สมมติฐานการตรวจสอบกลไกทางภาษา (The Monitor Hypothesis) ประกอบด้วยความแตกต่างทางการรับรู้ภาษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาสื่อสารได้จริง ขณะที่การเรียนรู้ภาษาช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งหลักภาษา การออกเสียง การพูดและเขียน 4) สมมติฐานตัวป้อนทางภาษา (The Input Hypothesis) เป็นการรับรู้ภาษาที่ผู้เรียนต้องเข้าใจเนื้อหาที่ไม่ใช่เพียงโครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ทางภาษา และควรได้รับรู้ภาษาที่ยากกว่าระดับของตนเองเล็กน้อย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาตามหลัก $i+1$ โดย i คือ ความสามารถทางด้านภาษาเดิมของผู้เรียน และ $i+1$ คือ ข้อมูลทางด้านภาษาที่สูงกว่าความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเล็กน้อย 5) สมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างด้านจิตใจ (The

Affective-Filler Hypothesis) ว่าด้วยทัศนคติต่อการรับรู้และเรียนรู้ภาษา ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) ความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence) ความวิตกกังวล (Anxiety) (Dulay & Burt, 1977 cited in Krashen, 1987)

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้น จะเห็นได้ว่าในสมมติฐานแต่ละประการจะมีความแตกต่างกันไป ซึ่งส่งผลต่อการออกแบบกลวิธีในการจัดการเรียนการสอน (Pedagogical Method) ที่สามารถนำไปผนวกเข้ากับเทคโนโลยีถ่ายโอนข้อมูลผ่านอุปกรณ์การสื่อสารในการช่วยให้ผู้เรียนได้มีเวลาฝึกฝนและสะท้อนผลงาน (Feedback) ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน (Language Drills) การใช้ภาระงาน (Task) ในฐานะตัวป้อนทางภาษา เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและออนไลน์ จะเชื่อมโยงผู้เรียนกับสถานการณ์จริง โดยเน้นการสื่อสารและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภาษาที่เหมาะสม (Richard & Rodgers, 2001; Ellis, 2003; Doughty & Long, 2003)

การจัดการเรียนรู้ภาษาแบบเน้นภาระงาน (Task-Based Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานเป็นการเน้นแนวคิดที่มีกระบวนการในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้ในการใช้ภาษาที่แท้จริง พร้อมกับบริบทของการเรียนรู้ภาษาที่เป็นธรรมชาติ (Willis, 1996) โดยมีการนำภาระงานมาใช้ในการเรียนการสอน และเป็นหลักการในการวางแผนแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษา (Richards & Rogers, 2003) อาจกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้ภาษา เพิ่มแรงจูงใจ และค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองได้ตามการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Prapphal, 2003 cited in Chortip, 2018) เกิดความเข้าใจที่แท้จริง และนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ทั้งนี้ ต้องมีการฝึกให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการทางความคิดตามลำดับขั้นตอนภาระงานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน และพัฒนาทักษะทางภาษา ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน รวมถึงทักษะอื่นที่จำเป็น จนสามารถแสดงศักยภาพพร้อมกับการประเมินผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ (Nunan, 2004) ทั้งนี้ ยังคงคล้ายคลึงกับการเรียนรู้ฐานโครงการ (Project-Based Learning) เช่นเดียวกับแนวคิดการบูรณาการเทคโนโลยีกับการเรียนการสอน ผู้สอนจึงสามารถนำเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลมาสอดแทรกในการเรียนการสอน ผ่านการเชื่อมโยงการใช้ภาษาจากแหล่งข้อมูลจริง และกำหนดกระบวนการเรียนรู้หรือชิ้นงานที่มีทักษะทางภาษาที่แตกต่างกันได้ผ่านช่องทางการเรียนรู้แบบออนไลน์ การเรียนรู้แบบเน้นภาระงานจึงรวมถึงการเริ่มต้นด้วยปัญหาที่ต้องแก้และปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และท้าทายความสามารถ ก่อเกิดแรงจูงใจและแก้ปัญหา (Ellis, 2003; Sharma, 2010) จากการศึกษางานวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสานและกระบวนการเรียนรู้เป็นระบบ จากการฝึกฝนโดยการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนในสมมติฐานการเรียนรู้ภาษาผ่านภาระงาน ซึ่งช่วยผู้เรียนให้ปรับปรุงการเรียนรู้ภาษาเป้าหมายได้ด้วยตนเอง และอยากเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ (Ferreira, Garcia & Rios, 2016)

การใช้ภาระงานในการจัดการเรียนการสอนภาษา ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษา ในรูปแบบของงานเขียน สื่อ หรือการกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยอาจมาจากข้อมูลที่ผู้เรียนมีอย่างประสบการณ์หรือความรู้ ประกอบการดำเนินการงานให้สำเร็จ โดยสามารถจำแนกประเภทได้ตามการจัดกิจกรรม จุดประสงค์ และระดับ องค์กรประกอบตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน มีดังนี้ (Willis, 1996; Ellis 2003)

1) **ขั้นก่อนปฏิบัติการงาน (Pre-Task)** ผู้สอนแนะนำผู้เรียนเกี่ยวกับหัวข้อของการเรียน ลำดับการปฏิบัติงาน หัวข้อเรื่อง กระบวนการก่อนปฏิบัติงาน และประเภทของกิจกรรม ดังนี้

1.1 ชี้แจงผู้เรียนให้เข้าใจถึงประเด็นสำคัญ จุดประสงค์ เป้าหมาย และขั้นตอนการปฏิบัติการ

1.2 เน้นคำศัพท์ วลี ไวยากรณ์โครงสร้างเป้าหมายที่จำเป็นในการปฏิบัติการงาน

1.3 ศึกษารูปแบบการปฏิบัติการงาน และลงมือปฏิบัติงานคล้ายกับภาระงานที่ต้องปฏิบัติจริง

2) **ขั้นปฏิบัติการงาน (Task Cycle)** เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการงานโดยใช้ภาษา ดำเนินการการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ โดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ มี 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 ภาระงาน (Task) ผู้เรียนมีการวางแผน อภิปราย และปฏิบัติการงานตามรูปแบบของกิจกรรม

2.2 วางแผน (Planning) เตรียมตัวนำเสนอภาระงาน ใช้รูปแบบและภาษาของตนเอง

2.3 ขึ้นรายงาน (Report) ทำการสรุปและรายงานผลที่ตนเองได้ปฏิบัติ ซึ่งผู้สอนจะแนะนำต่อไป

3) **ขั้นฝึกฝนและตรวจสอบ (Language Analysis)** รายงานการวางแผนการปฏิบัติงานและผล

3.1 ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) ผู้เรียนตรวจสอบและวิเคราะห์การใช้ภาษาในการปฏิบัติการงาน

3.2 ขั้นปฏิบัติ (Practice) ฝึกฝนการใช้ภาษาตามเนื้อหาที่เรียนหรือมอบหมาย

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานนั้นช่วยผลักดันให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทการเรียนรู้ทางภาษาที่เป็นธรรมชาติ (Natural Context) โดยเริ่มจากการปูพื้นฐานหน่วยภาษาเบื้องต้นอย่างคำศัพท์และหลักไวยากรณ์ ซึ่งเป็นการต่อยอดไปสู่ความเข้าใจในทักษะภาษาได้ ทั้งนี้ ขอบเขตและเนื้อหาของภาระงานจะช่วยให้ผู้เรียนนำระบบภาษาที่ได้เรียนรู้มาเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนเอง ซึ่งต่างจากวิธีการจัดการเรียนรู้ 3P (Present-Practice-Production) ที่ยึดการสอนรูปแบบเนื้อหาตามแผนที่กำหนด (Form-Focused Activities) ภาระงานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระทางความคิดในการใช้ภาษา โดยไม่ยึดความถูกต้องจากเนื้อหาเรียนมากเกินไป จนทำให้สับสนในบริบทของการใช้ภาษาจริง (Richards & Rodgers, 2018)

จากรูปแบบภาระงานที่หลากหลาย ประกอบกับขั้นตอนของการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานที่ชัดเจน ทำให้เกิดความยืดหยุ่นตามความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ซึ่งมีตัวกลางขับเคลื่อนพลวัตเป็น “เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล (Technology and Digital

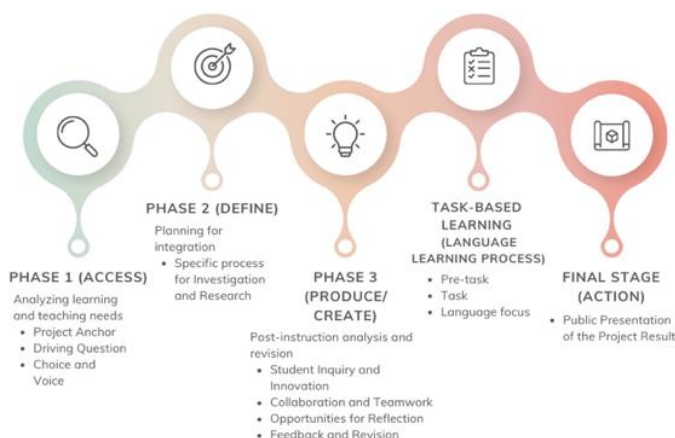
Media)” ใช้เทคโนโลยีหรือตัวประสานการเชื่อมต่อทางการสื่อสารคอมพิวเตอร์ จนเกิดการแปลงสภาพและเชื่อมโยงเพื่อประโยชน์ในการใช้งาน ทั้งในการถ่ายทอดข้อมูลและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่กระหว่างบุคคลได้ (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2561) ดังนั้น การนำสื่อดิจิทัลมาบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ที่มีความทับซ้อนกันในลักษณะการส่งเสริมการเรียนรู้ จึงนำไปสู่รูปแบบของ “การเรียนรู้ภาษาดิจิทัลผ่านภาระงาน (Digital Language Learning and Teaching Based Tasks)” ในขณะเดียวกันภาระงานนั้นได้รวมไปถึงการเรียนรู้จากปัญหา เช่นเดียวกับแนวคิดในการเพิ่มคุณค่าของเทคโนโลยีที่ช่วยการเรียนรู้โดยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ทำให้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ สามารถผลักดันศักยภาพที่ซ่อนอยู่ภายในผู้เรียน (Ferreira, Garcia & Rios, 2016; Celestine and Caruso, 2018)

การนำสื่อดิจิทัลเข้ามาบูรณาการในการจัดการสอนนั้น หัวใจสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนคือ การเรียนรู้จากสื่อดิจิทัลในมุมมองของศาสตร์การสอน (Pedagogical perspective towards digital learning) ที่พลิกวิกฤตทางสภาพสังคมให้เป็นโอกาส มากกว่าการกล่าวโทษ เมื่อผู้เรียนอยู่ในสังคมดิจิทัล การนำเทคโนโลยีซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นชินมาอยู่ในบรรยากาศการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ง่าย และพัฒนาเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยิ่งไปกว่านั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนค้นหารูปแบบการเรียนรู้ตามความสนใจส่วนบุคคล โดยไม่ได้ยึดตามหนังสือหรือผู้สอน (Carrier, Demerow & Bailey, 2017)

ตัวอย่างกระบวนการจัดการเรียนรู้การเรียนการสอนภาษาดิจิทัลฐานภาระงานแบบไฮบริด

ผู้เขียนขอเสนอตัวอย่างการบูรณาการเทคโนโลยีมาผสมผสานกับการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานจากประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้เขียน โดยอ้างอิงการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดโดยมีฐานจากการวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Planning for PBL Essential) ของ Bender (2012) 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเข้าถึง (Access) การวิเคราะห์ (Analysis) การผลิต (Produce/Create) และการปฏิบัติ (Action) ซึ่งเป็นการวางแผนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสื่อดิจิทัล เริ่มตั้งแต่การเลือกใช้และพิจารณาเครื่องมือเทคโนโลยีทางการเรียนรู้เพื่อบูรณาการกับศาสตร์การเรียนการสอน ซึ่งผู้สอนได้นำศาสตร์การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นภาระงานเข้ามาบูรณาการก่อนขึ้นการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและสร้างองค์ความรู้ภาษาให้แม่นยำ ก่อนปฏิบัติภาระงานบนฐานเทคโนโลยีดิจิทัล และนำเสนอต่อไป

เมื่อนำแนวคิดมาสู่การปฏิบัติ จึงได้โมเดลการบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในรูปแบบภาระงานเป็นฐาน โดยการศึกษาช่องว่างของพื้นที่การเรียนรู้ภาษาและเริ่มขั้นตอนการเลือกใช้และออกแบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ โมเดลจะเริ่มต้นจากการกำหนดตัวป้อนข้อมูลหรือเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้ภาษาผ่านภาระงาน (สุทธิพร แทนทอง, 2563) ตามลำดับองค์ประกอบและขั้นตอนในภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 โมเดลการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นภาระงาน บนพื้นฐานรูปแบบการเรียนรู้แบบไฮบริด (Integrating Educational Technology with Task-Based Learning Model)

โมเดลการเรียนรู้ข้างต้น สามารถอธิบายขั้นตอนและการดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1) **Phase 1 Analyzing learning and teaching needs** เป็นขั้นตอนเข้าถึงการเรียนรู้ (ACCESS) วิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน และจะสามารถนำเทคโนโลยีใดมาช่วยแก้ปัญหาหรือเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น ผู้สอนควรพิจารณาถึงความจำเป็นของการใช้เทคโนโลยี และลักษณะเฉพาะที่จะช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ทางภาษา โดยการรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีกับการเรียนรู้

- **Project Anchor:** หมายความว่าหรือจุดสำคัญของเครื่องมือที่จะทำการพัฒนาการเรียนรู้
- **Driving Question:** การขับเคลื่อนด้วยประเด็นคำถามในการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้

- **Choice and Voice:** การเลือกประเด็นจากสมาชิกเกี่ยวกับเครื่องมือเทคโนโลยี

2) **Phase 2 Planning for integration** เป็นขั้นตอนของการวางแผนเพื่อบูรณาการเทคโนโลยีกับการเรียนรู้ภาษา (ANALYSIS) ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนแล้วนำมาวิเคราะห์ หรือ การศึกษาการรับรู้เทคโนโลยีของผู้เรียนเพื่อประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้ ผู้สอนควรรับฟังความเห็นของสมาชิก เพื่อนำผู้เรียนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ได้

- **Specific process for Investigation and Research:** กระบวนการเฉพาะเพื่อการแสวงหาคำตอบ และการวิจัยโดยการใช้เทคโนโลยีว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร

3) **Phase 3 Post-instruction analysis and revision** เป็นขั้นตอนหลังจากการวิเคราะห์และทบทวน (PRODUCE/CREATE) ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลที่เลือกใช้ออกมาเป็นเหตุผลสนับสนุน ก่อนทำการเชื่อมโยงเข้าสู่ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน

- **Student Inquiry and Innovation:** การสืบสอบการบูรณาการและสร้างนวัตกรรม
- **Collaboration and Teamwork:** การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความเป็นทีม
- **Opportunities for Reflection:** โอกาสในการสะท้อนคิดของผู้เรียน
- **Feedback and Revision:** การให้ข้อมูลย้อนกลับและการทบทวน

4) **Task-Based Learning Process** เมื่อได้ทำการวางแผนทั้ง 3 Phase ดังกล่าว จะส่งผลให้ผู้สอนสามารถกำหนดขอบเขตและจุดหมายของการบูรณาการเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลกับการเรียนรู้ภาษาได้ เมื่อสามารถระบุเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลได้ จะเข้าสู่การออกแบบภาระงานฐานดิจิทัล ทำให้เกิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การเชื่อมโยงองค์ความรู้ (Connectivism) และการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ผ่านการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. **Pre-task** หรือขั้นก่อนปฏิบัติการภาระงาน ผู้สอนทำการชี้แจงรายละเอียด รวมถึงสาธิตตัวอย่างของภาระงานจากเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลที่ได้มอบหมายให้กับผู้เรียน
2. **Task** หรือขั้นปฏิบัติงาน ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม มีการสื่อสาร และร่วมกันระดมความคิด
3. **Language Focus** หรือขั้นฝึกฝนและตรวจสอบ เป็นการอภิปรายและสะท้อนคิดต่อภาระงานเพิ่มเติมความรู้จากเพื่อนร่วมชั้นและผู้สอน การมอบหมายภาระงานฐานเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลจะเป็นการรวบรวมข้อคิดของตนเอง

5) **Final Stage** เข้าสู่ขั้นตอนของการออกแบบนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง นั่นคือ การถ่ายทอดสู่ผู้อื่น (ACTION) ตั้งแต่เริ่มต้นลงมือ จนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการปฏิบัติการภาระงาน

- **Public Presentation of the Project Result:** การนำเสนอผลของการดำเนินงาน

ในส่วนของการวัดและประเมินผลทางการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถออกแบบกลวิธีการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์ทางการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยใช้การวัดและประเมินผลแบบสรุป (Summative Assessment) ซึ่งเป็นการวัดความก้าวหน้าและคุณค่าทางความรู้ของผู้เรียนหลังการเรียนรู้ที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการทดสอบก่อนและหลังเรียน การประเมินผลงานหรือชิ้นงานนำเสนอ หรือการเก็บคะแนนในหน่วยการเรียนรู้ ควบคู่กับการสะท้อนคิด เช่น การอภิปราย การคิดค้นวิธีประยุกต์ใช้ ปัญหาและอุปสรรคระหว่างการเรียนรู้ เป็นต้น

เพื่อนำไปพัฒนาประสิทธิภาพด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้และกลวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (วิทยา วาโย, อภิรติ เจริญกุล, นัทรสุดา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่, 2563; Rullan, 2020)

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปทดลองใช้ในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน Tiktok เข้ากับองค์ประกอบการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน พบว่า การสนับสนุนการเรียนรู้บูรณาการการเทคโนโลยีเรียนรู้เข้ากับองค์ประกอบการเรียนรู้แบบเน้นภาระงาน ตามบทบาทของเทคโนโลยีในรูปแบบการบูรณาการเทคโนโลยีทางการศึกษา (Integrating educational technology) (Roblyer and Doering, 2014) สามารถเพิ่มความสามารถในการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานผ่านการบูรณาการเทคโนโลยีข้างต้น โดยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลศตวรรษที่ 21 โดยการปรับรูปแบบการเรียนรู้ตามลักษณะของผู้เรียนและใช้สื่อดิจิทัลเป็นตัวกลางการเรียนรู้ ก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้จัดกระทำ ความรู้ความเข้าใจของตนเองและสนุกสนาน เนื่องจากมีการแบ่งปันความรู้และความคิดเห็น สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ชี้ให้เห็นว่าเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผ่านการลงมือปฏิบัติภาระงานและการร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่การใช้ดิจิทัล

องค์ความรู้ที่พบและแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์

จากการนำแนวคิดการบูรณาการเทคโนโลยีกับการจัดการเรียนการสอนภาษาเน้นภาระงานภายใต้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริดนั้น ก่อให้เกิดองค์ความรู้และประโยชน์ ดังนี้ 1) การเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ตามหลักครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ปรับเปลี่ยนลักษณะการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะผู้เรียน สนับสนุนกระบวนการสร้างองค์ความรู้ภายในตัวผู้เรียน การถ่ายทอดข้อมูลสารสนเทศ มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลในสังคมยุคดิจิทัล เปิดกว้าง รับฟังผู้เรียน ก้าวสู่การเป็นผู้สอนที่พร้อมเรียนรู้ สร้างสรรค์นวัตกรรม โดยการประยุกต์เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การตระหนักถึงทักษะการรู้ดิจิทัลและความรู้เท่าทันสื่อในโลกแห่งการเรียนรู้ และเข้าใจประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เครือข่ายออนไลน์ แนะนำการเลือกใช้และรับสื่อดิจิทัลให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม เสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในและนอกชั้นเรียน จนพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) 3) การคิดค้นนวัตกรรมเรียนรู้สื่อการสอนแบบใหม่ เห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน โดยเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้เรียนและสังคม เช่น การถ่ายทอดความรู้สู่สังคม การเลือกใช้งานสื่อออนไลน์ พัฒนาการคิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคัดเลือกข้อมูลสารสนเทศที่เหมาะสมแล้วถ่ายทอดสู่สังคมต่อไป

บทสรุป

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21 นั้น ไม่ใช่เพียงการพัฒนาองค์ความรู้ แต่รวมถึงทักษะการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) กลไกการเรียนรู้ที่สามารถจัดการระบบการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายและประเมินคุณค่าของพัฒนาการการเรียนรู้ภาษาผ่านสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสทางการแสวงหาความรู้ ที่หลากหลายและแตกต่างกันผ่านเครือข่ายออนไลน์ ทั้งนี้ การมอบหมายภาระงาน (Task) บนพื้นที่การเรียนรู้แบบออนไลน์บนรูปแบบการเรียนรู้ผสมผสานไฮบริดนั้น จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาให้กับผู้เรียนอย่างเป็นอิสระ สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยใช้ช่องทางของเทคโนโลยีส่งผ่านความรู้ จนบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ การบูรณาการการจัดการเรียนรู้สองช่องทาง ทั้งแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และออนไลน์ (Online) ยังเป็นการนำข้อดีของสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบผนวกเข้าด้วยกัน ประสานการเรียนรู้ระหว่างช่องทางการเรียนแบบปฏิสัมพันธ์พร้อมกัน (Synchronous) และการเรียนแบบปฏิสัมพันธ์ไม่พร้อมกัน (Asynchronous) ส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องทางการเรียนรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์ และเข้าถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคลด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- จิรารัตน์ ประยูรวงษ์. (2562). DIGITAL LEARNING: การเรียนรู้ภาษาอังกฤษบนโลกดิจิทัลในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(1), 211-223.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). *การออกแบบการเรียนรู้แนวดิจิทัล (Digital Learning Design)*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา วงศ์ใหญ่. (2560). แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, (10)2, 1630-1642.
- รักษิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(2), 344-355.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์(ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เตาเผาพิบลีเคชั่น.

- วิทยา วาโย, อภิรติ เจริญนุกุล, นัฏฐดา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่, (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน, *วารสารศูนย์อนามัย*, (14) 34, 285-298.
- ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์, ภูริศร์ ฐานปัญญา, และเกรียงไกร สัจจะเหตุทัย. (2563). การเรียนการสอนแบบไฮบริด (Hybrid Learning) กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย, *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, (12)3, 213-224.
- สุทธิพร แทนทอง. (2563). ทฤษฎีและการเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัล: ทฤษฎีคอนเน็คติวิซึม และการเรียนรู้แบบผสมผสาน. *วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย*, (14)1.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. *บทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน รุ่น 5*, 14-21.
- อรรชนิดา หวานคง. (2559). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21. *วารสารสถาบันวิจัย. ญาณสังวร*, 7(2), 304-314.
- An Introduction to Hybrid Teaching. (2020). *College of Dupage*. n.p.
- An Introduction to Hybrid Teaching. (2020). *Center for Excellence in Learning and Teaching (CELT)*. Iowa: Iowa State University.
- Bender, W. N. (2012). *Project-based Learning: Differentiating Instruction for the 21st Century*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Carrier, M., Demerow, R., & Bailey, K. (2017). Digital language learning and teaching: Research, theory and practice (a review), *Training, Language and Culture*, 1(3), 104-109.
- Carman, J.M. (2002). *Blended learning design: Five Key Ingredients*. Retrieved June 19, 2021 from <http://blended2010.pbworks.com/f/Carman.pdf>.
- Celestine, C., & Caruso, C. (2018). A Task-Based Approach to Tablets and Apps in the Foreign Language Classroom. *Currents in Teaching and Learning*, (10), 68-77.
- Chorthip, V. (2018). Using Task-Based Learning with Students of Academic English, *Arub World English Journal*, 9(4), 337-346.
- College of Dupage. (2020). *An Introduction to Hybrid Learning*. Retrieved July 24, 2021 from <https://www.codlearningtech.org/PDF/hybridteachingworkbook.pdf>.
- Praetere, D. (2008). *E-learning*. Retrieved July 13, 2021 from <http://knol.google.com/k/thomas-depraetere/e-Learning/20ohkjtmm38cb/2#>.

- Doughty, C., & Long, H., M. (2003). *The Handbook of Second Language Acquisition*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Dulay, H., & Burt, M. (1977). Remarks on Creativity in Language Acquisition. In M. Burt, H. Dulay, & M. Finocchiaro (Eds.), *Viewpoints on English as a Second Language* (95-126). New York: Regents.
- Ellis, R. (2003). *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford: University Press.
- Ferreira, A., Garcia, J., & Rios, M. S. (2016). *Using a Task-Based Approach for Supporting a Blended Learning Model for English as a Foreign Language*, 4(1), 44-62.
- Graham, R. C., & Bonk, C. J. (2005). *Handbook of blended learning: Global perspectives, Local Designs*. CA: Pfeiffer Publishing.
- Khan, H. B. (2005). *E-Learning quick checklist*. Washington DC: Information Science Publishing.
- Klimova, F. B., & Kacetl, J. (2015). Hybrid Learning and its Current Role in the Teaching of Foreign Languages, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, (182), 477-481.
- Krashen, S. (1987). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
- Littlejohn, A., & Pegler, C. (2007). *Preparing for blended e-learning*. UK: Routledge-Falmer.
- Masson, A., MacNeill, A., Murphy, C., & Ross, V. (2008). The Hybrid Learning Model - A Framework for Teaching and Learning Practice, *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)* 3(SII: TENCompetence), 3(1), 12-17.
- Nunan, D. (2004). *Task-based language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Prapphal, K. (2003). English proficiency of Thai learners and directions of English teaching and learning in Thailand. *The English Teacher*, 6(2), 144-152.
- Richards, C. J., & Rodgers, S. T. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: University Press.
- Richards, C. J., & Rodgers, S. T. (2003). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: University Press.
- Richards, C. J., & Rodgers, S. T. (2018). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: University Press.
- Roblyer, M. D., & Doering, H. A. (2014). *Integrating educational technology*. Pearson New International Edition. Harlow: Pearson Education Limited.

- Rullan, M. A. (2020). *Effective Assessment Practices in a Hybrid/Remote Learning Environment*. Retrieved August 1, 2021 from <https://www.esboces.org/cms/lib/NY01914091/Centricity/Domain/330/Effective%20Assessment%20Practices%20in%20Distance%20Learning.pdf>.
- Sharma, P. (2010). Key Concepts in ELT Blended Learning. *ELT Journal*, (64)4, 456-458.
- Sorden, S. (2012). *Emerging trends in foreign language teaching with information and communication technologies*. Retrieved July 13, 2021 from <http://www.slideshare.net/ssorden/emerging-trends-in-foreign-language-teaching-with-ict>.
- Strakey, L. (2012). *Teaching and learning in the digital age*. London & New York: Routledge
- Whitelock, D., & Jelfs, A. (2003). Editorial: Journal of Educational Media Special Issue on Blended Learning, *Journal of Educational Media*, 28(2-3), 99-100.
- Weafer, D. (2021). *The Elements of Effective Instruction in Remote and Hybrid Environments*. Retrieved August 4, 2021 from <https://www.greatschoolspartnership.org/the-elements-of-effective-instruction-in-remote-and-hybrid-environments/>.
- Willis, J. (1996). *A framework for task-based learning*. Palatino: Canale.
- Yaso, M. (2017). *21st Century Learning*. Retrieved May 11, 2021 from <http://www.gotoknow.org/posts/542974/>.

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 *

สุภาพร ปรีดา¹

(วันที่รับบทความ: 31 กรกฎาคม 2564; วันแก้ไขบทความ: 13 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 4) ประเมินผลและปรับปรุง หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวดี) นครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องการให้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม คาดหวังให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับ เทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จัดการเรียนรู้แบบ สร้างองค์ความรู้ พบว่านักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ 4) ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนมี ผลการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม, ตรุษจีนนครสวรรค์

* บทความวิจัย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวดี) นครสวรรค์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์

¹ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวดี) นครสวรรค์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์, E-mail: taxitigon@gmail.com

The Research and Development of Additional Course Curriculum on Nakhon Sawan Chinese New Year Festival for Mathayomsuksa 1 Students*

Supaporn Preeda¹

(Received: July 31, 2021; Revised: December 13, 2021; Accepted: December 22, 2021)

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the basic to the development of additional course curriculum on Nakhon Sawan Chinese New Year festival for Mathayomsuksa 1 students, 2) to develop the additional course curriculum on Nakhon Sawan Chinese New Year festival for Mathayomsuksa 1 students, 3) to implement the additional course curriculum on Nakhon Sawan Chinese New Year festival for Mathayomsuksa 1 students and 4) to evaluate and improve the additional course curriculum on Nakhon Sawan Chinese New Year festival for Mathayomsuksa 1 students involving learning outcomes and to explore the students' satisfaction. The samples in Mathayomsuksa 1 students were 32 students in the first semester of the 2020 academic year. They were selected by using cluster random sampling technique. The research instruments were the curriculum, lesson plans, tests and the satisfaction questionnaire. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test and content analysis. The result were as follows 1) Students and involved persons needed to develop the additional course curriculum. Students are anticipated to study about Nakhon Sawan Chinese New Year festival. 2) The developed curriculum consisted of principle, objectives, course description, learning outcomes, course structure, learning management, media and resources, measurement and evaluation and lesson plans. 3) The research results of the additional course curriculum on Nakhon Sawan Chinese New Year festival for Mathayomsuksa 1 in learning constructivism found that the students were interested in the curriculum and intended to practice the activities. 4) The evaluation and improvement of the additional course curriculum on Nakhon Sawan Chinese New Year festival found that after the implementation course curriculum the mean scores on posttest were higher than pretest with statistically significant at .05 level and students' satisfaction was at the highest level.

Keywords: Additional course curriculum, Nakhon Sawan Chinese New Year festival

* Research Article from Suankularb Witthayalai (Jiraprawat) Nakhon Sawan School Nakhon Sawan Provincial Administrative Organization

¹ Senior Professional Level Suankularb Witthayalai (Jiraprawat) Nakhon Sawan School Nakhon Sawan Provincial Administrative Organization,

E-mail: taxitigon@gmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

“...ชาติไทยเรานั้นได้มีเอกราช มีภาษา ศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง มาช้านานหลายศตวรรษแล้ว ทั้งนี้เพราะบรรพบุรุษของเราได้เสียสละอุทิศชีวิต กำลังทั้งกายและใจ สะสม สิ่งเหล่านี้ไว้ให้เพื่อพวกเรา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องรักษาสืบสิ่งเหล่านี้ไว้ให้คงทนถาวร เป็นมรดกของ อนุชนรุ่นหลังต่อไป ข้าพเจ้าเห็นว่าโบราณวัตถุและศิลปวัตถุทั้งหลายนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ชี้ให้เห็น อดีตอันรุ่งโรจน์ของชาติไทยเรา เป็นประโยชน์แก่การศึกษาทั้งในทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ โบราณคดี และวัฒนธรรม จึงควรที่ทุกฝ่ายจะได้ช่วยกันทะนุถนอมบำรุงรักษาอย่าให้สูญสลายไป...” ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๗ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงสนพระราช หฤทัย เกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย โดยทรงห่วงใยในการทะนุบำรุงรักษา ซึ่ง สิ่งเหล่านี้เป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่มีการรักษาสืบทอดพัฒนาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่แสดงถึง ลักษณะเฉพาะของชาติและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติดังนั้นคนไทยจึงควรช่วยกัน อนุรักษ์เผยแพร่ สืบทอด และพัฒนามรดกวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามนี้ให้คงอยู่คู่ชาติ สืบไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าหลักสูตรการศึกษา ทุกระดับและทุกประเภทต้องมีความหลากหลาย โดยส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน เน้นความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองดี การดำรง ชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อ การศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะของสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

หลักสูตรสถานศึกษาต้องยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก ซึ่งสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำ โดย กำหนดให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดและ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณีและ วัฒนธรรม ทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมไปถึงการศึกษาในและนอกชั้นเรียน ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้อง มีการสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาเอง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อให้เขต พื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่น และสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้ เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุก คนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก และมีความจำเป็นที่สถานศึกษาควรจะนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยในภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและถ่ายทอดกันมาตั้งแต่อดีต แต่ทว่าในปัจจุบันภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยได้ถูกละเลยลงไปมาก ซึ่งจะเห็นได้จากสถานศึกษายังไม่สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง การศึกษาสมัยใหม่ได้แยกนักเรียนออกจากชุมชนท้องถิ่นของตนเอง เนื่องจากการเรียนการสอนทั้งหมดมาจากส่วนกลาง ความแปลกแยกนี้มีลักษณะที่รุนแรงถึงกับทำให้นักเรียนบางคนดูวิถีชีวิตของชุมชนไม่มีความภูมิใจในวัฒนธรรมและท้องถิ่นของตน และไม่รู้จักที่จะนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ความแปลกแยกดังกล่าวยังทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า ไม่สืบสานประเพณีของบรรพบุรุษ คนรุ่นใหม่เข้ากับชนชนเดิมไม่ได้ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นจึงถูกละเลยไป (ธีระศักดิ์แสนท้วม, 2558)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวัต) นครสวรรค์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาประเพณีท้องถิ่นของนักเรียนทำให้เกิดจิตสำนึกถึงความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นที่ควรดำรงรักษาไว้ ทั้งนี้เทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์เป็นประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาอย่างยาวนานจากแรงศรัทธาทั้งชาวไทยและชาวจีนมากกว่าร้อยปี โดยได้ถูกขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช 2561 ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ครั้งที่ 2/2561 พิจารณาและเห็นชอบประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปี 2561 เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญของชาติ รวมทั้งปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ จัดอยู่ในประเภทที่ 3 คือ ลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเพณีถือเป็นแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 22) ดังนั้นควรค่าแก่การศึกษาและเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง เพื่อดำรงรักษาและอนุรักษ์สืบสานประเพณีอันดีงามนี้ไว้ให้คงอยู่ต่อไป

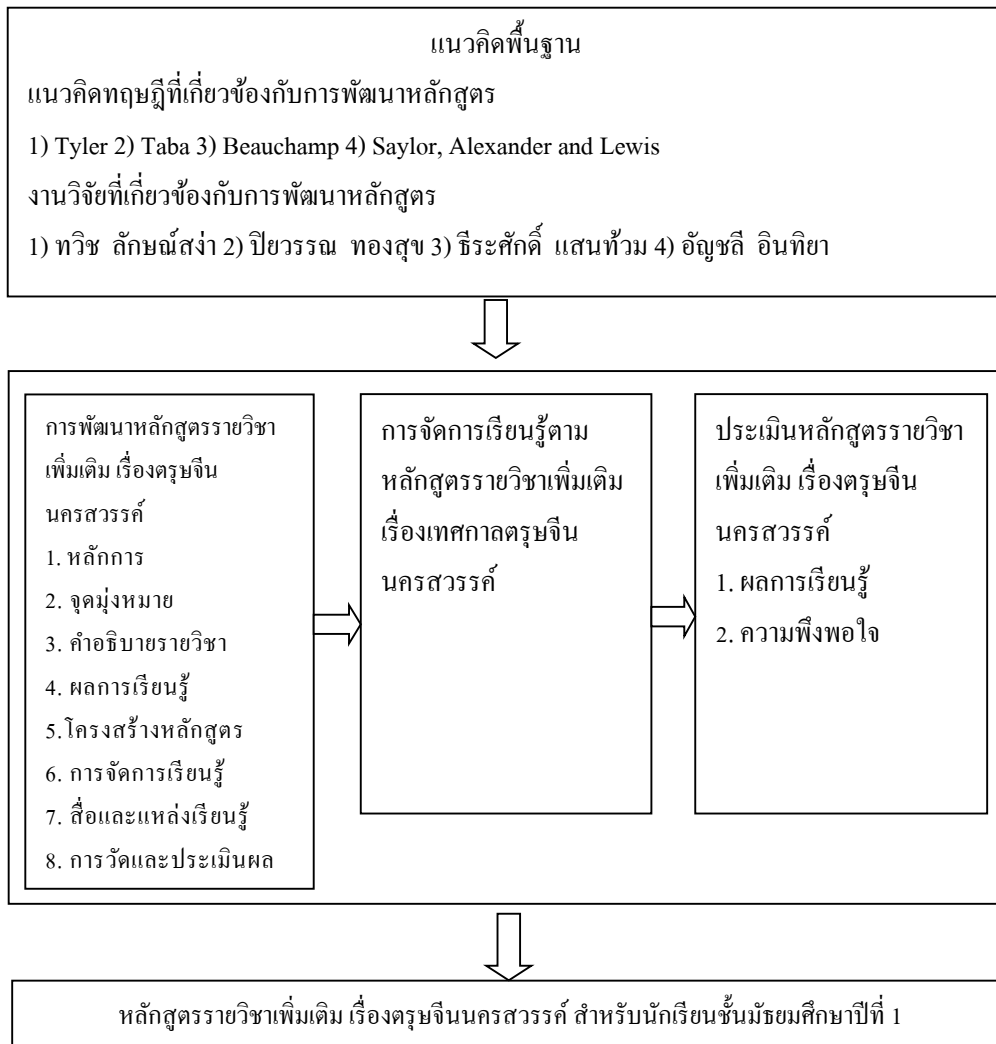
ผู้วิจัยเห็นสมควรอย่างยิ่งจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวัต) นครสวรรค์ โดยในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เป็นการนำเอาเนื้อหาภาษาอังกฤษ เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์มาประกอบในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมาสร้างสรรค์

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการจัดการศึกษาที่มาจากความต้องการของผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความรักความหวงแหนและตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นของตน และสร้างจิตสำนึกร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของไทยไว้ให้อยู่คู่กับสังคมและชุมชนแห่งนี้สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีน นครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีน นครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีน นครสวรรค์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 1
4. เพื่อประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีน นครสวรรค์ เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (R1 : Research) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ศึกษาความคิดเห็นโดยจัดการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดโดยภูมิปัญญา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ และความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้ เนื้อหาสาระและโครงสร้างหลักสูตรที่นักเรียนควรจะเรียนรู้ วิธีการในการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลศึกษาความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ และศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร (Tyler: Taba: Beauchamp: Saylor, Alexander and Lewis) เพื่อนำมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (D1 : Development) : การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมากำหนดโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ฉบับร่าง ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) คำอธิบายรายวิชา 4) ผลการเรียนรู้ 5) โครงสร้างหลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล 9) แผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำโครงสร้างหลักสูตรฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในโครงสร้างหลักสูตร โดยใช้แบบประเมินหลักสูตร แล้วปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (R2 : Research) : การทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้นและได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวัติน) นครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 20 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 40 ชั่วโมง ซึ่งในการทดลองใช้หลักสูตรมีแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest คือกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยก่อนการทดลองทำการทดสอบวัดผลการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ หลังจากนั้นจึงจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 Nakhon Sawan Chinese New Year หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 Goddess Guan Im Parade หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Chao Por - Chao Mae Paknampho Parade หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Golden Dragon Parade หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 Five Kinds Lion Dance หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 Ang-Gor Kangfu Fighting Parade และหลังการทดลองทำการทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกับก่อนการทดลอง โดยคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 26.84$, S.D. = 1.69) สูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 10.84$, S.D. = 1.83) จากนั้นสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรหลังจากจัดการเรียนรู้

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.69) แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ไปประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D2 : Development) : การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านผลการเรียนรู้ ประเมินโดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวีติ) นครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวีติ) นครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 32 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก ซึ่งการจัดห้องเรียนของโรงเรียนแบบคละความสามารถของผู้เรียน

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ มีขั้นตอนการสร้าง คือ 1) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ 3) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ 4) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ 5) พัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล 6) การประเมินหลักสูตรฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร โดยหาค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 แสดงว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้อง 7) นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 6) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรแล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้าง คือ 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม 2) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ จำนวน 20 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่า IOC ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่า

แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 6) ปรับแก้แผนการจัดการเรียนรู้แล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้าง คือ 1) ศึกษาแนวคิดและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 2) ศึกษาการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ และสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมทั้งเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อประเมินหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งได้คัดเลือกข้อทดสอบที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 5) นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ได้ค่าความยากตั้งแต่ 0.29 – 0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.24 ขึ้นไป 6) นำแบบทดสอบไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบสอบถามความพึงพอใจ มีขั้นตอนในการสร้าง คือ 1) ศึกษาหลักการสร้างและตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) 3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อพิจารณาให้ถูกต้องและเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 5) นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เก็บข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้รู้ในท้องถิ่น ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และนักเรียน

2. ผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมฉบับร่าง

3. ทดสอบผลการเรียนรู้ก่อนใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน

30 ข้อ

4. ทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้

5. ทดสอบผลการเรียนรู้หลังใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ

6. สำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้สถิติค่าร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหา
2. ผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตรฉบับร่างเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และวิเคราะห์เนื้อหา
3. ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้
4. วิเคราะห์ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test แบบ Dependent
6. วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีน นครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องการให้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม มีความคาดหวังให้นักเรียนได้มีความรู้ในเรื่องประวัติความเป็นมาของเทศกาลตรุษจีน นครสวรรค์ ประวัติเจ้าแม่กวนอิม การคัดเลือกองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิมและขบวนแห่เจ้าแม่กวนอิมประวัติประวัติและขบวนแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ประวัติและขบวนแห่มังกรทองนครสวรรค์ ประวัติและขบวนแห่สิงโต 5 ชาติพันธุ์ และประวัติและขบวนแห่เอ็งกอ-พะนู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้ศึกษาชุดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้และประเมินผล

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้อง

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบ

วิทยาลัย (จิรประวัติ) นครสวรรค์จำนวน 32 คนโดยผู้วิจัยเป็นครูผู้สอน การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูล จัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้โดยครูใช้สื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับกิจกรรม การเรียนรู้ ขณะทดลองใช้หลักสูตรพบว่านักเรียนให้ความสนใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเรียนรู้เกี่ยวกับ เทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ และยังได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนตั้งใจ ในการทำกิจกรรมโดยให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทุก ๆ กิจกรรม

4. ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และจาก การสอบถามพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง มีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม และคาดหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ต้องการให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการศึกษา มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกผู้เรียนให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล มีความริเริ่มสร้างสรรค์ และเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง ในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนและให้สังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 7, 8) สอดคล้องกับงานวิจัยของทวิช ลักษณะสง่า (2557) ที่พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีผู้รู้ท้องถิ่นร่วมจัดการเรียนรู้ ทำให้การจัดการ เรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ตามวิสัยทัศน์ที่ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ตาม หลักการของหลักสูตร เป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจ สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้อง กับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงกำหนดเป็นจุดหมายให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ให้มีความสามารถ ในการสื่อสาร การคิด เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ การแสวงหาความรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่อง และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้และรักความเป็นไทย เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของทวิช ลักษณะสง่า (2557) ที่พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า เป็น

หลักสูตรที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ เกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่น

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) คำอธิบายรายวิชา 4) ผลการเรียนรู้ 5) โครงสร้างหลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล 9) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลพื้นฐานมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร สร้างจากการสำรวจความต้องการของผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทำให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler, 1949) ที่ว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์” ซึ่งหลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เป็นหลักยึดสำหรับผู้บริหารการศึกษา หัวหน้าสถานศึกษา ครูและนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอน วางแผนการสอน ดำเนินการสอน การวัดและประเมินผล จัดวิธีการเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สอดคล้องกับธีระศักดิ์ แสนท้วม (2558) ได้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง รัชชูปการพระ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่นำผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง รัชชูปการพระ มีการนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษา มากำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ที่ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบของหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้หลักสูตรสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ ทองสุข (2557) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ จุดหมาย ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ ทำนองเดียวกับ อัญชลี อินทียา (2559) ที่พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยมีองค์ประกอบคือ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวการจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ แนวการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า การนำหลักสูตรที่พัฒนาและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิรประวัติ) นครสวรรค์ จำนวน 32 คน จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาสาระเป็นที่น่าสนใจ และตรง

กับความต้องการของผู้เรียน นักเรียนมีความสนใจตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและคิดอย่างอิสระ โดยไม่ปิดกั้นทางความคิด เมื่อครูกระตุ้นด้วยคำถาม จึงมีคำตอบที่หลากหลาย นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 22, 23, 24 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหามา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องผสมผสาน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ ทองสุข (2557) ได้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเตรียมความพร้อมในการเผชิญภัยพิบัติน้ำท่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีความสอดคล้องกับความสนใจและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ต่อผู้เรียน

4. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้ เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ก่อนใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้หลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากความต้องการของนักเรียน และเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง จึงช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวิช ลักษณ์สง่า (2557) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้การศึกษาท้องถิ่นก่อนและหลังใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับการจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระตามความต้องการของผู้เรียน มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของนครสวรรค์ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระศักดิ์ แสนท้วม (2558) ได้ทำวิจัยพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ระบายจักรพระ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ระบายจักรพระ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะทั่วไป**

1. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์สูงขึ้นดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการเรื่องราวที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนโดยการร่วมมือกับคนในชุมชน
2. จากผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ให้ครอบคลุมทุกระดับชั้นตามสภาพของผู้เรียนแต่ละระดับ
2. ควรนำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ศึกษาธิการ. กระทรวง. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) 2553*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- ทวิช ลักษณะสง่า. (2557). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(3), 388-406.
- ธีระศักดิ์ แสนท้วม. (2558). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง รัชชูปการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการนิเทศ)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ปิยวรรณ ทองสุข. (2557). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การเตรียมความพร้อมในการเผชิญภัยพิบัติน้ำท่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวดี) นครสวรรค์. (2563). *หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวดี) นครสวรรค์ พุทธศักราช 2563*. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
อัญชลี อินทียา. (2559). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการใช้ทักษะชีวิต สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม*, 10(2), 228-243.

Tyler, Ralph.W. (1949). *Basic principle of curriculum and instruction*. Chicago: The University of
Chicago.

การพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง*

ณัฐนรินทร์ ปอศิริ¹

(วันที่รับบทความ: 23 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษาที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง พัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา และศึกษาผลการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Methodology) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 และ 3 จำนวน 78 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) รูปแบบการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย และ 3) แบบวัดทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย วิธีทดสอบทีแบบกลุ่มไม่อิสระ, วิธีทดสอบทีแบบกลุ่มอิสระ และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษาที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย แต่ยังไม่มี ความมั่นใจในการดำเนินการด้วยตนเอง และไม่คอยเห็นความสำคัญของการวิจัย คิดว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องไกลตัว

2. รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และ 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$ และ 4.75 ตามลำดับ)

3. ผลการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา มีดังนี้

3.1 ทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษากลุ่มทดลอง หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีความเข้าใจและมั่นใจในการปฏิบัติด้วยตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย เข้าใจว่าการวิจัยเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเอาไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน มากกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะการวิจัย, กำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย, วิจัยการศึกษา, รูปแบบการสอนทางตรง, วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

* บทความวิจัย ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

¹ อาจารย์ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง, E-mail: porsiri.n@gmail.com

The Development of Research Problem Determination Skills for Undergraduate students' Ang Thong College of Dramatic Arts*

Nutnirun Porsiri¹

(Received: August 23, 2021; Revised: December 12, 2021; Accepted: December 22, 2021)

Abstract

The purposes of this research were 1) to study students' research problem determination skills that can be done by them, 2) to develop model for practicing skills in research problem determination students, and 3) to study the results of using the model of practicing skills in research problem determination of students. The sample groups were 78 undergraduate students from the third year students (Control Group) and the second year students (Experiment Group) academic year 2020 at Ang Thong College of Dramatic Arts. The instruments were 1) 8 interview questions, 2) the model for practicing skills in research problem determination students, and 3) measurement paper of research questions skills. The dependent - samples t-test, Independent - samples t-test and Content Analysis were used for statistical analysis. The results of this research showed that;

1. The students' research problem determination skills that can be done by them showed that the students understanding of the process in research problem determination, but they unconvinced to be done by them and opine the importance of research.

2. The model for practicing skills in research problem determination students consists of 4 components; 1) Theory of the model, 2) The purpose of the model, 3) The process of teaching followed three step of direct instruction model (DI), and 4) The results that students will receive 4.58 average score for practicability and 4.75 average score for feasibility's model.

3. The results of the model for practicing skills in research problem determination students were;

3.1 Students of experiment group have showed his/her post-test score higher than pre-test score with statistically significant at .05 levels.

3.2 The model of practicing skills in research problem determination of students in experiment group higher than control group with statistically significant at .05 levels.

3.3 An experiment group convinced to be done by them and opine that researching was important more than control group.

Keywords: Development of Research skills, Research Problem Determination Skills, Educational research, Direct instruction model, Ang-thong College of Dramatic Arts

* Research Article from Educational Department, Ang-thong College of Dramatic Arts

¹ Lecturer of Educational Department, Ang-thong College of Dramatic Arts, E-mail: porsiri.n@gmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามกระบวนการวิจัย นับเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะเสริมสร้างให้ผู้ที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นครู ดังนั้นทักษะการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นทักษะสำคัญที่นักศึกษาครูจำเป็นต้องมี การให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะโดยได้รับการถ่ายทอดความรู้และลงมือปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนไปพร้อมกัน จะช่วยให้นักศึกษาครูเกิดทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน มีเจตคติที่ดีและมีความมั่นใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น สำหรับทักษะการวิจัยนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอเกี่ยวกับทักษะการวิจัยไว้หลายด้าน ซึ่งสามารถสังเคราะห์และสรุปได้ว่า ทักษะการวิจัยสามารถจำแนกได้เป็น 5 ทักษะ ตามขั้นตอนของการวิจัย ได้แก่ 1) ทักษะการกำหนดประเด็นปัญหา 2) ทักษะการทบทวนสารสนเทศ 3) ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล 4) ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) ทักษะการลงข้อสรุป ซึ่งนักศึกษาครูจะต้องมีทักษะดังกล่าวอย่างครบถ้วนเพียงพอที่จะสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ทำการเปิดสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี และหลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษาและสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา เพื่อมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู ที่มีความรู้ ความชำนาญในสาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ไทย (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2558(ก)(ข), 8; สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2562(ก)(ข), 12) การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรดังกล่าว นักศึกษาจะได้ฝึกทักษะการวิจัยในหลายรายวิชา เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การวิจัยทางนาฏศิลป์/ดนตรีคีตศิลป์ ศิลปนิพนธ์ และการวิจัยในชั้นเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะเห็นได้ว่านักศึกษาต้องจะต้องคิดหัวข้อการวิจัยอย่างน้อย 4 หัวข้อ ในการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร แต่ในสภาพปัจจุบันพบว่า นักศึกษายังขาดความเข้าใจและความมั่นใจในการทำวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการนำเสนอหัวข้อการวิจัยในแต่ละรายวิชา

ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และสังเกตเห็นว่า นักศึกษาจะสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ด้วยตนเอง หากเนื้อหานั้นมีความเชื่อมโยงหรือใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวของนักศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการเชื่อมโยงสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามาใช้ในการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction Model : DI) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ไปควบคู่กับการสอนของผู้สอน เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา สาระ รวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติจนสามารถทำได้ด้วยตนเองในระยะเวลาที่จำกัด (Joyce, et al., 2000, 337)

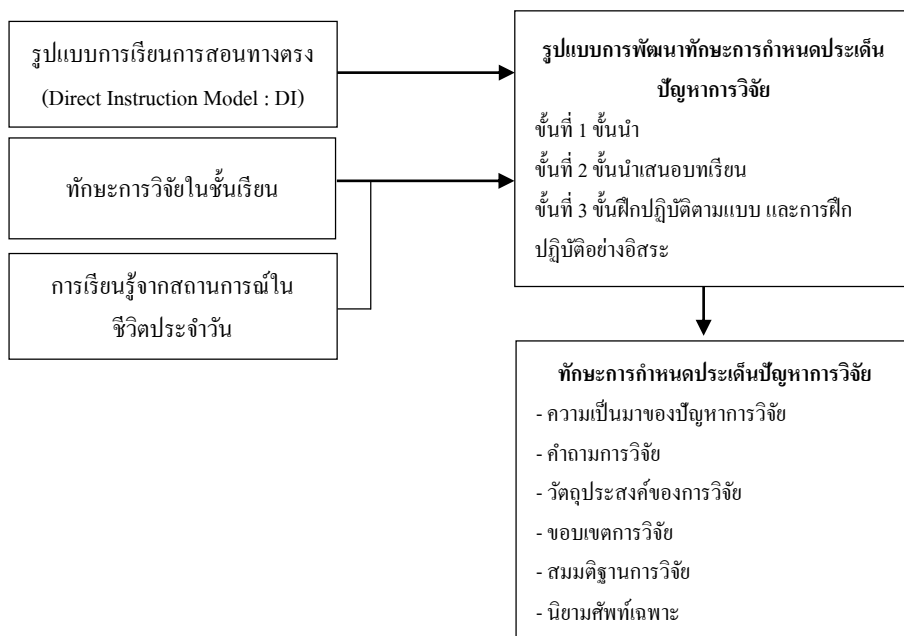
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ของนักศึกษา โดยการนำสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวันของนักศึกษา มาประยุกต์ใช้ร่วมกับรูปแบบ การเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction Model : DI) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ และทักษะที่ได้รับการฝึกปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่ยากัด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความเข้าใจและได้ฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย สามารถ นำไปใช้ในการกำหนดหัวข้อการทำวิจัย รวมไปถึงสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ด้วยแนวทางการแก้ปัญหาตามกระบวนการวิจัยได้ด้วยตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษาที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการสร้างเป็นกรอบ แนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยทำการศึกษาสภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษาที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังจากนั้นจึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มไม่เท่าเทียมทดสอบหลังอย่างเดียว (Non-Equivalent Control Group Posttest Only Design) ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้นจำนวน 202 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ปีการศึกษา 2563 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มควบคุม (Control Group) ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1/2563 จำนวน 2 สาขาวิชา จำนวนทั้งสิ้น 36 คน ซึ่งได้รับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

- กลุ่มทดลอง (Experiment Group) ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 2/2563 จำนวน 2 สาขาวิชา จำนวนทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งได้รับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1.1 การจัดการเรียนการสอนตามปกติ

1.2 การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

2.2 คำถามการวิจัย

2.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

2.4 ขอบเขตการวิจัย

2.5 สมมติฐานการวิจัย

2.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กลุ่ม ประกอบด้วย 8 ประเด็นการสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เพื่อศึกษาสภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยด้วยตนเองของนักศึกษาภายหลังได้รับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีผลการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีความสอดคล้องทุกประเด็น (IOC = 1.00)

2. แบบวัดทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบเขียนตอบ ให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ใน 6 ประเด็นทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย แต่ละประเด็นมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน รวมคะแนนเต็มทั้งสิ้น 30 คะแนน มีระยะเวลาในการทำแบบวัด 1 สัปดาห์ (Take-Home test) ซึ่งมีผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

- ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทำการตรวจสอบด้วยวิธีการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงก์ (Item-Objective Congruence : IOC) มีความสอดคล้องทุกข้อคำถาม (IOC = 1.00)

- เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) สำหรับตรวจให้คะแนน 6 ประเด็นทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย แต่ละประเด็นมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน รวมคะแนนเต็มทั้งสิ้น 30 คะแนน ทำการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ระหว่างคุณลักษณะบ่งชี้กับระดับคะแนนผลการพิจารณาความสอดคล้อง (IOC = 1.00) ทั้ง 6 ประเด็นการวัด

3. รูปแบบการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอรับรองการดำเนินการวิจัยในมนุษย์ ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และได้รับการรับรองตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม 2563

2. ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษา ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2563

3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ อธิบายขั้นตอนของการวิจัย ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามเอกสารชี้แจงข้อมูลการทำวิจัย ให้กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ได้รับทราบด้วยตนเอง และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มควบคุม โดยขอความร่วมมือลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

ตามความสมัครใจ และเก็บรวบรวมเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2563

4. ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มกับกลุ่มควบคุม เพื่อเก็บข้อมูลสภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยด้วยตนเองของนักศึกษา ในวันที่ 4 ธันวาคม 2563

5. ดำเนินการเก็บข้อมูลทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของกลุ่มควบคุม ด้วยแบบวัดทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ในวันที่ 11 ธันวาคม 2563

6. ดำเนินการเก็บข้อมูลทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของกลุ่มทดลอง ก่อนเรียน ด้วยแบบวัดทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ในวันที่ 2 ธันวาคม 2563

7. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยกับกลุ่มทดลอง และดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มกับกลุ่มทดลอง ภายหลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอน เพื่อเก็บข้อมูลสภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยด้วยตนเองของนักศึกษา ระหว่างวันที่ 2 ธันวาคม 2563 จนถึงวันที่ 20 มกราคม 2564 รวมระยะเวลา 8 สัปดาห์

8. ดำเนินการเก็บข้อมูลทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของกลุ่มทดลอง หลังเรียน ด้วยแบบวัดทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ในวันที่ 20 มกราคม 2564

9. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล นำไปวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มด้วยวิธีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

2. วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S) จากผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

3. วิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ดังนี้

- วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence : IOC)

- วิเคราะห์หาความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) โดยการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ระหว่างคุณลักษณะบ่งชี้กับระดับการให้คะแนน

4. วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์กลุ่ม ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม เพื่อศึกษาศึกษาสภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเขียนบรรยายเป็นความเรียง

5. วิเคราะห์ตรวจสอบการแจกแจงปกติ (Test of Normality) ของคะแนนทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม ด้วยวิธีการทดสอบ Kolmogorov-Smirnov โดยใช้โปรแกรม SPSS

6. วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียน ของกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีทดสอบทีแบบกลุ่มไม่อิสระ (Dependent - samples t-test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้โปรแกรม SPSS

7. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีทดสอบทีแบบกลุ่มอิสระ (Independent - samples t-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้โปรแกรม SPSS

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาศภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษากลุ่มควบคุม ที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย แต่ไม่มีความมั่นใจในการดำเนินการด้วยตนเอง นักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าจะได้ทำการวิจัยเฉพาะตอนทำผลงานวิชาการเพื่อขอเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ ไม่คิดว่าจะสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการทำงานปกติ แนวทางในการพัฒนาการทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะฝึกทำไปพร้อมกับ การเรียน ในลักษณะการฝึกทำด้วยตนเองไปพร้อมกับการเรียน และมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ จึงจะทำให้มีความเข้าใจและสามารถจำในเนื้อหาที่เรียนไปได้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา พบว่า รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ 3 ขั้นตอน ตามรูปแบบการสอนทางตรง (DI) ได้แก่ ขั้นนำ, ขั้นนำเสนอทบทวนและฝึกปฏิบัติตามแบบ, และขั้นฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และ 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58 และ 4.75 ตามลำดับ) โดยค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ มีดังนี้

- ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67 และ 5.00 ตามลำดับ)

- วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00 และ 5.00 ตามลำดับ)

- กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43 และ 4.67 ตามลำดับ)

- ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.33 และ 4.33 ตามลำดับ)

3. ผลการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา พบว่า

3.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน ของกลุ่มทดลอง สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนของกลุ่มทดลอง

	Test of Normality	N	$\bar{X}$	S	t	Sig. (2-tailed)
คะแนนก่อนเรียน	การแจกแจงปกติ	38	8.26	2.36	-6.655	.000*
คะแนนหลังเรียน	การแจกแจงปกติ	38	13.18	3.39		

ทั้งนี้ นักศึกษากลุ่มทดลองจำนวนทั้งสิ้น 42 คน ได้รับการทดสอบก่อนเรียน 38 คน จึง มีคะแนนในการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน เพียง 38 คน

3.2 ทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของกลุ่มทดลอง สูงกว่าทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าคะแนนทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของกลุ่มทดลอง

	Test of Normality	N	$\bar{X}$	S	t	Sig. (2-tailed)
กลุ่มควบคุม	การแจกแจงปกติ	36	10.58	1.87	-3.956	.000*
กลุ่มทดลอง	การแจกแจงปกติ	42	12.95	3.31		

3.3 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีความเข้าใจ มั่นใจในการปฏิบัติด้วยตนเอง และมีความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย มากกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม ดังตารางวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มทดลอง

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์กลุ่มควบคุม หลังเรียน	ผลการสัมภาษณ์กลุ่มทดลอง หลังเรียน
1. นักศึกษาคิดว่าการวิจัยมีความสำคัญกับตัวนักศึกษา/ในการเป็นครู/ในอนาคตของท่านอย่างไร?	นักศึกษาคิดว่าจะได้ทำการวิจัยเฉพาะตอนทำผลงานวิชาการเพื่อขอเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ และคิดว่าในชีวิตประจำวันหรือในการทำงานปกติ อาจจะไม่ค่อยมีโอกาสได้ทำงานวิจัยที่เท่าใดนัก ในกรณีที่ได้เป็นครูและต้องแก้ไขปัญหา/พัฒนาผู้เรียน อาจใช้วิธีการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ ไม่ได้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงวิชาการ	นักศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย เข้าใจว่าการวิจัยเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเอาไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกเหนือจากการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือการทำผลงานทางวิชาการ และการทำวิจัยไม่ได้ยากเหมือนที่เคยคิดไว้
2. นักศึกษาคิดว่าหากต้องการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยต้องทำอย่างไรบ้าง?	นักศึกษาคิดว่า เริ่มจากการตั้งคำถามการวิจัย ตามสถานการณ์ที่ต้องการแก้ปัญหา หลังจากนั้นจึงนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย แต่ยังไม่มีความมั่นใจในการดำเนินการด้วยตนเอง	นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการ แนวทางการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ก่อนข้างมีความมั่นใจในการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย คิดว่าหากถึงเวลาที่ต้องทำวิจัยจะสามารถเริ่มต้นกำหนดประเด็นปัญหาได้
3. หากผู้วิจัยต้องการอธิบายที่มา ความสำคัญของปัญหาการวิจัย ควรทำอย่างไร?	นักศึกษายังไม่สามารถกำหนดจุดเริ่มต้นของการเขียนอธิบายที่มาได้อย่างชัดเจน มีความเข้าใจในการเรียบเรียงที่มาและความสำคัญ สอดคล้องกับเนื้อหาที่ทำการทบทวนเอกสารในบทที่ 2 และต้องมีการอ้างอิงเพื่อสนับสนุนแนวคิดที่นำมาใช้ในการเขียน	นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการอธิบายที่มา ความสำคัญของปัญหาการวิจัย มีความมั่นใจว่าสามารถเริ่มต้นเขียนอธิบายได้ด้วยตนเอง อาจมีการปรับแก้หลายรอบ เนื่องจากยังไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการเขียนเรียบเรียงเชิงวิชาการ แต่ทราบว่าจะเริ่มยังไงต้องอธิบายอะไรบ้าง
4. นักศึกษาคิดว่าการกำหนดคำถามการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัยมีที่มาอย่างไร?	นักศึกษาก่อนข้างมีความเข้าใจในการกำหนดคำถามการวิจัย ตามสถานการณ์ที่ต้องการหาคำตอบ ซึ่งจะนำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย แต่ยังไม่มีความมั่นใจในการปฏิบัติด้วยตนเอง	นักศึกษามีความเข้าใจ ทราบแนวทางในการกำหนดคำถามการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัย มีความมั่นใจที่จะเริ่มทำด้วยตนเอง
5. นักศึกษาคิดว่าขอบเขตการวิจัยคืออะไร สามารถกำหนดได้เองหรือไม่? อย่างไร?	นักศึกษายังไม่มีความชัดเจนในการอธิบายเกี่ยวกับขอบเขตการวิจัย เข้าใจเพียงว่าเป็นสิ่งที่ต้องกำหนดเอาไว้ในการทำวิจัย เป็นเหมือนการอธิบายกรอบของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยครั้งนั้น แต่ไม่สามารถระบุให้ชัดเจนได้ด้วยตนเอง	นักศึกษามีความเข้าใจ และทราบแนวทางในการกำหนดขอบเขตการวิจัย คิดว่าสามารถกำหนดได้ด้วยตนเอง แต่อาจต้องให้ที่ปรึกษาช่วยหาคำแนะนำ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์กลุ่มควบคุม หลังเรียน	ผลการสัมภาษณ์กลุ่มทดลอง หลังเรียน
6. นักศึกษารู้จักสมมติฐานการวิจัยหรือไม่? และสมมติฐานการวิจัยมีความสำคัญอย่างไร?	นักศึกษามีความเข้าใจว่าสมมติฐานการวิจัยคือแนวทางที่ผู้วิจัยต้องการให้เกิดในการวิจัยนั้น แต่ยังไม่สามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ด้วยตนเอง	นักศึกษามีความเข้าใจในสมมติฐานการวิจัย แต่ไม่มีความมั่นใจในการกำหนดด้วยตนเอง
7. นักศึกษาคิดว่าการนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ควรมีที่มาในการนิยามจากไหน และมีวิธีการนิยามอย่างไร?	นักศึกษามีความเข้าใจว่าการนิยามศัพท์ ควรมาจาก การทบทวนเอกสาร การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ในบทที่ 2	นักศึกษามีความเข้าใจ และทราบถึงแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์ แต่ไม่มีความมั่นใจในการเขียนเรียบเรียงด้วยตนเอง
8. นักศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม หรือความคิดเห็นในการเสริมสร้างทักษะการทำให้วิจัยให้กับนักศึกษาอย่างไร?	นักศึกษามีความต้องการที่จะฝึกทำไปพร้อมกับการเรียนในคาบเรียนและมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ จึงจะทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาที่สอน	นักศึกษาเห็นว่าควรมีการฝึกปฏิบัติพร้อมกันกับการเรียนควบคู่กันไป โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษากลุ่มควบคุมที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย แต่ไม่มีความมั่นใจในการดำเนินการด้วยตนเอง นักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าจะได้ทำการวิจัยเฉพาะเมื่อต้องทำผลงานวิชาการเพื่อขอเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ ไม่คิดว่าจะสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการทำงานปกติสำหรับแนวทางในการพัฒนาฯ นักศึกษามีความต้องการที่จะฝึกทำไปพร้อมกับการเรียนในคาบเรียนและมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ จึงจะทำให้มีความเข้าใจและสามารถจำในเนื้อหาที่เรียนไปได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย มีรายละเอียดค่อนข้างมาก เป็นเรื่องยากในการทำความเข้าใจ และนักศึกษามองว่าการวิจัยเป็นเรื่องไกลตัว จึงไม่มีแรงจูงใจในการพยายามทำความเข้าใจในเนื้อหา/วิธีการทำการวิจัยเท่าที่ควร หรืออาจกล่าวได้ว่านักศึกษาศึกษาเรียนเพื่อมีความเข้าใจเพียงอย่างเดียว มิได้มีความกระตือรือร้นในการฝึกปฏิบัติทักษะการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในอนาคต สำหรับแนวทางในการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา ควรดำเนินการในลักษณะการฝึกทำด้วยตนเองพร้อมกับการเรียนในคาบเรียนและมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ จึงจะทำให้มีความเข้าใจและสามารถจำในเนื้อหาที่เรียนไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพงษ์ ลือนาม (2559) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการสอนพร้อมกับการให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานจะกระตุ้นความคิดและสร้างเสริมการทำงานร่วมกัน โดยเน้นการปฏิบัติจริงจึงทำให้เกิดความชัดเจนและการซึมซับกระบวนการ สามารถสร้างเจตคติ ที่ดีในการฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน และทำให้ทักษะกระบวนการวิจัยอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการวิจัยให้กับ

นักศึกษาต้องมีการบวนการฝึกปฏิบัติควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน และควรมีการฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ หลายๆ ครั้งจึงจะสามารถพัฒนาทักษะการดำเนินการวิจัยได้

2. ผลการพัฒนาแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา พบว่าแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และ 4) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ โดยมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$ และ 4.75 ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบอยู่ระหว่าง 4.33 – 5.00 และค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ อยู่ระหว่าง 4.33 – 5.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงกับนักศึกษาในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มีแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนทางตรง (DI) ที่มีลักษณะสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ ควบคู่กับการสอนของผู้สอน และจะได้รับข้อมูลการตอบกลับจากการปฏิบัติทันที เป็นวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการสอนเสริมสร้างทักษะ และเป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา สารรวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติจนสามารถทำได้ด้วยตนเองในระยะเวลาที่จำกัด (Joyce, Weil, & Calhoun, 2000, 337) เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัติไปพร้อมกับการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ และสามารถเสริมสร้างทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของชลธิชา คีเลศ และศิริพงษ์ เพียศิริ (2561) ที่พบว่า การสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทางตรงเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้กระทำพฤติกรรมที่ซ้ำซ้อน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้จะผสมผสานกันระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติให้เป็นเรื่องเดียวกัน ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และให้นักเรียนมีการพึ่งพาและเกื้อกูลกัน มีการปรึกษาหารือกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และระหว่างครูกับนักเรียน อีกทั้งยังทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกิดผลดีกับผู้เรียนหลายด้าน

3. ผลการใช้รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา มีดังนี้

3.1 ทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษากลุ่มทดลอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ก่อนเรียนนักศึกษายังไม่มีความรู้พื้นฐานในการทำวิจัย และไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำวิจัยมาก่อน นักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าการวิจัยเป็นเรื่องไกลตัว จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทำความรู้จักกับการวิจัยเท่าใดนัก แต่เมื่อนักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยรูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษานำสถานการณ์ในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวมาฝึกปฏิบัติและวางแผนแก้ปัญหาตามระเบียบวิธีวิจัย จึง

ทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการเรียนวิจัยมากยิ่งขึ้น มีความตระหนักว่าสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของตนเองได้ จึงมีความกระตือรือร้นในการเรียนและฝึกปฏิบัติทักษะ การกำหนดประเด็น ปัญหาการวิจัยให้กับตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของนักศึกษากลุ่มทดลอง ที่พบว่า นักศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย เข้าใจว่าการวิจัยเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเอาไป ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน นอกเหนือจากการทำวิจัยในชั้นเรียนหรือการทำผลงานทางวิชาการ และสอดคล้อง กับนิชชา ชินธนามัน และคณะ (2560) ที่พบว่า บทอ่านหรือเนื้อหาที่นำมาจากสื่อที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวันของนักเรียน สามารถสร้างแรงจูงใจ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจเกิดความกระตือรือร้น เห็นความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งที่อ่าน

3.2 ทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษากลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความตระหนักถึง ความสำคัญของการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยมากกว่ากลุ่มควบคุม โดยนักศึกษากลุ่ม ทดลองมีความตระหนักว่าการวิจัยเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำไปใช้ได้ชีวิตประจำวัน ซึ่งแตกต่างจาก กลุ่มควบคุมที่คิดว่าการวิจัยเป็นเรื่องไกลตัวและคงไม่ค่อยมีโอกาสได้นำมาใช้ จึงทำให้นักศึกษากลุ่ม ทดลองมีความกระตือรือร้นในการใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม อีกทั้งในการจัดการเรียนการสอนตาม รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นให้นักศึกษา ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้สอนให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เมื่อนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติซ้ำๆ หลายครั้ง จึงทำให้เกิดความชำนาญ และเกิดความมั่นใจในการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน และคณะ (2558) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนมาก ซึ่งมากกว่าร้อยละ 90 สามารถตั้งโจทย์วิจัยได้ โดยนักศึกษามีแนวโน้มสามารถตั้งโจทย์วิจัยได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในครั้งที่ 4 และ 5 คิดเป็นร้อยละ 91.60 และ 97.60 ตามลำดับ

3.3 นักศึกษากลุ่มทดลอง มีความเข้าใจ มั่นใจในการปฏิบัติด้วยตนเอง และมีความตระหนักถึง ความสำคัญของการวิจัย มากกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม สำหรับแนวทางในการการเสริมสร้างทักษะการทำ วิจัยให้กับนักศึกษา พบว่า นักศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นพ้องกันว่า ควรที่จะฝึกทำด้วยตนเองไปพร้อมกับการ เรียน โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะการกำหนดประเด็น ปัญหาการวิจัย มีรายละเอียดเนื้อหาค่อนข้างมากและซับซ้อน หากผู้เรียนไม่มีความสนใจหรือไม่ตระหนัก ถึงความสำคัญเนื้อหาของเนื้อหาที่เรียน ก็เป็นการยากที่ผู้เรียนจะมีความเข้าใจและอาจเกิดความเบื่อหน่ายในการ ฝึกปฏิบัติซ้ำๆ หลายครั้ง ดังนั้นการพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย และทักษะการวิจัย ด้านอื่น ๆ สิ่งสำคัญอันดับแรกที่ผู้สอนต้องตระหนัก คือ การแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการ ทำวิจัย ผู้สอนต้องจูงใจให้ผู้เรียนตระหนักว่าทักษะการวิจัยเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และต้องคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ในขณะที่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐนันท์ สีดาแก้ว และคณะ (2560) ที่พบว่า นักศึกษามีความสามารถใน

การพัฒนาทักษะการสืบค้นข้อมูลเพื่อการตั้งโจทย์วิจัยได้เพิ่มขึ้น โดยการทำแบบฝึกทักษะการสืบค้นข้อมูลเพื่อการตั้งโจทย์วิจัยได้ โดยการฝึกครั้งที่ 1-2 ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง นักศึกษายังไม่เข้าใจมากนัก ครั้งที่ 3 นักศึกษาฝึกปฏิบัติเป็นคู่ได้ปรึกษากัน และร่วมกันฝึกปฏิบัติ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการสืบค้นเพื่อการตั้งโจทย์วิจัยมากขึ้น และครั้งที่ 4-5 ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มขนาด 5-10 คน ให้นักศึกษาภายในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีนักศึกษารุ่นพี่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติและปฏิบัติอย่างมีความสุข และมีทักษะในการฝึกปฏิบัติ โดยสามารถทำได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การใช้รูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา ควรพิจารณาความเป็นได้ของสถานการณ์ที่นักศึกษานำมาใช้ประกอบการเรียน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติตามรูปแบบการฝึกทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของนักศึกษา อาจใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติแตกต่างกันไปในแต่ละประเด็น ควรพิจารณาว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามได้มากน้อยเพียงใดในแต่ละประเด็นการฝึกปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้แบบแผนการทดลองแบบอื่นที่สามารถควบคุมความคลาดเคลื่อนของตัวแปรได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ ลือนาม. (2559). การพัฒนาผลการเรียนรู้และทักษะกระบวนการวิจัยจากการจัดการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับปฏิบัติการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(2), 36-45.
- ชลธิชา ดีเลิศ และศิริพงษ์ เพียศิริ. (2561). การพัฒนาหลักสูตรการเป่าลู่เพียงออ โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(3), 55 – 64.
- ณัฐนันท์ สีดาแก้ว, ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน, สุวรรณวัฒน์ เทียนยุทธกุล และสุริยาฐ สุวรรณบุบผา. (2560). การพัฒนาทักษะการสืบค้นข้อมูลเพื่อการตั้งโจทย์วิจัยในกระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 4(3), 518 – 534.

ณิชา ชินธามั่น, ภาวิณี เดชเทศ, อัสพร แสงอรุณเลิศ, ภทรศญา พ้วยกิ และสุริย์พร เพ็งเลีย. (2560).

ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความสำคัญจากสื่อในชีวิตประจำวัน.

วารสารครูพิบูล, 5(1), 1-13. สืบค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2563, สืบค้นจาก [https://so02.tci-](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/article/view/81097/89898)

[thaijo.org/index.php/edupsru/article/view/81097/89898](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edupsru/article/view/81097/89898)

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง. (2558). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา*

นาฏศิลป์ไทยศึกษา (5 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558. อ่างทอง: วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง. (2558). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา*

ดนตรีไทยศึกษา (5 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558. อ่างทอง: วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง. (2562). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา*

นาฏศิลป์ศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562. อ่างทอง: วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง.

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง. (2562). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา*

ดนตรีศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562. อ่างทอง: วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง.

ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน, ณัฐนันท์ สีดาแก้ว, สุริยาวัชร สุวรรณบุบผา และสุวรรณ เทียนบุร. (2558). *การวิจัย*

กระบวนการพัฒนาทักษะการตั้งโจทย์วิจัยในกระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยของนักศึกษา

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.

รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ

4 ตุลาคม 2563, จากฐานข้อมูล ThaiLIS.

Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2000). *Models of teaching*. (6th ed.). Boston: Allyn & Bacon.

ปัจจัยของการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน ของอำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร*

ชินวัตร เชื้อสระกุ¹

(วันที่รับบทความ: 3 กันยายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาความสำคัญของขั้นตอนในการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ประสบความสำเร็จ 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และ 3) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค อันนำไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน อำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร รวมทั้งสิ้น 5 ตำบล 3 กลุ่มผลิตภัณฑ์ จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมคือแบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และสถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ขั้นตอนในการดำเนินงานจนผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จทั้งหมด 7 ขั้นตอน โดยรวมผู้ประกอบการเห็นด้วยและให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้ดังนี้ การส่งเสริมการตลาด การสนับสนุนจากภาครัฐ การออกแบบ การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ การสร้างเรื่องราวและคุณค่าของสินค้า การหาตลาด เพื่อจำหน่าย และการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์

2. ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน โดยรวมผู้ประกอบการเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถพิจารณาคุณลักษณะของสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จเรียงตามรายชื่อได้ดังนี้ สินค้าและผลิตภัณฑ์มีความทันสมัย มีหลากหลาย โลโก้ที่สวยงามโดดเด่น มีคุณประโยชน์ใช้สอย มีรูปทรงที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค เช่นการใช้งานและขนส่งได้ง่าย มีสีสันและลวดลายสวยงาม มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. ปัจจัยของการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยขั้นตอนการหาตลาดเพื่อจำหน่ายสามารถทำนายความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนได้ดีที่สุด

คำสำคัญ: การดำเนินงาน, นวัตกรรม, วิสาหกิจชุมชน

* บทความวิจัยได้รับทุนสนับสนุนโดยวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2563

¹ อาจารย์, วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, E-mail: chinawat.c@msu.ac.th

Factors in operations effecting the success on innovation of Community**Enterprise of Wanyai District, Mukdahan Province ****Chinnawat Chueasraku¹**(Received: September 3, 2021; Revised: December 12, 2021; Accepted: December 22, 2021)*

Abstract

These paper objectives were (1) to explore the important operation steps that leading product success in perceptions of community entrepreneur classified by personal factor (2) to study the desirable innovation dimensions of product (3) to conduct the SWOT analysis due to develop community entrepreneurs. The quantitative approach was employed to testify the relationship and the influence of steps from production to distribution as the cause and effect to the local product innovation, while qualitative technique was used to complete the study. Thirty-five (35) community entrepreneurs from 5 sub districts and 3 group of products were respondents.

The statistic results revealed that

1. Seven steps affected the success of operations that are all agree in the same direction as “agree or importantly valued, highest mean score was Government Support, followed by Product Design, Product Selection, Brand Storytelling, Product Promotion, Marketing channel and Product Certification respectively.
2. The perception of the preferable innovation can be reported consecutively; Modern, Outstanding Logo, Multifunction, Practical Design, Colorful and Pattern, and Environmental Friendly Product
3. All step in operation is positively influence the success of innovation of Community Enterprise’s at the 0.05 level, which the step of finding a market is the most factor that best influence on product innovation.

Keywords: Operations, Innovation, Entrepreneur

* This research project is supported by College of Politics and Governance, Mahasarakham University, 2020

¹ Lecturer, College of Politics and Governance, Mahasarakham University, E-mail: chinnawat.c@msu.ac.th

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอันได้แก่ ช่องว่างของการกระจายรายได้ระหว่างคนรวยคนจนเป็นปัญหาโครงสร้างที่ในประเทศซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2559) เพราะทุกครัวเรือนต่างมีรายจ่ายเพื่อการบริโภค แต่คนจนย่อมมีโอกาสออมเงินหรือมีเงินเก็บในอัตราส่วนที่น้อยกว่าคนชนชั้นกลางหรือคนรวยโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในท้องถิ่นหรือในชนบท ความเหลื่อมล้ำไม่ใช่ประเด็นถกเถียงใหม่แต่เกิดขึ้นทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ สาเหตุของความเหลื่อมล้ำ สมชัย จิตสุชน (2563) ได้ให้ทรรศนะว่า มีจากหลายสาเหตุ โดยคนไม่เท่าเทียมกัน อาจเพราะเกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะต่างกันหรือโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่ไม่เท่ากัน เพราะเมื่อมีระดับการศึกษาที่ต่างกันการเข้าถึงแหล่งทุน อาชีพ โอกาสและรายได้ย่อมแตกต่างกัน

จากปัญหาดังกล่าวรัฐบาลได้สร้างแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากโดยการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเปลี่ยนผู้ประกอบการ SMEs และ Startups โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการเกษตร ไปสู่การบริหารจัดการที่เรียกว่า Smart Farming คือการเปลี่ยนจากรูปแบบบริการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง หรือเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง (ThaiPR.net, 2559) ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการโอท็อป สร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด การพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2557) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ และยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เมื่อพิจารณาในบริบทของอำเภอห้วยใหญ่ สภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนอำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหารเป็นกลุ่มวิสาหกิจที่จัดกิจกรรมการดำเนินงานหลายกลุ่มผลิตภัณฑ์เช่น กลุ่มทอเสื้อผ้าไทย การแปรรูปขนม และดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น การดำเนินงานของกลุ่มจากการสอบถามไปยังพัฒนาชุมชนอำเภอขานัญการอำเภอห้วยใหญ่ (2563) พบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขาดกลยุทธการดำเนินงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาด ดังนั้น การศึกษาปัจจัยของการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ซึ่งอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนอันได้แก่ ภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ โดยให้ความสำคัญกับการเติบโตในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นน่าจะสามารถผลักดันให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและยั่งยืนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของขั้นตอนในการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ประสบความสำเร็จ
2. เพื่อศึกษาคูณลักษณะของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ
3. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคอันนำไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยของการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน
2. ปัจจัยของการดำเนินงาน 7 ขั้นตอนร่วมกันทำนายความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและลักษณะของการพัฒนา

ปกรณัม ปริยการ (2538, 5) ให้นิยาม Development หรือการพัฒนา แปลว่าการ เปลี่ยนแปลงที่ละเอียดละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวหรือเติบโตขึ้น มีการปรับปรุงเพิ่มมากขึ้น เหมาะสมกว่าเดิมหรือก้าวหน้าเป็นที่น่าสนใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538, 238) ระบุว่า การพัฒนา หมายถึง การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไป ในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนาหมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตงอกงาม ทำให้งอกงามและสูงขึ้น เช่น เจริญทางสัมพันธไมตรี

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, 1) นิยามความหมายของการพัฒนา ว่าหมายถึง การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่สภาพที่ดีกว่าอย่างเป็นระบบ

สนธยา พลศรี (2547, 2) ให้ความหมายของการพัฒนาว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดคุณภาพที่สูงขึ้นกว่าเดิม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประเทศไทยมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจมาตั้งแต่ปี 2504 จนถึงปัจจุบันผ่านเวลากว่า 60 ปี ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ซึ่งเป้าหมายหลักที่กำหนดไว้คือ การพลิกโฉมประเทศไทย ไปสู่เศรษฐกิจที่สร้างคุณค่าและสร้างสังคมไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน โดยมี 4 ประเด็นสำคัญที่เป็นหัวใจของแผนฯ ได้แก่ ประการที่ 1 การสร้างเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วยเกษตรมูลค่าสูง การท่องเที่ยวเชิงคุณค่า การเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า การแพทย์ครบวงจร ประการที่ 2 การค้าโลกดิจิทัล และเศรษฐกิจดิจิทัล ประการที่ 2 การส่งเสริมสังคมแห่ง

โอกาสและความเสมอภาค ได้แก่ การสนับสนุนผู้ประกอบการเอสเอ็มอี พัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ ขจัดความยากจนข้ามรุ่น สร้างความคุ้มครองทางสังคม ประการที่ 3 การยกระดับวิถีชีวิตที่ยั่งยืน โดยเน้นที่ เศรษฐกิจหมุนเวียนและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และ ประการสุดท้าย การมี กำลังคนที่มีสมรรถนะสูงและภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง เพื่อส่งเสริมให้เกิดปัจจัยสนับสนุนในการพลิกโฉม ประเทศ (นครินทร์ ศรีเลิศ, 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญโดยระบุประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจะได้รับ ได้แก่ การ พัฒนาผู้ประกอบการไทยให้มีศักยภาพมากขึ้น ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถผู้ประกอบการ ในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ อัตราการขยายตัวของภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมสูงขึ้น กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาเพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินกิจการ โครงสร้างพื้นฐาน โทรคมนาคมพัฒนาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มูลค่าการค้าการลงทุนในประเทศ ในภูมิภาคและ ชายแดนเพิ่มขึ้นเพื่อก้าวสู่การผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ผู้ประกอบการจะต้องพัฒนาตนเองให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ระบบอัตโนมัติใน กระบวนการผลิตมากขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าโดยการวิจัยและพัฒนา การใช้นวัตกรรมความคิด สร้างสรรค์ และพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยควบคู่กับก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการที่ผลิตได้ และขายเป็นในการทำธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ขณะที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม เป็น Smart SMEs ที่มีจิตวิญญาณในการเป็นผู้ประกอบการที่มีทักษะในการทำ ธุรกิจ รู้จักใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาใช้ในการผลิต จัดการและการขาย

องค์ประกอบ ปัจจัยหรือขั้นตอนที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 1 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความสำคัญของขั้นตอนต่าง ๆ ของวิสาหกิจชุมชน

ผู้วิจัย ขั้นตอน	การขอ รับรอง มาตรฐาน	การผลิต/ ออกแบบ/ คัดเลือก ผลิตภัณฑ์	การสร้าง เรื่องราว สินค้า	การตลาด/ การขาย	การ สนับสนุน จากภาครัฐ
งามนิจ (2564)		✓	✓	✓	✓
ฮัมเดย์ และจาริยา (2564)		✓	✓		✓
รัฐวิษญ์ (2562)		✓	✓		✓

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย ขั้นตอน	การขอ รับรอง มาตรฐาน	การผลิต/ ออกแบบ/ คัดเลือก ผลิตภัณฑ์	การสร้าง เรื่องราว สินค้า	การตลาด/ การขาย	การ สนับสนุน จากภาครัฐ
รักษาพร (2560)		✓	✓		✓
ชูศิริ (2560)		✓		✓	✓
สมเกียรติ และคณะ (2562)		✓		✓	
ไพศาลและคณะ (2556)		✓		✓	✓
ปรารธนา (2559)		✓	✓		✓
กฤษณะ (2559)	✓	✓		✓	
คณิดา และคณะ (2559)	✓	✓		✓	
ทิชากร (2558)	✓	✓		✓	
ณัฐวุฒิ (2555)		✓		✓	
สุภัทณีและสุทธิพร (2550)	✓			✓	
รวม	4	13	5	10	7

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้รวบรวม จัดกลุ่ม แยกประเภท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2564 และเพิ่มเติมในจากการทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องได้การบริหารจัดการสินค้าและผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบ ปัจจัยหรือขั้นตอนที่ทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ ออกเป็นขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การออกแบบ การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ การสร้างเรื่องราวและคุณค่าของสินค้า การหาตลาดเพื่อจำหน่าย การส่งเสริมการตลาดและการสนับสนุนจากภาครัฐ

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนซึ่งขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานพัฒนาชุมชน (พช.) อำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 5 ตำบล 71 กลุ่ม ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยใหญ่ (21 กลุ่ม) ชะโนด (20 กลุ่ม) ปังขาม (18 กลุ่ม) ดงหมู (6 กลุ่ม) และบางทรายน้อย (6 กลุ่ม) วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่สุ่มขึ้นมาตามความเหมาะสม โดยสุ่มจำนวนครึ่งหนึ่งของแต่ละตำบลที่ผู้ประกอบการมี จึงได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 35 คน แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมี 35 ข้อ

การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ 5 ท่าน พบว่า มีระดับคะแนนเท่ากับ 1 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .82 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ความคิดเห็นของปัจจัยการดำเนินงานที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จและคุณลักษณะของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มากและมากที่สุดและการตีความหมายการออกเป็น 5 ช่วงระดับ (Best และ Kahn, 1973) เช่น 3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก 4.50 – 5.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป็นต้น ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของขั้นตอนที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จและคุณลักษณะสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จ และสร้างแบบสอบถามโดยพัฒนากรอบแนวคิด เป็นตัวแปรต้นเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ และตำบลที่อยู่ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสำคัญของขั้นตอนต่าง ๆ จนได้ผลิตภัณฑ์และจัดจำหน่าย 7 ขั้นตอนและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน 6 มิติ

สรุปผลการวิจัย

ความสำคัญของขั้นตอนในการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อขั้นตอนต่าง ๆ ที่ทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ

ที่	องค์ประกอบ/ ปัจจัย หรือขั้นตอนที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1	การขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์	3.66	0.59	เห็นด้วยมาก/ให้ความสำคัญมาก
2	การออกแบบ	4.46	0.65	เห็นด้วยมาก/ให้ความสำคัญมาก
3	การคัดเลือกผลิตภัณฑ์	4.37	0.59	เห็นด้วยมาก/ให้ความสำคัญมาก
4	การสร้างเรื่องราวและคุณค่าของสินค้า	4.31	0.67	เห็นด้วยมาก/ให้ความสำคัญมาก
5	การหาตลาดเพื่อจำหน่าย	4.25	0.50	เห็นด้วยมาก/ให้ความสำคัญมาก
6	การส่งเสริมการตลาด	4.60	0.73	เห็นด้วยมาก/ให้ความสำคัญมาก
7	การสนับสนุนจากภาครัฐ	4.59	0.45	เห็นด้วยมาก/ให้ความสำคัญมาก
	รวม	4.32	0.36	เห็นด้วยมาก/ให้ความสำคัญมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ขั้นตอนที่ทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จทั้งหมด 7 ขั้นตอน โดยรวมผู้ประกอบการเห็นด้วยมากและให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ได้ดังนี้ ขั้นตอนการสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X}=4.59$) การออกแบบ ($\bar{X}=4.46$) การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.37$) การสร้างเรื่องราวและคุณค่าของสินค้า ($\bar{X}=4.31$) การส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}=4.31$) การหาตลาดเพื่อจำหน่าย และการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=3.66$)

คุณลักษณะของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความความคิดเห็นต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

ข้อที่	คุณลักษณะของสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จ	$\bar{X}$	S. D.	ระดับความคิดเห็น
1	มีความทันสมัย	4.40	0.55	เห็นด้วยมาก
2	มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.11	0.79	เห็นด้วยมาก
3	มีรูปทรงที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค เช่น การใช้งานและขนส่งได้ง่าย	4.34	0.72	เห็นด้วยมาก
4	มีสีสันและลวดลายสวยงาม	4.25	0.81	เห็นด้วยมาก
5	มีฉลาก โลโก้ ที่สวยงาม โดดเด่น	4.40	0.94	เห็นด้วยมาก
6	มีคุณสมบัติประโยชน์ใช้สอย	4.37	0.84	เห็นด้วยมาก
รวม		4.31	0.53	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีความเห็นต่อนวัตกรรมของสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จในภาพรวม อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีความทันสมัยและมีฉลาก โลโก้ ที่สวยงาม โดดเด่น ($\bar{X}=4.40$) รองลงมาได้แก่ การมีคุณสมบัติประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลาย ($\bar{X}=4.37$) มีรูปทรงที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ใช้งานและขนส่งได้ง่าย ($\bar{X}=4.34$) มีสีสัน ลวดลายและคู่มือค่าทางการตลาด ($\bar{X}=4.25$) และมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.11$) ตามลำดับ

สมมติฐาน 1 ปัจจัยของการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของขั้นตอน 7 ขั้นตอน

Model	SS	df	MS	F	Sig
การถดถอย	4.200	7	0.600	3.032	.0017
ความคลาดเคลื่อน	5.343	27	.198		
Total	9.543	34			

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจากการถดถอยเชิงพหุยืนยันว่า ตัวแปรอิสระ ซึ่งประกอบ ด้วยขั้นตอนต่าง ๆ จนได้ผลิตภัณฑ์และจัดจำหน่าย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การออกแบบ การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ การสร้างเรื่องราวและคุณค่าของสินค้า การหาตลาดเพื่อจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด และการสนับสนุนจากภาครัฐมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม เนื่องจากพบว่า ค่า sig ของสมการมีค่าเท่ากับ .0017 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่หนึ่งที่ว่า ปัจจัยของการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ต่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยของการดำเนินงาน 7 ขั้นตอนร่วมกันทำนายความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณขององค์ประกอบแต่ละขั้นตอนที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

ตัวแปรทำนาย (ขั้นตอนต่าง ๆ จนได้ผลิตภัณฑ์ และจัดจำหน่าย)	Unstandardized Coefficient B	Standardized Coefficient Beta	T	Sig.
- การขอรับรองมาตรฐาน	.427	.333	1.926	.040
- การออกแบบ	.079	.097	-2.817	.612
- การคัดเลือกผลิตภัณฑ์	-.127	.143	.513	.485
- การสร้างเรื่องราวและคุณค่า	.422	.538	-.708	.024
- การหาตลาดเพื่อจำหน่าย	.576	.550	2.391	.006
- การส่งเสริมการตลาด	-.127	-.176	-.879	.387
- การสนับสนุนจากภาครัฐ	.018	.015	.085	.933

N = 35; *p<.05, $R^2 = .440$, Adjusted $R^2 = .295$; Durbin Watson Statistics = 2.127

จากตารางที่ 5 พบว่า การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตัวแปรต้นสามารถพยากรณ์ความสำเร็จของสินค้าและผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมสินค้าวิสาหกิจชุมชนได้ ผลการทดสอบมี 3 ขั้นตอนจาก 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (Sig = 0.040) ขั้นตอนการสร้างเรื่องราวและคุณค่าของสินค้า (Sig = 0.024) และขั้นตอนการหาตลาดเพื่อจำหน่าย (Sig = 0.006) โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง 3 มิติดังกล่าว สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของผู้ประกอบการได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบอีก 4 ขั้นตอนไม่มีระดับนัยสำคัญหรือไม่สามารถมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสินค้าและผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมสินค้าวิสาหกิจชุมชน โดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจการทำนายดีที่สุดคือขั้นตอนการหาตลาดเพื่อจำหน่าย โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ของการพยากรณ์เท่ากับ .550 รองลงมาคือขั้นตอนการสร้างเรื่องราวและคุณค่าของสินค้ามีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .538 และ ขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .333 ตามลำดับ ทำให้ตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนหรือมีอำนาจการพยากรณ์ ได้ร้อยละ 29.5

ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ผลการศึกษาเป็นดังนี้

จุดแข็ง ได้แก่ ปักทำลวดลายด้วยมือได้หลากหลาย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ขั้นตอนการตัดเย็บได้มาตรฐาน รูปทรงสวยงาม และวัตถุดิบทำจากไหมที่เลี้ยงด้วยตัวเอง มีโรงเรือนที่ใช้ในการผลิตเป็นของตนเอง ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดี เหนือกว่าคู่แข่งอย่างชัดเจน มีแหล่งวัตถุดิบใกล้ชุมชน **จุดด้อย** ลวดลายส่วนใหญ่เป็นลวดลายพื้นเมือง ทำให้สู้กับคู่แข่งทางการค้าที่มีลวดลายใหม่ๆ ล้าบาก ขาดบุคลากรในการบริหารงาน รวมไปถึงไม่มีตลาดรองรับและจำหน่ายสินค้าที่เป็นหลักแหล่ง **โอกาส** หน่วยงานทางราชการมีการสนับสนุนการอนุรักษ์ผ้าไทยคู่ให้ข้าราชการใส่ชุดไทยในวันศุกร์และ หน่วยงานทางราชการจัดสถานที่ให้โชว์และจำหน่ายสินค้าได้ **อุปสรรค** ภัยธรรมชาติส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิต เช่น เมื่อถึงช่วงฤดูฝน ทำให้เกิดการชะงักทางเศรษฐกิจในบางพื้นที่ แหล่งวัตถุดิบและผลผลิตเกิดความเสียหาย สถานการณ์ Covid-19 ทำให้ไม่สามารถนำสินค้าไปจำหน่ายในงานประจำปีหรือตามห้างสรรพสินค้าได้ ปัจจัยเหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยที่ขัดขวางการทำงานและเป็นอุปสรรคของกลุ่มสินค้า OTOP

อภิปรายผลการวิจัย

ความสำคัญของขั้นตอนในการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาความสำคัญของขั้นตอนต่างๆ จนผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้ผลิตภัณฑ์และจัดจำหน่าย อำเภห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเห็นด้วยว่า ขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากหรือให้ความสำคัญมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.23 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ คาราเรือง (2560) สุภัทธี เปี่ยมสุวรรณกิจและสุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ และทิชากร เกสรบัว (2558) ซึ่งสะท้อนการรับรู้และให้ความหมายว่า ผู้ประกอบการควรมีความเข้าใจถึงรายการเอกสารและหลักฐานที่ต้องแสดง ควรมีความเข้าใจถึงช่องทางหรือหน่วยงานรัฐที่ให้บริการ และมีความเข้าใจถึงเครื่องหมายมาตรฐานต่างๆ เพื่อขอการรับรอง เช่น อย. ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ เป็นต้น นอกจากนี้ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ และคณะ (2553) ให้ความเห็นว่าไม่เพียงแต่มีติด้านการให้ความสำคัญกับการขอจัดตั้งหรือขอรับรอง ผลการศึกษาพบว่า ถ้าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ จัดส่งสินค้า การตลาด/การขาย การบัญชี และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ จะทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

คุณลักษณะของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

การที่วิสาหกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่สำคัญนอกเหนือไปจากการให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการดำเนินงานข้างต้นแล้ว คุณลักษณะสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่นำนวัตกรรมมาใช้ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพทั้งในระดับประเทศ (ปทุมทริกา สุคนธ์สิงห์, 2557; สุภาพร ลอยวัฒนกุล และคณะ, 2559; วราภรณ์ ศรีบุญ, 2552) และ Wronka, M. (2013). ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานภาครัฐ เช่น พาณิชย์จังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ควรมีบทบาทในการเข้าเป็นโค้ชหรือพี่เลี้ยง รวมทั้งมีนโยบายเชิงรุกเช่น จัดหา ส่งเสริม ถ่ายทอดนวัตกรรมต่างๆ ให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ จากผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยการรับรู้ของผู้ประกอบการประเมินว่า ขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อความสำเร็จของสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่ำสุด อาจเป็นเพราะขั้นตอนดังกล่าวมีความซับซ้อนยุ่งยากจึงไม่กระตุ้นให้เกิดวิสาหกิจชุมชนใหม่ๆ รวมถึงควรมีงบประมาณให้ผู้ประกอบการหรือตัวแทนกลุ่มได้ไปดูงานกลุ่มที่ได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์ดีเด่นในพื้นที่อื่นๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและต่อยอดองค์ความรู้ที่มี

1.2 ผู้ประกอบการในชุมชน ควรสร้างภาคีเครือข่ายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต่างกัน เช่น ในเรื่องของการซื้อ-ขายวัตถุดิบ ช่องทางการขายที่สามารถวางขายไปด้วยกันเพื่อเป็นการระดมสมอง ช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกันนอกเหนือจากการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การอภิปรายกลุ่มย่อย (Focus group discussion) แม้จะสามารถได้ข้อมูลจากการระดมสมองร่วมกันก็จริง ถ้าใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและได้ใช้เวลาเป็นรายบุคคลกับผู้ประกอบการจะทำให้ผลการศึกษาที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้ที่สนใจทำการวิจัยครั้งต่อไป สามารถทำงานวิจัยในระดับที่ใหญ่ขึ้นเช่นระดับจังหวัด เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนที่ทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

กฤษณะ ดาราเรือง. (2559). การพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันของผลิตภัณฑ์ OTOP หมู่ฝอยกรอบ
โกเนียร์ตำบลหนองกระโดน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. วารสารการ
จัดการสมัยใหม่, 14(2), 67-78.

- คณิดา ไกรสันติ และรัสมนต์ คำศรี. (2559). แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริกอำเภอสระเคา จังหวัดสงขลา. ในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 7 วันที่ 23 มิถุนายน 2559: 554-566. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- งามนิจ แสนนำพล. (2564). ศักยภาพของสินค้า *Otop* ห้าดาวเด่น กับแหล่งท่องเที่ยวและร้านอาหารชุมชน ไกล่เคียง จังหวัดเชียงราย. 359 - 368 ในรายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ลำพูน.
- ชูศิริ เสนจันทร์พิไชย. (2560). แนวทางการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 5(2), 19-34.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2559). การคลังท้องถิ่น: การขยายฐานรายได้และมาตรการลดความเหลื่อมล้ำ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ณัฐวุฒิ วิเศษ. (2555). ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จังหวัดนนทบุรี. คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ทิชากร เกสรบัว. (2558). กลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพแข่งขันทางการตลาดสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ (ประเภทเครื่องจักรสาน) ในตลาดอาเซียน กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำนาข้าว บ้านบางพลวง อำเภอบ้านสร้าง ปราจีนบุรี. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 23(41), 225-247.
- นกรินทร์ ศรีเลิศ. (2564). ส่อง 'แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13' ความหวังพลิกโฉมเศรษฐกิจประเทศ, สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/652303>.
- นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์, รังสรรค์ สิงห์เลิศ และสมสงวน ปัสสาโก. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 4 (2), 103-111.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2538). ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- ปณชริกา สุนทรสิทธิ์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษากลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์จากผ้าในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์. รายงานการศึกษา สาขาวิชาการจัดการ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

- ปรารธนา รุกขชาติ. (2559). ภาพลักษณ์ตราสินค้า OTOP และการสร้างตราสินค้าน้ำพริกกุ้งกรอบที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยทางการตลาดของผู้ประกอบการในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). ราชกิจจานุเบกษา.
- ไพศาล มุ่งสมัคร, ถนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย, สรชัย พิศาลบุตร และศิวัศชัย ชำช่อง. (2556). รูปแบบการจัดการที่ประสบผลสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์สมุนไพร กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 18 (3), 115-123.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ไทยอเนกธาระห์.
- รัชฎาพร เกตานนท์ แนวแห่งธรรม. (2560). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในจังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10 (1), 994-1013.
- รัฐวิทย์ ชัยศิริพานิช. (2562). การศึกษา 5 เสน่ห์วิถีชุมชนที่มีผลต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยว ตลาดห้วยปลี ศูนย์โอท็อป (OTOP) คอมเพล็กซ์ พุแค ตำบลพุดแค อำเภอนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน
- วราภรณ์ ศรีบุญ. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) ในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วิไลลักษณ์ แสนจันทร์. นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ. สัมภาษณ์: 15 กรกฎาคม 2563.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมเกียรติ สุทธิธนกร, ยวรี ญาณปรีชาเศรษฐ, ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรมและนรินทร์ สังข์รักษา. (2019). การสร้างเสริมมูลค่าของผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน. *วารสาร Dusit Thani College Journal*, 13(1), 270-283.
- สมชัย จิตสุชน. (2563). ความเหลื่อมล้ำ 2020: เราไม่รู้อะไร เราควรรู้อะไร. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564, จาก <https://tdri.or.th/2020/01/what-we-dont-know-about-thai-disparity/>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2557). โอกาสและผลกระทบของ OTOP กับ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564, จาก www.sme.go.th/Lists/EditorInput/DispForm.aspx?I

- สุภาพร ลอยวัฒนกุล, อรวรรณ กมล, พยอม ตอประโคน และมานพ ทองไทย. (2559). ปัจจัย
 แห่งความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน. *วารสารราชนครินทร์*, 13(29), 251-258.
- สุภัทณี เปี่ยมสุวรรณกิจและสุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ. (2562). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อ
 การท่องเที่ยวตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. การประชุมวิชาการด้าน
 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2 วันที่ 5-6 สิงหาคม พ.ศ. 2562.*
 1059-1068.
- ฮัมเดีย มุดอและจารียา อรรถอนุชิต. (2021). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการสื่อสาร
 การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบการโอท็อปในพื้นที่เปราะบาง
 กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี. *Suranaree Journal of Social Science*, 15(2), 1-17.
- Best, J., & Kahn, J. V. (1993). *Research in Fducation*. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- ThaiPR.net. (2559). นายกรัฐมนตรีพบเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนรายย่อย กลุ่มบริหารจัดการน้ำ
 ชุมชน กลุ่มประชารัฐรักสามัคคี เพื่อใช้ วนน. ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคง
 มั่งคั่ง และยั่งยืน แก่เศรษฐกิจฐานราก. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564, จาก
<https://www.ryt9.com/s/prg/2948077>
- Wronka, M. (2013). *Analyzing the success of social enterprises-critical success factors Perspective*.
 Retrived from <http://www.toknowpress.net/ISBN/978-961-6914-02-4/papers/ML13-296.pdf>

การใช้บอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส (Game of Germs) เพื่อพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*

จุฑาพร บันทวัง¹ เกศรินทร์ ศรีชนะ²

(วันที่รับบทความ: 5 กันยายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 13 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาบอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส (Game of Germs) สำหรับพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษาก่อนและหลังการทดลองโดยใช้บอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส (Game of Germs) และ 3) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบอร์ดเกมต่อทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบแผนการทดลอง คือ แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส, แบบประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในชั้นประถมศึกษา และแบบประเมินคุณภาพบอร์ดเกม: เกมออฟเจอร์มส วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและทำการเปรียบเทียบด้วยการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) บอร์ดเกมได้รับการพัฒนาผ่านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบด้านจุดมุ่งหมาย แรงเสริมในเกม กับความเหมาะสมของวัยผู้เล่น และมีการกำหนดประเด็นเนื้อหาของเกมให้มีความทันสมัย เพื่อสร้างการเรียนรู้เท่าทันให้กับการแพร่ระบาดของโรคติดต่อในขณะปัจจุบัน 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกมในนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่าหลังการใช้บอร์ดเกมนักเรียนมีทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อสูงกว่าก่อนการใช้บอร์ดเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) บอร์ดเกมมีประสิทธิภาพในด้านเนื้อหาการนำเสนอบอร์ดเกม ภาพประกอบ การใช้ภาษา อักษร การออกแบบกระบวนการพัฒนา และคุณค่าของบอร์ดเกม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

คำสำคัญ: เกมออฟเจอร์มส (Game of Germs), ทักษะการป้องกันตนเอง, โรคติดต่อในนักเรียน

* บทความวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้รับทุนกองทุนสนับสนุนงานวิจัยโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายและหรือยุทธศาสตร์ชาติ

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, E-mail: jutapon.ban@rru.ac.th

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, E-mail: ketsarin.sri@rru.ac.th

Using Educational Board Game: Game of Germs to Develop Self-Care Protection Skills from Viral Infection in Primary Students in Mae Yao Wittaya School, Mueang District, Chiang Rai Province *

Jutapon Bantawang¹ Ketsarin Sritana²

(Received: September 5, 2021; Revised: December 13, 2021; Accepted: December 22, 2021)

Abstract

The purposes of this research were to 1) To develop Educational Board Game: Game of Germs to Develop Self-Care Protection Skills From Viral Infection in Primary Students 2) To compare the Self-Care Protection Skills From Viral Infection development of the students before and after using the Educational Board Game: Game of Germs and 3) Study the efficiency of an educational board game: Game of Germs to Develop Self-Care Protection Skills From Viral Infection in Primary Students. The sample for this research is the primary students by using simple random sampling consisted of 30 students of Mae Yao Wittaya School, Mueang District, Chiang Rai Province. The research design was One group Pretest – Posttest design. The research instruments were the educational board game: game of germs to develop self-care protection skills from viral infection in primary students and the manual, the assessment test of self-care protection skills from viral infection, and the efficiency evaluation form of the board game. For data analysis using Descriptive Statistic include, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test with independent sample.

The research findings were as follow: 1) The education board were created from the main core concepts and theory of board game including the objectives, core mechanic, the rules, the graphic design, the manual considerate with age appropriate and up-to-date, the result by the experts met the criterion of IOC assessment. 2) After the implementation of the education board game, the scores of skills level were statistically significant higher than before the implementation of the education board game at the level of 0.05 and 3) The evaluation results of the overall board game efficiency had the highest level ($\bar{X} = 4.63$)

Keywords: Board Game: Game of Germs, Self-Care Protection Skills, Viral Infection

* Research Article of Faculty of Education Chiang Rai Rajabhat University, Research scholarships from The Research Fund: The research project which corresponded with Chiang Rai University strategy and/or national strategy

¹ Lecturer of Faculty of Education Chiang Rai Rajabhat University, E-mail: jutapon.ban@crju.ac.th

² Lecturer of Faculty of Education Chiang Rai Rajabhat University, E-mail: ketsarin.sri@crju.ac.th

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส หรือโควิด-19 ณ ปัจจุบันได้นำพาความเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อสังคมไทยในแทบทุกด้านทั้งต่อสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต สภาพเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ขาดเสรีภาพในการใช้ชีวิตปกติเป็นระยะเวลานาน บรู๊คส์และคณะ (Brooks et al, 2020) ได้กล่าวถึงแนวทางที่เหมาะสมต่อการรับมือกับโรคระบาดที่สามารถกระจายได้อย่างรวดเร็วจำเป็นต้องอาศัยการเผยแพร่ข้อมูลของโรคให้แก่ประชาชนในสังคมได้ทราบอย่างถูกต้องชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำตามมาตรการต่าง ๆ ให้ไปในทิศทางเดียวกัน การป้องกันโรคที่ได้ผลดีและคุ้มค่าที่สุด คือ การป้องกันในระยะก่อนได้รับเชื้อ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ ได้รับการดูแลเรื่องความรู้ การปฏิบัติตนในการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล โดยเริ่มจากการดูแลสุขอนามัยของตนเองไม่ให้ติดเชื้อ จากนั้นจึงเป็นการทำตามข้อปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การมีทักษะในการปฏิบัติตามในด้านการดูแลตนเองที่แตกต่างกันไปด้วย โดยเฉพาะในเด็กระดับประถมศึกษาที่ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี หรือการแจ้งเตือนจากทางภาครัฐโดยตรงได้ ฉะนั้นเด็กเหล่านี้จึงจำเป็นต้องพึ่งพิงข้อมูลความรู้ และการเป็นตัวแทนที่ดีจากผู้ดูแล จึงจะสามารถปรับตัวไปพร้อมกับสมาชิกในครอบครัวคนอื่น นอกจากนี้การอธิบายเรื่องของเชื้อโรคที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าจะเป็นเรื่องที่ยากลำบากต่อการทำความเข้าใจของเด็กในวัยนี้ ผู้ปกครองจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้รับรู้และเข้าใจสาเหตุและการป้องกันเชื้อโรคเพื่อช่วยให้เด็กรับรู้ถึงอันตรายของเชื้อโรคที่แพร่ระบาด และเข้าใจถึงบทบาทของตนเองต่อการมีส่วนร่วมในการหยุดยั้งโรคได้ โดยผู้ดูแลควรคำนึงถึงกิจกรรมที่จะสามารถเสริมสร้างความเข้าใจและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในการป้องกันควบคุมโรคที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อเด็กเกิดความเข้าใจด้วยตนเองย่อมทำให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นในการรักษาสุขอนามัยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยการตักเตือนจากผู้ปกครองตลอดเวลา

การเรียนการสอนสมัยใหม่จะเน้นไปที่กิจกรรมและสื่อที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและได้มีโอกาสทดลองปฏิบัติด้วยตัวเอง ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการออกแบบสื่อการเรียนรู้ใหม่โดยประยุกต์เอาเกมมาใช้ในการเรียนรู้ โดยมีการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เล่นและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน (วรวิทย์ อินทสระ, 2562) การเลือกนำเกมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีส่วนช่วยให้เกิดความคิดเป็นรูปธรรม ช่วยเพิ่มบรรยากาศให้มีความสนุกสนานยิ่งขึ้น หรือพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหา เกมจึงมีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน (สาโรจน์ ศิริโรตมานนท์, 2554) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกหรืออิน สนใจอยากเรียนรู้และให้ความร่วมมือ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นในด้านการสื่อสาร การร่วมมือกันแก้ปัญหา การเรียนรู้กฎ กติกาในระหว่างการเล่น เกม การเคารพซึ่งกัน

และกันนอกจากนั้น McKinney (2009) ได้ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมที่สามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี อันได้แก่ การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด การเรียนรู้แบบ ร่วมมือ การเรียนรู้แบบ วิเคราะห์วิดีโอ และการเรียนรู้แบบใช้เกม เป็นต้น นอกเหนือจากประโยชน์ที่ช่วยเชื่อมโยงเนื้อหาทาง วิชาการเข้ากับการเรียนรู้ทักษะใหม่ที่สนุกสนาน สร้างสรรค์แล้ว การใช้บอร์ดเกมยังมีความเหมาะสมกับ พัฒนาการของเด็กที่มีจุดเด่นในรูปแบบการเรียนรู้ผ่านการเล่นสำรวจ ลงมือกระทำ ขอบค้นหาสิ่งแปลก ใหม่ไปเรื่อย ๆ การใช้กิจกรรมบอร์ดเกมมีรูปแบบการเล่นที่ทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแข่งขันแก้ไข ปัญหาตามโจทย์ที่กำหนดไว้ เมื่อเจอกับโจทย์ใหม่หรือผู้ร่วมเล่นเกมใหม่เด็กก็จะได้รับประสบการณ์ใน การจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าที่แตกต่างกัน ความท้าทายนี้จะช่วยกระตุ้นให้เด็กพร้อมที่จะเปิดรับและ เรียนรู้ข้อมูลใหม่ เมื่อเล่นเกมซ้ำก็จะยิ่งเพิ่มพูนประสบการณ์ในการแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) นั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของเกมการศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นบน เป้าหมายของการให้ความรู้แก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาในเรื่องอาการและการป้องกันตนเองให้ ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคติดต่อต่างๆ การออกแบบคำนึงถึงเนื้อหาของเกมที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับช่วงอายุ ของผู้เล่น โดยในการเล่นผู้เล่นต้องใช้ทักษะการจดจำชื่อของเชื้อโรคให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของ โรคแต่ละชนิด ผ่านการผลักดันเล่นจับคู่การ์ดเชื้อโรคเข้ากับอาการ และการป้องกันแข่งกับผู้เล่นคนอื่นๆ เพื่อสะสมวัคซีน ผู้ที่ปลอดภัยและเหลือรอดเป็นผู้เล่นคนสุดท้ายจะเป็นผู้ชนะในการเล่นบอร์ดเกมนี้ ซึ่ง ในการเล่นต้องอาศัยการจดจำ ไหวพริบและความรวดเร็วในการแข่งขัน เอาตัวรอดตามกติกาของเกม ซึ่ง นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ความสนุกสนาน และการได้ซึมซับความรู้เกี่ยวกับการรับมือและดูแล สุขอนามัยของตนเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคระบาดนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) สำหรับพัฒนาทักษะการป้องกันตนเอง จากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษาก่อนและ หลังการทดลองโดยใช้บอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs)
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของบอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) ต่อทักษะการป้องกัน ตนเองจากโรคติดต่อ ในนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลอง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ (Active learning)

Active Learning หมายถึง การเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นวิธีการเรียนรู้ในระดับลึกผู้เรียนจะสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ สามารถบูรณาการความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้เก่าที่มีสามารถประเมินต่อเติมและสร้างเป็นแนวคิดของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเรียนรู้ในระดับผิวเผิน ซึ่งเน้นการรับข้อมูลและจดจำข้อมูลเท่านั้น ผู้เรียนลักษณะนี้จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้วิธีการเรียน (Learning How to Learn) เป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีทักษะที่สามารถเลือกรับ ข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีระบบ (Suwannatthachote, P, 2555)

การสร้างและการใช้บอร์ดเกม

การประยุกต์ใช้บอร์ดเกมในการเรียนรู้หลังจากผู้เรียนได้เล่นเกมจบจะมีการถอดบทเรียนถึงเหตุผลว่าในช่วงเล่นเกมทำไมแต่ละคนตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ เพราะอะไร ทำไมถึงคิดอย่างนั้น และสิ่งที่อยู่ในเกมสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้อย่างไร ระหว่างเล่นเกมผู้เล่นจะเกิดการถกเถียงกันเองในเกมทำให้เห็นมุมมองของกันและกัน และการที่คนต่างวัยต่างอาชีพสามารถเล่นด้วยกันได้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองที่หลากหลายมากขึ้นการเล่นเกมน่าสนใจต้องใช้มนุษย์สัมพันธ์และปฏิภาณไหวพริบ (สถนิ อาชวานันท์กุล, 2559)

การดูแลเด็กและการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ

ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก (2563) กล่าวว่า การป้องกันตัวเองและสังคมจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และโรคติดต่ออื่น ๆ ที่เป็นอันตราย เป็นมาตรการที่ประชาชนทุกคนควรทำและให้ความร่วมมือเพื่อช่วยป้องกันและลดความเสี่ยงในการเกิดโรค รวมถึงลดการแพร่กระจายเชื้อในสังคม ซึ่งมาตรการดังกล่าวสามารถทำได้ ดังนี้

1. การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและพฤติกรรมสุขภาพที่ดี เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของร่างกายให้สามารถต่อสู้กับโรคร้ายต่าง ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
2. การรักษาระยะห่างระหว่างตัวเองและผู้อื่น เป็นสิ่งที่ทุกคนควรทำ ไม่ว่าจะได้สัมผัสเชื้อหรือไม่ ซึ่งรวมถึงการหลีกเลี่ยงการจับมือ เลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกัน ควรอยู่ห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 เมตร เลี่ยงไปในสถานที่แออัดหรือเสี่ยงต่อการติดเชื้อ และสิ่งสำคัญที่สุดคือการพักอยู่บ้านหากรู้สึกไม่สบาย การเว้นระยะห่างทางสังคม จะช่วยชะลอการกระจายของไวรัส ซึ่งทำให้ทรัพยากรเพียงพอต่อผู้ที่จำเป็นต้องใช้
3. การล้างมือให้สะอาด ด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อ หลังจากทำกิจกรรมต่าง ๆ สามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อได้ดีที่สุด

4. การเฝ้าระวังและสังเกตอาการตัวเองนั้น นอกจากจะช่วยลดความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสแล้ว หากระหว่างสังเกตพบว่ามีอาการเข้าข่ายการติดเชื้อ ทำให้สามารถเข้ารับการตรวจและรักษาได้ทันเวลาที่

5. มาตรการป้องกันการติดเชื้อไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์ หรือประชาชน คนใดคนหนึ่ง แต่เป็นสิ่งที่ทุกคนพึงกระทำร่วมกัน เพื่อป้องกันการติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อทั้งต่อตัวเอง ครอบครัว คนรอบข้าง และสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทของงานวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental) ดำเนินการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างบอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) คู่มือการใช้งาน และแบบประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนชั้นประถมศึกษา ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบด้านจุดมุ่งหมาย แรงเสริมในเกม กับความเหมาะสมของวัยผู้เล่น

2. กำหนดขอบเขตของเนื้อหาของอาการ การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบเนื้อหาสำหรับการสอนให้นักเรียนเรียนรู้

3. กำหนดประเด็นเนื้อหาของบอร์ดเกม ภูมิศึกษาในการเล่น จำนวนผู้เล่น จำนวนการ์ดและเงื่อนไขของการ์ดพิเศษ กำหนดบุคลิกของตัวละครในเกม ลักษณะของคำอธิบายของอาการและการป้องกัน การออกแบบภาพประกอบที่มีความสัมพันธ์กับคำบรรยาย โดยพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ตัวละครหลัก ตัวอักษร ขนาดตัวอักษร การจัดวางองค์ประกอบของการ์ด สีสันของการ์ด ความเหมาะสมกับผู้เล่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเกม

4. จัดทำคู่มือประกอบการเล่นบอร์ดเกม อธิบายส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องด้านอุปกรณ์ ภูมิศึกษา วิธีการเตรียมเกม การเล่นเกม และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องใน

5. จัดทำแบบประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังการเล่นเกม จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ที่บอกทักษะเรื่องอาการและการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในระดับน้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

6. นำบอร์ดเกม คู่มือการใช้งาน และแบบประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนชั้นประถมศึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญชี้แนะด้านเนื้อหาโรคติดต่อ ด้านสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลและครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้าน ความเที่ยงตรงและรูปแบบด้านการเล่น การนำเสนอ ตัวอักษร รูปภาพ และสีสัน โดยพบว่าบอร์ดเกมและคู่มือการใช้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.60 - 1.00 ผลประเมินความยากระหว่าง .30 ถึง .80 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 ถึง .60 และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

7. นำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอนุบาลนางแล (บ้านทุ่ง) จำนวน 10 คนโดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson, KR-20) โดยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.729 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, 85-86)

8. นำมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ การเพิ่มจำนวนการ์ดพลิกผัน เพิ่มระยะเวลาในการเล่นและปรับแก้ความทนทานของกล่องเก็บการ์ดให้แข็งแรงขึ้น จากนั้นนำเกมที่ได้รับการปรับแก้แล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนชั้นประถมศึกษาเพื่อประเมินการเรียนรู้และพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนต่อการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อก่อนและหลังการทดลอง การประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อมีทั้งหมด 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องอาการและการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ มีรูปแบบการประเมินแบบประเมินก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกม ใช้เวลาในการประเมิน 1 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินคุณภาพบอร์ดเกม: เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) เพื่อพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในระดับประถมศึกษา ประเมินคุณภาพโดยครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6 จำนวน 3 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการทดลองในโรงเรียนแม่ยาววิทยา ในภาคเรียนที่ 1/2564 จำนวน 4 ครั้ง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที รวม 6 ชั่วโมง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาบอร์ดเกมสำหรับพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

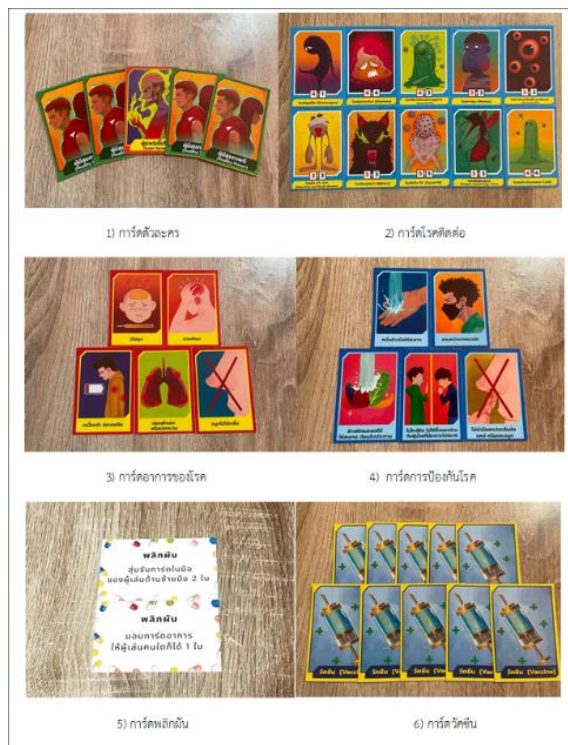
พบว่า บอร์ดเกมได้รับการพัฒนาผ่านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบบอร์ดเกมการศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบด้านจุดมุ่งหมาย แรงเสริมในเกมกับความเหมาะสมของวัยผู้เล่น และมีการกำหนดประเด็นเนื้อหาของเกมให้มีความทันสมัย เพื่อสร้างการเรียนรู้เท่าทันให้กับการแพร่ระบาดของโรคติดต่อในขณะปัจจุบัน ประกอบด้วย แผ่นผับคู่มือการเล่น จำนวน 1 ฉบับ และบอร์ดเกม 1 กล่องจำนวน 125 ใบ ได้แก่ การ์ดโรคติดต่อ การ์ดอาการ การ์ดการป้องกัน การ์ดพลิกผัน การ์ดบทบาทผู้เล่น และการ์ดพลิกผัน ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ในองค์ประกอบด้านรูปแบบการเล่น การนำเสนอ ตัวอักษร รูปภาพ และสีสัน โดยมีคำแนะนำดังนี้

กลุ่ม 1 โรคติดต่อ จำนวน 10 โรค ได้แก่ โรคหวัด (Common Cold) โรคไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล (Seasonal Flu) โรคโควิด 19 (Covid-19) โรคมือ เท้า ปาก (Hand Foot and Mouth disease) โรคอุจจาระร่วง (Diarrhea) โรคอีสุกอีใส (Chickenpox) โรคคางทูม (Mumps) โรคตาแดงหรือเยื่อตาอักเสบ (Conjunctivitis) โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) โรคไข้เลือดออก (Dengue Hemorrhagic fever) มีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (1) ตัวละครเกมควรสื่อถึงลักษณะเด่นของโรคนั้น ๆ (2) ตัวละครการ์ดเกม ออกแบบตัวละครให้เข้าถึงทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความเท่าเทียม มีสีสันสดใส มีความสนุกสนานผสมกลมกลืนไปด้วย

กลุ่มที่ 2 วัคซีน ข้อเสนอแนะดังนี้ รูปวัคซีนในหลอดฉีดยา ใช้สีสันสดใส ลักษณะดูแพง ล้ำค่า

กลุ่มที่ 3 การ์ดตัวละคร ผู้แพร่เชื้อโรค (Super Spreader) ผู้มีสุขภาพดี (Healthy Person) ข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ตัวละครรับจากเนื้อหาหลักของเกม ที่จะคอยกำจัดผู้เล่นสุขภาพดี ควรมีลักษณะเจ้าเล่ห์ ใบหน้ายิ้มเยาะ เพศใดก็ได้ รอบตัวมีเชื้อโรค หรือมือร่ำไวรัสที่สามารถปล่อยให้ผู้อื่นติดเชื้อได้ (2) ตัวละครควรมีลักษณะสมบูรณ์แข็งแรง ร่างกายสมส่วน ใบหน้าอมชมพู ยิ้มแบบสุภาพหรือร่าเริงแจ่มใส

กลุ่มที่ 4 อาการของโรค กลุ่มที่ 5 การป้องกัน กลุ่มที่ 6 การ์ดพลิกผัน ไม่มีข้อเสนอแนะ

รูปที่ 1 ตัวอย่างบอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs)

คู่มือการใช้งาน ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ลดความเข้มของสีในหน้าลงจากเดิม

แบบประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ คำตอบบางข้อมีความคล้ายคลึงกันในหลายโรค ให้ปรับให้เหมาะสม

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่างคะแนนเฉลี่ย	t	df	Sig
ก่อนใช้บอร์ดเกม	30	40.53	7.61	20.07	29.824*	29	.000
หลังใช้บอร์ดเกม	30	60.60	6.24				

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ ก่อนการใช้บอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) ในนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยในทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อเท่ากับ 40.53 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.61 หลังจากการใช้บอร์ดเกมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อเท่ากับ 60.60 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.24 โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.07 ระดับทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อของนักเรียนหลังการใช้บอร์ดเกมสูงกว่าก่อนการใช้บอร์ดเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบอร์ดเกมต่อทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาประสิทธิภาพของบอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) เพื่อพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรคในระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพของด้านเนื้อหาการนำเสนอบอร์ดเกม ภาพประกอบ การใช้ภาษา อักษร การออกแบบ กระบวนการพัฒนา และคุณค่าของบอร์ดเกม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด นำเสนอรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบอร์ดเกมตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ผลปรากฏว่าระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.63$ ได้แก่ ด้านเนื้อหาการนำเสนอบอร์ดเกม ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของ $\bar{X} = 4.6$ ด้านภาพและภาษา ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.41$ ด้านการออกแบบบอร์ดเกม ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.58$ ด้าน

กระบวนการพัฒนาบอร์ดเกม ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.88$ ด้านคุณค่าของบอร์ดเกมระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.63$ เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบการประเมินทุกด้านแล้ว พบว่าด้านกระบวนการพัฒนาบอร์ดเกมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.88 ส่วนด้านภาพและภาษาของบอร์ดเกมอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.41

เมื่อดำเนินการทดลองจากการใช้บอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) พบว่านักเรียนมีทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อสูงกว่าก่อนการใช้บอร์ดเกมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาบอร์ดเกมสำหรับพัฒนาทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การพัฒนาบอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) ได้มีพื้นฐานแนวคิดมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ (Active learning) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน คือการส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา คำนึงถึงการออกแบบที่เหมาะสมตามองค์ประกอบของการพัฒนาบอร์ดเกม คือ กลไกของเกม พลวัตของเกมและสุนทรียะของเกม (Tinsman, 2008) เริ่มจากการกำหนดโครงสร้างของบอร์ดเกมเชื่อมโยงไปสู่สถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ จากนั้นพัฒนาไปสู่การออกแบบกลไกของเกมโดยแทนผู้เล่นแต่ละคนด้วยบทบาทตามตัวละครในเกม เพื่อให้ผู้เล่นเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่อาจนำโรคติดต่อมาแพร่ระบาดให้กับตนเอง เนื้อเรื่องของเกมจึงเป็นการเอาตัวรอดของผู้เล่นโดยการจับการ์ดเพื่อสะสมการ์ดอาการและการป้องกันโรคติดต่อและนำไปแลกการ์ดวัคซีนเพื่อป้องกันตนเอง หรือมอบให้คนรอบข้าง ในขณะเดียวกันก็ต้องคอยสังเกตผู้เล่นอื่นเพื่อหาทางกำจัดผู้แพร่เชื้อโรคออกไปจากเกม จากการพัฒนากลไกของเกมดังกล่าวจึงทำให้ผู้เล่นทุกคนเป็นศูนย์กลางของการเล่น บทบาทที่ผู้เล่นแต่ละคนได้รับจะกำหนดทิศทางในการเล่นที่แตกต่างกัน ผู้เล่นจะเกิดความสุขสนุกสนานจากพลวัตของเกมที่ต้องแข่งขันสะสมการ์ดเพื่อแลกวัคซีนป้องกันตนเองจากการคุกคามของโรคติดต่อ นอกจากนี้ยังได้นำเอาหลักการพัฒนาเกมมาพิจารณาเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของเกมให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น ได้แก่ กำหนดระยะเวลาในการเล่น การเพิ่มการ์ดพิเศษเพื่อความท้าทายให้กับผู้เล่น การกำหนดเงื่อนไขการพลิกแพลงรูปแบบการเล่น และคำนึงถึงสิ่งเสริมแรงภายในเกม และการสร้างคู่มือประกอบการใช้งาน (Tinsman, 2008) ตามการศึกษาของ Elizabeth N. Treher (2011) สรุปไว้ว่าเกมการศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาและการเรียนการสอนมากและจะมีคุณค่ามากขึ้นถ้าได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้นำเอาหลักการพัฒนาเกมโดยเน้นถึงสุนทรียะมาใช้ร่วมกับการออกแบบองค์ประกอบของการ์ดแต่ละประเภท เช่น การออกแบบภาพตัวการ์ดบนการ์ด โรคติดต่อที่สื่อถึงภัยคุกคาม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดอารมณ์

เชื่อมโยงกับความน่ากลัว ร่วมกับการใช้สื่อที่มีดที่ช่วยกระตุ้นอารมณ์ ความรู้สึกอันตรงต่อโรคนั้น ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับอรรถพรพรพร พรดิการณ์ (2557) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาบอร์ดเกมการศึกษาเรื่อง วงศ์กรรมชาติ และนำแนวคิดเรื่องอิทธิพลของสื่อต่ออารมณ์ความรู้สึกมาใช้ออกแบบลักษณะตัวการ์ด เพื่อให้เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในการสอนเรื่องสี และการศึกษาของ ลดาวัลย์ แยมกรวย (2559) ได้ออกแบบและพัฒนาเกมเพื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติที่ดีต่อ วิชาคณิตศาสตร์ โดยมีการใช้องค์ประกอบเพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ในการกระตุ้นความ สนใจผู้เล่น ได้แก่ การใช้ตัวหนังสือที่มีสีสัน และไม่เป็นทางการจนเกินไป การใช้เพลงประกอบตลอดการ เล่นเกม การใช้ภาพพื้นหลัง และตัวการ์ตูนเด็กที่มีการเคลื่อนไหว เหมาะสมกับวัยของผู้เล่น ประกอบกับการ ใช้สื่อที่โทนอ่อนเพื่อความสบายตาแก่ผู้เล่น มีคำอธิบายในการแนะนำการเล่น เกม ช่วยให้ผู้เรียนรู้แนวทาง ในการเล่นเกม และเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น รู้สึกตื่นเต้นเมื่อได้เล่นเกม ด้วยการคำนึงถึงองค์ประกอบที่ สำคัญในการพัฒนาเกมและการดำเนินการตามขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของบอร์ดเกมดังกล่าว จึงทำให้บอร์ดเกม : เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) มีคุณภาพสำหรับการนำไปใช้ตามจุดประสงค์ที่ ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายไว้และมีความน่าสนใจสำหรับผู้เล่นเกมที่มีความรู้เพียงพอมุ่งหวังจะเป็นผู้ชนะ ในเกม

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในนักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อน และหลังการใช้บอร์ดเกม

พบว่าหลังการใช้บอร์ดเกมนักเรียนมีทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อสูงกว่าก่อนการใช้ บอร์ดเกม: เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของนักเรียนมีผลต่าง ของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.07 โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินพฤติกรรม การป้องกันตนเองจาก โรคติดต่ออยู่ในระดับมาก หลังการใช้บอร์ดเกมนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในทักษะการป้องกันตนเองจาก โรคติดต่อสูงขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการใช้บอร์ดเกมสามารถพัฒนาทักษะการป้องกัน ตนเอง ทำให้ทักษะของนักเรียนมีความใกล้เคียงกันมากขึ้น ทั้งในส่วนของความรู้ความเข้าใจและในส่วน ของพฤติกรรมที่แสดงออกในโรงเรียน ความก้าวหน้าในทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อจึงเพิ่มขึ้น อย่างชัดเจน ดังเช่นการศึกษาของ Esma Bulus Kirikkaya, et al. (2010) ศึกษาเรื่อง เกมกระดานเกี่ยวกับ อวกาศ ระบบสุริยะ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ภาพจากเกมกระดาน สามารถนำมาใช้ในการประเมินระดับความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับอวกาศและระบบ สุริยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบอร์ดเกมต่อทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อใน นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนแม่ยาววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

พบว่า (1) บอร์ดเกม: เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) ผลการศึกษาประสิทธิภาพโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมีคุณภาพมากที่สุด ด้านเนื้อหาการนำเสนอบอร์ดเกม ด้านภาพและภาษา ด้านการ

ออกแบบบอร์ดเกม ด้านกระบวนการพัฒนาบอร์ดเกม ด้านคุณค่าของบอร์ดเกม นอกจากนี้การพัฒนาบอร์ดเกมยังดำเนินตามขั้นตอนการวิจัยที่เป็นระบบ คำนึงถึงหลักการสร้างตามหลักการของ Tinsman (2008) ด้านกลไกของเกม พลวัตของเกม และสุนทรียะของเกม (2) คู่มือการใช้งาน ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมีคุณภาพมากที่สุด ด้านความน่าสนใจ การใช้งานง่าย อธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน (3) แบบประเมินทักษะการป้องกันตัวจากโรคติดต่อ ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมีคุณภาพมากที่สุด ด้านการสร้างความรู้ให้ผู้เรียน ความเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้มากขึ้น เห็นได้จากคะแนนเปรียบเทียบจากแบบประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องประสิทธิภาพการเรียนรู้ของ Dale (1969) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือการเรียนรู้จากการปฏิบัติลงมือทำจริง จะช่วยให้ผู้เรียนจำได้ถึง 75% ช่วยให้ผู้เรียน ได้ลงทำจริง ได้เจอปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และจะเข้าใจในสิ่งที่ได้ทำมากขึ้นทำให้เรียนรู้ได้มากที่สุด ด้วยผลการประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อที่เพิ่มขึ้นหลังการใช้บอร์ดเกมสามารถยืนยันได้ถึงประสิทธิภาพของบอร์ดเกม: เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) ที่มีคุณสมบัติตอบสนองต่อผู้เล่นตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของ Bloom (1976) ทางด้านพุทธิพิสัย คือ ด้วยรูปแบบของเกมได้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจดจำข้อมูล ใช้ความรู้ ความสามารถในการจำ คิดแก้ปัญหาขณะเล่นเกม ด้านจิตพิสัยนักเรียนเกิดความสนใจ รับรู้ในเนื้อหาการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อผ่านการเล่นเกม มีการตอบสนองทางอารมณ์ที่ดี และมีทักษะพิสัย ตรวจสอบได้จากการประเมินทักษะการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ โดยนักเรียนแสดงออกมาโดยตรงจากการดูแลรักษาสุขอนามัยของตนเอง ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดในการสวมใส่หน้ากากอนามัยโดยที่ครูผู้สอนไม่ต้องตักเตือน สังเกตได้จากพฤติกรรมการสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือหลังจากทำกิจกรรมต่างๆ และการซักถามข้อมูลจากครูประจำชั้นเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยของบุคคลใกล้ชิดตัวของนักเรียน ทั้งนี้ยังพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในช่วงของการทดลอง โดยนักเรียนรายงานว่าเมื่อเสร็จจากการเล่นเกมตนเองพยายามทบทวนเนื้อหาของบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสุขอนามัยและการป้องกันโรคติดต่อเพื่อช่วยให้จดจำข้อมูลอาการและการป้องกันโรคได้แม่นยำขึ้น ซึ่งมีผลช่วยต่อการสะสมการ์ดที่ถูกต้อง เมื่อพิจารณาถึงการนำบอร์ดเกมไปใช้ในงานวิจัยต่างๆ พบว่า สามารถพัฒนาทักษะและเปลี่ยนแปลงความคิดของกลุ่มตัวอย่างได้ ดังเช่นการศึกษาของวชรพรรณ ปิยะรัตน์มงคล (2563) โดยนำการประยุกต์ใช้บอร์ดเกมในการฝึกอบรมที่ส่งผลต่อความคิดเชิงระบบและการเรียนรู้ของหัวหน้างาน พบว่าหัวหน้างานมีการพัฒนาความคิดเชิงระบบสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และส่งผลให้หัวหน้างานเกิดการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนกรอบความคิดที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมใน 3 มิติ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงด้านความคิด การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ และการแปลงด้านการกระทำ และการศึกษาของ Bengü Türkoğlu (2019) โดยศึกษาผลของการนำชุดโปรแกรมฝึกอบรมบอร์ดเกมทางการศึกษาต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมในนักเรียนเกรด 4 ในประเทศตุรกี พบว่า ทักษะทางสังคมในนักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับสูงกว่ากลุ่มควบคุม การนำบอร์ดเกมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถส่งผลต่อผู้ใช้งานใน

เชิงของการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การฝึกฝนทักษะ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติในทิศทางที่สูงขึ้น เช่นเดียวกับผลการศึกษายอร์ดเกม: เกมออฟเจอร์มส์ (Game of Germs) ที่มีประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทักษะการป้องกันโรคติดต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเชิงประจักษ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาบอร์ดเกมต่อการนำไปปรับใช้ในการพัฒนาทักษะพึงประสงค์ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูผู้สอนควรใช้บอร์ดเกมหลังจากทำการสอนเนื้อหา เพื่อช่วยทบทวนความรู้ที่นักเรียนได้เรียนมาและส่งเสริมการเชื่อมโยงไปยังทักษะเชิงพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน
2. เนื่องจากบอร์ดเกมสามารถส่งเสริมในเรื่องของความรู้ ทักษะ และยังสามารถให้ความบันเทิงแก่ผู้เล่นได้ แต่หากผู้เล่นให้ความสำคัญกับการเล่นแข่งขันเพื่อจะเอาชนะมากจนเกินไป อาจส่งผลต่อความรู้ที่ผู้เล่นจะได้รับ ครูผู้สอนอาจกำหนดแรงจูงใจให้ผู้เล่นสนใจเนื้อหาข้อมูลของบอร์ดเกมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นในด้านอื่นๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเรียนอย่างหลากหลายยิ่งขึ้น เช่น บอร์ดเกมเรื่อง อาหารที่สำคัญ
2. คู่มือการใช้บอร์ดเกมถือว่ามีความจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เล่นทำความเข้าใจวิธีการเล่นได้ อย่างชัดเจน สามารถดำเนินการเล่นบอร์ดเกมได้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงควรจัดทำคำอธิบายที่ชัดเจนได้ภายในคู่มือ

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลดาวัลย์ เข้มครวญ. (2559). *การออกแบบและพัฒนาเกมเพื่อการเรียนรู้สำหรับวิชาคณิตศาสตร์*
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์วิทยาการสารสนเทศมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วชรวรรณ ปิยะรัตนมงคล. (2563). *การประยุกต์ใช้บอร์ดเกมในการฝึกอบรมที่ส่งผลต่อความคิด*
เชิงระบบและการเรียนรู้ของหัวหน้า. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- วรัตต์ อินทสระ. (2562). *Game Based Learning - The Latest Trend Education 2019 -*
เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเล่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก. (2563). วิธีป้องกันตัวเองและสังคมจากโรคติดต่อโควิด-19. สืบค้นเมื่อ

26 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.gj.mahidol.ac.th/main/covid19/preventioncovid/>

สฤณี อาชวานันทกุล. (2559). *จักรวาลกระดานเดียว*. กรุงเทพฯ: แชลมอน. 304 หน้า.

สาริตม์ ศิโรตมานนท์. (2554). *คู่มือนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ : เกมประกอบการเรียนการสอน*. ชัยภูมิ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1.

อรรถเศรษฐ์ ปรีดากรณ์. (2557). *การออกแบบบอร์ดเกมการศึกษาเรื่องวงสี่เหลี่ยมจัตุรัสสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญาณพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (ศิลปศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

Bengü Türkoğlu. (2019). *The Effect of Educational Board Games Training Programme on the Social Skill Development of the Fourth Graders*. Elementary Education Online, 18 (3): pp. 1326-1344.

Bloom, Benjamin S. (1976). *Taxonomy of Education Objective, Handbook I: Cognitive Domain*. New York: David McKay.

Brooks, S., K., Webster, R. K., Smith, L. E., et al. (2020). *The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence*. Lancet 395, 912–920. doi: 10.1016/S0140-6736(20)30460-8

Dale, E. (1969). *Audiovisual methods in teaching (3rd ed.)*. New York: Dryden Press.

Elizabeth N. Treher. (2011). *Learning with Board Games: Play for Performance*. The Learning Key, Inc. (online). Available: www.thelearningkey.com

Esma Bulus Kirikkaya, et al. (2010). *A BOARD GAME ABOUT SPACE AND SOLAR SYSTEM FOR PRIMARY SCHOOL*. The Turkish Online Journal of Educational Technology.

McKinney, D., Dyck, J. L., & Luber, E. (2009). *iTunes University and the classroom: Can podcasts replace professors?* Computers & Education, 52, 617-623.

Suwannatthachote, P. (2555). *Active Learning*. http://www.academic.chula.ac.th/elearning/content/active%20learning_Praweenya.pdf.

Tinsman, B. (2008). *The game inventor's guidebook*. Garden City, NY: Morgan James Publishing, LLC.

ศักยภาพและตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม ของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย*

อนันต์ แก้วตาดีบ¹ สุชาติ ลีตระกูล²

(วันที่รับบทความ: 31 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 23 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 24 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ศักยภาพและพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูง ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนบนพื้นที่สูงในพื้นที่จังหวัดเชียงรายทั้ง 4 เขต จำนวน 1,000 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย และแบบสอบถามตัวบ่งชี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและสถิติอ้างอิง ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูบนพื้นที่สูง บางคนเคยได้รับการอบรมสะเต็มหรือการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ และเคยจัดการเรียนการสอน โดยยึดตัวอย่างจากอบรมหรือดูงาน แต่ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับสะเต็มศึกษาอย่างแท้จริง ผู้บริหารไม่สามารถสนับสนุนได้เต็มที่เนื่องจากครูย้ายบ่อย สำหรับศักยภาพและตัวบ่งชี้การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม จากการสนทนา ครั้งที่ 1 ประกอบด้วย ศักยภาพ 9 รายการ และ 6 ตัวบ่งชี้หลัก ครั้งที่สอง ประกอบด้วย ศักยภาพ 12 รายการ และ 5 ตัวบ่งชี้หลัก 30 ตัวบ่งชี้อย่อย

2. การสังเคราะห์ศักยภาพและการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มการสนทนากลุ่มประกอบด้วยศักยภาพ 10 รายการ และตัวบ่งชี้หลัก 5 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้อย่อย 33 ตัวบ่งชี้

3. การสำรวจศักยภาพและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ พบว่า ศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครู ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการสื่อสารกับนักเรียนบนพื้นที่สูง และผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้ พิจารณาจากค่าสถิติโดยมีค่า $\chi^2 = 153.15$ (P-Value = 0.252) GFI = 0.94 AGFI = 0.98 และ RMSEA = 0.02

คำสำคัญ: ศักยภาพ, ตัวบ่งชี้, ทักษะการออกแบบการจัดการจัดการเรียนรูแบบสะเต็ม, ครูโรงเรียนบนพื้นที่สูง, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

* บทความวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้รับทุนการวิจัยมุ่งเป้าด้านการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, E-mail: anan.kae@cr.ru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

The Potential and Indicators of STEM Learning Design Skill for

Highland School Teachers in Chiang Rai Province *

Anan Kaewtatip¹ Suchart Leetagool²

(Received: August 31, 2021; Revised: December 23, 2021; Accepted: December 24, 2021)

Abstract

This research aims to study condition potential and developing indicators of STEM learning design skill of highland schoolteachers in Chiang Rai province as well as analyzing the components of indicators of STEM learning design skill of highland schoolteachers. Populations include school directors, teachers, educational supervisors, and academics. The sample consisted of a thousand teachers in highland schools in four districts of Chiang Rai. The instruments were conversation recording, indicator questionnaire, and the data was analyzed by using basic and reference statistics.

1) The conditions of STEM learning management of highland schoolteacher s, some schoolteachers have received STEM training model or visited the school's seminar and applied the STEM teaching method based on examples from training. However, these teachers were not deeply understanding on the STEM education because some of teacher offenly look for school transferring. Thus, school's administrators could not be fully supported and promoted for STEM. On the information of potential and indicators as follows: the first discussion consisted of 9 potentials and 6 key indicators. The second part consisted of 12 potentials and 5 key indicators and 30 sub-indicators.

2) The potential and develop the indicators were synthesized by using the data and information from the first stage achieved 10 potential and 5 main indicators with 33 sub-indicators. 3). The potential synthesis and consistency testing of model with the empirical data found that the potential of STEM learning design of highland schoolteachers revealed that the overall average was moderate level. The highest mean was knowledge and understanding on the community while the communication skills with tribal students in class was lowest mean and the results of consistency testing of skill indicator model by the second order confirmation factor analysis as the statistics $\chi^2 = 153.15$ (P-Value = 0.252) GFI = 0.94 AGFI = 0.98 and RMSEA = 0.02

Keywords: Potential, Indicator, Skill of STEM Learning design, Highland school teacher, and Second order confirmatory factor analysis.

* Research Article of Faculty of Education Chiang Rai Rajabhat University, Research scholarships from the National Research Council of Thailand

¹ Lecturer of Faculty of Education Chiang Rai Rajabhat University, E-mail: anan.kae@rru.ac.th

² Assistant Professor, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

สะเต็มศึกษาเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่บูรณาการความรู้ใน 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ โดยเน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นท่องจำทฤษฎีหรือกฎทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แต่เป็นการสร้างความเข้าใจทฤษฎีหรือกฎผ่านการปฏิบัติจริงควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิดตั้งคำถาม แก้ปัญหา การหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่พร้อมทั้งนำข้อค้นพบไปใช้หรือบูรณาการกับชีวิตประจำวันได้ โดยแนวทางสะเต็มเป็นการสอนที่เน้นการบูรณาการที่เชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชาทั้ง 4 กับชีวิตประจำวันและการทำอาชีพ เน้นการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ทำลายความคิดของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและยังสร้างความเข้าใจที่สอดคล้องกับเนื้อหาทั้ง 4 วิชา จุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่าของการเรียนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ และมองเห็นว่าวิชาเหล่านั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาใช้ได้ทุกวัน (สะเต็มศึกษาประเทศไทย, 2558) ซึ่งสิ่งที่เป็นความแตกต่างของสะเต็มกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์โดยทั่วไปก็คือการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการสภาพแวดล้อมความสามารถประยุกต์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยสะเต็มศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมกับการชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับระดับประถมศึกษาจะเป็นการเน้นการรู้จักค้นหาอาชีพเกี่ยวกับสะเต็มศึกษา ซึ่งเป็นขั้นเริ่มต้นของการสืบเสาะและการเรียนรู้ปัญหาจากโลกที่เป็นจริง โดยการเชื่อมโยง 4 วิชาหลักเป้าหมายเพื่อต้องการโน้มน้าวให้ผู้เรียนสนใจเรียนวิชาเหล่านี้ แทนการบังคับ (Elaine J. Hom, 2014)

สำหรับจังหวัดเชียงรายที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบและพื้นที่สูง มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ มีประชากรอาศัยกระจายตามแนวตะเข็บชายแดนและบนพื้นที่สูง รวมทั้งมีโรงเรียนบนพื้นที่สูงที่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและนักเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ มีการจัดการเรียนรู้เหมือนโรงเรียนโดยทั่วไป ที่มีเป้าหมายให้นักเรียนสามารถปรับตัวและเกิดทักษะการเรียนรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นสะเต็มศึกษาจึงได้ถูกกำหนดให้นำมาเป็นนโยบายหนึ่งของการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนบนพื้นที่สูง ซึ่งการจัดสะเต็มศึกษาให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะความพร้อมของครู บุคลากรของโรงเรียน รวมถึงการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งศักยภาพและทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูผู้สอนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นไปตามทักษะการเรียนรู้ในอนาคต แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วโรงเรียนบนพื้นที่สูงยังประสบปัญหาในการจัดการศึกษาหลายเรื่อง เช่น การคมนาคม บุคลากร งบประมาณ

การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ภาระงานของครู เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนและการพัฒนาตนเองของครูให้เป็นไปตามแนวทางการจัดระดับศึกษาทั้งสิ้น ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่าการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มครูโรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงรายควรมีศักยภาพที่มีความเฉพาะอะไรบ้าง เนื่องจากบริบทของโรงเรียนบนพื้นที่สูงซึ่งเป็นโรงเรียนชายขอบของประเทศย่อมมีความแตกต่างไปจากโรงเรียนอื่นโดยทั่วไป และการระบุว่าครูผู้สอนควรมีทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มได้สอดคล้องกับนักเรียนและโรงเรียนบนพื้นที่สูงนั้น จำเป็นต้องมีตัวบ่งชี้ที่แตกต่างเช่นกัน ซึ่งตัวบ่งชี้จะบ่งบอกและแสดงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ชัดเจนว่าสิ่งที่กำหนดไว้บรรลุผลแล้วหรือไม่ ดังที่ เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และแสง ปันมณี (2533) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของตัวบ่งชี้ไว้ตอนหนึ่งว่า ตัวบ่งชี้จะช่วยให้การติดตามผลการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาตรวจสอบได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทิศทางที่ต้องการและพึงประสงค์หรือไม่และมากน้อยเพียงใด และผู้กำหนดนโยบายจะใช้ตัวบ่งชี้เป็นเครื่องมือที่ใช้บ่งบอกสถานะผลการดำเนินงาน

อย่างไรก็ตามสำหรับการศึกษาศักยภาพและตัวบ่งชี้การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงรายยังไม่ปรากฏว่ามีข้อมูลการศึกษาหรือผลการวิจัยมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาศักยภาพและพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย เพื่อใช้เป็นข้อมูลแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูง (แสงระวี ณ ลำพูน, 2562) นอกจากนี้ทางเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย ศึกษาพิเศษ และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปตรวจสอบศักยภาพรวมถึงใช้เพื่อประเมินทักษะการจัดการศึกษาแบบสะเต็มของครู อันจะนำไปสู่การแนวทางการสนับสนุนครูโรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงรายในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครู โรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครู โรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครู โรงเรียนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงรายสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานบนพื้นที่สูง

จากการศึกษาของมานิตย์ แก้วกันชะ และคณะ (2558) ได้กล่าวถึง ปัญหาและสภาพการบริหารสถานศึกษานบนพื้นที่สูง ที่มีนักเรียนหลายคนเฝ้าเรียนรวมกันสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย เช่น ด้านการบริหารงานทั่วไป ปัญหาการบริหารงานวิชาการงบประมาณน้อย ขาดแคลนบุคลากรครู ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไม่พร้อม ปัญหาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการอ่านออกเขียนได้ การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์และการคิดคำนวณ ขาดแคลนเทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอน การจัดสรรงบประมาณน้อย ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในด้านการบริหารงานงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากรครู ครูย้ายบ่อย ครูไม่ครบตามสาระ ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก ภาระงานของครูมาก ขาดขวัญและกำลังใจ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดการศึกษานบนพื้นที่สูง

ศุบัน พรเวียง (2558) ได้กล่าวถึงคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนในการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ (1) ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ตามเกณฑ์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูง (2) ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) (3) ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต (Life Skill) และ (4) ผู้เรียนเกิดทักษะอาชีพ (Work Skill)

สะเต็มศึกษา

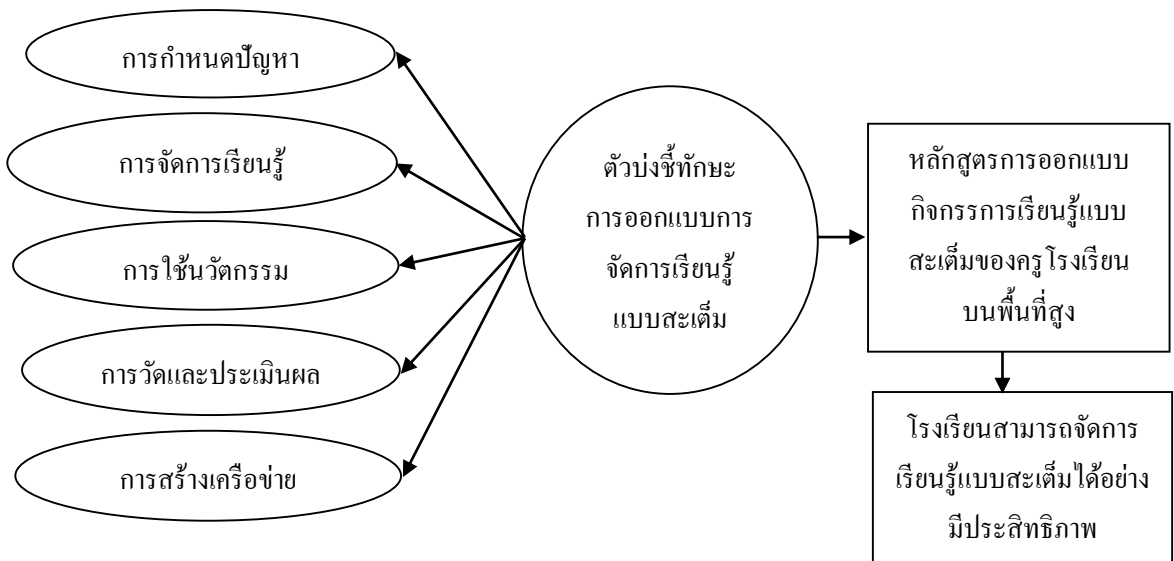
สะเต็มเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ใน 4 วิชาหลัก (วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรม) ให้กับนักเรียนในลักษณะของการบูรณาการที่จะสร้างกระบวนการทัศนการเรียนรู้บนฐานของการประยุกต์ใช้ในโลกของความเป็นจริง (Elaine J. Hom, 2014)

ความหมายของตัวบ่งชี้

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2533) ให้ความหมายและประโยชน์ของตัวบ่งชี้ว่า เป็นสารสนเทศอย่างหนึ่งที่ได้จากการประมวลผลข้อมูล โดยใช้มาตรการทางสถิติคำนวณขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารงาน และการจัดลำดับการพัฒนา

จากการทบทวนวรรณกรรมและการสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของครูบนพื้นที่สูง ซึ่งได้ตัวบ่งชี้หลัก 5 ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึง

ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ได้แก่ การกำหนดปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้วัตรกรรม การวัดผลและประเมินผล และการสร้างเครือข่าย แสดงตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย ดำเนินการโดยใช้การศึกษาจากเอกสาร การจัดสนทนากลุ่ม และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม มีขั้นตอนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาสภาพ ศักยภาพและตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในโรงเรียนบนพื้นที่สูงโดยใช้การสนทนากลุ่ม ดำเนินการดังนี้

ครั้งที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดสะเต็มศึกษา ประกอบด้วย (1) ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบด้านสะเต็มศึกษาจากทุกเขตพื้นที่การศึกษา พื้นที่ละ 1 คน (2) ศึกษานิเทศก์ สรจ.เชียงราย 2 คน (2) ครูที่มีผลงานสะเต็มระดับชาติและนานาชาติ จำนวน 2 คน (3) นักวิชาการทางด้านการศึกษา จำนวน 3 คน (4) ผู้อำนวยการโรงเรียนบนพื้นที่สูง จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 14 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ครั้งที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการและครูสะเต็มโรงเรียนบนพื้นที่สูงในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับสะเต็มศึกษาจำนวน 42 คน เพื่อจัดสนทนากลุ่มย่อย โดยแบ่งการสนทนาออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ซึ่งแต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูบนพื้นที่สูง กลุ่มเป้าหมายได้แก่ (1) ครูสะเต็มที่ได้รับรางวัลระดับชาติ (2) ศึกษานิเทศก์จากเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่ (3) ผู้อำนวยการแกนนำสะเต็ม (4) นักวิชาการ และ (5) นักวัดผลและประเมินผล รวมจำนวนทั้งสิ้น 15 คน ทำการร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลศักยภาพและตัวบ่งชี้ทักษะจากการสนทนากลุ่มในขั้นตอนที่ 1 และจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (face validity) จากการพิจารณาตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และทำการสังเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและจัดกลุ่มข้อมูลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้ทักษะ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสำรวจศักยภาพและการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยโครงสร้างการวัด (Measurement Model) ตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูบนโรงเรียนพื้นที่สูง ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย จำนวน 7,680 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนบนพื้นที่สูงในพื้นที่จังหวัดเชียงราย โดยได้ทำการกำหนดสัดส่วนของครูจากจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายทั้ง 4 เขต ๆ ละ 250 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,000 คน และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่ตามขนาดโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดอย่างเป็นสัดส่วน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนั้นแบ่งครูในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มได้ออกตามระดับที่สอน

ขั้นที่ 2 ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำการสุ่มครูผู้สอนตามระดับที่สอน

ทำเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ศักยภาพด้วยสถิติบรรยายและทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

สรุปผลการวิจัย

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนบนโรงเรียนพื้นที่สูง ระหว่าง 1-5 ปี (ร้อยละ 51.3) รองลงมาได้แก่ ระหว่าง 6-10 ปี (ร้อยละ 16) และน้อยที่สุด 21 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 2.1) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 77.9 และปริญญาโท ร้อยละ 22.1 ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนแบบสะเต็ม ร้อยละ 71.4 และเคยมี ร้อยละ 28.6 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มในโรงเรียนบนพื้นที่สูง ครูบางคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับสะเต็มศึกษาจากการอบรมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับมหาวิทยาลัยจากส่วนกลาง

เคยใช้การสอนแบบสะสมแต่ยึดตัวอย่างจากการอบรม มีการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบและนำตัวอย่างมาสอน แต่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับสะสมศึกษาอย่างแท้จริง ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถสนับสนุนได้เต็มที่เนื่องจากครูมีการย้ายบ่อย รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ครูมีปัญหากับการสื่อสารกับนักเรียนที่เป็นชาติพันธุ์และความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับศักยภาพและตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะสม จากการสนทนากลุ่มครั้งแรกประกอบด้วย ศักยภาพ 9 ด้าน 6 ตัวบ่งชี้หลัก และการสนทนากลุ่มที่สอง ประกอบด้วย ศักยภาพ 12 ด้าน และ 5 ตัวบ่งชี้หลัก

2. การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะสมของครูบนพื้นที่สูง พบว่า ศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะสมของครู 12 ด้าน ประกอบด้วย (1) ความรู้เกี่ยวกับบริบท (2) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการออกแบบ (3) ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (4) ความสามารถในการบูรณาการ (5) ความสามารถในการวางแผน (6) ทักษะการสร้างการเปลี่ยนแปลง (7) ทักษะการจัดการเรียนการสอน นักเรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ (8) ทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ (9) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (10) ทักษะในการสื่อสารกับกลุ่มชาติพันธุ์ (11) ความสามารถในการสร้างเครือข่าย และ (12) ความสามารถในการทำงานกับชุมชน ส่วนตัวบ่งชี้หลักมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การกำหนดปัญหา (2) การจัดการเรียนรู้ (3) การใช้นวัตกรรม (4) การวัดและประเมินผล และ (5) การสร้างเครือข่าย โดยมี 30 ตัวบ่งชี้อยู่

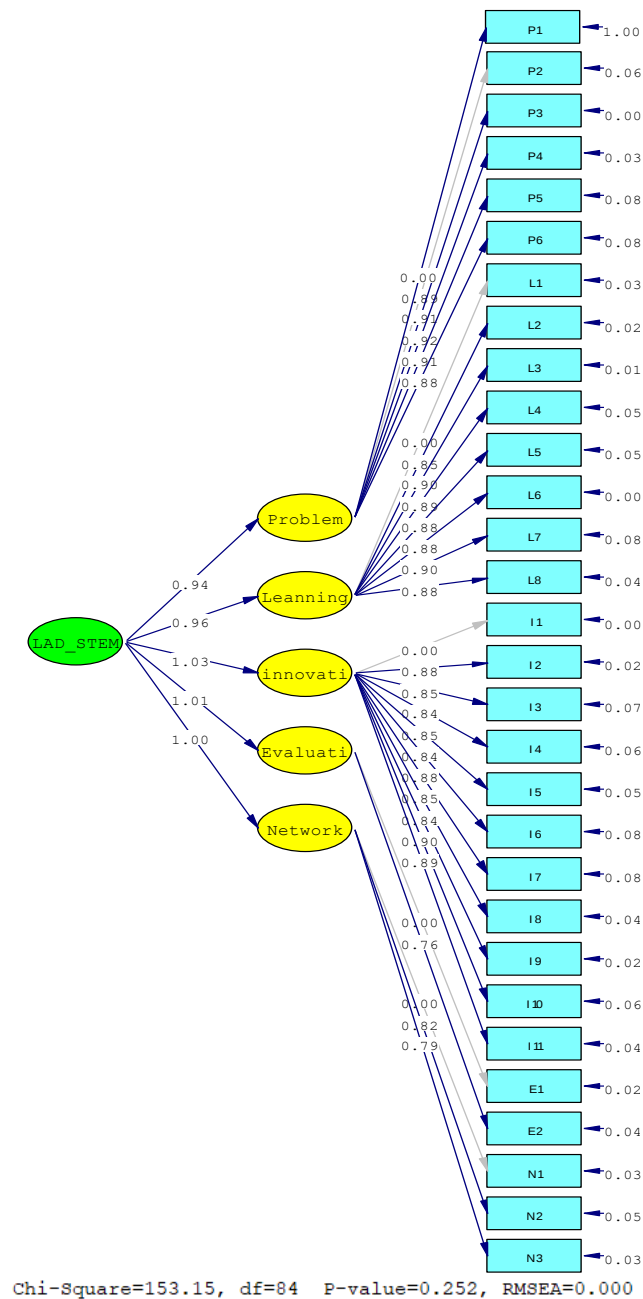
3. การสำรวจศักยภาพและการทดสอบความสอดคล้องโมเดลการวิจัยโครงสร้างการวัด (Measurement Model) ของตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะสม พบว่า

3.1 ศักยภาพการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะสมศึกษาของครู โรงเรียนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงรายในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน ($\bar{X}=3.67$) รองลงมา คือ ทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนบนพื้นที่สูง ($\bar{X}=3.67$) และ ความสามารถในการทำงานกับชุมชนบนพื้นที่สูง ($\bar{X}=3.59$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะในการสื่อสารกับนักเรียนบนพื้นที่สูง ($\bar{X}=2.99$)

3.2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะสมของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า มีความตรงเชิงโครงสร้างเป็นไปตามเกณฑ์การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์ (χ^2) = 153.15 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-Value = 0.252) ดัชนีความกลมกลืน (GFI) = 0.94 (AGFI) = 0.98 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.02 และเมื่อเรียงจากน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้นวัตกรรม (Innovation) การสร้าง

เครือข่าย (Network) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning) การกำหนดปัญหา (Problem) และการวัดและประเมินผล (Evaluation)

แผนภูมิที่ 1 โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนบนพื้นที่สูง

ตารางที่ 1 คำนำน้าหนักองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การออกแบบกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู
สะเต็มบนพื้นที่สูง

อันดับ	องค์ประกอบหลัก		ตัวบ่งชี้ย่อย	
	องค์ประกอบ	น้ำหนัก องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก ตัวบ่งชี้
1	การใช้นวัตกรรม (Innovation)	1.02	1. ใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในชุมชน 2. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม 3. เปิดโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น 4. ทำให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ 5. สร้างความรู้สึที่ดีต่อการเรียนรู้ 6. ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน 7. สอดคล้องตามเป้าหมายหลักสูตร 8. สอดคล้องกับตัวบ่งชี้และหลักสูตรแกนกลาง 9. ใช้กิจกรรมสะเต็มในการจัดการเรียนรู้ 10. นำไปสู่การแก้ไขปัญหา 11. มีวิธีการหลากหลายในการสร้างการเรียนรู้	0.84 0.89 0.87 0.84 0.84 0.86 0.89 0.85 0.82 0.90 0.89
2	การสร้างเครือข่าย (Network)	1.00	1. ใช้กระบวนการ PLC เพื่อแก้ไขปัญหา 2. สร้างเครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน 3. ผลงานต่อขอออกไปสู่เชิงธุรกิจ	0.90 0.98 0.88
3	การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ (Leaning)	0.96	1. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการร่วมกับ ศาสตร์อื่น 2. ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก 3. สร้างการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม 4. เน้นการลงมือปฏิบัติ 5. สอดแทรกกระบวนการทางวิศวกรรม 6. นำเสนอชิ้นงานหรือผลงาน 7. ใช้สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบท 8. กำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่อง	0.80 0.87 0.91 0.85 0.85 0.87 0.87 0.84

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อันดับ	องค์ประกอบหลัก		ตัวบ่งชี้ย่อย	
	องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนักตัวบ่งชี้
4	การกำหนดปัญหา (Problem)	0.94	1. สอดคล้องกับวิถีชีวิต 2. สร้างความท้าทายให้กับผู้เรียน 3. ตรงตามความต้องการของชุมชน 4. เป็นไปได้ในการดำเนินการ 5. ใช้ร่วมกับตัวบ่งชี้ของหลักสูตร 6. สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน	0.77 0.90 0.92 0.93 0.93 0.90
5	การวัดและ ประเมินผล (Evaluation)	0.85	1. วัดและประเมินที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ 2. ใช้วิธีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง	0.83 0.79

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า คำนำน้หนักองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การออกแบบกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูสะเต็มบนพื้นที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.85-1.02 และมีค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้ระหว่าง 0.77-0.98

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครูโรงเรียนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงรายในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจมาจากโรงเรียนบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและนักเรียนเป็นชนเผ่า ซึ่งการจัดการศึกษาและการกิจของโรงเรียนเหมือนโรงเรียนโดยทั่วไป ดังนั้นจึงทำให้โรงเรียนประสบปัญหาหลายประการ อาทิ การขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร เป็นต้น โดยเฉพาะครูผู้สอนมีจำนวนไม่เพียงพอกับระดับชั้นเรียน ครูบางคนต้องสอนหลายชั้นเรียน สอนทุกวิชาหรือสอนควบชั้นเรียน และยังต้องปฏิบัติภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนอีกด้วย ดังนั้นจึงทำให้ครูไม่สามารถทุ่มเทให้กับการจัดการเรียนการสอนได้เต็มที่ โดยเฉพาะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ที่ครูต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการออกแบบกิจกรรมเนื่องจากสะเต็มศึกษาเป็นการบูรณาการความรู้ใน 4 สาขาวิทยาการ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ โดยเน้นการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงดังจะเห็นได้จากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม คือ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหาในชีวิตจริง/นวัตกรรมที่ต้องการพัฒนา ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนและ

ดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ทดสอบประเมินผลและปรับปรุง ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา (ศิริพร ศรีจันทร์ และคณะ, 2562) นอกจากนี้ยังเห็นว่าครูผู้สอนอาจไม่มีความถนัดในการบูรณาการและเรื่องของวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีเนื่องจากไม่ได้จบสาขาวิชาเหล่านี้มาโดยตรง จึงทำให้ขาดความเข้าใจในสาระเต็มศึกษาอย่างแท้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรกันยา แก้วกลม และคณะ (2561) ที่พบว่าครูขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาในบางประเด็น จึงทำให้ครูไม่สามารถนำเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรในแต่ละสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาด้วยตนเอง

สำหรับศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนนั้น ก็เนื่องมาจากครูส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่นอกพื้นที่ ดังนั้นการปฏิบัติงานในโรงเรียนก็จะพักอาศัยในชุมชน ซึ่งทำให้ครูมีโอกาสพบและรู้จักกับผู้คนในชุมชน รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนบ่อยครั้งจึงทำให้ครูเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ภูมิปัญญาตลอดจนวัฒนธรรมในชุมชนได้อย่างดี ซึ่งศักยภาพส่วนนี้ทำให้ครูมองปัญหาหรือประเด็นที่นำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมได้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งเป็นศักยภาพที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการสะเต็มในขั้นของการระบุปัญหา (Problem Identification) โดยเริ่มจากการที่ผู้แก้ปัญหาตระหนักถึงสิ่งที่เป็นปัญหาในชีวิตประจำวันและจำเป็นต้องหา วิธีการหรือสร้างสิ่งประดิษฐ์ (Innovation) เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (วิธีสอนสะเต็มศึกษา, 2561)

2. จากผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษานั้น จะพบว่าตัวบ่งชี้หลักที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบนั้น องค์ประกอบที่สำคัญและมีน้ำหนักสูงกว่าองค์ประกอบอื่นลำดับแรก ได้แก่ การใช้นวัตกรรมซึ่งถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม ที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถจะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ดังนั้นทักษะการออกแบบของการเรียนรู้ของครูก็จะเน้นไปที่ทำอย่างไรที่จะให้ผู้เรียนนั้นมีทักษะในการสร้างสรรค์ที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่หลากหลายนำมาสู่การแก้ไขปัญหา รวมทั้งการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า มีความสุขและรู้สึกดีในการเรียนรู้ การที่ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้เกิดผลดังกล่าวได้ก็ย่อมถือว่าเป็นประสิทธิผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม ทั้งนี้การเรียนรู้แบบสะเต็มมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสนใจที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วมของนักเรียน มีแนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการ นำไปสู่การคิดอย่างสร้างสรรค์ (STEM Education, 2019) ดังที่ สสวท. (2561) ได้ระบุไว้ตอนหนึ่งว่าการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นเพียงการท่องจำ แต่เป็นการสร้างความเข้าใจทฤษฎีหรือกฎเหล่านั้นผ่านการปฏิบัติให้เห็นจริงควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิด พร้อมทั้งสามารถนำข้อค้นพบไปใช้หรือนำมาบูรณาการกับชีวิตประจำวันได้

อย่างไรก็ตามตัวบ่งชี้การออกแบบการเรียนรู้แบบสะเต็มนอกจากครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในนวัตกรรมที่มีอยู่ในชุมชนแล้วครูยังต้องมีทักษะที่จะนำนวัตกรรมเหล่านั้นมาช่วยในการจัดการเรียนรู้

ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ซึ่งจะเป็นการต่อยอดนวัตกรรมแล้วยังทำให้ผู้เรียนจะเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ด้วย จึงกล่าวได้ว่านวัตกรรมเป็นตัวเชื่อมระหว่างชุมชนกับโรงเรียนผ่านการจัดการเรียนการสอนของครูที่เป็น ผู้เลือกและกำหนดนวัตกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและเป้าหมายการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม

สำหรับตัวบ่งชี้หลักที่มีน้ำหนักและความสำคัญลำดับรองลงมาคือ การสร้างเครือข่าย และการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งตัวบ่งชี้ทั้งสองตัวดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นตัวบ่งชี้หลักที่ค่อนข้างเหมาะสมกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มของโรงเรียนบนพื้นที่สูง เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบกับข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้หลายประการ โดยเฉพาะการขาดแคลนครู งบประมาณ ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่เรื่องของวัสดุอุปกรณ์ ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ภายใต้ภาวะความขาดแคลน จำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนและร่วมกันจัดการเรียนรู้ในหลายรูปแบบโดยกระบวนการที่สำคัญคือกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พิจารณ์ พานิช (2556) ได้ให้ความหมายว่า PLC ของครู คือการรวมตัวกันจัดการความรู้ของครู คือเป็น KM ครูนั่นเอง เป็นกลไกช่วยสนับสนุนให้ครูสร้าง ความรู้ขึ้นใช้ทำหน้าที่ครูและนำความรู้ไปใช้ทำหน้าที่ครู เพื่อให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ชนิด “รู้จริง” (Mastery) กระบวนการนี้จะช่วยให้โรงเรียนมีโอกาสจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มให้กับผู้เรียนได้โดยอาศัยความร่วมมือ จากเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อันจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะของ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย ดังนั้นตัวบ่งชี้จึงเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะทำให้ทุก โรงเรียนบนพื้นที่สูงได้มีโอกาสประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็ม อีกทั้งยังเป็นตัวบ่งชี้ที่ แตกต่างและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนบนพื้นที่สูงและอยู่ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษฯ นำไปใช้เป็นกรอบในการตรวจสอบติดตามและ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครู เพื่อใช้เป็นแนวทางให้การช่วยเหลือ แก้ปัญหาและ สนับสนุนครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นเครื่องมือส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูสามารถจัดการ เรียนรู้แบบสะเต็มทุกระดับชั้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โดยอาจกำหนดเป็นโครงการ เช่น การพัฒนากลุ่มครูสะเต็ม การสอนงาน (Coaching) เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยหรือความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้กับ ตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาในระดับชั้นอื่น

เอกสารอ้างอิง

- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, และแสวง ปิ่นมณี. (2533). การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- พิจารณา พานิช. (2556). PLC การรวมกลุ่มจัดการความรู้ของครู. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/519546>.
- มานิตย์ แก้วกันทะ, อินทร์ จันทร์เจริญ, จำนง แจ่มจันทร์วงษ์, และพรภวิชัย มนตร์วัชรินทร์. (2558). การบริหารสถานศึกษาบนพื้นที่สูงที่มีนักเรียนหลายคนผ่านเรียนร่วมกันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย. วารสารศึกษาศาสตร์, 9(2), 106-114.
- วิธีสอนสะเต็มศึกษา. (2561). จาก http://www.kids.ru.ac.th/KM/STEM_T.Somchai-unkeaw.pdf.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2558). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วรกันยา แก้วกลม, พินิจ ขำวงษ์, และจรรยา ดาสา. (2561). สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ศิริพร ศรีจันทร์, พิรภัฏ รุ่งสัทธรรม, และประดิษฐ์ วิชัย. (2562). สะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้. วารสารวิชาการแพรวา, 6(1), 168.
- สวท. รู้จักสะเต็ม. (2561). สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2562 จาก http://www.stemedthailand.org/?page_id=23.
- สะเต็มศึกษาประเทศไทย. (2561). สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2562 จาก http://www.stemedthailand.org/?page_id=23.
- สุบัน พรเวียง. (2558). รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและชายแดนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. วารสารศึกษาศาสตร์, 17(3), 52-59.
- แสงระวี ณ ลำพูน. (2562). หลักสูตรการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มของครู. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- STEM Education. (2019). Retrieved May, 2020, from <https://wiki.anton-paar.com/th/stem-education/>
- Elaine J. Hom. (2014). *What is STEM Education*. Retrieved June, 2019, from <https://www.livescience.com/43296-what-is-stem-education.html>

รูปแบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีความเหมาะสม สำหรับบริบทประเทศไทย*

พรเพชร ชลศักดิ์ตระกูล¹

(วันที่รับบทความ: 1 กันยายน 2564; วันแก้ไขบทความ: 19 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อหาความเหมาะสมในการนำระบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้ในประเทศไทย และรูปแบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพประกอบไปด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย โดยมีรูปแบบเฉพาะที่มีความเหมาะสมสำหรับบริบท ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณีของสังคมไทย จากนั้นนำไปจัดทำเป็นโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ มีสาระสำคัญประกอบไปด้วย ผู้กระทำความผิดทางเพศที่ต้องขึ้นทะเบียน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน หน่วยงานที่รับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติตัวของผู้กระทำความผิดทางเพศ และบทกำหนดโทษ แล้วนำไปสมมนาปรับปรุงความคิดเห็น ทำให้ได้โครงสร้างกฎหมายต้นแบบที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด

งานวิจัยนี้ขอเสนอแนะให้นำโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไปจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ พ.ศ. ... และจัดทำฐานข้อมูลระบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เชื่อมโยงกัน ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปควรมีการศึกษามาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ ที่ลดการกระทำความผิดซ้ำจากผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมา ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น มาตรการกีดขวางลวดลอร์โมนเพศ เป็นต้น

คำสำคัญ: การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ, การกระทำความผิดซ้ำ, บุคคลพ้นโทษ, ความผิดเกี่ยวกับเพศ

* บทความวิจัยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (กองทุนวิจัย), 2563

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, E-mail:cpornpetch@hotmail.com

The Appropriate Format of Sex Offenders' Registration in the Context of Thailand*

Pornphet Cholsaktrakul¹

(Received: September 1, 2021; Revised: December 19, 2021; Accepted: December 22, 2021)

Abstract

The main objective of this research is to find the appropriateness of the sex offender registration system in Thailand. And forms of sex offender registration that are appropriate to the Thai context. A qualitative research is conducted in different ways including documentary research, in-depth interview, and focus group. According to the research, it was found that it is proper to apply the concept of sex offenders' registration in Thailand in a specific format suitable to the context, values, culture, and traditions in Thailand. The structure of a model law on the registration of sex offenders was later set forth. The subject matter includes: sex offenders whose registration is required; the time period for registration; the responsible agency and its power and duties; sex offenders' conduct; and, sanctions. A seminar was also organized in order to reach an accord on finding the perfect structure of such model law.

It is suggested and proposed in this research that the structure of the model law on sex offenders' registration be enacted to formulate the draft Act on the Registration of Sex Offenders B.E. ..., and set up a comprehensive and connected database for sex offenders' registration by relevant authorities. The suggestion for further research would be to study other legal measures to reduce recidivism by inmates who have committed sexual offences and have been legally released, such as measures of injection to reduce sex hormones, etc.

Keywords: sex offenders' registration, recidivism, legally released inmate, sexual offence

* This research is funded by Phranakhon Rajabhat University (Research Fund), 2563

¹ Lecturer of Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University, E-mail: cpornpetch@hotmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

อาชญากรรมทางเพศเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมไทย โดยเฉพาะในคดีข่มขืนกระทำชำเราที่มีข่าวให้เห็นเป็นประจำทุกวัน ซึ่งเมื่อมีข่าวการเกิดอาชญากรรมทางเพศในแต่ละครั้งจะสร้างความสะเทือนขวัญให้กับคนในสังคมเป็นอย่างมาก สังคมพยายามเรียกร้องทางรัฐให้หามาตรการต่าง ๆ มาจัดการคนเหล่านี้หนึ่งในมาตรการที่หลาย ๆ ประเทศทั่วโลกมีการนำมาใช้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของบุคคลพ้นโทษในคดีความผิดทางเพศ คือ การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ (Sex offender registration) โดยผู้กระทำความผิดทางเพศที่ได้รับการปล่อยตัวจะต้องรายงานตัวกับเจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่นั้นเพื่อให้ทราบถึงถิ่นที่อยู่ปัจจุบันของตน ซึ่งในบางประเทศประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้ว่าในละแวกใกล้เคียงกับบ้านของตน มีผู้กระทำความผิดทางเพศอยู่หรือไม่ เพื่อให้ประชาชนระวังตนและครอบครัวจากบุคคลดังกล่าว ประเทศที่มีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา ทั้ง 50 มลรัฐ สหราชอาณาจักร แคนาดา นิวซีแลนด์ อินเดีย แอฟริกา สาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น (Smart, 2004, 2)

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีการนำมาตราการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้แบบเป็นรูปธรรม แต่มีการเรียกร้องจากสังคมไทยให้มีการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ด้วยเช่นกัน เช่น มูลนิธิพิทักษ์และคุ้มครองเด็กยื่นหนังสือต่อสถานีดับญติแห่งชาติเสนอให้เพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. โดยให้มีการเปิดเผยรายชื่อและข้อมูลผู้กระทำความผิดทางเพศ และให้มีการตรวจสอบ ติดตามพฤติกรรมผู้กระทำทางเพศต่อเด็กภายหลังการพ้นโทษ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการของนานาประเทศ เป็นการเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งการขึ้นทะเบียนข้อมูลผู้กระทำความผิดจะทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ป้องกันและคุ้มครองเด็กสามารถตรวจสอบข้อมูล หากมีการเปลี่ยนชื่อหรือปลอมแปลงเอกสารในการเดินทางออกนอกประเทศ (สถานีดับญติแห่งชาติ, 2559) นอกจากนี้ยังมีแนวนโยบายของกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ปคม.) ได้มีการสั่งให้ติดตามผู้กระทำความผิดฐานทางเพศฐานข่มขืนกระทำชำเราที่ได้รับโทษครบแล้วออกมาจากเรือนจำ โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบถิ่นที่อยู่หลังจากออกจากเรือนจำ เพื่อมาลงข้อมูลในระบบติดตามบุคคลพ้นโทษ ซึ่งเป็นโปรแกรมที่บริษัทเอกชนได้บริจาคให้กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ปคม.) จากการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวพบว่า ผู้ต้องขังที่ออกมาเรือนจำส่วนใหญ่มักไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และต่อต้านเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาติดตามผู้กระทำความผิด โดยถือว่าตัวผู้กระทำความผิดได้รับโทษครบแล้วจึงไม่ควรต้องรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่อีก จากการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมีการร้องเรียนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกันมาก อ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจละเมิดสิทธิส่วนบุคคล แต่ผลของการติดตามผู้กระทำความผิดทางเพศก็มีคดีตัวอย่างที่กล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากโครงการติดตามบุคคลพ้นโทษหลายคดี ซึ่งหากไม่มีโปรแกรมติดตามผู้กระทำความผิดทาง

เพศ คงไม่ทราบว่ามีผู้กระทำความผิดที่ออกจากเรือนจำไปอาศัยอยู่ที่ใด ฉะนั้นการติดตามผู้กระทำความผิดทางเพศหลังจากออกจากเรือนจำแม้จะมีข้อร้องเรียนในเรื่องการละเมิดสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคล แต่ก็มีประโยชน์ในการทำให้สามารถติดตามผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีโอกาสกระทำความผิดซ้ำได้ง่าย (ศุภประเสริฐ ภูประเสริฐ, 2562) งานวิจัยนี้จึงศึกษาถึงความเหมาะสมในการนำระบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้ในประเทศไทย และรูปแบบที่เหมาะสมควรจะเป็นรูปแบบใด ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศในต่างประเทศ
3. เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำระบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้ในประเทศไทย และหารูปแบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีความเหมาะสมกับบริบทประเทศไทย
4. เพื่อหาแนวทางในการนำมาตรการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้ในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาอาชญากรรมทางเพศยังเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทย โดยเฉพาะจากนักโทษที่ออกมาจากเรือนจำแล้วมากระทำความผิดซ้ำ การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศจึงเป็นมาตรการทางกฎหมายมาตรการหนึ่งซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย โดยต้องมีรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบริบทของสังคมไทย แล้วจัดทำเป็นโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ ประกอบไปด้วยผู้กระทำความผิดทางเพศที่ต้องขึ้นทะเบียน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน หน่วยงานที่รับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติตัวของผู้กระทำความผิดทางเพศ และบทกำหนดโทษ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดในการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศเป็นระบบที่บันทึกข้อมูลรายละเอียดส่วนบุคคล พร้อมประวัติทางอาชญากรรมของผู้ที่ถูกตัดสินว่ามีความผิด ผู้ที่ถูกศาลโทษ หรือผู้ที่ถูกปล่อยตัวเมื่อพ้นโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศแล้ว มาตรการนี้จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามตรวจสอบความเคลื่อนไหวของผู้กระทำความผิดทางเพศได้อย่างต่อเนื่อง อันเป็นการลดความเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดทางเพศจะกระทำความผิดซ้ำอีก มาตรการนี้นับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการลดจำนวนผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดทางเพศซ้ำซากหรือเป็นผู้กระทำความผิดที่มีจิตผิดปกติทางเพศ เนื่องจากความเคลื่อนไหวของผู้กระทำความผิดจะอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลจากเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา ในการขึ้นทะเบียนกับ

เจ้าหน้าที่นั้น ผู้กระทำความผิดต้องแจ้งข้อมูลส่วนตัวของตนเอง เช่น ชื่อสกุล ที่อยู่ วันเดือนปีเกิด หรือสถานที่พักอาศัยในปัจจุบัน รายละเอียดของอาชญากรรมทางเพศที่ขึ้นทะเบียนไว้ นอกจากจะปรากฏข้อมูลส่วนตัว ยังปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับชนิดหรือประเภทของอาชญากรรมทางเพศที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงไป ทั้งนี้บางประเทศยังเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับทราบทั่วกัน การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ มีความจำเป็นเนื่องจาก (KlaasKids, 2018)

- 1) ผู้กระทำความผิดทางเพศมีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำอีกหลังจากถูกปล่อยตัว
- 2) การปกป้องสาธารณชนจากการกระทำความผิดทางเพศเป็นสิ่งแรกที่รัฐบาลให้ความสนใจ
- 3) ความเป็นส่วนตัวของผู้กระทำความผิดทางเพศมีความสำคัญน้อยกว่าการปกป้องภัยของสาธารณชน

4) การเปิดเผยข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศต่อหน่วยงานสาธารณะและประชาชนทั่วไปจะช่วยในการปกป้องความปลอดภัยของประชาชน

2. หลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

หลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นหลักการที่กำหนดขอบเขตการกระทำของมนุษย์ไม่ให้มีการล่วงล้ำสิทธิกันและกัน ต้องให้ความเคารพต่อสิทธิที่ทุกคนมี หากจำเป็นต้องมีการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกระทำนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่ใช้เพื่อปกป้องคนในสังคม และสังคมยอมรับได้ หากมีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ ผู้ที่กระทำความผิดทางเพศย่อมถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานบางประการ เช่น เสรีภาพในการเดินทางหรือสิทธิส่วนบุคคล เนื่องจากชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลของตนต้องถูกบันทึกไว้ในระบบทะเบียนและอาจถูกเผยแพร่สู่สาธารณชนทั่วไป ซึ่งอาจเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ยังคงมีความเห็นแย้งว่าการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศเป็นไปเพื่อปกป้องคนในสังคม จึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประกอบไปด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จากนั้นจะนำไปจัดทำเป็นโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ แล้วเข้าสู่กระบวนการสัมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ได้โครงสร้างกฎหมายต้นแบบที่มีความสมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาเป็นร่างกฎหมายต่อไป โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร

เป็นการศึกษาเพื่อทบทวนวรรณกรรม โดยมีการศึกษาถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายไทย และกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา และสาธารณรัฐเกาหลี ที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารจะนำไปเพื่อสังเคราะห์ เพื่อสร้างเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มต่อไป โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารนำไปเพื่อสังเคราะห์ เพื่อสร้างเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มต่อไป

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับงานวิจัย การเลือกประชากรสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือเกี่ยวข้องกับงานวิจัย จำนวน 8 คน ประกอบไปด้วย

2.1 ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดทางเพศ ตั้งแต่ในชั้นจับกุม จนถึงในชั้นบังคับโทษและได้รับการปล่อยตัวออกมาจากเรือนจำ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา ทนายความ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และเจ้าพนักงานคุมประพฤติ รวม 6 คน

2.2 ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับงานวิจัย คือ นักสิทธิมนุษยชน และนักวิชาการ รวม 2 คน

3. การสนทนากลุ่ม

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการดำเนินการสนทนากลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยเจาะจงเลือกมา เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์หารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ โดยจะทำหนังสือเชิญไปหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม พนักงานอัยการ ทนายความ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ นักสิทธิมนุษยชน รวม 16 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยจะนำเสนอโดยการอธิบายข้อมูลในเชิงพรรณนาความ (Thick description) ที่ได้มาจากการวิจัยเอกสาร (Document research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) แล้วใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) หาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ โดยนำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยยึดหลักว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความเห็นอย่างไรประกอบกับการวิจัยเอกสาร เพื่อหารูปแบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย จากนั้นนำไปจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ และเข้าสู่การสมมนารับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อไป

5. การสัมมนารับฟังความคิดเห็น

เป็นการสัมมนารับฟังความคิดเห็นภาคประชาชนหลังจากที่ได้รูปแบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาแล้ว เพื่อให้ได้รูปแบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีความสมบูรณ์ มีความเหมาะสมกับประเทศไทยมากที่สุด และเป็นการเผยแพร่งานวิจัยไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยประชากรเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นประกอบไปด้วยตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการ สภานายความ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ นักเรียน และนักศึกษา เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศพบว่า การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมีแนวคิดที่จะป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดทางเพศมากระทำความผิดซ้ำอีก จึงต้องมีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศเพื่อให้สามารถติดตาม ตรวจสอบผู้กระทำความผิดทางเพศได้ โดยต้องคำนึงถึงหลักในเรื่องสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ประกอบไปด้วย

2. ผลการศึกษาและวิเคราะห์การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศในต่างประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา และสาธารณรัฐเกาหลี พบว่าทุกประเทศมีการนำระบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไปใช้ แต่จะมีรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละประเทศ

3. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำระบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้ในประเทศไทย พบว่ามีความเหมาะสมเพราะประเทศไทยยังมีการกระทำความผิดซ้ำทางเพศให้เห็นเป็นประจำ การทำให้ผู้กระทำความผิดทางเพศที่ออกมาจากเรือนจำต้องรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อแจ้งรายละเอียด เช่น ที่อยู่ ที่ทำงาน ฯลฯ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวังผู้กระทำความผิดทางเพศได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้คนในสังคมจะปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ แยกพิจารณาเป็นประเด็น ๆ ได้ดังนี้

(1) ระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

ระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศนั้น หมายถึงระยะเวลาการที่ผู้กระทำความผิดทางเพศจะถูกตรวจสอบหรือควบคุมจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหากยังอยู่ในระยะเวลาดังกล่าว ผู้กระทำความผิดทางเพศจะต้องรายงานตัวต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบตลอดเวลา โดยเฉพาะหากมีการย้ายที่อยู่หรือเมื่อมีการเดินทางออกไปนอกพื้นที่ โดยหลักการของระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศนั้นจะขึ้นอยู่กับฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดทางเพศได้กระทำว่ามีความร้ายแรงมากหรือน้อย หากเป็น

ความผิดที่มีความร้ายแรงมาก ระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศจะยิ่งมากตามความร้ายแรงที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิด ระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศในต่างประเทศคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Pennsylvania State Police, 2020) สหราชอาณาจักร (สรัณยธรณ์ เดชะทัตตานนท์, 2560, 75-76) และแคนาดา (Christopher's Law section 7) จะขึ้นกับอัตราโทษที่ศาลลงแก่ผู้กระทำความผิด หากผู้กระทำความผิดได้รับโทษสูง ระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศจะสูงไปด้วย โดยระยะเวลาที่มากที่สุด คือ ตลอดชีวิต ส่วนในสาธารณรัฐเกาหลีนั้นจะมีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศเฉพาะผู้กระทำความผิดทางเพศต่อเด็กและเยาวชนเท่านั้น ฉะนั้นหากมีความผิดตาม Act on the Protection of Children and Juveniles from Sexual Abuse 2009 จะต้องขึ้นทะเบียนเป็นระยะเวลา 20 ปีเท่ากันหมด (มาตรา 36)

ผลการวิจัยในประเด็นเรื่องระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยนั้นพบว่าควรจะนำเอาอัตราโทษที่ศาลลงแก่ผู้กระทำความผิดมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ เพราะอัตราโทษที่ศาลลงแก่ผู้กระทำความผิดจะเป็นอัตราโทษที่ผ่านการพิจารณาความร้ายแรงของพฤติกรรมของความผิดมาแล้ว จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมากำหนดระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดโดยควรกำหนดแบบเป็นขั้นบันได โดยถ้าผู้กระทำความผิดทางเพศต้องรับโทษสูง ระยะเวลาการขึ้นทะเบียนก็ต้องนานขึ้นเป็นลำดับไป หากเป็นความผิดที่ศาลลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี จะต้องขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไว้ 5 ปี เพราะหากพิจารณาในเรื่องของการกระทำความผิดซ้ำทางเพศ โดยส่วนใหญ่ผู้ที่กระทำความผิดซ้ำทางเพศจะกระทำความผิดซ้ำภายในระยะเวลาปีแรกถึงสองปี ฉะนั้นหากเลยระยะเวลา 5 ปีไปแล้วโอกาสที่จะกระทำความผิดซ้ำจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยาก ส่วนความผิดที่ศาลลงโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปจนถึง 10 ปี ควรจะขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไว้ 10 ปี และหากผู้กระทำความผิดทางเพศที่ศาลลงโทษจำคุกไว้ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปควรจะขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไว้ 20 ปี และหากผู้กระทำความผิดทางเพศที่ศาลลงโทษจำคุกมากกว่า 20 ปี หรือกระทำความผิดซ้ำควรจะขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไว้ตลอดชีวิต

(2) ฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

ผู้กระทำความผิดที่ต้องขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศนั้นโดยส่วนใหญ่ในต่างประเทศจะใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศทั้งหมดตั้งแต่ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำอนาจาร รวมไปถึงการค้ำมนุษย์ การค้าประเวณี การฉ้อโกง ฯลฯ โดยผู้กระทำความผิดอาจเป็นบุคคลที่ได้รับโทษมาแล้วถูกปล่อยตัว หรือผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมประพฤติ คือ อาจจะเป็นผู้ที่ยังไม่ได้รับโทษแต่ศาลสั่งคุมประพฤติ หรือผู้ที่ได้รับโทษมาแล้วได้รับการลดโทษหรือยกเว้นโทษ ซึ่งเมื่อ

เป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับเพศผู้กระทำความผิดจะต้องขึ้นทะเบียนตามระยะที่กำหนดโดยดูจากอัตราโทษที่ศาลลงเป็นเกณฑ์ ผลการวิจัยพบว่าความผิดทางเพศที่ต้องขึ้นทะเบียนตามกฎหมายไทย คือ

1) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 9

ผู้กระทำความผิดอาญาตามหมวด 9 ทั้งหมดต้องขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ เพราะความผิดที่บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศไว้โดยตรง และเป็นความผิดทางเพศที่สำคัญ เช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ความผิดฐานกระทำอนาจาร ฯลฯ

2) ความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางเพศต้องขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศทั้งหมด เพราะการค้ามนุษย์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อภาพลักษณ์ของประเทศ มีผลถึงสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย จึงควรให้ความสำคัญในการติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมผู้ที่กระทำความผิดทางเพศที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

3) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

ผู้กระทำความผิดทางเพศที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ต้องขึ้นทะเบียนเฉพาะความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณีผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณีหรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี แต่ไม่ควรจะจำกัดอายุ เพื่อให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติทะเบียนประวัติอาชญากร และประมวลกฎหมายกฎหมายอาญา

(3) การเปิดเผยรายละเอียดผู้กระทำความผิดทางเพศต่อสาธารณชนและการแจ้งเตือนชุมชน

การเปิดเผยรายละเอียดของผู้กระทำความผิดต่อสาธารณชน หมายถึง การที่อนุญาตให้สาธารณชนสามารถเข้าไปตรวจสอบผู้กระทำความผิดทางเพศได้ ซึ่งผู้ที่ได้รับอนุญาต อาจเป็นประชาชนโดยทั่วไป หรือหน่วยงานของรัฐก็ได้ โดยสามารถตรวจสอบรายละเอียดเช่น ชื่อ ที่อยู่ รูปร่าง หน้าตา ฐานความผิดที่กระทำ ฯลฯ ในแต่ละประเทศจะมีข้อกำหนดในการเปิดเผยรายละเอียดของผู้กระทำความผิดทางเพศแตกต่างกันออกไป เพราะการเปิดเผยรายละเอียดผู้กระทำความผิดทางเพศ ที่ได้รับโทษมาครบแล้ว อาจเป็นการละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพ ของผู้กระทำความผิด อีกทั้งทำให้โอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะกลับตัวแล้วไปเริ่มต้นใหม่อาจเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากการถูกสังคมตั้งข้อรังเกียจ การเปิดเผยรายละเอียดของผู้กระทำความผิดทางเพศในแต่ละประเทศจึงแตกต่างกันออกไป บางประเทศให้สาธารณชนตรวจสอบได้เอง บางประเทศเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบ

การแจ้งเตือนชุมชน (Notification) หมายถึง การที่หน่วยงานของรัฐมีการแจ้งเตือนเฉพาะชุมชนที่มีผู้กระทำความผิดทางเพศอาศัยอยู่ มีรายละเอียด เช่น ชื่อ ที่อยู่ รูปร่าง หน้าตา ฐานความผิดที่กระทำ ฯลฯ โดยการแจ้งเตือนอาจทำในรูปแบบของจดหมาย ใบปลิว หรืออีเมลก็ได้ เพื่อให้บุคคลที่อยู่ใกล้เคียงกับผู้กระทำความผิดทางเพศระมัดระวังตัวมากขึ้น

ผลการวิจัยพบว่าในต่างประเทศมีรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิดทางเพศ ดังนี้

- 1) เปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้ทางอินเทอร์เน็ต
- 2) เปิดเผยข้อมูลให้เฉพาะหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวน การดำเนินคดีทางกฎหมาย เช่น สถานีตำรวจในท้องที่ ฯลฯ
- 3) เปิดเผยข้อมูลเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดทางเพศหรือได้รับอนุญาต เช่น บุคคลในครอบครัว คู่รัก ฯลฯ
- 4) เปิดเผยข้อมูลแก่ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็ก เช่น โรงเรียน สถานรับเลี้ยงเด็ก ฯลฯ

การแจ้งเตือนชุมชนในต่างประเทศ เช่น ในมลรัฐเพนซิลเวเนีย สหรัฐอเมริกาจะมีการแจ้งเตือนกรณีผู้กระทำความผิดทางเพศฐานความผิดร้ายแรงเท่านั้น ไม่ได้มีการแจ้งเตือนทุกฐานความผิด (Pennsylvania State Police, 2020) ในสาธารณรัฐเกาหลีจะมีการแจ้งเตือนเฉพาะในความผิดที่เหยื่อเป็นเด็กหรือเยาวชนเท่านั้น (Act on the Protection of Children and Juveniles from Sexual Abuse 2009 มาตรา 39) ส่วนในประเทศแคนาดา (Christopher's Law section 8) และสหราชอาณาจักร (Sexual Offences Act 2003 section 94) เป็นดุลพินิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าจะแจ้งเตือนชุมชนหรือไม่ก็ได้

สำหรับประเทศไทย การเปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิดทางเพศนั้น ควรจะเปิดเผยให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบทั้งหมด คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ ฯลฯ ส่วนการเปิดเผยต่อประชาชนทั่วไปนั้นไม่ควรจะเปิดเผยต่อประชาชนทั่วไป เพราะในสังคมไทยมีวัฒนธรรมและประเพณีที่ยังมีอคติต่อผู้ที่ออกมาจากเรือนจำ ฉะนั้นหากประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปตรวจสอบผู้กระทำความผิดทางเพศได้ จะทำให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลของผู้กระทำความผิดผ่านทางสื่อต่าง ๆ ทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายมากขึ้น และผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับการเยียวยาหรือสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ แต่ควรจะมีการเปิดเผยให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลโดยการยื่นคำขอเฉพาะรายได้ หากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้อง เช่น เป็นผู้เสียหาย ส่วนกรณีการแจ้งเตือนชุมชนนั้น ควรจะแจ้งเตือนเฉพาะหัวหน้าชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หรือหัวหน้าในสถานที่ที่ต้องได้รับการระมัดระวัง เช่น โรงเรียน สถานรับเลี้ยงเด็ก ฯลฯ แต่ไม่ควรจะแจ้งเตือนคนในหมู่บ้านทั้งหมด เพราะสังคมไทยยังเป็นสังคมที่มีการตราหน้าผู้ที่ออกมาจากเรือนจำ หากคนในสังคมทราบว่าผู้กระทำความผิดทางเพศมาอยู่ในหมู่บ้านด้วย อาจเกิดความไม่สงบ เช่น การขับไล่ออกจากหมู่บ้าน ทำให้ผู้กระทำความผิดทางเพศไม่สามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้

จนกลับไปกระทำความผิดซ้ำหรือความผิดที่ร้ายแรงขึ้น เพราะขาดการให้โอกาสจากสังคม จึงควรจะมีการ
แจ้งเฉพาะหัวหน้าหมู่บ้าน หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัย เพื่อให้หัวหน้าหมู่บ้านคอยระมัดระวัง
แทนลูกบ้าน หรือหากกรณีผู้กระทำความผิดทางเพศอยู่ใกล้สถานศึกษา ควรจะมีการแจ้งผู้อำนวยการ
สถานศึกษานั้นไว้ เพื่อให้มีมาตรการที่ระมัดระวังความปลอดภัยของเด็กมากขึ้น โดยควรจะเป็น
ดุลพินิจของศาลเป็นผู้พิจารณาและตรวจสอบว่าควรเปิดเผยข้อมูลแก่ใครบ้าง และควรแจ้งเตือนใคร
ในชุมชนบ้าง

(4) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ คือ หน่วยงานที่มีหน้าที่คอย
จัดเก็บข้อมูลผู้กระทำความผิดทางเพศ เผยแพร่ข้อมูลผู้กระทำความผิดทางเพศ รวมไปถึงการแจ้งเตือน
ชุมชนด้วย ซึ่งในต่างประเทศส่วนใหญ่ผู้ที่รับผิดชอบ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยผู้กระทำความผิดทางเพศที่
ออกมาจากเรือนจำจะต้องรายงานตัวต่อตำรวจในท้องที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่จัดเก็บข้อมูล และ
โดยส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องแจ้งเตือนชุมชนด้วยเช่นกัน สำหรับในประเทศไทย
ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการจัดเก็บทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งถือว่าเป็นระบบการจัดเก็บอาชญากร
ในประเทศไทย ที่คล้ายกับการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ จากการศึกษาปัญหาการจัดเก็บ
ทะเบียนประวัติอาชญากรนั้นพบว่ามีปัญหามานาน เพราะการที่ระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
กำหนดให้เอารายชื่อและลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องหาทุกคนบันทึกลงในทะเบียนประวัติอาชญากร ส่งผล
ให้ผู้ต้องหาบางคนที่ไม่สามารถพิมพ์หรืออาการส่งไม่พิมพ์ยังมีชื่อติดในทะเบียนประวัติอาชญากร ทำให้
เสียสิทธิไปหลายเรื่อง เช่น การสมัครเข้าทำงาน ทำให้ต้องมีการร่างพระราชบัญญัติทะเบียนประวัติ
อาชญากรรมขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในร่างฉบับนี้กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบ
ในการเก็บทะเบียนประวัติอาชญากร เพราะสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการตัดสินคดี
ว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ จึงมีความเหมาะสมในการจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรม สำหรับในเรื่อง
การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศนั้น ผลการวิจัยพบว่าควรจะให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้
จัดเก็บข้อมูลเช่นกัน เพราะศาลเป็นผู้ตัดสินคดีจึงสามารถทราบได้ว่าจำเลยมีความผิดที่ต้องขึ้นทะเบียน
ผู้กระทำความผิดทางเพศหรือไม่ โดยศาลต้องมีคำสั่งในคำพิพากษาไปด้วย จากนั้นจึงส่งข้อมูลให้กับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ เพื่อให้คอย
ติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม และเฝ้าระวังผู้กระทำความผิดทางเพศ

(5) การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่เป็นเด็กและเยาวชน

หากผู้กระทำความผิดทางเพศเป็นเด็กหรือเยาวชน การกระทำความผิดบางครั้งจะเกิดจากวัยที่ขาด
การควบคุมอารมณ์ เพราะอยู่ในวัยซุกซนหรือเลียนแบบเพื่อน หรือรุ่นพี่ การกระทำความผิดทางเพศ

ของเด็กหรือเยาวชนจึงอาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุที่เป็นคนชั่วร้าย หรือเจตนาที่จะกระทำความผิด ซึ่งเด็กหรือเยาวชนมีโอกาที่จะกลับตัวเป็นคนดีได้ หากได้รับการเยียวยาหรือการฟื้นฟูสภาพจิตใจที่เหมาะสม การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศในเด็กหรือเยาวชนจึงเป็นเรื่องที่ต้องมีการวิเคราะห์อย่างละเอียดว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งในต่างประเทศหากเป็นเด็กและเยาวชนจะมีการลดระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ หรืออาจไม่ต้องขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ สำหรับประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนควรจะมีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไว้ เพราะเด็กและเยาวชนหากกลับไปอยู่ในสังคมเดิม ๆ มีสิ่งเร้า หรือสภาพแวดล้อมเดิม ๆ ย่อมมีโอกาสจะกระทำความผิดซ้ำได้ การให้เด็กหรือเยาวชนขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศจึงทำให้มีหน่วยงานคอยควบคุม ติดตาม ตรวจสอบเด็กหรือเยาวชนกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้โดยง่าย แต่ควรจะต้องพิจารณาของการกระทำความผิด ภูมิหลัง สภาพแวดล้อม สภาพสังคม อายุของเด็กหรือเยาวชนประกอบไปด้วย จึงควรจะให้ศาลเป็นผู้กำหนดว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นควรจะมีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศหรือไม่

(6) การปฏิบัติตัวของผู้ถูกขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศในต่างประเทศนั้นจะมีเงื่อนไขเฉพาะหรือมาตรการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดทางเพศนอกจากที่ต้องไปรายงานตัวตามกำหนดแล้ว เช่น มลรัฐจอร์เจีย สหรัฐอเมริกา ผู้กระทำความผิดต้องไม่ครอบครองหรือเป็นสมาชิกใด ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศ หรือสิ่งเร้าทางเพศ รวมไปถึงเสพสื่อทางเพศ ผู้กระทำความผิดต้องไม่มีการติดต่อใด ๆ กับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ผู้กระทำความผิดต้องเก็บบันทึกการจับขังตามที่เจ้าหน้าที่ร้องขอ ผู้กระทำความผิดต้องไม่อยู่ใกล้เด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี รวมถึงบุตรของตนเว้นแต่ได้รับอนุญาตล่วงหน้าและเป็นลายลักษณ์อักษรจากศาล ฯลฯ (Department of Community Supervision, 2019) สำหรับประเทศไทยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขเฉพาะผู้กระทำความผิดทางเพศ งานวิจัยพบว่าควรกำหนดเงื่อนไขเฉพาะในการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดทางเพศไว้ ดังนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดทางเพศจะต้องรายงานตัวเจ้าหน้าที่ทุก ๆ 1 เดือน
- 2) ผู้กระทำความผิดต้องแจ้งถิ่นที่อยู่และสถานที่ทำงานให้เจ้าหน้าที่ทราบ และหากมีการจะย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนงานต้องแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุญาตไม่น้อยกว่า 15 วัน
- 3) ผู้กระทำความผิดทางเพศจะต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุญาตทุกครั้งก่อนมีการเดินทางไปนอกอำเภอที่ตนอาศัยอยู่
- 4) ผู้กระทำความผิดต้องไม่อาศัยอยู่ในบ้านที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี รวมถึงบุตรของตนเอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล โดยผู้ปกครองของเด็กต้องทราบประวัติผู้กระทำความผิด และให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร

5) ผู้กระทำความผิดต้องไม่ทำงานหรือร่วมกิจกรรมในสถานที่มีเด็กอายุ 18 ปีอาศัยอยู่เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

6) ผู้กระทำความผิดต้องไม่ครอบครองหรือเป็นสมาชิกใด ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศ หรือสิ่งร้ายทางเพศ รวมไปถึงแสพสื่อทางเพศ หรือเข้าไปในสถานที่ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้กระทำความผิดทางเพศต้องยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเป็นระยะ ๆ

7) ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติตามเคอร์ฟิวใด ๆ ตามที่เจ้าหน้าที่กำหนด

8) ผู้กระทำความผิดต้องเข้าร่วมโปรแกรมบำบัดตามที่เจ้าหน้าที่กำหนด

9) ผู้กระทำความผิดต้องส่งสิ่งของ ทรัพย์สิน ไม่ว่าจะมีความหมายหรือไม่ตามคำขอของเจ้าหน้าที่

10) ผู้กระทำความผิดต้องไม่ทำงานหรือเป็นลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหรือกิจกรรมลามกอนาจาร

11) ผู้กระทำความผิดต้องไม่ซื้อหรือครอบครองหรือบริโภครีโมทคอนโทรลที่มีแอลกอฮอล์ สารเสพติด หรือยาที่ต้องห้าม เว้นแต่มีใบสั่งแพทย์ตามกฎหมาย

12) ผู้กระทำความผิดต้องไม่เข้าถึงเว็บไซต์ลามกอนาจารบนอินเทอร์เน็ต และไม่ใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อกับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต โดยยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคอมพิวเตอร์เป็นระยะ

13) ผู้กระทำความผิดต้องไม่มีเพศสัมพันธ์หรือทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือใครก็ตามที่ไม่อยู่ในภาวะที่ให้ความยินยอมได้

14) ผู้กระทำความผิดต้องไม่ติดต่อกับผู้เสียหายไม่ว่ากรณีใด ๆ

15) ผู้กระทำความผิดต้องไม่ติดต่อกับบุคคลที่มีประวัติการกระทำความผิดทางเพศ

ซึ่งมาตรการเหล่านี้ควรจะเป็นมาตรการบังคับกับผู้กระทำความผิดทางเพศให้ปฏิบัติตามในระหว่างที่อยู่ในการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ ถ้าหากผู้กระทำความผิดทางเพศไม่สามารถปฏิบัติตามได้ด้วยเหตุผลใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลเพื่อให้ศาลอนุญาตเฉพาะกรณี ๆ ไป

(7) บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษของการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศนั้น จะมีบทกำหนดโทษไว้ ดังนี้

1) ผู้กระทำความผิดทางเพศที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ เช่น ผู้กระทำความผิดทางเพศไม่ไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดเพื่อขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ ผู้กระทำความผิดทางเพศไม่แจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อมีการเดินทางไปนอกพื้นที่ หรือผู้กระทำความผิดทางเพศซึ่งให้ข้อมูลเป็นเท็จ ฯลฯ ผลการวิจัยพบว่าควรจะมีการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดทางเพศแล้วไม่แจ้งข้อมูล หรือแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ ซึ่งหากผู้กระทำ

ความผิดเป็นผู้ที่ศาลรอกการลงโทษ หรือได้รับการพักโทษหรือลดโทษ ต้องกลับเข้าไปในเรือนจำเพื่อรับโทษต่อให้ครบ หากเป็นผู้ที่ได้รับโทษครบแล้วควรมีโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 1 ปี เพื่อให้ผู้กระทำความผิดทางเพศ ให้ความสำคัญกับการแจ้งข้อมูลต่าง ๆ และปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ

2) ผู้ที่เปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิดทางเพศโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือนำข้อมูลไปใช้เพื่อข่มขู่ผู้กระทำความผิดทางเพศ ผลการวิจัยพบว่ากรณีนี้ควรจะมีบัญญัติให้สอดคล้องกับร่างระเบียบประวัติดอาชญากรรม คือ ผู้ที่เปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิดทางเพศ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ได้รับอนุญาตจากศาล หรือมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบคุณสมบัติ หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวน หรือการพิจารณาคดีของศาล การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยประการที่น่าจะทำให้เจ้าของประวัติเกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. ในการที่จะนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้นั้น ต้องมีการจัดทำร่างกฎหมายขึ้น ซึ่งจากการวิเคราะห์รูปแบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศที่มีความเหมาะสมกับประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำรูปแบบดังกล่าวมาจัดทำเป็น โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศ พบว่าการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับในหลายประเทศที่มีการนำระบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้ เช่น ในสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา และสาธารณรัฐเกาหลี (Smart, 2004, 7) และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีณัษฐณ์ เศษะทัตตานนท์ (2560) ที่เห็นควรนำมาตรการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้ในประเทศไทย เช่นกัน ถึงแม้ในประเทศไทยจะมีข้อโต้แย้งในเรื่องสิทธิของผู้กระทำความผิดที่ถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 ก็บัญญัติไว้ว่า “การละเมิดต่อสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่นจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ” ฉะนั้นหากเป็นการตรากฎหมายขึ้นเพื่อความปลอดภัยของสังคมเป็นหลัก ก็สามารถกระทำได้ถึงแม้จะมีการละเมิดสิทธิของผู้กระทำความผิดทางเพศก็ตาม การนำระบบการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศมาใช้นั้น ในแต่ละประเทศจะมีรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามขนบธรรมเนียมประเพณีในแต่ละประเทศ รูปแบบของการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศในงานวิจัยนี้เป็นรูปแบบที่คำนึงถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมไทยเช่นกัน จึงมีความแตกต่างจากในต่างประเทศหลายประการ เพื่อให้รูปแบบที่ได้ออกมามีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยให้มากที่สุด งานวิจัยนี้มีสมมุติฐานว่า “ปัญหาอาชญากรรมทางเพศยังเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทย

โดยเฉพาะจากนักโทษที่ออกมาจากเรือนจำแล้วมากระทำความผิดซ้ำ การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศจึงเป็นมาตรการทางกฎหมายมาตรการหนึ่งซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย โดยต้องมีรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบริบทของสังคมไทย แล้วจัดทำเป็นโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ ประกอบไปด้วยผู้กระทำความผิดทางเพศที่ต้องขึ้นทะเบียน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียน หน่วยงานที่รับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติตัวของผู้กระทำความผิดทางเพศ และบทกำหนดโทษ” จากผลการวิจัยที่ได้แสดงว่าสมมุติฐานที่วางไว้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อให้โครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการนำโครงสร้างกฎหมายต้นแบบ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้กระทำความผิดทางเพศที่ต้องขึ้นทะเบียน ระยะเวลาการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ หน่วยงานที่รับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ การปฏิบัติตัวของผู้กระทำความผิดทางเพศ และบทกำหนดโทษ ไปเป็นต้นแบบในการจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติการขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ พ.ศ. ...

2. ควรจะมีการจัดทำระบบข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เชื่อมโยงกัน ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้สามารถตรวจสอบ ติดตาม เฝ้าระวัง สถานะของผู้กระทำความผิดทางเพศได้ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่พ้นโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศในกรณีอื่น ๆ เช่น การฉ้อฉลลดฮอว์โมนเพศ การตัดอวัยวะ การใช้มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ศรัณย์ธรรณ์ เดชะพัฒตานนท์. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการติดตามตรวจสอบผู้กระทำความผิดทางเพศ. ปริญญานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศุภประเสริฐ ภูประเสริฐ. รองผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ, กองบังคับการการปราบปรามการแก่งแย่ง. (2562, 22 เมษายน). สัมภาษณ์.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2559). สนช.รับหนังสือจากประธานมูลนิธิพิทักษ์และคุ้มครองเด็กเพื่อขอเสนอ
ประเด็นเพิ่มเติมในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ พ.ศ. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2563,
จาก [https:// click.senate.go.th/?p=27961](https://click.senate.go.th/?p=27961)

Department of Community Supervision. (2019). *Sex Offender Special Conditions of Supervision*,
Retrieved April 6, 2019, from <https://dcs.georgia.gov/sex-offender-special-conditions-supervision>

KlaasKids. (2018). *Megan's Law by State*, Retrieved August 5, 2020, from: <http://klaaskids.org/megans-law/>

Pennsylvania State Police. (2020). *Registration, Pennsylvania State Police Megan's Law Section*,
Retrieved January, 23, 2020, from <https://www.pameganslaw.state.pa.us/Informational.Pages/Registration>

Smart. (2004). *Global Overview of Sex Offender Registration and Notification Systems*. Washington
D.C.: Office of Sex Offender Sentencing, Monitoring, Apprehending, Registering, and
Tracking.

อิทธิพลของการบริหารผลการปฏิบัติงานและความยุติธรรมในองค์กร ต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงพยาบาลเอกชน*

บุษกร คำโฮม¹ ชวมินทร์ เกรือโฮม²

(วันที่รับบทความ: 15 กันยายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 24 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 28 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารผลการปฏิบัติงาน ความยุติธรรมในองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรของโรงพยาบาลเอกชน 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กรและความยุติธรรมในองค์กร และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความยุติธรรมในองค์กรต่อความผูกพันต่อองค์กร การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ประเภททำงานเต็มเวลาจำนวน 200 คน จากโรงพยาบาลเอกชน 6 แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างสอง ประเทศไทย โดยกำหนดลักษณะของกลุ่มตัวอย่างต้องมีอายุอย่างน้อย 1 ปี เลือกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบ่งชั้นภูมิและการเลือกแบบสะดวก การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้การวิเคราะห์สมการ โครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า โรงพยาบาลเอกชนมีการบริหารผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุณภาพการปฏิบัติงานของตนเองได้รับการยอมรับจากองค์กรในระดับปานกลาง และมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับปานกลาง รูปแบบอิทธิพลของการบริหารผลการปฏิบัติงานและความยุติธรรมในองค์กรต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงพยาบาลเอกชนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ เมื่อองค์กรมีระดับการบริหารผลการปฏิบัติงานมากขึ้นจะส่งผลทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร และรับรู้ว่าคุณภาพการปฏิบัติงานของตนเองได้รับการยอมรับจากองค์กรมากขึ้น แต่ทั้งนี้การรับรู้ว่าคุณภาพการปฏิบัติงานของตนเองได้รับการยอมรับจากองค์กรไม่ได้ส่งผลทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร ผลการวิจัยนี้ทำให้โรงพยาบาลเอกชนตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารผลการปฏิบัติงาน และรู้ระดับของการบริหารผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะสามารถนำไปกำหนดแผนการบริหารจัดการองค์กรในด้านดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารผลการปฏิบัติงาน, ความยุติธรรมในองค์กร, ความผูกพันต่อองค์กร

* บทความวิจัย สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

¹ อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, E-mail: bussakorn.k@ubu.ac.th

² อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, E-mail: tawamin@hotmail.com

Influences of Performance Management and Organizational Justice on Employees' Organizational Commitment, Private Hospitals*

Bussakorn Khumhome¹ Tawamin Kruasom²

(Received: September 15, 2021; Revised: December 24, 2021; Accepted: December 28, 2021)

Abstract

The purposes of this research were 1) to study performance management, organizational justice and organizational commitment among private hospitals, 2) to study the influence of performance management onto organizational justice and organizational commitment, and 3) to study the influence of organizational justice onto organizational commitment. This research employed a survey research and data were collected by questionnaire. The 200 samples were full time medical staff from 6 private hospitals located within the lower northeastern part two, Thailand. The specific criterion of having at least one year of experience was identified for the respondents. The sample was selected based on firstly, stratified random sampling method and secondly, convenience sampling. Structural equation modeling was used for data analysis.

In findings, among the private hospitals, the performance management reveals at high level, and perceived organizational justice and organizational commitment are at a moderate level. The structural equation model of influence of performance management and organizational justice on employees' organizational commitment is valid and fit to the empirical data. In brief, higher of performance management makes more effect to organizational commitment and further with more organizational justice. Unfortunately, the note of organizational justice has no impact to organizational commitment. In research contribution, the private hospitals have to concern with the importance of performance management and understand performance management level. It is further to regulate an effective managerial plan.

Keywords: Performance Management, Organizational Justice, Organizational Commitment

* Research Article from Department of Business Management Program, Ubon ratchathani Business School, Ubon Ratchathani University

¹ Lecturer, Business Management Program, Ubon ratchathani Business School, Ubon Ratchathani University, E-mail: bussakorn.k@ubu.ac.th

² Lecturer, International Business Management Program, Ubon ratchathani Business School, Ubon Ratchathani University, E-mail: tawamin@hotmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

พลสุข นิลกิจสรานนท์ (2562) กล่าวว่าธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนถือเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญเนื่องจากเกี่ยวข้องกับความเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ในปี พ.ศ. 2559 มีผู้รักษาตัวที่โรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทยกว่า 61.60 ล้านราย จากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคมไทย อาทิ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และกระแสความสนใจในการดูแลสุขภาพ ส่งผลให้ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 10 - 13 ในช่วงปี พ.ศ. 2562 – 2564 อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ท้าทายสำหรับผู้ประกอบการโรงพยาบาลเอกชนประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ โดยแนวโน้มจำนวนโรงพยาบาลเอกชนที่เพิ่มขึ้นจะยิ่งทำให้โรงพยาบาลแข่งขันกันยื่นข้อเสนอที่ดีเพื่อให้ได้แพทย์และบุคลากรทางการแพทย์เข้าร่วมงานด้วยซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินการสูงขึ้นตามไปด้วย จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้โรงพยาบาลเอกชนต้องหันมาให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น โดยต้องศึกษาว่าจะทำอย่างไรบุคลากรจึงจะคงอยู่กับองค์กรและมีความเต็มใจทำงานเพื่อให้เป้าหมายขององค์กรสำเร็จหรือเรียกว่ามีความผูกพันต่อองค์กรนั่นเอง

ความผูกพันต่อองค์กรเป็นตัวแปรที่ได้รับความสนใจจากนักวิจัย หากบุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรสูงการลาออกจะลดลง (Ahmad, 2018) เกิดพฤติกรรมนวัตกรรมการมากขึ้น (Marques, Galende, Cruz, & Ferreira, 2014) และทำให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานดีขึ้น (ชยาภรณ์ แสงเฟื่อง, 2560) ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ ที่ผ่านมานักวิจัยได้ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร งานวิจัยหลายงานมีข้อค้นพบที่สอดคล้องกันว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร อย่างไรก็ตามการจัดการทรัพยากรมนุษย์นั้นมียุทธศาสตร์ประกอบหลายด้าน เช่น การวางแผนกำลังคน การคัดเลือก การสรรหา การฝึกอบรมและการพัฒนา การบริหารผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาเส้นทางอาชีพ เป็นต้น งานวิจัยที่ผ่านมาจึงมีข้อจำกัดคือไม่สามารถลงรายละเอียดในแต่ละด้านได้อย่างครอบคลุม เช่น Srivastava & Dhar (2016) ที่ระบุรายละเอียดการบริหารผลการปฏิบัติงานเพียงการแจ้งเกณฑ์การประเมินผลงาน การให้รางวัลที่เป็นธรรมชาติ การให้อำนาจและการพัฒนาทักษะ ส่วนวิชญ์ อภิบาลศรี (2558) เน้นเฉพาะการประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้รางวัล นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับความผูกพันต่อองค์กรจะพบว่าผลการวิจัยในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารผลการปฏิบัติงานและความผูกพันต่อองค์กรยังได้ข้อสรุปที่ไม่ชัดเจน เช่น งานวิจัยของ วีระยุทธ วงศ์รักษา (2558) พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานไม่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ วิชญ์ อภิบาลศรี (2558) ที่พบว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร

การบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (วีระยุทธ วงศ์รักษา, 2558) กล่าวคือ หากองค์กรมีการวางแผนการปฏิบัติงาน การสนับสนุนการปฏิบัติงาน การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการนำผลการปฏิบัติงานของบุคลากรไปใช้เชื่อมโยงการกับให้รางวัลหรือการลงโทษย่อมทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (กรสรศักดิ์ เอนกศักดิ์พงศ์, 2556) ส่งผลให้มีผลการปฏิบัติงานที่ดี ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพ การนำส่ง และการลดต้นทุน (Kagaari, Munene, & Ntayi, 2010) งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารผลการปฏิบัติงานกับความผูกพันต่อองค์กรยังพบได้น้อย ล่าสุดคืองานวิจัยของ Farndale, Hope-Hailey & Kelliher (2011) ที่พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร และการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรกึ่งกลางของความสัมพันธ์ดังกล่าว กล่าวคือการทำให้องค์กรนำระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานไปใช้ทำให้บุคลากรรับรู้ว่าเป็นธรรมนำไปสู่ความผูกพันต่อองค์กรในที่สุด อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะในประเทศอังกฤษและไม่ได้ศึกษาในโรงพยาบาลเอกชน สำหรับประเทศไทยในช่วงเวลานี้โรงพยาบาลเอกชนกำลังเติบโต และประสบปัญหาการขาดแคลนแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ การศึกษาปัจจัยที่ทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม (2560) รายงานว่าสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหนึ่งคนดูแลประชากรมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ จังหวัดที่มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรมากที่สุด (แพทย์มีภาระงานมากที่สุด) 10 อันดับแรก ได้แก่ บึงกาฬ ศรีสะเกษ นครพนม หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ เพชรบูรณ์ สกลนคร ยโสธร สระแก้ว และกำแพงเพชร ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า 3 ใน 10 จังหวัด อยู่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ได้แก่ ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และยโสธร แสดงว่าพื้นที่ดังกล่าวต้องการบุคลากรทางการแพทย์เพิ่มนอกจากนี้ยังจำเป็นต้องรักษานักวิชาการให้คงอยู่กับองค์กรอีกด้วย

เนื่องจากความผูกพันต่อองค์กรส่งผลดีต่อองค์กรหลายด้านไม่ว่าจะเป็นทำให้การลาออกจะลดลง ทำให้เกิดพฤติกรรมนวัตกรรมการมากขึ้น และทำให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานดีขึ้น ประกอบกับโรงพยาบาลเอกชนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 กำลังประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ และยังไม่พบการศึกษาค้นคว้าของการบริหารผลการปฏิบัติงานต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในโรงพยาบาลเอกชน ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าของการบริหารผลการปฏิบัติงานและความยุติธรรมในองค์กรต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงพยาบาลเอกชน ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ทั้งนี้เพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจนมากขึ้นระหว่างความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวในบริบทที่แตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งข้อค้นพบที่คาดว่าจะได้รับ

จากงานวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารผลการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเอกชน เพื่อสร้างการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารผลการปฏิบัติงาน ความยุติธรรมในองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรของโรงพยาบาลเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กรและความยุติธรรมในองค์กร
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความยุติธรรมในองค์กรต่อความผูกพันต่อองค์กร

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร
2. การบริหารผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความยุติธรรมในองค์กร
3. ความยุติธรรมในองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

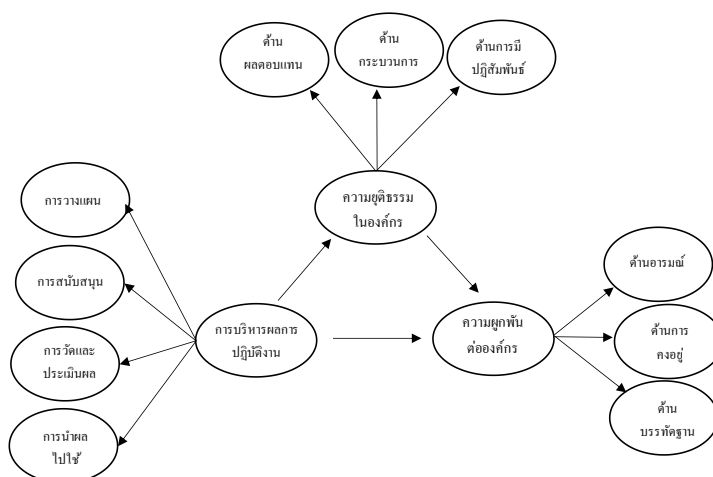
การบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การกำหนดภาระงาน การกำหนดเป้าหมายการทำงานตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับบุคคล การกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน การสื่อสารแผนงาน เป้าหมาย และเกณฑ์การประเมินผลงาน 2) การสนับสนุนการปฏิบัติงาน เป็นการกำหนดระบบที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน เช่น การจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นในการทำงาน การออกแบบงานเพื่อให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดทำคู่มือการทำงาน การพัฒนาความรู้และทักษะให้ผู้ปฏิบัติงาน 3) การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การติดตามผลงาน การเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน และการให้ข้อมูลย้อนกลับ 4) การนำผลการปฏิบัติงานไปใช้ ประกอบด้วย การเชื่อมโยงผลการปฏิบัติงานกับการให้รางวัล การลงโทษ การโยกย้าย และการเลื่อนขั้น การพัฒนาผู้ปฏิบัติงานและการปรับปรุงงาน (Loew, 2015; Das, 2003; นีร ศรีสุนทร, 2559) การบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพส่งผลกระทบทางบวกต่อการยอมรับผลการประเมินผลงาน ความพึงพอใจในการประเมินผลงาน การรับรู้ความเป็นธรรมในการประเมินผลงาน ความมุ่งมั่นในการทำงานของบุคลากร (ยุทธนา แซ่เดียวและทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร, 2560) ความผูกพันต่อองค์กรและการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร (Farndale, Hope-Hailey & Kelliher, 2011)

ความยุติธรรมในองค์กรแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นธรรมด้านผลตอบแทน (Distributive Justice) คือ การรับรู้ของบุคลากรถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากองค์กรว่ามีความเหมาะสมกับสิ่งที่ลงทุนลงแรงให้กับองค์กรหรือไม่ 2) ความเป็นธรรมด้านกระบวนการ (Procedural Justice) คือ การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับความเป็นธรรม ความถูกต้องและการตรวจสอบได้ของกระบวนการการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การสนับสนุนการทำงาน และการจัดสรรผลตอบแทนที่ใช้ในองค์กรและ 3) ความเป็นธรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์ (Interactional Justice) คือ การรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับความเป็นธรรมที่ได้รับจากหัวหน้างาน โดยพิจารณาจากการแสดงออกต่อบุคลากรด้วยความสุภาพ ให้เกียรติ มีเหตุผล ไม่มีอคติ เสมอภาค และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร (Park, Song & Lim, 2016) การศึกษาในหน่วยงานรัฐในประเทศดูไบพบว่า การรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการและการรับรู้ความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร (Suliman & Kathairi (2012) สอดคล้องกับ Farndale, Hope-Hailey & Kelliher, 2011) ที่พบว่า การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

ความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ความรู้สึกของพนักงานในองค์กรที่มีต่อองค์กร โดยมีความเชื่อมั่น ขอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร จึงทำให้มีความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กรไว้ และรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (ชยาภรณ์ แสงเฟื่อง, 2560) ความผูกพันต่อองค์กรมีผลกระทบทางบวกกับพนักงานและองค์กร เช่น ทำให้การลาออกของพนักงานลดลง (Ahmad, 2018) ความผูกพันต่อองค์กร ประกอบด้วยปัจจัยทางด้านจิตวิทยา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) Affective Commitment เป็นอารมณ์ของบุคคลที่ผูกพันต่อองค์กร รู้สึกมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร รู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร ต้องการให้องค์กรประสบความสำเร็จ เต็มใจให้การช่วยเหลือเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย 2) Normative Commitment เป็นความภักดีของบุคคลอันเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคม เบื้องต้นในวัฒนธรรมที่เน้นความภักดีต่อสถาบันรวมถึงองค์กร เป็นความรู้สึกว่าการคงอยู่กับองค์กรและการภักดีต่อองค์กรเป็นความถูกต้องเหมาะสมทางสังคม 3) Continuance Commitment เป็นการตัดสินใจของบุคคลที่จะยังคงอยู่ในองค์กรเนื่องจากการมองในแง่การลงทุนส่วนบุคคล เมื่อบุคลากรได้ทุ่มเททำงานแล้วจึงต้องการอยู่กับองค์กรต่อไปเพื่อผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสิ่งที่ได้ทำไป (Ugboro, 2003) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ได้แก่ การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Farndale, Hope-Hailey & Kelliher, 2011) การบริหารจัดการในหน่วยงาน เช่น การกำหนดทิศทางการทำงานและแบ่งงานให้ชัดเจน (ณพัชญ์ภา สว่างนุวัตรกุล, 2562) งานวิจัยที่ผ่านมาพบหลายตัวแปรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร แต่เมื่อพิจารณาตัวแปรการบริหารผลการปฏิบัติงานแล้วพบว่าไม่มีตัวครอบคลุมตัวแปรอื่นที่ศึกษามาแล้ว เช่น การกำหนดทิศทางการทำงาน การแบ่งงานให้ชัดเจน นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงการวัดและประเมินผลการ

ปฏิบัติงาน และการนำผลการปฏิบัติงานไปใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ผู้วิจัยจึงเลือกตัวแปรดังกล่าวมาศึกษาเพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ได้ครอบคลุมมากขึ้น ส่วนการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร นั้นมีงานวิจัยทั้งที่พบว่าส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร (ปาริชาติ ปานสำเนียงและวิโรจน์ เจษฎารักษ์ณ์, 2555) และไม่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร (Suliman & Kathairi, 2012) การศึกษาตัวแปรดังกล่าวเพิ่มเติมจะช่วยให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนมากขึ้น

จากผลการวิจัยของ Farndale, Hope-Hailey & Kelliher (2011) ที่พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรและการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร นำมาซึ่งการพัฒนากรอบแนวคิดในการทำวิจัยเรื่องอิทธิพลของการบริหารผลการปฏิบัติงานและความยุติธรรมในองค์กรต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร โรงพยาบาลพยาบาลเอกชน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรในโรงพยาบาลเอกชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ประเภท เจ้าหน้าที่รักษาพยาบาลและเจ้าหน้าที่บริการทางการแพทย์ ที่มีอายุงาน 1 ปีขึ้นไป และทำงานเต็มเวลา ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากร

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในโรงพยาบาลเอกชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ประเภทเจ้าหน้าที่รักษาพยาบาลและเจ้าหน้าที่บริการทางการแพทย์ ที่มีอายุงาน 1 ปีขึ้นไป และทำงานเต็มเวลาจำนวน 200 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อทำการวิเคราะห์แบบจำลอง

สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 200 ตัวอย่าง (Kline, 2015) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเกณฑ์ของ Boomsma (1985) ที่ระบุว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างที่เหมาะสมควรมีอย่างน้อย 200 ตัวอย่างขึ้นไป

การเลือกตัวอย่าง

วิธีการเลือกตัวอย่างใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกชั้นภูมิตามขนาดของโรงพยาบาล ซึ่งพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 มีโรงพยาบาลเอกชนทั้งหมด 7 แห่ง แบ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 2 แห่ง และโรงพยาบาลขนาดกลาง 5 แห่ง เลือกกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นภูมิในสัดส่วนที่เท่ากัน คือโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 100 คน (แต่ละ 50 คน) และโรงพยาบาลขนาดกลาง 100 คน (แต่ละ 20 คน) ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก อย่างไรก็ตามมีโรงพยาบาลขนาดกลาง 1 แห่งไม่ยินดีให้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจาก 4 แห่ง แต่ละ 25 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) การบริหารผลการปฏิบัติงาน คัดแปลงข้อคำถามมาจาก Loew (2015) 3) ความยุติธรรมในองค์กร คัดแปลงข้อคำถามมาจากปาริชาติ ปานสำเนียง (2555) และ 4) ความผูกพันต่อองค์กร คัดแปลงข้อคำถามมาจาก Marques, Galende, Cruz, & Ferreira (2014) โดยลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 – 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ จากระดับ 1 คือ เห็นด้วยน้อยที่สุด ถึง ระดับ 5 คือ เห็นด้วยมากที่สุด

ทดสอบความตรง (Validity) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลการทดสอบพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง (IOC) สูงกว่า 0.670 สรุปได้ว่าข้อคำถามทั้งหมดมีความตรงตามเนื้อหา สามารถนำมาใช้โดยไม่ต้องปรับปรุง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคำถามด้านการบริหารผลการปฏิบัติงานเท่ากับ 0.939 ด้านความยุติธรรมในองค์กรเท่ากับ 0.968 ด้านความผูกพันต่อองค์กรเท่ากับ 0.792 ได้ข้อสรุปว่าแบบสอบถามทั้ง 3 ด้านมีคุณภาพเหมาะสม (โสเพ็ญ ชูนวน, 2559)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลเพื่อขอเข้าเก็บข้อมูล 2) เชิญชวนผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการ 3) ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการให้ผู้เข้าร่วมโครงการทราบให้ผู้สมัครใจเซ็นหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย 4) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการตอบแบบสอบถาม และ 5) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าอิทธิพล ระหว่างตัวแปรที่กำหนดไว้ในสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 200 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 69.00) สถานะภาพโสด (ร้อยละ 55.50) อายุระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 45.50) รองลงมาคือ 31-40 ปี (ร้อยละ 39.50) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 60.50) รองลงมาคือ ระดับมัธยมปลาย/เทียบเท่า (ร้อยละ 26.50) อายุงานในโรงพยาบาลที่สังกัด ปัจจุบัน 1-5 ปี (ร้อยละ 62.50) รองลงมาคือ 6-10 ปี (ร้อยละ 21.00) กลุ่มตัวอย่างทำงานในตำแหน่งพยาบาลมากที่สุด (ร้อยละ 40.00) รองลงมาคือ ผู้ช่วยพยาบาล (ร้อยละ 20.00) เงินเดือน 10,000 - 20,000 บาท (ร้อยละ 38.50) รองลงมาคือ 20,001 - 30,000 บาท (ร้อยละ 24.00)

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารผลการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยพบว่าโรงพยาบาลเอกชนมีการบริหารผลการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการดำเนินงานในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.65) 2) ด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน มีการดำเนินงานในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.65) 3) ด้านการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการดำเนินงานในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.66) 4) ด้านการนำผลการปฏิบัติงานไปใช้ มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.72)

3. ผลการวิเคราะห์ความยุติธรรมในองค์กร

กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าคุณเองได้รับความยุติธรรมจากองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ได้รับความยุติธรรมจากองค์กรในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.73) 2) ด้านผลตอบแทนได้รับความยุติธรรมจากองค์กรในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.67) และ 3) ด้านกระบวนการได้รับความยุติธรรมจากองค์กรในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.66)

4. ผลการวิเคราะห์ความผูกพันต่อองค์กร

กลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ความผูกพันด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.72) 2) ความผูกพัน

ด้านการคงอยู่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.79) และ 3) ความผูกพันด้านบรรทัดฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.66)

5. ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 10 ตัว ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 45 คู่ พบว่า ตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31 ถึง 0.81 โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรส่วนใหญ่มีระดับความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.70 ถือว่าตัวแปรแต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน (Baggio and Klobas, 2011) มีความสัมพันธ์ของตัวแปร 9 คู่ ที่มากกว่า 0.70 แต่ไม่เกิน 0.85 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับที่ยอมรับได้ (Munro, 2001 อ้างถึงใน พชราวดี ทองเนื่อง, 2560)

การประเมินคุณภาพของโมเดลการวัดที่เป็นองค์ประกอบของโมเดลสมการโครงสร้าง พิจารณาจากค่าความสามารถในการสกัดความแปรปรวนโดยเฉลี่ย (Average Extracted variance: AVE) โดยใช้เกณฑ์ AVE ไม่ต่ำกว่า 0.50 และค่าความเที่ยงคอมโพสิต (Composite Reliability: CR) โดยใช้เกณฑ์ CR ไม่ต่ำกว่า 0.60 (Hair et al., 2010) ผลการประเมินพบว่าค่า AVE ขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.53 - 0.70 ค่า CR อยู่ระหว่าง 0.72 - 0.92 สรุปได้ว่าโมเดลการวัดมีคุณภาพ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของโมเดลการวัด

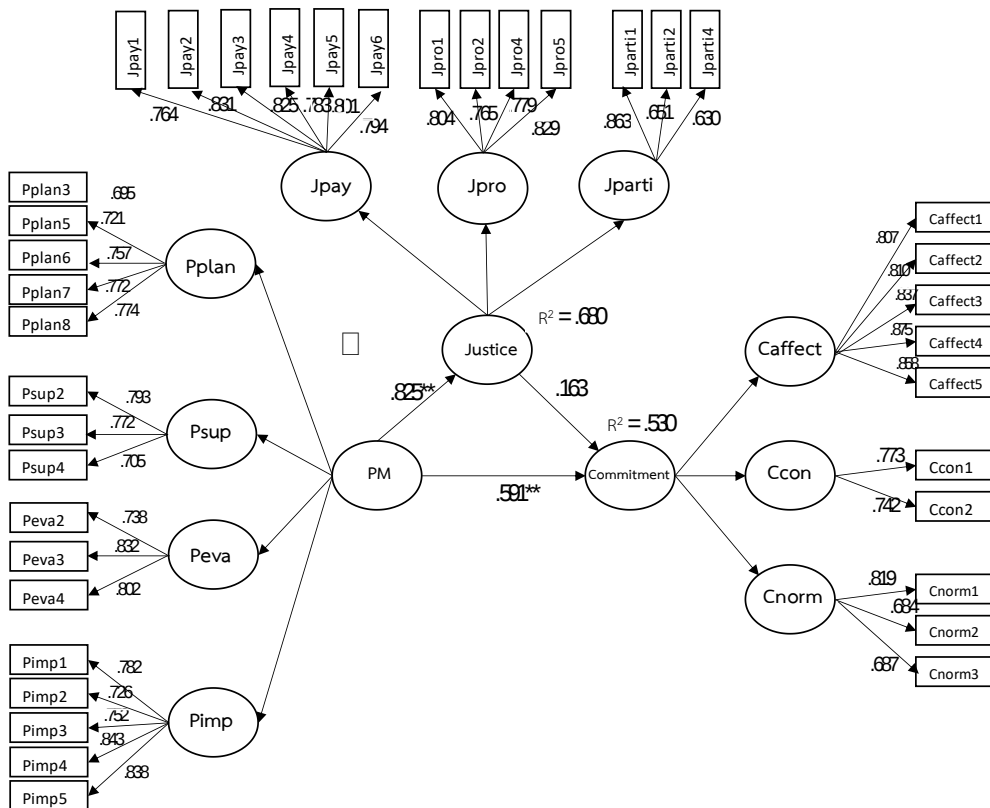
	Pplan	Psup	Peva	Pimp	Jpay	Jpro	Jparti	Caffect	Ccon	Cnorm
AVE	.554	.574	.627	.623	.640	.631	.522	.702	.574	.537
CR	.861	.801	.834	.892	.914	.872	.762	.921	.729	.775

ความหมายของสัญลักษณ์ตัวแปร

PM = การบริหารผลการปฏิบัติงาน Pplan = การวางแผนการปฏิบัติงาน Psup = การสนับสนุนการปฏิบัติงาน Peva = การวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน Pimp = การนำผลการปฏิบัติงานไปใช้ Justice = ความยุติธรรมในองค์กร Jpay = ความยุติธรรมด้านผลตอบแทน Jpro = ความยุติธรรมด้านกระบวนการ Jparti = ความยุติธรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์ Commitment = ความผูกพันต่อองค์กร Caffect = ความผูกพันด้านอารมณ์ Ccon = ความผูกพันด้านการคงอยู่ Cnorm = ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาจากค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ น้อยกว่า 3 ค่า RMSEA น้อยกว่า 0.07 ค่า RMR น้อยกว่า 0.08 ค่า CFI มากกว่า 0.90 ค่า PNFI มากกว่า 0.50 (Hair, et al. 2010; Schumacker, & Lomax, 2004) เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่า 1.96 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.06 ค่า RMR เท่ากับ 0.05 ค่า CFI เท่ากับ 0.91 ค่า PNFI เท่ากับ 0.75

สรุปว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรแสดงดังภาพที่ 2 และตารางที่ 2

ภาพที่ 2 เส้นทางการสัมพันธ์ตัวแบบสมการ โครงสร้าง

ตารางที่ 2 ค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปร

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	ความยุติธรรมในองค์กร			ความผูกพันต่อองค์กร		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การบริหารผลการปฏิบัติงาน	.825**	-	.825**	.591**	.134	.725**
ความยุติธรรมในองค์กร	-	-	-	.163	-	.163

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

DE คือ อิทธิพลทางตรง IE คือ อิทธิพลทางอ้อม TE คือ อิทธิพลรวม

จากภาพที่ 2 และตารางที่ 2 พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงาน (PM) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (DE = 0.591) แสดงว่าผลการวิจัยสอดคล้องกับ

สมมติฐานข้อที่ 1 นอกจากนี้การบริหารผลการปฏิบัติงานยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์กร ผ่านตัวแปรความยุติธรรมในองค์กร ($IE = 0.134$) แสดงว่าหากองค์กรมีการบริหารผลการปฏิบัติงานในระดับสูงจะทำให้มีความผูกพันต่อองค์กรสูง และหากบุคลากรมีการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรร่วมด้วยก็จะทำให้ความผูกพันต่อองค์กรสูงขึ้นไปอีก การบริหารผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความยุติธรรมในองค์กร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($DE = 0.825$) ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม แสดงว่าผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 และค่าอิทธิพลของความยุติธรรมในองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรเท่ากับ 0.163 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร ขยายความได้ว่าองค์กรยังมีการบริหารผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบยิ่งส่งผลให้บุคลากรรู้สึกดีต่อองค์กร ต้องการอยู่กับองค์กรต่อไปหรือเรียกว่ามีความผูกพันต่อองค์กรนั่นเอง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Farndale, Hope-Hailey & Kelliher (2011) ที่พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับ ณพัชญ์ปภา สว่างนุวัตรกุล (2562) ที่พบว่าการกำหนดทิศทางการทำงานและแบ่งงานให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานจะได้สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดีส่งผลให้บุคลากรเจนนอเรชั่นวายมีความผูกพันต่อองค์กร อีกประการหนึ่งการที่โรงพยาบาลเอกชนกำหนดเป้าหมายของบุคคลให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรจะทำให้บุคลากรรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เป็นส่วนที่ผลักดันให้องค์กรสำเร็จ และหากเป้าหมายนั้นสำเร็จโอกาสที่จะได้รับรางวัลและผลตอบแทนจะมากตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บุคลากรอยากอยู่กับองค์กรต่อไป

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความยุติธรรมในองค์กร ขยายความได้ว่าองค์กรยังมีการบริหารผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบยิ่งส่งผลให้บุคลากรรู้สึกว่าจะได้รับความยุติธรรมจากองค์กร ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความเสมอภาค (Huseman, Hatfield and Miles, 1978) ที่กล่าวว่าบุคคลพิจารณาความยุติธรรมหรือความเสมอภาค โดยเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น ในประเด็นอัตราส่วนระหว่างความพยายามและความทุ่มเทกับผลตอบแทนที่ได้รับทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ Farndale, Hope-Hailey & Kelliher (2011) ที่พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร โดยทั่วไปโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทยให้ผลตอบแทนแก่บุคลากรสูงกว่าโรงพยาบาลรัฐ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) สิ่งนี้ทำให้บุคลากรรู้สึกว่าจะได้รับความเป็นธรรม กล่าวคือผลตอบแทนที่ได้รับคุ้มค่างับสิ่งที่ทุ่มเทไป

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าความยุติธรรมในองค์กรไม่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร ขยายความได้ว่าการที่บุคลากรรับรู้ว่าองค์กรให้ความสำคัญเป็นธรรมทั้งด้านการจ่ายผลตอบแทน การประเมินผลงาน และการปฏิบัติอย่างเสมอภาคนั้นไม่มีผลต่อความต้องการอยู่กับองค์กร ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับ Suliman & Kathairi (2012) ที่พบว่าการรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการและการรับรู้ความยุติธรรมด้านปฏิสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ปาริชาติ ปานสำเนียง (2555) ที่พบว่าการรับรู้ความยุติธรรมด้านผลตอบแทนและด้านกระบวนการไม่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งอาจอธิบายได้ด้วยงานวิจัยของ Meyer & Smith (2000) ที่พบว่า การรับรู้การสนับสนุนขององค์กรเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมในองค์กร หมายถึงเมื่อบุคลากรรับรู้ว่าองค์กรจ่ายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม มีเกณฑ์ในการประเมินผลงานที่ชัดเจน และเป็นธรรมและได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคแล้วจะทำให้พวกเขารู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนจากองค์กรซึ่งจะนำไปสู่ความต้องการอยู่กับองค์กรต่อไป นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของงานวิจัยเป็นเจนเนอเรชั่นวายซึ่งอายุน้อย เป็นไปได้ว่าบุคลากรกลุ่มนี้จะมีเหตุผลของการคงอยู่กับองค์กรที่ต่างออกไป เช่น โอกาสความก้าวหน้าในงาน เนื่องจากคนกลุ่มนี้เหลือระยะเวลาการทำงานมากกว่ากลุ่มเจนเนอเรชั่นเอกซ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร นอกจากนี้ยังพบว่าในมุมมองของบุคลากร การบริหารผลการปฏิบัติงานด้านการนำผลการปฏิบัติงานไปใช้มีระดับปานกลางเท่านั้นซึ่งต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นโรงพยาบาลเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 จึงควรปรับปรุงการดำเนินงานด้านดังกล่าวโดยนำผลการปฏิบัติงานบุคลากรไปเชื่อมโยงกับการให้รางวัล การลงโทษ หรือการเลื่อนขั้นมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าความยุติธรรมในองค์กรไม่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรซึ่งประเด็นนี้พบว่ามีงานวิจัยทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้อง เป็นข้อสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของงานวิจัยเป็นเจนเนอเรชั่นวายซึ่งอายุน้อย เป็นไปได้ว่าบุคลากรกลุ่มนี้จะมีเหตุผลของการคงอยู่กับองค์กรที่ต่างออกไป จึงควรศึกษาเปรียบเทียบในแต่ละเจนเนอเรชั่นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าทุกโรงพยาบาลสามารถบริหารผลการปฏิบัติงานได้สมบูรณ์

ทุกด้าน การศึกษาโรงพยาบาลเอกชนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีให้กับองค์กรอื่นๆ จึงเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากเงินรายได้ของคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารที่สนับสนุนการดำเนินการวิจัย นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กรสรณ์ เอกศักดิ์พงษ์. (2556). กระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (วิชาเอกการจัดการทั่วไป). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- จุฑามาศ ทวีไพบูลย์วงศ์. (2559). การบริหารผลการปฏิบัติงานของกิจการภาคการผลิตในจังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10(4), 84-96.
- ชยาภรณ์ แสงเฟื่อง. (2560). อิทธิพลของผลตอบแทนขององค์กรต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การความผูกพันกับองค์กรและผลการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารพาณิชย์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ชัยกร เสริมศรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรบริษัทแห่งหนึ่งในเขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ณพัชญ์ภา สว่างนุวัตรกุล. (2562). ความผูกพันต่อองค์กรจากมุมมองบุคลากรทางการศึกษา เจเนอเรชันวาย. วารสารช่อพยอม, 30(2), 109-118.
- นิตร์ ศรีสุนทร. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ปาริชาติ ปานสำเนียง และวิโรจน์ เจริญรักษ์. (2556). การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานและการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรผ่านความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนกรณีศึกษาคณะแพทย์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. วารวิทยบริการ, 24(2), 129-142.
- พัชรชาติ ทองเนือง. (2560). แบบจำลองเชิงสาเหตุของพฤติกรรมปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในผู้ใหญ่ไทยที่มีภาวะความดันโลหิตสูง. ดุษฎีนิพนธ์ (สาขาวิชาการพยาบาล). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

- พูลสุข นิลกิจสรานนท์. (2562). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2562-64 ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2562, จาก https://www.krungsri.com/bank/getmedia/42e5f42d-4465-4304-92af-60e3c2539460/IO_Private_Hospital_190218_TH_EX.aspx
- ยุทธนา แซ่เตียว, และทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร. (2560). อิทธิพลของการบริหารผลงานต่อทัศนคติในการประเมินผลและพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน. *BU ACADEMIC REVIEW*, 16(1), 101- 114.
- วิษณุ อภิบาลศรี. (2558). อิทธิพลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานระดับปฏิบัติการธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (ศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สกลนคร.
- วิระยุทธ วงศ์รักษา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน วัฒนธรรมองค์การ ความผูกพันต่อองค์การและผลการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาค. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2562, จาก http://www.hrd.nida.ac.th/hromd2015/UploadFile/File_76.pdf
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2560). รายงานสุขภาพคนไทย 2560. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.thaihealth.or.th/Books/list/22/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). การสำรวจค่าตอบแทนภาคเอกชน พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- โสเพ็ญ ชูนวล. (2559). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยทางการพยาบาล. *วารสารการปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์ไทย*, 3(1), 64-80.
- Ahmad, A. (2018). The relationship among job characteristics organizational commitment and employee turnover intentions. *Journal of Work-Applied Management*, 10(1), 74-92.
- Boomsma, A. (1985). Non-convergence, improper solutions, and starting values in LISREL maximum likelihood estimation. *Psychometrika*, 50(2), 229–242.
- Das, H. (2003). *Performance Management*. Toronto: Pearson Prentice Hall.
- Farndale, E., Hope-Hailey, V., & Kelliher, C. (2011). High commitment performance management: The roles of justice and trust. *Personnel Review*, 40(1), 5-23.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Huseman, R. C., Hatfield, J. D., & Miles, E. W. (1987). A new perspective on equity theory: The equity sensitivity construct. *The Academy of Management Review*, 12(2), 222-234.

- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). New York: Guilford publications.
- Loew, L. (2015). *Performance management 2015: Coaching for development needed*. Retrieved November 1, 2019, From <https://humanresourcereports.info/resourcefiles/>
- Marques, T., Galende, J., Cruz, P., & Ferreira, M. P. (2014). Surviving downsizing and innovative behaviors: A matter of organizational commitment. *International Journal of Manpower*, 35(7), 930-955.
- Meyer, J.P. & Allen, N.J. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human Resource Management Review*, 1(2), 61- 89.
- Park, Y., Song, J. H., & Lim, D. H. (2016). Organizational justice and work engagement: The mediating Effect of self-leadership. *Leadership & Organization Development Journal*, 37(6), 711-729.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling* (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Srivastava, A. P., & Dhar, R. L. (2016). Impact of leader member exchange, human resource management practices and psychological empowerment on extra role performances. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 65(3), 351-377.
- Suliman, A., & Kathairi, M. A. (2012). Organizational justice, commitment and performance in developing countries. *Employee Relations*, 35(1), 98-115.
- Ugboro, I. O. (2003). Influence of managerial trust on survivors' perceptions of job insecurity and organizational commitment in a post restructuring and downsizing environment. *The Journal of Behavioural and Applied Management*, 4(3), 230-253.

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครู*

สุรชาติพย์ งามนิล¹

(วันที่รับบทความ: 15 กันยายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 13 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 17 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิก 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 29 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิก จำนวน 5 แผน มีคุณภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.08) 2) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.25-0.66 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25-0.50 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระกัน และการทดสอบแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 10.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.93 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.61 เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักศึกษาครูมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.61 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปา, ผังกราฟิก, ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

* บทความวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: ngamnin@gmail.com

The Effect of Learning Management Based on CIPPA Model with Graphic Organizer to Promote Analytical Thinking Ability of Teacher Students*

Suthathip Ngamnin¹

(Received: September 15, 2021; Revised: December 13, 2021; Accepted: December 17, 2021)

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare analytical thinking ability of teacher students before and after learning management using CIPPA model with graphic organizer and 2) to compare analytical thinking ability of teacher students after learning management using CIPPA model with graphic organizer by using 70 percentage of a full score. The samples in this research were 29 Third year undergraduate students, English Program at Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University in the second semester, Academic Year 2021 which used the Cluster random sampling technique. The research instruments consisted of 1) the 5 lesson plans of CIPPA model with graphic organizer which was at a high level ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.08) 2) analytical thinking ability test with a 4 choice option including 30 items with difficulty ranging (p) from 0.25-0.66 a discriminatory ranging (r) from 0.25-0.50 and a precision value of 0.92 The data were analyzed in terms of means, standard deviation and dependent sample t-test and one sample t-test.

The result were as follows:

1) The teacher students before learning by using CIPPA model with graphic organizer had analytical thinking ability average score of 10.07, standard deviation at 1.93 and after learning had average score of 25.66, standard deviation at 1.61. Meanwhile, the comparison of analytical thinking ability after learning by using CIPPA model with graphic organizer had average score higher than before learning statistical significance at .05 level.

2) The teacher students after learning by using CIPPA model with graphic organizer was the analytical thinking ability with average score of 25.66, standard deviation at 1.61. Which was higher than the criteria 70 percent of a full score statistical significance at .05 level.

Keywords: Learning management using CIPPA model, Graphic organizer, analytical thinking ability

* Research Article from Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

¹ Lecturer, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: ngamnin@gmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

โลกแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยี มีการเชื่อมโยงข่าวสารทุกภูมิภาคของโลกเข้าไว้ด้วยกัน และสามารถส่งข่าวสารถึงกันได้ด้วยเวลาเพียงไม่กี่วินาที ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำรงชีพของคนในสังคมอย่างทั่วถึง ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ การดำรงชีวิตในสังคมของคนในยุคนี้จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อที่จะสามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและสามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป การศึกษาถือว่าเป็นรากฐานของเตรียมความพร้อมในการออกไปดำรงชีวิตในสังคม ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรต้องมีการตื่นตัวในการออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 (ชนาพร แสนสมบัติ, 2559, 96) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ได้กล่าวถึงการคิดไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (ราชกิจจานุเบกษา, 2546, 13) ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยสมอง ด้วยกาย และด้วยใจเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนที่พึงปรารถนาในอนาคตควรเป็นผู้เรียนที่มีทักษะการคิดระดับสูงทั้งนี้เพราะทักษะการคิดเป็นหัวใจของการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าถึงความรู้และความสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549)

ปัจจุบันเรื่องของ“การคิด”และ“การสอนคิด”เป็นเรื่องที่จัดว่าสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพสูง ประเทศต่างๆทั่วโลกหันมาศึกษาและเน้นในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านสติปัญญา คุณธรรมและการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ (ทิสนา แจมมณีและคณะ, 2541, 47) ในการพัฒนาด้านปัญญา มุ่งปลูกฝังและพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีคุณภาพหรือมีความสามารถในการคิดระดับสูง คนที่มีคุณภาพการคิดที่ดีจะมีสมรรถภาพสมองที่ดี หรือผู้ที่มีสมรรถภาพสมองที่ดี จะมีผลผลิตของการคิดที่ดี ดังนั้นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิดจะต้องพัฒนาหรือส่งเสริมสมรรถภาพสมองควบคู่กับวิธีการคิด (กระบวนการทางสมอง) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, 1-2) สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาในหลักสูตรมาตรฐานบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ที่กำหนดให้นักศึกษาสามารถคิดอย่างเป็นระบบแบบองค์รวม เข้าใจปัญหา แก้ปัญหาได้และสามารถคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์และแสวงหาเหตุผลได้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2562, 77) ซึ่งการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญมากขึ้นทุกทีในสังคมของไทยทั้งนี้เพราะสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากโดยเฉพาะการเปลี่ยนทางด้านสังคมอัน

เนื่องมาจากเทคโนโลยีและการค้าขาย ทำให้สังคมไทยมีข้อเสนอแนะทางเลือกที่หลากหลายกับพฤติกรรมของแต่ละบุคคล คุณสมบัติของบุคคลในสังคมไทยจึงจำเป็นต้องมีลักษณะของการคิดวิเคราะห์ แยกแยะความดีความงาม ความเหมาะสม ถูกต้อง ความเป็นประโยชน์และมีประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557, 1)

ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เรียนจึงควรเป็นงานสำคัญอันดับแรกที่สุดที่ต้องตระหนักเมื่อทำการสอนเพราะเป็นการเตรียมคนสำหรับอนาคตให้มีความสามารถวิเคราะห์ (ชนาธิป พรกุล, 2554, 12) ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับแนวคิดของโมเดลชิปปา (CIPPA Model) ในการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual participation) โดยการจัดกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหว ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด โดยเรื่องที่สอนต้องไม่ง่ายและไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เรียน ครูจึงต้องหาประเด็นการคิดที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือลงมือทำ นอกจากนั้นโมเดลชิปปาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construction of knowledge) ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองและพึ่งตนเองแล้วยังต้องพึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อน ๆ บุคคลอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวรวมทั้งต้องอาศัยทักษะกระบวนการ (Process skills) ต่าง ๆ จำนวนมากเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้อย่างเต็มตัว ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางกาย อย่างเหมาะสม และจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เข้าใจลึกซึ้งและอยู่คงทนมากขึ้นหากผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้มาประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งในแต่ละตัวอักษรมีความหมายดังนี้ C หมายถึง Construct คือ การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยกระบวนการแสวงหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปความรู้ I หมายถึง Interaction คือ การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์แก่กันและกัน P หมายถึง Participation คือ การให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด P หมายถึง Process and product คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคุมไปกับผลงาน ข้อความที่สรุปได้ และ A หมายถึง Application คือ การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ส่วนขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของโมเดลชิปปา (CIPPA Model) มี 7 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2. ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3. ขั้นศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6. ขั้นปฏิบัติและ/หรือการแสดงผลงานและ 7. ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ (ทศนา แหมมณี, 2557, 282-283) ซึ่งใน

ขั้นตอนการสรุปและจัดระเบียบความรู้ขึ้นเพื่อให้การสรุปและจัดระเบียบความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การนำผังกราฟิกมาใช้ในขั้นตอนนี้เหมาะสม เนื่องจากผังกราฟิกเป็นแบบของการสื่อสารเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากการนำข้อมูลดิบ หรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาทำการจัดกระทำข้อมูล ในการจัดกระทำข้อมูลต้องใช้ทักษะการคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการสรุป เป็นต้น ซึ่งผังกราฟิกช่วยผู้เรียนพัฒนาการคิดระดับสูง ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทั้งในเรื่องการเข้าถึงข้อมูล เข้าใจกระบวนการ ความจำที่คงทน และช่วยพัฒนาการคิด การประยุกต์และการแก้ปัญหาต่อไปได้เป็นอย่างดี (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2558, 244)

สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรินทร์ สุขขานน (2560) ทำวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนฉัฐนิช ชุตินันตพงศ์ (2560) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้โมเดลชิปปา เรื่องการวิเคราะห์งบการเงินของนิติภาคปกติ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 2 พบว่าผลการเรียนรู้เรื่อง การวิเคราะห์งบการเงินของนิติภาคปกติ สาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้โมเดลชิปปา นอกจากนั้นฉัฐริกา พันทะสา (2558) ได้พัฒนาคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวิไล รัตนทิพย์ (2556) ได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปาโมเดลร่วมกับผังกราฟิก พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอมรินทร์ มาตะวัน (2555) ที่ทำวิจัยการเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนจากโปรแกรมบทเรียนแบบชิปปาโมเดลกับการเรียนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบชิปปาโมเดลมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสำคัญและความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนนักศึกษาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงนำโมเดลชิปปามาจัดการเรียนรู้ร่วมกับผังกราฟิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครู เพื่อให้นักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองตามแนวทางของทฤษฎีการสร้างความรู้ กล่าวถึงการเรียนรู้ว่าเกิดขึ้นในบริบทที่ผู้เรียนสร้างความรู้ในขณะที่ได้รับประสบการณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าผู้เรียนจะเข้าใจอย่างถ่องแท้ เมื่อเขารู้จักสิ่งนั้นด้วยตนเองอย่างคืบคั้น เขาจะต้องจัดกระทำกับข้อมูลใหม่ด้วยความรู้ที่มีอยู่และถ้าข้อมูลใหม่ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับความรู้เดิมจะเกิดความขัดแย้งขึ้นในใจและจะต้องหาทางแก้ไข (ชนาธิป พรกุล, 2554, 72) Vygotsky (1978, 84-91) เน้นความสำคัญของแตกต่างระหว่างบุคคลและการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้ก้าวหน้าจากระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่ไปถึงระดับพัฒนาการที่เด็กมีศักยภาพจะไปถึงได้ ซึ่งทศนา แฉมมณี (2557, 282) ให้นิยามแนวคิดมาประสานได้ 5 แนวคิด คือ 1) แนวคิดการสร้างความรู้ 2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ และ 5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้

ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าสำหรับใช้ในการเรียนการสอน มีหลากหลายรูปแบบที่สามารถประยุกต์ใช้ได้โดยไม่สิ้นสุด แบบต่าง ๆ ของผังกราฟิกแสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์เป็นกลวิธีที่ใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Doug and Melissa,

1999) ฟังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิดประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้นและจดจำได้นาน (ทิสนา แคมมณี, 2557, 260) ดังปรากฏความสัมพันธ์ในกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (pre-experimental research) ใช้แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลัง (one group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วย สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาวิชาสังคมศึกษา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 240 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ห้อง 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก 1 ห้องเรียนโดยใช้สาขาวิชาเป็นหน่วยในการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิก

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 ฉบับ คือ

1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิก จำนวน 5 แผน ใช้เวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวมเป็น 20 ชั่วโมง โดยใช้เนื้อหาในรายวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ประกอบด้วยแผนที่ 1 ทักษะการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 2 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แผนที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน แผนที่ 4 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และแผนที่ 5 การจัดการชั้นเรียน ในแต่ละแผนมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบ ขั้นที่ 6 การแสดงผลงานและขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ แผนทั้ง 5 แผนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08 มีคุณภาพในระดับมากที่สุด

2) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ๆ ละ 10 ข้อ ดังนี้ 1. การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ 2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ 3. การคิดวิเคราะห์หลักการ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.25-0.66 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.25-0.50 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
2. ดำเนินการทดลองสอนในรายวิชาการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ระหว่างวันที่ 4 มกราคม-5 กุมภาพันธ์ 2564
3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักศึกษาทำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน (Posttest) แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลการสอนไว้เป็นคะแนนหลังเรียน
4. นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อสรุปผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิก โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วยสถิติ t-test dependent ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิก

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	29	10.07	1.93	28	34.57 *
หลังเรียน	29	25.66	1.61		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่านักศึกษาก่อนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 10.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.93 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.61 เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักศึกษาก่อนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาก่อนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม โดยการหาค่าร้อยละ 70

จากคะแนนเต็ม 30 คือ 21 และนำคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนมาทดสอบด้วยค่าที่แบบกลุ่มเดียว (one sample t-test) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	df	t
29	30	21	25.66	1.61	28	15.57*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.61 ซึ่งมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 10.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.93 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.61 เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักศึกษาครูมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.61 ซึ่งมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลซิปปาร่วมกับผังกราฟิก ผู้วิจัยออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนทั้ง 7 ขั้น มีกิจกรรมที่ทำทลายความคิด กระตุ้นสมองของนักศึกษาเกิดการเคลื่อนไหว จดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด มีประเด็นให้นักศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้

ต่าง ๆ รวมทั้งกระตุ้นให้ใช้ความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกฝนทักษะกระบวนการต่าง ๆ แล้วนำมาสรุปและจัดระเบียบความรู้โดยใช้ผังกราฟิกมาประกอบในขั้นที่ 7 ซึ่งผังกราฟิกแสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ เป็นกลวิธีที่ใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Doug and Melissa, 1999) ซึ่งเห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาครูมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกสูงขึ้น จึงทำให้นักศึกษาสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโมเดลชิปปาของทิสนา แคมมณี (2557, 282) ที่เสนอแนวคิดที่สำคัญไว้ 5 แนวคิด คือ 1) การสร้างความรู้ 2) กระบวนการกลุ่ม 3) ความพร้อมในการเรียนรู้ 4) การเรียนรู้กระบวนการ และ 5) การถ่ายโอนการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของของจรินทร์ สุขขานน (2560) ณฐริกา พันทะสา (2558) วิไล รัตนทิพย์ (2556) และอมรินทร์ มาตะวัน (2555) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักศึกษาครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปามีแนวคิดสำคัญดังทิสนา แคมมณี (2557, 282) ได้อธิบายถึงความหมายของตัวอักษรย่อของโมเดลชิปปา (CIPPA) ไว้ดังนี้ C หมายถึง Construct คือ การให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยกระบวนการแสวงหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปความรู้ I หมายถึง Interaction คือ การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนข้อมูล และประสบการณ์แก่กันและกัน P หมายถึง Participation คือ การให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด P หมายถึง Process and product คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคุมไปกับผลงาน ข้อความที่สรุปได้ และ A หมายถึง Application คือ การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (construction of knowledge) นั้นทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง Vygotsky. (1978, 84-91) เน้นความสำคัญของแตกต่างระหว่างบุคคลและการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อให้ก้าวหน้าจากระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่ไปถึงระดับพัฒนาการที่เด็กมีศักยภาพจะไปถึงได้ ในการเรียนการสอนผู้เรียนจะเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active) ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดการกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆและจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง (ทิสนา แคมมณี, 2557, 282) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นชั้นเรียนที่ส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทำงานอย่างอิสระและร่วมกันทำงานทุกคน ผู้สอนต้องวางเป้าหมายให้ชัดเจน จัดเตรียมเวลาเพื่อฝึกฝน จัดวางรูปแบบการคิดและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ให้เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) อีกทั้งการนำผังกราฟิกมา

ประกอบการจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปานั้นมีประโยชน์ต่อผู้เรียนดังที่พิมพ์ันท์ เดชะคุปต์ (2551, 67) สรุปไว้ว่าผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียน ผู้เรียนสามารถจำได้เป็นความจำแบบถาวร เป็นการพัฒนาการคิดในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Burgess (2008) ได้วิจัยเรื่อง การใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในห้องเรียนประวัติศาสตร์โลก ผลการวิจัยพบว่า การใช้ผังกราฟิกทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการเขียนได้สูงขึ้น นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล รัตนทิพย์ (2556) ที่พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารและการจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบชิปปาโมเดลร่วมกับผังกราฟิก พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรจัดกลุ่มนักศึกษาแบบละความสามารถ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เรียนรู้ได้จากผู้อื่น รวมทั้งเป็นการพัฒนานักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
2. การจัดการเรียนรู้ด้วยโมเดลชิปปาในขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้ควรมีการแนะนำการใช้ผังกราฟิก ให้นักศึกษาเข้าใจวิธีการเขียนหรือออกแบบก่อนเพื่อเตรียมความพร้อม จะทำให้สามารถจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ และช่วยให้จดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วย โมเดลชิปปาร่วมกับผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างเป็นระบบ เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วย โมเดลชิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- จิรินทร์ สุขขานน. (2560). *ผลการจัดการเรียนรู้ด้วย โมเดลชิปปา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซน์แอนพริ้นติ้ง.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนาพร แสนสมบัติ. (2559). การสอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการดำรงชีพในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 5(2).
- ณัฐริกา พันทะสา. (2558). การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบ โมเดลซิปปาร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. (2562). หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562). นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ทิสนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แคมมณี. (2541). การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ: โอเดียนสแควร์.
- ทิสนา แคมมณีและคณะ. (2543). การคิดและการสอนคิด ในประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลจิตต์ เขวกิริดพิงศ์. (2557). ความหมายและขอบเขตของการคิดวิเคราะห์ ในคิดวิเคราะห์: สอนและสร้างได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). ความสำคัญและจำเป็นของการคิดวิเคราะห์ ในคิดวิเคราะห์: สอนและสร้างได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์, และเพียว ยินดีสุข. (2551). ทักษะ 5 C เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิไล รัตนทิพย์. (2556). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารและ
การจำแนก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปาโมเดล
ร่วมกับผังกราฟิก. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน).
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อมรินทร์ มาตตะวัน. (2555). การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่าง
การเรียนรู้จากโปรแกรมบทเรียนแบบซิปปาโมเดลกับการเรียนแบบปกติ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Burgess, E. (2008). *The use of Graphic Organizers in the Writing Process in 9th Grade World History
Class*. Master Abstracts International. 46(6): unpages; December, 2008.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. London:
Harvard University Press.

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*

ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์¹

(วันที่รับบทความ: 24 กันยายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 1 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 8 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการเรียนรู้ แบบทดสอบทักษะการใช้ภาษาเพื่อการประชาสัมพันธ์ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีความต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในด้านการพัฒนาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา และ ด้านการสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวท้องถิ่น
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีชื่อว่า “SBAPE” Model มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและชุดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. ผู้เรียนมีผลการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, สื่อประชาสัมพันธ์, แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน

* บทความวิจัย สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2563

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, E-mail: penthai_88@windowslive.com

The Developing of a Learning Management Model to Promote Public Relations Media Production Skills Using Local Attractions Base for Undergraduate Students*

Sasipong Srisawat¹

(Received: September 24, 2021; Revised: December 1, 2021; Accepted: December 8, 2021)

Abstract

The purposes of this research were to 1) to study the basic information of learning management 2) to develop a learning model 3) to study the effect of using the learning model and 4) to study the satisfaction with the learning style The sample group consisted of 30 undergraduate students in the second semester of the academic year 2020, which were obtained by group sampling. The tools used in the research consisted of learning patterns. Public Relations Language Skills Test The satisfaction questionnaire on the learning management style The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test for one sample.

The finding were as follows:

1. Basic information condition of learning management Teachers need to develop a learning management style. in terms of the development of learning management procedures, content and awareness raising in the conservation of local tourism.
2. The learning management model, named “SBAPE” Model, was at a high level and the learning set was 80/80 effective.
3. The learners had a statistically significantly higher result of developing public relations media production skills after studying at .05 level of statistical significance.
4. The students were satisfied with the learning management model at a high level.

Keywords: Learning management, Public relations media, Local tourist attractions base

* Research Articles from Thai Language for Communication, General Education Udon Thani Rajabhat University, 2020

¹ Assistant Professor of General Education Udon Thani Rajabhat University, E-mail: penthai_88@windowlive.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของสารสนเทศ (Information Technology) เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทความสำคัญกับมนุษย์ในทุกด้าน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการใช้ชีวิตประจำวันกับเทคโนโลยีจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น เช่น การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่อาศัยช่องทางประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะจากการเรียนรู้ไปใช้ในงานอาชีพ ทั้งในอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้ (รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง, 2557; สุภักษร พองจางวาง, 2559; จุติมา ศิลปภักดี และคณะ, 2560)

จากผลการเรียนรู้ในด้านการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ในปี 2561 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60 ซึ่งเป็นเพราะ เนื้อหาที่ใช้สอนเป็นเรื่องที่ไกลตัวผู้เรียน ประกอบกับวิธีการสอนเป็นรูปแบบบรรยาย ทำให้ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น และถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ทันสมัย สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2562)

การนำเรื่องใกล้ตัวของผู้เรียนมาบูรณาการสู่กระบวนการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ในสิ่งที่มีในท้องถิ่นของตนเอง ประกอบกับการใช้ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ที่จะต้องผ่านกระบวนการคัดสรรคำและการใช้สุนทรียทางภาษา จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับผู้เรียน ประกอบกับการสนับสนุนด้านนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น เพื่อเป็นการสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรูปแบบของนวัตกรรมที่เกิดขึ้นนั้น สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปเชื่อมโยงเข้ากับวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยว และภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดในชุมชนในอนาคต (บุปผาเมฆ ศรีทองคำ, 2556; ชีร์วรา ขะบุรณ์, 2557; ภาคภูมิ วรรณภา, 2561; สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และ ถือเป็นกระบวนการที่มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี ตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
3. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
4. ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 5 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 150 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการเรียนรู้เรื่อง “อุดรธานี ถิ่นนี้ต้องมาเยือน” ประกอบด้วยชุดการเรียนรู้ 6 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 หนองประจักษ์ รักเมืองอุดร ชุดที่ 2 บ้านเชียง เรืองไหวย ชุดที่ 3 คำชะโนด โปรดประทานพร ชุดที่ 4 ภูพระบาท วาดเส้นสาย ชุดที่ 5 ภูผอยลุม ชมสายหมอก และ ชุดที่ 6 วัดโพธิสมภรณ์ สอนใจคน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญสำหรับการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน และ นักศึกษาสำหรับทดสอบประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ จำนวน 10 คน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมินความสอดคล้องและเหมาะสม ได้แก่ 1) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินความสอดคล้องของชุดการเรียนรู้ 3) แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ และ 5) แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ

ขั้นที่ 3 การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) ชุดการเรียนรู้ จำนวน 6 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ใช้เวลาสอน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ แบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ 40 คะแนน และ แบบ อัตนัย 2 ข้อ 20 คะแนน มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.20-0.79 ค่าอำนาจจำแนก (R) ระหว่าง 0.37-0.93 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.85

ขั้นที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนหลังจากเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การทดสอบสถิติค่าทีแบบ t – test dependent Samples

2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปรากฏดังนี้

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า สิ่งที่คุณสอนต้องการมากที่สุด อันดับแรก คือ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ให้มีความแปลกใหม่ ได้รับความสนใจของผู้เรียน และมีการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้น อันดับที่สอง คือ ด้านเนื้อหา ได้แก่ ใช้นโยบายของสถานที่ท่องเที่ยวท้องถิ่นที่ใกล้สถานศึกษา หรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดอุดรธานี และสามารถค้นหาข้อมูลเพื่อเติมทางสื่อออนไลน์ได้ อันดับที่สาม คือ การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวในท้องถิ่น และผู้เรียนสามารถนำผลงานของตนไปใช้ได้จริงในยุคนปัจจุบัน

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อเรียกว่า “SBAPE” Model มีองค์ประกอบคือที่มีองค์ประกอบ หลักคือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

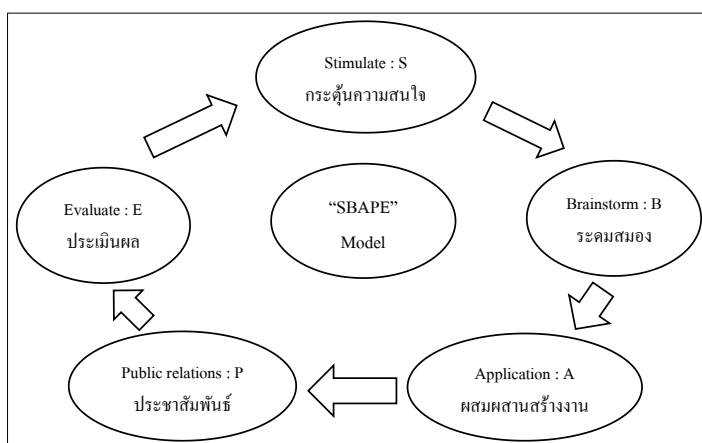
1) Stimulate : S กระตุ้นความสนใจ เป็นขั้นตอนที่คุณสอนนำตัวอย่างสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่นิยมใช้ในปัจจุบันมานำเสนอแก่ผู้เรียน เช่น การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การเขียนบรรยายในสถานการณ์ต่าง ๆ การจัดทำสื่อคลิปวิดีโอ และได้แนะนำวิธีการ ความรู้และแนวคิดในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในยุคปัจจุบันแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์

2) Brainstorm : B ชั้นระดมสมอง เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนมอบหมายภาระกิจให้ผู้เรียนได้ออกแบบชิ้นงานประชาสัมพันธ์ โดยการรวมกลุ่ม กลุ่มละ 5-8 คน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์มาสร้างสรรค์ชิ้นงานประชาสัมพันธ์ของกลุ่มตนเอง

3) Application : A ชั้นผสมผสานสร้างงาน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเพื่อนำเสนอชิ้นงาน โดยผู้เรียนต้องแสดงถึงแนวคิดและที่มาขององค์ประกอบของสื่อประชาสัมพันธ์ที่กลุ่มตนเองได้นำเสนอ หลังจากนั้นผู้เรียนแต่ละคนนำแนวคิดต่าง ๆ จากการนำเสนอในแต่ละกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในงานผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ของตนเอง

4) Public relations : P ชั้นประชาสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนแต่ละคน นำงานของตนเองไปทดลองใช้จริงในสังคมปัจจุบัน เช่น การประชาสัมพันธ์บนสื่อออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ที่อนุญาตให้ติดป้ายประกาศต่าง ๆ

5) Evaluate : E ชั้นประเมินผล ผู้สอนประเมินชิ้นงานสื่อประชาสัมพันธ์ของผู้เรียน และให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปปรับปรุงแก้ไขงานชิ้นต่อไปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แผนภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้รับการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความเหมาะสมแสดงผลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					$\bar{x}$	s.d.	ระดับความเหมาะสม
	1	2	3	4	5			
1. หลักการ	4	4	5	5	4	4.4	0.55	มาก
2. วัตถุประสงค์	4	5	5	4	5	4.6	0.55	มากที่สุด
3. เนื้อหาการเรียนรู้	4	4	4	4	4	4	0.00	มาก
4. ขั้นตอนการเรียนรู้	4	5	5	5	5	4.8	0.45	มากที่สุด
5. การวัดผลและประเมินผล	5	4	4	4	4	4.2	0.45	มาก
รวมทุกด้าน						4.40	0.23	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.23

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ $E_1/E_2 = 83.33/82.17$ ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แสดงผลตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ลำดับ	ชุดการเรียนรู้	E_1	E_2
1	ชุดที่ 1 หนองประจักษ์ รักเมืองอุดร	75.0	
2	ชุดที่ 2 บ้านเชียง เรียงไหสวย	78.0	
3	ชุดที่ 3 คำชะโนด โปรดประทานพร	80.0	
4	ชุดที่ 4 ภูพระบาท วาดเส้นสาย	87.0	
5	ชุดที่ 5 ภูผอยลุม ชมสายหมอก	88.0	
6	ชุดที่ 6 วัดโพธิสมภรณ์ สอนใจคน	92.0	
รวมเฉลี่ยทั้งหมด 6 ชุด		83.33	82.17

จากตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า การประเมินด้านกระบวนการ (E_1) ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.33 และการประเมินผลลัพธ์ จากการทดสอบท้ายชุดการเรียนรู้ (E_2) ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างได้

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลคะแนนจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อนเรียนและหลังเรียน

การประเมิน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t*
ก่อนเรียน	50	60	35.9	5.13	20.29
หลังเรียน	50	60	50.76	2.67	

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาคำพอใจของผู้เรียนหลังจากเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้ในระดับมาก แสดงผลตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านผู้สอน	4.43	0.01	มาก
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.39	0.01	มาก
ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	4.74	0.06	มากที่สุด
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.32	0.02	มาก
ด้านประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.30	0.03	มาก
รวม	4.44	0.02	มาก

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 รายการ คือ ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 รายการ คือ ด้านผู้สอน ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า สิ่งที่คุณสอนต้องการมากที่สุด อันดับแรก คือ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ให้มีความแปลกใหม่ ได้รับความสนใจของผู้เรียน และมีการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้น อันดับที่สอง คือ ด้านเนื้อหา ได้แก่ ใช้แหล่งแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่ใกล้สถานศึกษา หรือเป็นสถานท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดอุดรธานี และสามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมทางสื่อออนไลน์ได้ อันดับที่สาม คือ การสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวในท้องถิ่น และผู้เรียนมีโอกาใช้ผลงานของตนเองได้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ สอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ Joyce, Weil and Calhoun (2011) และ ทิศนา ขัมมณี (2560) ที่กล่าวว่า การจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยควรศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากเอกสาร และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์กัน จะส่งผลให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริรัตน์ แก้วอุไร และคณะ (2563) ได้แนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการศึกษาข้อมูลจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาในลำดับถัดไป

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประเด็นที่น่าสนใจมีดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.40 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.23 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากความต้องการและจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ และศึกษาลักษณะการใช้ประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ในยุคปัจจุบัน และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีการจัดขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้น และเนื้อหาการเรียนรู้ที่ทันสมัย และมีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับชั้นงาน จากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมพร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Scriven (2000) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ต้องผ่านการประเมินความเหมาะสม ซึ่งเป็นการช่วยลดความความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากอคติ ลดอิทธิพล ส่งผลให้นวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา อริยา , วาริรัตน์ แก้วอุไร และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2559) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งได้มีการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปศึกษาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ ผลการประเมินพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยชุดการเรียนรู้ มีค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 83.33/82.17$ ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงชุดเรียนรู้ จากนั้นนำแบบทดสอบมาหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ และปรับปรุงชุดการเรียนรู้ก่อนที่จะนำไปตรวจสอบประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่ได้กล่าวถึง การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน นั้นจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพและตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนก่อนที่จะนำไปใช้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรภัทร์ สุขสบาย (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาการสอนการเขียนภาษาไทย สำหรับนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผู้วิจัยได้นำชุดการสอนไปทดสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

3. การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประเด็นที่น่าสนใจมีดังนี้

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่าผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีการกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนจากง่ายไปยาก เนื้อหาและตัวอย่างที่ใช้ประกอบการเรียนรู้มีความทันสมัย กระบวนการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้และนำไปสู่การทดลองใช้จริง และการได้รับคำแนะนำจากผู้สอนเพื่อนำไปปรับปรุงเพื่อให้ชิ้นงานมีความสมบูรณ์ แบบทดสอบเรียงลำดับจากง่ายไปยาก สร้างความน่าสนใจและกำลังใจแก่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ และผู้เรียนสามารถนำทักษะที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคตได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ว่าผู้สอนควรมีกระบวนการที่สอดคล้องเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบให้รู้จริง และเน้นลงมือปฏิบัติ เตรียมผู้เรียนไปเป็นคนที่ทำงานที่ใช้ความรู้ เป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ และทักษะที่สำคัญที่สุดที่ผู้สอนต้องปลูกฝังให้เกิดกับผู้เรียนเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีทักษะการปฏิบัติงาน และทักษะของคนศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับการวิจัยของ ศศิธร อินดุ่น (2558) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์ดเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์ดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีย์ ปริดิกุล (2558) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการสอนน้อยเรียนมาก TLLM เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในประชาคม ASEAN สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประเด็นที่น่าสนใจมีดังนี้

ความพึงพอใจหลังจากเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีการจัดลำดับการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นที่เหมาะสม ประกอบกับเนื้อหาการเรียนรู้อิงเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวผู้เรียนและมีความทันสมัย ผู้เรียนได้มีโอกาสได้สร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง โดยนำความรู้จากการรวมกลุ่มเพื่อระดมสมอง จากนั้นผู้เรียนนำ

ความรู้ที่ได้จากการระดมสมองมาบูรณาการเพื่อจัดทำเป็นชิ้นงานประชาสัมพันธ์ของตนเอง ผู้เรียนได้พบกับสื่อการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาวะสังคมที่ผู้เรียนจะได้พบเจอหลังจากสำเร็จการศึกษา ประกอบกับการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้คอยแนะนำมีความเป็นกัลยาณมิตร และการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับประเภทของงานประชาสัมพันธ์ และผู้เรียนได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานตนเองส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ กษกร เป้าสุวรรณ และคณะ (2550) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มนุษย์เราได้รับ อาจจะมากหรือน้อย และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ เมื่อได้สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ก็จะเกิดความรู้สึกบวกเป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวัง จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวทนา สงวนรัตน์ (2563) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์ดเนลล์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียน รายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พบว่านักศึกษามารความพึงพอใจต่อกิจกรรมจดบันทึกคอร์ดเนลล์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเป็นฐาน ผู้เรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการระดมสมอง ซึ่งบางผู้เรียนไม่สามารถสรุปงานได้ตามเวลาที่กำหนด ดังนั้นผู้สอนควรกำหนดกรอบเวลาในการระดมสมองให้ชัดเจน และกำชับให้ผู้เรียนรักษาเวลาเพื่อให้มีเวลาพอเพียงสำหรับการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป
2. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำเสนอความคิดของตนเองในการจัดทำสื่อโฆษณา และให้ผู้เรียนแต่ละคนจดบันทึกประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เพื่อนำไปบูรณาการสู่ชิ้นงานของตนเอง
3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับนักศึกษาระดับอื่น ๆ สามารถเรียนรู้ตามขั้นตอนและเนื้อหาเดียวกันได้ โดยอาจปรับเปลี่ยนเนื้อหาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถาบันการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ กับตัวแปรอื่น เช่น นิทานพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปกรรมท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้เกิดความหลากหลายและเป็นการสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. ควรมีการศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ท้องถิ่นเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรม การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ทางด้านท้องถิ่นศึกษา และ การส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหัวข้อหรือประเด็นอื่น ๆ ของการจัดการเรียนรู้ เช่น จิตสำนึก รักษ์สิ่งแวดล้อมจิตสำนึกความเป็นไทย จิตสำนึกสาธารณะ เป็นต้น
3. ควรมีการวิจัยรูปแบบพฤติกรรม แรงจูงใจ และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ในส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้หลายกลุ่ม ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ. (2550). รายงานการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการมาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์พิษณุโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กฤติยา อริยา , อาริรัตน์ แก้วอุไร และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 5(2), 1-17.
- จุติมา ศิลปภักดี และคณะ. (2560). การพัฒนาบทเรียนแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันที่มีผลต่อความสามารถในการเขียนข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 10(2), 2583-2610.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20.
- ทศนา แหมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภัทร์ สุขสบาย. (2561). การพัฒนาชุดการสอน รายวิชาการสอนการเขียนภาษาไทย สำหรับนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ*, 13(2), 115-125.

- ธีรวัชร ขะบุรณ์. (2557). *วิเคราะห์การใช้ภาษาพูดห้วนๆในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- บุบผาเมฆ ศรีทองคำ. (2556). *การสื่อข่าวและการเขียนข่าว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภาณุภูมิ หรรณภา. (2561). ความเข้าใจภาษาข่าวการจำเนื้อหาในข่าวอาชญากรรมและข่าวการศึกษาของผู้รับสาร. *วารสารภาษาศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7 (1), 86-102.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2562). *รายงานการประชุมสะท้อนผลการเรียนรู้ประจำปีการศึกษา 2561, 3 มีนาคม พ.ศ.2562 ณ ห้องประชุมสำนักวิชาศึกษาทั่วไป*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง. (2557). *การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- วารินทร์ แก้วอุไร และคณะ. (2563). แนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 15(2), 43-58.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ตลาดนัดอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด.
- ศศิธร อินต๋วน. (2558). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์ด เนลล์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 10(1), 108-120.
- ศุภกักร ฟองจางวาง. (2559). การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเรื่องการเรียนรู้โปรแกรมขึ้นพื้นฐานด้วยภาษาจาวาสคริปต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 9(3), 937-953.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 (ฉบับปรับปรุงตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวิทนา สงวนรัตน์. (2563). ผลการใช้กิจกรรมจดบันทึกคอร์ดเนลล์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียน รายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 16(1), 31-42.

อารีย์ ปรีดีกุล. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการสอนน้อยเรียนมาก TLLM เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในประชาคม ASEAN สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 10(พิเศษ), 1-18.

Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2011). *Models of teaching*. 9th ed. Boston: Pearson Education.

Scriven, M. (2000). *The Methodology of Evaluation*. In curriculum evaluation. Chicago: American Educational Research Association, 60-75.

การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่เหมาะสม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19*

จักรกฤษณ์ จันทะคุณ¹ สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต² วาริรัตน์ แก้วอุไร³

อมรรัตน์ วัฒนาธร⁴ กัญญาภักดิ์ พุ่มแย้ม⁵

(วันที่รับบทความ: 8 ตุลาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 3 กุมภาพันธ์ 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 9 กุมภาพันธ์ 2565)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการฝึกอบรมครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวในระหว่างสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว และ 3) ศึกษาประสิทธิผลการฝึกอบรมครู กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 38 คน ดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ชุดฝึกอบรมครูพัฒนาหลักสูตร และแบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสร้างข้อสรุปอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการฝึกอบรมครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวเมื่อสถานการณ์แพร่ระบาดจากของโควิด-19 ที่เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมผสานระหว่างแบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Microsoft Teams และรูปแบบปกติที่ใช้เครือข่ายครูในพื้นที่ร่วมพัฒนา 2) ชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวมีจำนวน 5 หน่วย คือ 1) การสร้างแรงบันดาลใจพัฒนาหลักสูตร 2) การบูรณาการรายพิบัติสู่ชั้นเรียน 3) การพัฒนาหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว 4) การนำหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวไปใช้ และ 5) การประเมินผลหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) หลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่ครูพัฒนาขึ้นมีจุดเด่นแตกต่างกันตามบริบทโรงเรียน การฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรแบบผสมผสานสามารถใช้แก้ปัญหาการพัฒนาครูเมื่อเผชิญภาวะวิกฤติจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรเทียบเท่ากับรูปแบบปกติ มีข้อดีคือ ประเด็นเรื่องเวลา ค่าใช้จ่าย และความสะดวกสบาย รวมถึงครูรู้สึกมีเพื่อนร่วมทาง เกิดการประสานพลังกันในการพัฒนาหลักสูตร ทำให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบท และนำไปใช้ได้จริง

คำสำคัญ: ชุดฝึกอบรมครู, หลักสูตรรายพิบัติ, แผ่นดินไหว, โควิด-19

* บทความวิจัย สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² อาจารย์ สาขาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ รองศาสตราจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

⁵ นิสิตปริญญาโท สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

The Development of Teachers' Training Package to Develop a Local Earthquake Disaster Curriculum with Appropriation to the Pandemic of COVID-19*

Jakkrit Jantakoon¹ Suphornthip Thanaphatchottiwat² Wareerat Kaewurai³

Amormrat Wattanatorn⁴ Kanyaphak Phumyaem⁵

(Received: October 8, 2021; Revised: February 3, 2022; Accepted: February 9, 2022)

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the whole teacher training process to develop a local earthquake disaster curriculum with appropriation to the pandemic of COVID-19, 2) to construct and verify teacher training package to develop a local earthquake disaster curriculum, and 3) to study the effectiveness of teacher training process. The target group consisted of 45 teachers from 3 schools in the earthquake risk zone of Chiang Rai province. This research was conducted with Three steps of research and development methodology. The research instruments included semi-structured interview, a teacher training package, and field notes. Data were analyzed by mean, standard deviation, and analytic induction.

Research findings revealed as follows: 1) The process of whole training teachers to develop a curriculum for local earthquake disaster curriculum in the pandemic of COVID-19 that suite for this research was a blended method is an integration of *online* with Microsoft Teams and *onsite* using a network of local teachers in co-development. 2) the teacher training package complied of 5 units, that were: 1) inspiring for curriculum development, 2) integrating disaster to the classroom, 3) developing a local earthquake disaster curriculum, 4) implementing a local earthquake disaster curriculum, and 5) evaluating of a local earthquake disaster curriculum. The curriculum revealed an appropriateness at the highest level. 3) The local earthquake disaster curriculums that teachers developed have different strengths depending on the school context. The blended method of teacher training can be used to solve the problem of professional development in the pandemic of COVID-19, it also stimulated teachers to learn more and finally develop a curriculum like deliverer a training by face-to-face method. Furthermore, using online platform gave an advantage on saving both time and cost, convenience, and teachers feel like having companions. There was a synergy in curriculum development. resulting in a curriculum that is consistent with the context and can be used in practice.

Keywords: Teachers' Training Package, Disaster Curriculum, Earthquake, COVID-19

* Research Article from Faculty of Education, Naresuan University

¹ Assistant Professor, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Naresuan University

² Lecturer, Department of English, Faculty of Education, Naresuan University

³ Associate Professor, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Naresuan University

⁴ Assistant Professor, Department of Curriculum and Instruction, School of Education, University of Phayao

⁵ Student in Master of Social Studies Education, Faculty of Education, Naresuan University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันมวลมนุษยชาติได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติธรรมชาติมากขึ้น รวมถึงประเทศไทย จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหลายชนิด อย่างต่อเนื่อง จนจังหวัดประกาศนโยบายเป็นเมืองต้นแบบลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติอย่างยั่งยืน เหตุการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติที่รุนแรงในทศวรรษที่ผ่านมาคือ เกิดแผ่นดินไหวที่รุนแรงที่สุดเท่าที่มีการบันทึกไว้ในประเทศ ขนาด 6.3 ตามมาตราริกเตอร์ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2557 โดยมีศูนย์กลางแผ่นดินไหว ที่ตำบลดงมะดะ อำเภอมะลาวัง จังหวัดเชียงราย ก่อให้เกิดความเสียหายของสิ่งปลูกสร้างเป็นจำนวนมาก มีผู้เสียชีวิต 1 คน มีมูลค่าความเสียหายประมาณ 781,415,042 บาท (สำนักเฝ้าระวังแผ่นดินไหว กรมอุตุนิยมวิทยา, 2557) เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความเสียหายดังกล่าวมีสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากขาดการเตรียมความพร้อมรับมือ ขาดความตระหนัก และมองเป็นเรื่องไกลตัว

การศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการแก้ปัญหากลภัยพิบัติ ดังเช่น ประเทศญี่ปุ่นได้แก้ปัญหากลภัยพิบัติผ่านการศึกษาให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถม จนถึงระดับอุดมศึกษา โดยมีกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ฝึกทักษะเอาชีวิตรอด สร้างความตระหนักสำหรับนักเรียนทุกคนในแต่ละระดับชั้น รวมถึงมีกิจกรรมระดับโรงเรียน จนทำให้เกิดวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture) (จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, 2558, หน้า 189) สอดคล้องกับที่ Billings and Kowaiski (2006) กล่าวว่า การศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ซึ่ง Dufty (2018) เรียกว่า ภัยพิบัติศึกษาเป็นการศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนในโรงเรียน รวมถึงประชาชนเรียนรู้ในการปฏิบัติก่อน ระหว่าง และหลังเกิดภัยพิบัติหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน การมีโครงสร้างลดผลกระทบ มีหน่วยงานฉุกเฉินที่ไม่สามารถป้องกัน ช่วยเหลือประชาชนได้ หากไม่สร้างการเรียนรู้ให้กับเยาวชน และประชาชน Consortium for Disaster Education Indonesia (2011) เสนอว่าการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติควรใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสถานที่ที่ปลอดภัย สร้างการเรียนรู้การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ รวมถึงช่วยเตรียมความพร้อมให้กับโรงเรียนในชุมชน และร่วมมือจัดการความเสี่ยงให้กับชุมชน สอดคล้องกับ Shahadi and Maru (2005) ที่เสนอให้โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ทั้งนี้ให้นักเรียนเป็นสื่อกลางถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียนสู่ผู้ปกครอง คนในครอบครัว และชุมชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยให้สร้างการเรียนรู้ในการลดความเสี่ยงและเอาชีวิตรอดจากภัยพิบัติให้กับนักเรียนและขยายผลสู่ครอบครัว และชุมชน

ภายหลังเกิดแผ่นดินไหวดังกล่าว โรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยได้ตระหนักและเข้าร่วมโครงการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว ด้วยการจัดการความรู้ ซึ่งได้รับการ

สนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ผลการวิจัยพบความสำเร็จที่มีผลงานการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) มีชื่อเสียงในระดับประเทศ และสามารถเป็นต้นแบบ 2 คือ โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม โรงเรียนชุมชนบ้านสันจำปา จังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถใช้เป็นทุนสำหรับขยายผลการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์ สร้างเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่ ซึ่งการถ่ายทอดผลงานการปฏิบัติที่ดีระหว่างโรงเรียนในพื้นที่ที่มีบริบทคล้ายกันนั้น Fielding et al. (2005) กล่าวว่า จะเกิดประสิทธิผลดีกว่าการถ่ายทอดจากต่างพื้นที่ ทั้งนี้ครูโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันมีความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกันมาก่อน มีภาษา วัฒนธรรม และค่านิยมเหมือนกันจะ ทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจ และเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างตั้งใจ รวมถึงงานวิจัยของเจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง (2556) ที่ใช้แนวคิดการระดมเครือข่ายเชิงพื้นที่ที่สามารถหนุนเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกต่อโรงเรียน คณะนักวิจัยจึงได้เสนอขอทุนการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านความมั่นคงภายใต้โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ ประจำปี 2563 ซึ่งได้รับการอนุมัติจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) แต่ทั้งนี้ในช่วงต้นปี 2563 ที่ผ่านมามีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาครูในพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวทั้งโรงเรียนสร้างหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวในประเด็นด้านความปลอดภัย ดังนั้นการฝึกอบรมครูจึงต้องปรับเปลี่ยนเป็นการฝึกอบรมแนวใหม่ การฝึกอบรมแบบผสมผสาน (Blended Training) เป็นการฝึกอบรมที่ผสมผสานระหว่างการอบรมแบบออนไลน์ร่วมกับการอบรมแบบดั้งเดิมที่เป็นแบบเผชิญหน้า (Kaye Thom, 2003) ซึ่งที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่ฝึกอบรมครูแบบผสมผสาน เช่นงานวิจัยของ Eshtehardi (2014) ที่ฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษของประเทศไทยมาเลเซียโดยใช้รูปแบบผสมผสานที่เข้าร่วมโครงการ Pro-ELT พบว่าครูมีความรู้ และทักษะในการสอนภาษาอังกฤษสูงขึ้น งานวิจัยของคุณพร วรรณศิลป์ สมปอง ศรีกัลยา และภูษิต บุญทองถึง (2554) ที่ได้ฝึกอบรมครูประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่นแล้วพบว่าครูมีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนสูงขึ้น นั้นแสดงว่าการฝึกอบรมแบบผสมผสานจะเป็นแนวทางการพัฒนาครูที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ดังนั้นคณะนักวิจัยจึงสนใจพัฒนาชุดอบรมฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูเมื่อเผชิญภาวะวิกฤติจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 หรือภาวะวิกฤติอื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางฝึกอบรมครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาครูสร้างหลักสูตรภัยพิบัติ

โรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยควรมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชนให้กับผู้เรียน การศึกษาเป็นมิติหนึ่งของการแก้ปัญหาภัยพิบัติที่ไม่ใช่มาตรการเชิงโครงสร้างที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืน (John, 2012; Dufty, 2018, จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, 2558) โรงเรียนในประเทศญี่ปุ่นสามารถเป็นศูนย์กลางในการเตรียมความพร้อมให้กับทั้งนักเรียน และชุมชน ซึ่งมีกิจกรรมปลูกฝังความตระหนัก ความรู้ และทักษะทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน และชุมชนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยม (สุพร รัตนนาคินทร์, 2550; Consortium for Disaster Education Indonesia, 2011) ครูเป็นข้อต่อสำคัญของถ่ายทอดองค์ความรู้ในการลดความเสี่ยง เตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาครูในพื้นที่เสี่ยงภัย ที่ผ่านมางานวิจัยของจักรกฤษณ์ จันทะคุณ (2562) ได้วิจัยพัฒนาครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติแล้วประสบผลสำเร็จ เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งโรงเรียน ซึ่งเริ่มจากการสร้างความตระหนัก สร้างกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) สร้างแรงบันดาลใจ ให้ผู้บริหาร และครูมองเห็นว่าสามารถพัฒนาหลักสูตรขึ้นได้ มองเห็นความสำเร็จและมีเป้าหมายร่วมกัน ครูให้ครูได้เลือกรูปแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบท รู้สึกเป็นเจ้าของหลักสูตรร่วมกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หนุนเสริมจากเครือข่ายในพื้นที่ที่มีเจตนารมณ์เดียวกันในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ จากนั้นจัดทำชุดความรู้ หรือแพลตฟอร์มสำหรับเผยแพร่

เครือข่ายในพื้นที่พลังหนุนเสริมการพัฒนาครูสร้างหลักสูตรภัยพิบัติ

การขยายผลองค์ความรู้การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนแผ่นดินไหวสู่วงกว้างให้กับครูในพื้นที่เสี่ยงภัย จังหวัดเชียงราย จึงมีความจำเป็นเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีความเสี่ยงสูง การถ่ายทอดผลงานการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) จากโรงเรียนต้นแบบสู่โรงเรียนใกล้เคียงเพื่อสร้างเครือข่ายจะประสบผลสำเร็จดีทั้งนี้ครูโรงเรียนในพื้นที่เดียวกันมีความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกันมาก่อน มีภาษาวัฒนธรรม มีค่านิยม ความต้องการคล้ายกันจะทำให้ง่ายต่อการพัฒนาขยายผล (Fielding et al., 2005; Katz et al., 2008) การระดมพลังเครือข่ายครูในพื้นที่จากโรงเรียนต้นแบบมาเป็นพี่เลี้ยงโรงเรียนเครือข่ายขยายผลพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติจะเป็นการทำงานแบบประสานพลัง (Synergy) เป็นเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Social Networks) ที่ช่วยให้ครูช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งระหว่าง และภายในโรงเรียน นอกจากจะเป็นการพัฒนาครูสร้างนวัตกรรมหลักสูตรแล้ว ยังเป็นการพัฒนาวิชาชีพครู และ

พัฒนาองค์กรไปพร้อมกันด้วย ซึ่งนับว่าเป็นความยั่งยืน (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง, 2556; Thijs And Van den Akker, 2009)

การฝึกอบรมครูแบบผสมผสานแนวทางการพัฒนาครูในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในปี 2563 ที่ระบาดไปทั่วโลก ทำให้มนุษย์ต้องปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตเป็นแบบวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หลายประเทศมีการปรับการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบทางไกล โดยให้ผู้เรียนเรียนอยู่ที่บ้านในพื้นที่ที่ปลอดภัยจากโรคระบาด ซึ่งเรียกว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ได้ถูกหยิบยกมาใช้ในหลายประเทศ (Lyst, 2020) ที่เป็นการผสมระหว่างการเรียนระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) หรือการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมกับการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ดังนั้นการฝึกอบรมแบบผสมผสานเป็นวิธีการฝึกอบรมแนวใหม่ เป็นการรวมนวัตกรรมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์บนการเรียนแบบออนไลน์ และการมีส่วนร่วมในการเรียนแบบดั้งเดิม (Kaye Thom, 2003) ซึ่งมีตัวอย่างงานวิจัยของ Eshtehardi (2014) ที่ฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษของประเทศมาเลเซียโดยใช้รูปแบบผสมผสานที่เข้าร่วมโครงการ Pro-ELT แล้วพบว่าครูมีความรู้ และทักษะในการสอนภาษาอังกฤษสูงขึ้น และงานวิจัยของคุณาพร วรรณศิลป์ สมปอง ศรีกัลยา และภูษิต บุญทองเถิง (2554) ที่ฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสาน แล้วช่วยให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนสูงขึ้น นั้นแสดงว่าการฝึกอบรมแบบผสมผสานจะเป็นแนวทางการพัฒนาครูที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรกึ่งพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว จังหวัดเชียงราย ในระยะที่ 1 ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางฝึกอบรมครูทั้งโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรกึ่งพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีการดำเนินการ ดังนี้

แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาครูด้วยเครือข่ายในพื้นที่ และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดอบรมออนไลน์ ฝึกอบรมครูแบบออนไลน์ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis Form) 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) สำหรับศึกษาแนวทางการฝึกอบรมครูทั้งโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และ 3) แบบบันทึกภาคสนาม (Field Note)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิเคราะห์งานวิจัยโดยมีเกณฑ์ คือ เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ 1) การพัฒนาครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนาครูด้วยเครือข่ายในพื้นที่ และ 3) การถ่ายทอดผลงานการปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนของ Fielding และคณะ (2005) Little (2005) วาริรัตน์ แก้วอุไร และคณะ (2562) เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง (2556) และงานวิจัยของจักรกฤษณ์ จันทะคุณ (2562) ด้วยแบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อให้ได้เนื้อหาของชุดฝึกอบรมครู และแนวทางฝึกอบรมครูทั้งโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรโดยใช้เครือข่ายในพื้นที่ที่เหมาะสม

2. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดอบรมออนไลน์ ฝึกอบรมครูแบบออนไลน์ในประเด็นเกี่ยวกับแพลตฟอร์ม รูปแบบ ขั้นตอนการฝึกอบรมครูทั้งโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

3. คณะนักวิจัยทดลองลองเข้าร่วมฝึกอบรมออนไลน์ด้วยแพลตฟอร์มต่าง ๆ ได้แก่ Zoom, Google Meet และ Microsoft Teams และทดลองจัดอบรมออนไลน์กับนิสิต (Immerse) จำนวน 30 คน โดยระหว่างร่วมและทดลองจัดอบรมมีการบันทึกภาคสนาม จากนั้น โดยเลือกแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เหมาะสม คือ Microsoft Teams แล้วจัดทำคู่มือแนะนำการอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากการบันทึกภาคสนามวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านแผ่นดินไหว สำหรับตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรม รวมจำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว 2) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมครูเป็นชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะนักวิจัยนำชุดฝึกอบรมครูพร้อมแบบประเมินความเหมาะสมให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านแผนดินไหวตรวจสอบคุณภาพ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปฝึกอบรมกลับกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมครูพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผนดินไหวโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาประสิทธิผลการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผนดินไหวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 45 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผนดินไหว 2) แบบบันทึกภาคสนาม และ 3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ประสิทธิผลการฝึกอบรมครู ประกอบด้วย จุดเด่นของหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผนดินไหวของแต่ละโรงเรียน และกระบวนการการเรียนรู้ของครูภายหลังพัฒนาหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผนดินไหวด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams

1.1 คณะนักวิจัยเตรียมเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ เตรียมครูที่เสี่ยงจากโรงเรียนต้นแบบหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผนดินไหว ผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่จังหวัดเชียงราย รวมจำนวน 12 คน จากนั้นเตรียมผู้บริหาร และครูแกนนำครูทั้ง 3 โรงเรียนเพื่อชักชวนการเข้าระบบอบรมออนไลน์ก่อนวันอบรมจริง 2 วัน

1.2 คณะนักวิจัยแนะนำข้อปฏิบัติสำคัญ และการใช้เครื่องมือที่จำเป็นของ Microsoft Teams ในการอบรมออนไลน์ จากนั้นอบรมตามหน่วยการเรียนรู้ โดยเริ่มจากกิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผนดินไหว ซึ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คณะนักวิจัยเน้นการอบรมออนไลน์เชิงรุกที่สร้างการมีส่วนร่วมทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้

1.3 คณะนักวิจัยให้ความรู้ภาคทฤษฎีในการเขียนหลักสูตรในแต่ละองค์ประกอบตามเอกสารแพลตฟอร์ม พร้อมทั้งให้ศึกษาตัวอย่างหลักสูตรจากโรงเรียนต้นแบบ จากนั้นให้แต่ละโรงเรียนปฏิบัติการสร้างหลักสูตรให้สมบูรณ์ครบถ้วนตามองค์ประกอบที่ละห้องของแต่ละโรงเรียน (Chanel) โดยมีพี่เลี้ยงประจำห้องละ 4 คน เป็นที่ปรึกษา ทั้งนี้คณะนักวิจัยเข้าสังเกตการณ์และเสริมพลังในแต่ละห้อง และให้

กลับมานำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายหลังที่ทำงานเสร็จที่ห้องรวม (General) โดยคณบดีนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และครูที่เลี้ยงร่วมให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ในการปรับปรุง

1.4 จากนั้นเว้นช่วงเวลา 2 สัปดาห์ ให้ครูแต่ละโรงเรียนจัดทำร่างหลักสูตรต่อให้ครบตาม องค์ประกอบ แล้วให้นำเสนอ และรับข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากคณบดีนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักสูตรและการสอน และครูที่เลี้ยง แบบออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams จำนวน 3 ชั่วโมง

2. พัฒนารูปร่างแบบปกติในพื้นที่ (Onsite) โดยการนิเทศ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรหลังการอบรมออนไลน์ จำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง/โรงเรียน รวมเป็นเวลา 6 ชั่วโมง โดยครั้งที่ 1 นิเทศ ติดตาม เสริมพลังภายหลัง โดยครูที่เลี้ยงในพื้นที่เพื่อให้ได้หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรภัยพิบัติ ท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่สมบูรณ์ และครั้งที่ 2 คณบดีนักวิจัย และครูที่เลี้ยงร่วมประเมินคุณภาพของหลักสูตร ของแต่ละโรงเรียน และสัมภาษณ์ตัวแทนครูโรงเรียนเครือข่าย ผู้บริหาร และครูที่เลี้ยงที่เป็นเครือข่าย ในพื้นที่ รวมจำนวน 12 คน เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการฝึกอบรมครู

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์จุดเด่นของหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวที่ครู พัฒนาขึ้นจากแบบบันทึกภาคสนาม และวิเคราะห์กระบวนการการเรียนรู้ของครูภายหลังพัฒนาหลักสูตร จากการสัมภาษณ์ โดยการสร้างข้อสรุปอุปนัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางฝึกอบรมครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว ที่เหมาะสมในระหว่างเผชิญการระบาดของโควิด-19 พบว่า

1.1 การฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวควรเป็นแบบผสมผสาน ระหว่างอบรมแบบออนไลน์ด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams ในลักษณะที่ผู้อบรมและ ผู้เข้ารับการอบรมมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น ณ เวลาจริง (Real Time) จำนวน 15 ชั่วโมง และพัฒนารูปร่าง แบบปกติในพื้นที่ (Onsite) โดยการนิเทศ ติดตาม เสริมพลังการพัฒนาหลักสูตรหลังการอบรมออนไลน์ จำนวน 2 ครั้ง เป็นเวลา 6 ชั่วโมง ทั้งนี้ทั้ง 2 รูปแบบ ใช้เครือข่ายในพื้นที่ที่เป็นครูที่เลี้ยงจากโรงเรียนต้นแบบ ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีบริบทคล้ายกันช่วยเป็นโค้ชและที่เลี้ยงครูในการพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่น แผ่นดินไหว

1.2 ขั้นตอนการฝึกอบรมครูด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ผ่าน Microsoft Teams ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม ได้แก่ 1) เตรียมชุดฝึกอบรมครู 2) เตรียมเครือข่าย เชิงพื้นที่ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและเลือกแพลตฟอร์มอบรมครูออนไลน์ที่เหมาะสม และสร้างคู่มือการอบรม ออนไลน์ ขั้นตอนที่ 3 สร้างความเข้าใจการอบรมครูแบบออนไลน์ระหว่างคณบดีนักวิจัย ครูที่เลี้ยงและ ผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่ ขั้นตอนที่ 4 สร้างความเข้าใจครูแกนนำเพื่อถ่ายทอดสู่ครูทุกคน ขั้นตอนที่ 5 ชักซ้อม

การเข้าระบบการอบรมออนไลน์ ขึ้นตอนที่ 6 อบรมครูเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรแบบออนไลน์ โดยความร่วมมือจากครูพี่เลี้ยง และผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่โรงเรียนละ 4 คน ขึ้นตอนที่ 7 ประเมินผลการอบรมครูพัฒนาหลักสูตรแบบออนไลน์ โดยแพลตฟอร์มการอบรมออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ อบรมครูแบบออนไลน์ คือ โปรแกรม Microsoft Teams

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตร ภัยพิบัติท้องถิ่น แผ่นดินไหวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า ชุดฝึกอบรมครูประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนนำ แนวคิดหลักการ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการฝึกอบรม โดยหน่วยการเรียนรู้ มี 5 หน่วย คือ 1) การสร้างแรงบันดาลใจพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว 2) การบูรณาการ ภัยพิบัติสู่ชั้นเรียน 3) การพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว 4) การนำหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่น แผ่นดินไหวไปใช้ และ 5) การประเมินหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว และผลการตรวจสอบ คุณภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.06)

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 นำเสนอเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 จุดเด่นของหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวของแต่ละ โรงเรียนที่ครูพัฒนาขึ้นมีความ แตกต่างกันตามบริบทโรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จุดเด่นของหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวของแต่ละ โรงเรียนที่ครูพัฒนาขึ้น

โรงเรียน	จุดเด่นของหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว
โรงเรียนที่ 1	1. หลักสูตรเป็นหลักสูตรเสริมในกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี มีจำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ที่เรียงตามความสำคัญก่อนหลัง โดยเริ่มจากหน่วยที่ 1 การประเมินและจัดการความเสี่ยง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้นักเรียนมีทักษะเอาชีวิตรอดจากภัยพิบัติ 2. มีการบูรณาการ สาระการเรียนรู้ อพยพอค์สภัย โควิด-19 และโรคอุบัติใหม่ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าไว้ในหลักสูตร ใช้แนวคิด Block Course ในการนำหลักสูตรไปใช้ 3. ใช้แนวคิดที่สอนน้องในการจัดกิจกรรมอพยพและฝึกซ้อมอพยพแผ่นดินไหว การปฐมพยาบาล การเตรียมชุดยังชีพ และการแจ้งเตือนภัย และใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันมาออกแบบการเรียนรู้ให้เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โรงเรียน	จุดเด่นของหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว
โรงเรียนที่ 2	- หลักสูตรเป็นหลักสูตรเสริมในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีจำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ที่เริ่มให้เรียนรู้แผ่นดินไหวในประเทศ และในจังหวัดเชียงราย ตามด้วยการปฏิบัติตนในการรับมือ ฝึกซ้อมอพยพ การปฐมพยาบาล และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมถึงมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ COVID-19 เข้าไว้ในหลักสูตร - ใช้แนวคิด Block Course ในการนำหลักสูตรไปใช้ โดยครูสร้างฐานการเรียนรู้ให้นักเรียน Walk Rally นอกจากนี้มีปราชญ์ชาวบ้านมาช่วยจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับประวัติการเกิดและประสบการณ์ในการ เผชิญภัยแผ่นดินไหว - กิจกรรมฝึกซ้อมแผนอพยพแผ่นดินไหวของโรงเรียนเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และนักเรียนอย่างแท้จริง โดยดำเนินการกันเองในทุกชั้นตอน
โรงเรียนที่ 3	- หลักสูตรเป็นหลักสูตรเสริมในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีจำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยหน่วยที่ 1 เริ่มจากให้นักเรียนรู้จักภัยธรรมชาติในท้องถิ่น และการประเมินความเสี่ยงประวัติการเกิดและลงบอกเหตุแผ่นดินไหว รวมถึงมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้การอพยพอีกด้วย เนื่องจากบริบทเป็นโรงเรียนประจำ และโควิด-19 เข้าไว้ในหลักสูตร - ใช้แนวคิด Block Course ในการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้ยึดหยุ่นจัดทีละหน่วย ตามเวลา และความพร้อมของครูเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ครูขาดแคลน ทั้งนี้ให้มีเวลารอบตามหลักสูตร

3.2 กระบวนการเรียนรู้ของครูภายหลังพัฒนาหลักสูตร สรุปลงเป็นประเด็นได้ดังนี้

3.2.1 การพัฒนาครูเพื่อสร้างหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวแบบผสมผสานสามารถแก้ปัญหาในการพัฒนาครูทั้งโรงเรียนเมื่อเผชิญภาวะวิกฤติจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -19 เป็นการลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาด และติดเชื้อโรค ถึงแม้ว่าจะไม่คุ้นชิน ไม่มั่นใจเพราะเป็นสิ่งใหม่ ไม่นักใช้เทคโนโลยี แต่ครูก็พยายามปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถเรียนรู้ได้ อีกทั้งเป็นการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของครู ดังข้อความที่สะท้อนว่า

...ถ้าไม่อบรมออนไลน์เราก็คงพัฒนาหลักสูตรไม่เสร็จเพราะ Lockdown นาน อาจารย์อยู่ไกลมาไม่ได้...อบรมออนไลน์ถือว่าช่วยป้องกันการระบาดของ COVID หากอบรมเหมือนเดิมก็เสี่ยง คงไม่มีใครกล้าเพราะกลัวติดเชื้อ...ต้องขอบคุณ COVID ที่ทำให้ได้ทำอะไรที่แปลกใหม่...ถือว่าเป็นการปรับตัวนะละ ไม่งั้นเราก็คงทำอะไรต่อไม่ได้ ขอขอบคุณ COVID และขอบคุณอาจารย์ที่พาทำอะไรที่ไม่เคยทำมาก่อน...จะนำเทคนิคอบรมออนไลน์ไปใช้กับการสอนออนไลน์นักเรียนที่โรงเรียนบ้างครับ...

(ตัวแทนครูคนที่ 2, ผู้บริหารคนที่ 1, ตัวแทนครูคนที่ 5, ตัวแทนครูคนที่ 7, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

3.2.2 ครูเกิดการเรียนรู้ มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรเทียบเทียบเท่ากับการอบรมรูปแบบปกติในห้องเรียน ครูมีส่วนร่วมในการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งกับพี่เลี้ยงในพื้นที่ และคณะนักวิจัยแบบออนไลน์ ทำให้ย่นระยะเวลาในการเดินทางนิเทศ ติดตาม เกิดความสะดวกรวดเร็วที่นักวิจัยให้แนวทาง ลองฝึกปฏิบัติแบบออนไลน์ ให้พี่เลี้ยงในพื้นที่ช่วยให้คำแนะนำ แล้วคณะนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ และพี่เลี้ยงให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงร่วมกับพี่เลี้ยงในพื้นที่ กระบวนการดังกล่าวไม่ต่างจากอบรมครูปกติ แต่กลับมีข้อดีทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย และครูภาคภูมิใจต่อหลักสูตรแผ่นดินไหวที่พัฒนาขึ้นใช้เอง ดังข้อความที่สะท้อนว่า

...คิดว่าอบรมแบบออนไลน์ได้ความรู้ไม่ต่างจากอบรมในห้องปกติ เพราะมีเอกสารอบรมที่ชัดเจน มีตัวอย่างสามารถทำตามได้เลย...อาจคิดขัดบ้างช่วงแรก แต่เริ่มคุ้นแล้วก็คิดว่าสะดวกดี ความรู้ที่ได้รับคิดว่าไม่แตกต่างจากอบรมปกติ...เป็นคอร์สออนไลน์ที่มีปฏิบัติจริง แล้วยังมีพี่เลี้ยงมาช่วยในพื้นที่ด้วยทำให้อุ่นใจ...เป็นการอบรมออนไลน์ได้หลักสูตรจริง มีแบบฟอร์มหลักสูตรมาให้ แล้วพาคิด พาทา...หากรอให้อาจารย์มานิเทศที่เชียงรายคงอีกนานกว่าจะเสร็จ แบบนี้ประหยัดเวลาในการเดินทาง และค่าใช้จ่าย...ภูมิใจมากนะที่โรงเรียนเรามีหลักสูตรแผ่นดินไหวเป็นของตนเอง จากที่ไม่เคยทำหลักสูตรเอง (ผู้บริหารคนที่ 2, ตัวแทนคนที่ 3, ตัวแทนครูคนที่ 8, ตัวแทนครูคนที่ 10, ตัวแทนครูคนที่ 12, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

3.2.3 ครูสามารถพัฒนาหลักสูตรขึ้นได้จากการปรับแพลตฟอร์มหลักสูตรที่ฝึกอบรมให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของโรงเรียนอย่างลงตัว โดยไม่กระทบต่อภาระงานเดิมของโรงเรียน และสามารถนำไปใช้ได้จริง การมีพี่เลี้ยงมาช่วยทำให้รู้สึกมีพลัง มีเพื่อนร่วมทาง เกิดเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังข้อความที่สะท้อนว่า

...ไม่คิดว่าจะทำหลักสูตรได้ง่าย จากที่ไม่เคยสร้างหลักสูตรเอง ภูมิใจที่สร้างขึ้นใช้เอง...มีปรับเนื้อหาบ้างที่เพิ่มภัยธรรมชาติอื่นที่เกิดขึ้นในชุมชนเข้าไป เช่น อัคคีภัย รวมถึง COVID-19 ให้ทันเหตุการณ์มากขึ้น...ที่แรกกลัวจะเพิ่มภาระแต่พอปรับเอาไปไว้ในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ หรือบูรณาการไว้ในกิจกรรมลูกเสือก็ไม่กระทบอะไร...ดีนะได้สอนเรื่องที่เกิดขึ้นจริง และจำเป็นจากหลักสูตรที่ร่วมกันสร้างขึ้น...ขอบคุณคณะนักวิจัย ครูพี่เลี้ยงที่มาช่วยพาคิด พาทา จนได้หลักสูตรเป็นรูปธรรม...ตอนแรกก็ไม่มั่นใจ แต่มีพี่เลี้ยงมาช่วยชี้แนะทำให้มีกำลังใจ ได้แลกเปลี่ยนและปรับงานจนสำเร็จ

(ตัวแทนคนที่ 4, ตัวแทนครูคนที่ 6, ตัวแทนครูคนที่ 9, ตัวแทนครูคนที่ 11, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2563)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าครูสามารถพัฒนาหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวมีจุดเด่นแตกต่างกันขึ้นใช้ได้จริง และสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจาก คณะนักวิจัยใช้กลไกของเครือข่ายในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครูในทุกขั้นตอน ทำให้เกิดการช่วยเหลือ หนุนเสริมพลังของครูที่เลี้ยงจากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลงานการปฏิบัติที่ดีแล้วถ่ายทอดให้โรงเรียนใกล้เคียงในพื้นที่ที่เป็นเครือข่ายพัฒนา ครูเกิดแรงบันดาลใจจากโรงเรียนต้นแบบ และครูที่เลี้ยง รู้สึกมีพลังบวก ไม่มีรู้สึกโดดเดี่ยวมีเพื่อนร่วมทางในการพัฒนาหลักสูตร นอกจากนี้คณะนักวิจัย และครูที่เลี้ยงที่เป็นเครือข่ายในพื้นที่ได้สร้างความไว้วางใจ มองเห็นประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้ันวัฒนธรรมหลักสูตร ครู และองค์กรก็ได้รับการพัฒนาระหว่างเข้าร่วมโครงการ กระตุ้นทีมงานของโรงเรียนเกิดพลังซึ่งสอดคล้องกันแนวทางของ Thijs, A., & Van den Akker, (2009) ที่กล่าวว่า การสร้างความไว้วางใจ การทำให้ทีมงานของโรงเรียนเกิดความทะเยอทะยาน และการเตรียมความพร้อมที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามบริบทโรงเรียน เป็นปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรของโรงเรียน สอดคล้องกับที่นันทิยา หุตานุวัจน์ และ ณรงค์ หุตานุวัจน์ (2546) ที่กล่าวว่าเครือข่ายเชิงพื้นที่เป็นเครือข่ายที่จะช่วยให้เกิดการประสานพลัง (Synergy) มีความยืดหยุ่นและอิสระในตัว ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดเครือข่ายเชิงพื้นที่ว่าเครือข่ายเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของกลุ่มองค์กร ที่ยึดพื้นที่ดำเนินการเป็นที่ตั้ง กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นกิจกรรมพัฒนาแบบบูรณาการเป็นเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ทำงานแบบประสานพลังและมีความยืดหยุ่น (เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง, 2556) สอดคล้องกับงานวิจัยของวาริรัตน์ แก้วอุไร จักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม และประทีป คงเจริญ (2562) ที่พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินเครือข่ายของครูคือ ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนแนวคิด การและสื่อสารผ่านการทำงานเป็นทีม เช่นเดียวกับ วรกิต วัชรกุล และไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ (2555) ที่พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาเครือข่าย ได้แก่ การประสบปัญหาร่วมกันการใช้เทคโนโลยีประชุมผ่านเครือข่ายที่สะดวก และความคุ้นเคย นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากการมีแพลตฟอร์มหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมครูที่ชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ ทำให้ครูสามารถฝึกปฏิบัติตามทีละขั้นตอน และสามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน เหตุผลดังกล่าวจึงช่วยให้ครูสามารถพัฒนาหลักสูตรรายพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวขึ้นใช้ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การฝึกอบรมครูแบบผสมผสานสามารถใช้แก้ปัญหาการพัฒนาครูเมื่อเผชิญภาวะวิกฤติจากการระบาดของ COVID-19 ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ และมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรเทียบเท่ากับรูปแบบปกติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูดังกล่าวเหมาะสมกับการพัฒนาครูในภาวะวิกฤติจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ต้องให้ความสำคัญของการรักษาความ

ปลอดภัยของชีวิต ซึ่งเป็นการปรับรูปแบบการพัฒนาครูของทั้งผู้อบรม และครูผู้เข้ารับการอบรมต้องปรับตัวอยู่ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่อาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยียุคดิจิทัลมาช่วยการฝึกอบรมครูแบบผสมผสานที่ใช้ คือ ใช้การอบรมแบบออนไลน์ด้วยแพลตฟอร์มออนไลน์ Microsoft Teams ผสมกับการพัฒนาครูแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ในพื้นที่โรงเรียนในสัดส่วน 15 : 6 ชั่วโมง การฝึกอบรมเป็นแบบออนไลน์เชิงรุก (Active Online Learning) เริ่มจากให้ครูโรงเรียนเครือข่ายตระหนักเห็นความสำคัญ และเกิดแรงบันดาลใจพัฒนาหลักสูตรรายปีที่ดีท้องถิ่นแผ่นดินไหวเหมือนโรงเรียนต้นแบบที่มาช่วยหนุนเสริมผ่านคลิปวิดีโอ จากนั้นให้ฟังเรื่องเล่าเร้าพลังจากครูที่เลี้ยง 2 โรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คณะนักวิจัยเน้นการอบรมออนไลน์เชิงรุก ที่สร้างการมีส่วนร่วมทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ ให้ความรู้ภาคทฤษฎี จากนั้นให้ศึกษาตัวอย่างหลักสูตรรายปีที่ดีท้องถิ่นแผ่นดินไหวจากโรงเรียนต้นแบบให้ฝึกปฏิบัติเขียนหลักสูตรตามองค์ประกอบที่ละขั้นตอนตามแพลตฟอร์มของเอกสารชุดฝึกอบรมในห้องรวม (General) จากนั้น ให้แต่ละโรงเรียนปฏิบัติการสร้างหลักสูตรให้สมบูรณ์ครบถ้วนตามองค์ประกอบที่ห้องของแต่ละโรงเรียน (Chanel) โดยมีที่ เลี้ยงประจำห้องละ 4 ทั้งนี้คณะนักวิจัยเข้าสังเกตการณ์และเสริมพลังในแต่ละห้อง และให้กลับมานำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ภายหลังที่ทำงานเสร็จที่ห้องรวม โดยคณะนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนจากมหาวิทยาลัยพะเยา และครูที่เลี้ยงร่วมให้มูลป้อนกลับในการปรับปรุงแก้ไข เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรม มีความพึงพอใจ และมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรเทียบเท่ากับรูปแบบปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธนี กุลทามันท์ (2554) ที่ฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบแบบผสมผสานเพื่อความสามารถในการทำวิจัย ในชั้นเรียนแล้วพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความก้าวหน้าทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐหทัย สร้างสุข (2559) ที่ได้ฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะการพัฒนาตนเองของครูด้วยรูปแบบผสมผสานตามแนวคิดโซลิโอคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า ครูมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรม และผลการประเมินสมรรถนะการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับคุณภาพสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Eshtehardi (2014) ที่วิจัยฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษของประเทศมาเลเซียโดยใช้รูปแบบผสมผสานที่เข้าร่วมโครงการ Pro-ELT แล้วพบว่าครูมีความรู้ และทักษะในการสอนภาษาอังกฤษสูงขึ้น และงานวิจัยของ คุณาพร วรณศิลป์ สมปอง ศรีกัลยา และภูษิต บุญทองเถิง (2554) ที่ฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสานที่ผสมผสานแล้วช่วยให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yustina, Syafii and Vebrianto (2020) ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการสอนออนไลน์ในการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูชีววิทยาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่ารูปแบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มทักษะการคิดสร้างสรรค์ในการเรียนชีววิทยาของนักศึกษาครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการผลการวิจัยที่พบว่า การพัฒนาครูทั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่น แผ่นดินไหวในภาวะวิกฤติที่ปรับรูปแบบการพัฒนาแบบเดิมเป็นแบบผสมผสาน และมีแพลตฟอร์ม หลักสูตรภัยพิบัติที่ชัดเจนให้ครูปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนมีส่วนสำคัญมากที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาหลักสูตรได้รวดเร็ว รวมถึงการนำเครือข่ายในพื้นที่หนุนเสริมพลังพัฒนาครู ช่วยให้โรงเรียนพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรภัยพิบัติขึ้นใช้ได้จริง อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้หน่วยงานการศึกษาที่จะพัฒนา ครูสร้างหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหวสามารถปรับแพลตฟอร์มชุดฝึกอบรม หรือเลือกใช้แพลตฟอร์มอบรมออนไลน์ให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยสร้างเครือข่ายครูเพื่อเป็นโค้ชนักเรียนสร้างนวัตกรรมแก้ปัญหาภัยพิบัติธรรมชาติอื่นในชุมชน หรือวิจัยถอดการเปลี่ยนแปลงของครูที่เลี้ยงที่เป็นเครือข่ายในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- คุณาพร วรรณศิลป์ สมปอง ศรีกัลยา และภูษิต บุญทองเถิง. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบผสมผสาน เรื่อง การทำวิจัยในชั้นเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 13(3), 25-40.
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (2558). ภัยพิบัติศึกษา: แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ (ตอนที่ 1). วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 17(4), 188-201.
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (2562). การพัฒนาหลักสูตรภัยพิบัติท้องถิ่นแผ่นดินไหว สำหรับโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว ด้วยการจัดการความรู้. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์) สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมหาวิทยาลัยพะเยา.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง. (2556). พลังเครือข่ายในพื้นที่. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นันทยา หุตานุวัฒน์ และณรงค์ หุตานุวัฒน์. (2546). การพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- พัชนี กุลทานันท์. (2554). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูด้วยรูปแบบแบบผสมผสานในการทำวิจัยในชั้นเรียน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(2), 97-115.

- ณัฐหทัย สว่างสุข. (2559). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดโซลิสติกออนไลน์เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะการพัฒนาดตนเองของครู. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2563, จาก http://www.thai-explore.net/search_detail/result/5215
- วรกิต วัชราหลาม และไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2555). การพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพครู คณิตศาสตร์ ระหว่างประเทศในเขตอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงโดยใช้การประชุมผ่านเครือข่าย. สนับสนุนทุนวิจัยประเภทอุดหนุนทั่วไป, ขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร, จักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม และประทีป คงเจริญ. (2562). การพัฒนาเครือข่ายครูในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม. วารสารวิชาการ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 9(2), 77-92.
- สุพร รัตนนาคินทร์. (2550). รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการในโครงการความร่วมมือทางวิชาการจาก JICA. สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2554, จาก <http://www.disaster.go.th/dpm/index.php?option=com>.
- Billings, D. & Kowaiski, K. (2006). Preparing for natural and man-made disasters. *The Journal of Continuing Education in Nursing*, 37(2), 56-57, DOI: 10.3928/00220124-20060201-03
- Consortium for Disaster Education Indonesia. (2011). A Framework of School-Based Disaster Preparedness. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2557, จาก http://www.preventionweb.net/.../26013_26008aframeworkofschool.
- Duffy, N. (2018). A new approach to disaster education. Retrieved March 4, 2019, from https://www.researchgate.net/publication/329105392_A_new_approach_to_disaster_education
- Eshtehardi, R. (2014). Pro-ELT; A Teacher Training Blended Approach. *Advances in Language and Literary Studies*, 5(5), 106-110.
- Fielding, M. et al. (2005). *Factors influencing the transfer of good practice*. Research report. Retrieved May 5, 2020, from <https://www.dera.ioe.ac.uk/21001/1/RR615.pdf>.
- Katz, S., Earl, L., Ben, J. S., Elgie, S., Foster, L., Halbert, J., & Kaser, L. (2008). Learning networks of schools: The key enablers of successful knowledge communities. *McGill Journal of Education*, 43(2), 111. DOI:10.7202/019578ar
- Lyst, C. (2020). Coronavirus: What is a blended model of learning. Retrieved May 22, 2020, from <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-524171>.
- Preston, J. (2012). Disaster Education 'Race', Equity and Pedagogy. Retrieved January 14, 2015, from <https://www.sensepublishers.com>.

- Shahadi, N. & Maru, S. (2005). *Life has change teachers' guide*. Retrieved May 24, 2011, from http://www.unicef.org/.../Life_has_changed_Teachers_guide.
- Thijs, A., & Van den Akker, J. (2009). *Curriculum in development*. Enschede, The Netherlands: SLO.
- Thom, K. (2003). *Blended learning: How to integrate online and traditional learning*. London: Kogan.
- Yustina, Syafii & Vebrianto. (2020). The effects of blended learning and project-based-learning on pre-service biology teachers' creative thinking through online learning in the covid-19 pandemic. *Journal Pendidikan IPA Indonesia*. Retrieved May 10, 2020, from <http://www.journal.unnes.ac.id/index.php/jpii> DOI: 10.15294/jpii.v9i3.24706
- Zubenko, W.N. & Capozzoli, J. A. (Eds.). (2002). *Children and disaster and disasters: A practical guide to healing and recovery*. New York: University Press.

หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง*

ปริญญญา สิทอง¹ ปณิสรา จันทร์ปาละ²

(วันที่รับบทความ: 5 ตุลาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 27 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 28 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ และเพื่อประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง จำนวน 43 คน ได้มาจากผู้สูงอายุที่สนใจและเต็มใจสมัครเรียนในหลักสูตรและเป็นผู้ที่ช่วยเหลือตนเองได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน การจัดสนทนากลุ่ม หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติทดสอบ t-test แบบ One Sample

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คุณสมบัติของผู้เรียน 6) ระยะเวลาในการศึกษา 7) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร 8) กิจกรรมการเรียนการสอน 9) ข้อกำหนดการเรียน 10) สื่อ ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ 11) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พบว่า

2.1 ผู้สูงอายุที่เรียนด้วยหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 26.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.14

2.2 ผู้สูงอายุที่เรียนด้วยหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผู้สอนและผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง ด้านบริบท ด้านปัจจัยตัวป้อน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ, การประเมินหลักสูตร

* บทความวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2564

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, E-mail: krupoycup@hotmail.co.th

² อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, E-mail: plam_angeline007@hotmail.com

The Curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School, Mueang Lampang District, Lampang Province*

Parinyapast Seethong¹ Panisara Chanpala²

(Received: October 5, 2021; Revised: December 27, 2021; Accepted: December 28, 2021)

Abstract

The purpose of this research were 1) to develop the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School, Mueang Lampang District, Lampang Province. 2) to implement the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School. and 3) to assess the quality of the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School. The population used for the experiment were 43 elderly who live in Muang Kelang Nakhon Municipality, Mueang Lampang District, Lampang Province. The research tools consisted of the structured interview, focus group, the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School, the text use in the curriculum, an achievement test and the assessment curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School. The obtained data were analyzed into means, standard deviations, content analysis and one sample t-test.

The results of the research were as follows:

1. The curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School consisted of 11 elements ; Problem statement, Vision, Principle of curriculum, Aims of curriculum, Qualification, Period of time, Content structures, Activity, Requirement of learning, Materials Resources and Learning sources, Measurement and evaluation. The curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School was then verified by experts found that the curriculum was the high level.

2. The results of implement the developed curriculum were:

2.1 The elderly studied with the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School had average achievement scores of 26.44 accounted for 88.14 %

2.2 The elderly studied with the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School had achievement after taking learning the curriculum higher than criteria 70% at a statistically significance difference at the .01 level.

3. The teacher and students thought that the curriculum of Muang Kelang Nakhon Municipality Elderly School appropriate for input, process and product totally at the high level.

Keywords: Curriculum of Elderly School, Elderly, Curriculum Evaluation

* Research Article from Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, 2020

¹ Assistant Professor, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, E-mail: krupoycup@hotmail.co.th

² Lecturer, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, E-mail: plam_angolina007@hotmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ทุกประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์ภาวะประชากรสูงอายุ (Population Ageing) กล่าวคือสัดส่วนของประชากรวัยเด็ก และวัยผู้ใหญ่ตอนต้นลดลง และสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปี และมากกว่า 60 ปีเพิ่มขึ้น ตามเกณฑ์ของสหประชาชาติได้กำหนดว่า เมื่อประชากรมีสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมดจัดว่าเป็นภาวะประชากรสูงอายุ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเพราะประชากรของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มจากร้อยละ 9.4 ในปี พ.ศ. 2545 เป็นร้อยละ 10.7 ในปี พ.ศ. 2550 และคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2583 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) นอกจากนี้ประเทศไทยยังเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างมาก ดังข้อมูลสัดส่วนประชากรอายุ 65 ปี ของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 14 ในเวลา 20 ปี ซึ่งปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดมีจำนวน 19,689 คน มีอายุคาดเฉลี่ยที่อายุ 60 ปี ผู้สูงอายุเพศชาย 20.2 ปี หญิง 23.6 ปี และอายุคาดเฉลี่ยที่อายุ 65 ปี ชาย 16.5 ปี หญิง 19.5 ปี ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาต้องใช้เวลาถึง 72 ปี ในการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุ (สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุขแห่งชาติ, 2556) จากแนวโน้มของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นนำมาซึ่งภาวะเสี่ยงและปัญหาด้านสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งความเสื่อมถอยในทุก ๆ ด้านทำให้เกิดอาการเจ็บป่วยตามวัย นอกจากภาวะสุขภาพที่เสื่อมถอยลง การสูญเสียบทบาทหน้าที่ทางสังคมและความวิตกกังวลต่อความตายที่อยู่ในส่วนลึกของจิตใจ เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากขึ้นทุกวัน สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกไร้คุณค่า ขาดความกระตือรือร้นลดลง ขาดความเชื่อมั่น และหมดความภาคภูมิใจในตนเอง (สุปานิ จินาสวัสดิ์, 2559) แนวโน้มปัญหาของผู้สูงอายุในอนาคตจะมีความรุนแรงขึ้นเนื่องจากสภาพสังคมที่มีการแข่งขันตลอดเวลา สภาพครอบครัวมีขนาดเล็กการมีเวลาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันน้อยลง ขาดบรรยากาศของความสัมพันธ์ที่ดีส่งผลให้เกิดความเครียดและไม่มีทางออกอันจะนำไปสู่ปัญหาทางสุขภาพผู้สูงอายุได้ในที่สุด

เทศบาลเมืองเขลางค์นครเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีจำนวนประชากรทั้งหมด 60,446 คน โดยเป็นประชากรผู้สูงอายุ จำนวน 15,632 คน และมีแนวโน้มที่จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ พบว่า เทศบาลเมืองเขลางค์นครได้ให้ความสำคัญกับงานดูแลผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุ แต่ที่ผ่านมามีการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับผู้สูงอายุยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก กล่าวคือมีการตั้งศูนย์ผู้สูงอายุ โดยจัดให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในทุกวันพุธ ซึ่งการร่วมกิจกรรมไม่มีหลักสูตรที่แน่นอน การเตรียมกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปราชญ์ชาวบ้าน ครูที่เกษียณอายุราชการ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมบางชนิดผู้สูงอายุต้องเป็นผู้เตรียมมาเอง ซึ่งอาจเป็นการสร้างภาระให้กับผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุบางคนต้องเดินทางมาเรียนโดยใช้รถจักรยาน

แนวทางการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุขมีหลายวิธี ซึ่งการสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาผู้สูงอายุให้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ มีอุปกรณ์สนับสนุนในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูโสภณพุทธิศาสตร์และคณะ (2562, 960-972) ได้ทำวิจัยเรื่อง โรงเรียนผู้สูงอายุ : การจัดการสุขภาพและสวัสดิการผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนผู้สูงอายุช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดพฤติกรรมในการใช้ชีวิต การบริโภคอาหารและมีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน ปราศจากความเครียด ส่งผลต่อสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ ผู้สูงอายุในชุมชนจะมีอายุที่ยืนยาวกว่าในเมือง

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการดำเนินงานของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุมาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ผ่านการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบที่ผู้สูงอายุจะได้เรียนรู้และเกิดทักษะจากการเรียนรู้เพื่อจะได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยไม่เป็นการทำให้ผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง
3. เพื่อประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยศึกษาทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดจุดประสงค์หรือจุดหมายของหลักสูตร 2) การกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาสาระของหลักสูตร 3) การกำหนดแนวการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน และ 4) การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Tyler, 1949) ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยวุฒิและประสบการณ์ของผู้สูงอายุ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2554, 4) และทฤษฎีการประเมินของสตัฟเฟิลบีมซึ่งมีการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยตัวป้อน 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต(Stufflebeam, 1971)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) แบบ One-shot case study โดยมีรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง จำนวน 43 คน ได้มาจากผู้สูงอายุที่สนใจและเต็มใจสมัครเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง โดยผู้สูงอายุจะต้องช่วยเหลือตนเองได้ทั้งการเดินทางมาเรียนและการเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

ตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุ 2) ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน โดยมีประเด็นคำถาม ดังนี้ 1) องค์ประกอบของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรมีอะไรบ้าง 2) เนื้อหาสาระของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรประกอบด้วยอะไรบ้างและควรมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาอย่างไร 3) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรเป็นอย่างไร 4) วิธีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุควรเป็นอย่างไร ซึ่งในแต่ละประเด็นคำถามจะพื้นที่สำหรับจดบันทึกคำตอบที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความสอดคล้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 ทุกประเด็น เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สังเคราะห์สาระต่าง ๆ เพื่อนำประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไปใช้ในการร่างหลักสูตรต่อไป

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วยผู้บริหารหรือตัวแทนผู้บริหารเทศบาล จำนวน 1 คน ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร จำนวน 1 คน ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน ตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน ซึ่งลักษณะเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่มีประเด็นคำถามแบบปลายเปิดจำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ทิศทาง/จุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้สูงอายุ 2) องค์ความรู้ที่ผู้สูงอายุควรได้รับมีอะไรบ้าง 3) ทักษะที่ผู้สูงอายุควรได้รับมีอะไรบ้าง 4) วิธีการถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับผู้สูงอายุมีอะไรบ้าง 5) วิธีการวัดและประเมินผลสำหรับผู้สูงอายุควรเป็นอย่างไร 6) ช่วงเวลาใดที่ควรใช้ในการจัดการเรียนให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งในแต่ละประเด็นคำถามจะมีช่องระบุชื่อผู้ให้ข้อมูลและประเด็นคำตอบที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความสอดคล้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 ทุกประเด็น เมื่อได้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์สาระต่าง ๆ เพื่อนำประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไปใช้ในการร่างหลักสูตรต่อไป

3. หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีลักษณะเป็นความเรียงโดยหลักสูตรมีการเรียงลำดับตามหัวข้อดังนี้ 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คุณสมบัติของผู้เรียน

6) ระยะเวลาในการศึกษา 7) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร 8) กิจกรรมการเรียนการสอน 9) ข้อกำหนดการเรียน 10) สื่อ ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ 11) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.24$) ความความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.27$) และคู่มือการใช้หลักสูตรมีการเรียงลำดับตามหัวข้อ ดังนี้ 1) คำชี้แจงในการใช้หลักสูตร 2) คำแนะนำสำหรับครู 3) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.30$)

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อใช้ในการศึกษาผลการใช้หลักสูตร เป็นแบบทดสอบประเภทเลือกตอบ แบบถูกผิด จำนวน 30 ข้อ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

6. แบบประเมินหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง เป็นแบบ CIPP Model เพื่อใช้ในการประเมินผลหลังจากที่ดำเนินการใช้หลักสูตรเรียบร้อยแล้ว ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินหลักสูตรประกอบด้วยผู้สอนจำนวน 3 คน และผู้สูงอายุที่เรียนครบตามหลักสูตรจำนวน 43 คน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งประเมินหลักสูตรใน 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินบริบท จำนวน 2 ข้อ การประเมินปัจจัยตัวป้อน จำนวน 5 ข้อ การประเมินกระบวนการ จำนวน 6 ข้อ และการประเมินผลผลิต จำนวน 2 ข้อ รวมทั้งสิ้น 15 ข้อ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและประเมินความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้สูงอายุ
2. จัดเวทีการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้บริหารหรือตัวแทนผู้บริหารเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการร่างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุใน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ทิศทางในการพัฒนาผู้สูงอายุ 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) ทักษะที่ควรจัดให้กับผู้สูงอายุ 4) กิจกรรมการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร 6) เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน เพื่อให้ได้องค์ประกอบของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตร และวิธีการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร

4. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การจัดเวทีสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

5. จัดทำร่างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปางและนำเสนอร่างหลักสูตรต่อเสนอต่อผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

6. จัดทำเอกสารคู่มือการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

7. สร้างแบบประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง เพื่อใช้ในการหาคุณภาพหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ

8. นำหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง และแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

9. ปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

10. ทดลองใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองเมืองเขลางค์นคร อ.เมือง จ.ลำปาง จำนวน 43 คน

11. ประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงการทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) แบบ One-shot case study โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุจำนวน 43 คน จำนวน 90 ชั่วโมง

3. เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 90 ชั่วโมง ผู้วิจัยให้ผู้สูงอายุทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

4. ดำเนินการแจกแบบประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ให้กับผู้สอน จำนวน 3 คน และผู้เรียน จำนวน 43 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วยสถิติทดสอบที (One - Sample t-test)

2. วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง และการประเมินหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2554, 103)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและประเมินคุณภาพของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

1. ผลการสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

หลักสูตรที่สร้างขึ้น คือ หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีลักษณะเป็นหลักสูตรรายวิชา ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วิสัยทัศน์ 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คุณสมบัติของผู้เรียน 6) ระยะเวลาในการศึกษา 7) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 วิชา ได้แก่ (1) พระพุทธศาสนาและจริยธรรม (2) การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (3) สังคมและวัฒนธรรม 8) กิจกรรมการเรียนการสอน 9) ข้อกำหนดการเรียนรู้ 10) สื่อ ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้ และ 11) การวัดผลและประเมินผล โดยรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในหลักสูตร ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจัดเวทีการสนทนากลุ่ม การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาจัดทำร่างหลักสูตร แล้วนำร่างหลักสูตรเสนอต่อผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุเพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ และดำเนินการปรับแก้ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง พบว่าในภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.30, \sigma = 0.24$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 4 รายการ คือ ระบุคุณสมบัติของผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) สื่อ ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหา ($\mu = 4.77, \sigma = 0.44$) และสื่อ ทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับยุคสมัย ($\mu = 4.54, \sigma = 0.52$) ส่วนรายการอื่น ๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก และในภาพรวมของหลักสูตรมีความสอดคล้องในระดับมาก ($\mu = 4.43, \sigma = 0.12$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีรายการที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 2 รายการ คือ ระยะเวลามีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวัยของผู้เข้ารับการอบรมมีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ตามหลักสูตร ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$) ส่วนรายการอื่น ๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุหลังเรียนด้วยหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปางเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 หลังการทดลองใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	μ	σ	%	t	Sig
หลังเรียน	43	30	26.44	1.93	88.14	18.48	0.000**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนของผู้สูงอายุสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การประเมินหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

ที่	รายการประเมิน	n = 46		n = 46
		μ	μ	ความเหมาะสม
1	ด้านบริบท	4.30	0.32	มาก
2	ด้านปัจจัยตัวป้อน	4.33	0.24	มาก
3	ด้านกระบวนการ	4.30	0.24	มาก
4	ด้านผลผลิต	4.25	0.25	มาก
รวมเฉลี่ยทุกด้าน		4.30	0.19	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ในภาพรวมค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$, $\sigma=0.19$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยตัวป้อน ($\mu = 4.33$,

$\sigma = 0.24$) ด้านบริบท ($\mu = 4.30, \sigma = 0.32$) ด้านกระบวนการ ($\mu = 4.30, \sigma = 0.25$) และด้านผลผลิต ($\mu = 4.25, \sigma = 0.25$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

หลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน รวมถึงหลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุและหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สูงอายุ และผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดทำร่างหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นครขึ้นมา แล้วนำร่างหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเสนอต่อผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผู้มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของหลักสูตร พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุง และเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเมื่อนำหลักสูตรมาให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร พบว่า หลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30, \sigma = 0.24$) และมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43, \sigma = 0.27$) สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศกาญจน์ ทันทะภัสสร (2563, หน้า 74-83) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ไว้ใกล้เคียงกัน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพปัญหาและความต้องการ 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างของหลักสูตร 5) สารการเรียนรู้ 6) คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลนครพิษณุโลก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27, SD. = 0.54$)

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุที่เรียนด้วยหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.14 เป็นผลมา

จากเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการผู้สูงอายุ และเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งผู้สูงอายุสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิมได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่กล่าวว่าผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ดังนั้นการจัดหน่วยการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ควรยึดถือสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นสำคัญ เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากสำหรับผู้ใหญ่ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2554, 44)

2.2 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุหลังการทดลองใช้หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สูงอายุหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นผลมาจากหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรประเภทรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย 3 วิชา ได้แก่ 1) วิชาพระพุทธศาสนาและจริยธรรม 2) วิชาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และ 3) วิชาสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งถือได้ว่าทั้ง 3 รายวิชาเป็นจุดเด่นของหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุนี้เนื่องจากเนื้อหาของแต่ละรายวิชาเป็นเรื่องใกล้เคียงกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุทั้งที่ได้ผู้สูงอายุเคยพบเห็น และเคยลงมือปฏิบัติมาบ้างแล้ว เช่น วิชาพระพุทธศาสนาและจริยธรรมจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา การนำหลักธรรมมาใช้ในการชีวิตประจำวัน วิชาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคและวิธีการดูแลรักษาโรค ซึ่งผู้สูงอายุบางคนอาจกำลังประสบปัญหาการเป็นโรคประจำตัวอยู่แล้ว และวิชาสังคมและวัฒนธรรม จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำบุญชื่กรวดเรื่อน ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวภาคเหนือ ซึ่งในการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุเรียนรู้ได้รวดเร็ว รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้ของตนให้กับผู้อื่นได้โดยอาศัยประสบการณ์ตรงและประสบการณ์เดิมของผู้สูงอายุเอง นอกจากนี้ผู้สอนในแต่ละรายวิชาก็เป็นผู้มีความชำนาญในเรื่องที่ตนรับผิดชอบในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิพล อาจอินทร์ (2563, 42-43) ที่กล่าวว่าหลักสูตรรายวิชา มีลักษณะดังนี้ 1) เนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ถูกจัดไว้ตามลำดับขั้นอย่างเป็นระเบียบ มีความต่อเนื่องกัน 2) การสอนแยกตามรายวิชาทำให้มีความเชี่ยวชาญในการสอนเนื้อหาสาระในรายวิชาที่รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี 3) ครูสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระและความรู้ได้คราวละมาก ๆ 4) ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาสาระที่เป็นระบบและต่อเนื่องกัน สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่และความรู้เดิมได้ และ 5) การวัดและประเมินผลทำได้ง่าย

3. ผลการประเมินหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง

การประเมินหลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผลการประเมิน พบว่า หลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้วิจัยศึกษา แนวการพัฒนาหลักสูตร การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา และมีข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับสภาพและบริบทการจัดการศึกษา สำหรับผู้สูงวัย ซึ่งการประเมินหลักสูตรดำเนินการด้วยวิธีการที่เป็นระบบ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านบริบท ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ผลการประเมิน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30, \sigma = 0.32$) ทั้งนี้เป็นผลมาจาก หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผ่านการสังเคราะห์สภาพปัญหา มีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน

3.2 ด้านปัจจัยตัวป้อน ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้หลักสูตร เนื้อหาแต่ละรายวิชา คำชี้แจงผู้ใช้หลักสูตร กิจกรรม สื่อ เทคโนโลยี และเอกสารประกอบการเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านปัจจัยตัวป้อนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33, \sigma = 0.24$) ทั้งนี้เป็นผลมาจากหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงมีการเตรียมความพร้อมในด้านสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี กิจกรรมและผู้สอนเป็นอย่างดี

3.3 ด้านกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน เนื้อหา เครื่องมือในการวัดและประเมินผล ผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านกระบวนการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30, \sigma = 0.25$) ทั้งนี้เป็นผลมาจาก กิจกรรมในหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผู้สูงอายุมีความรู้สึกละเลยตนเองเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อกลุ่ม มีความภาคภูมิใจ เมื่อมีคนชื่นชม และเกิดกำลังใจเมื่อเกิดความผิดพลาด

3.4 ด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย ความรู้และการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ ผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านผลผลิตในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25, \sigma = 0.25$) ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้สูงอายุสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม กับความรู้ใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ได้เป็นอย่างดี

สอดคล้องกับงานวิจัยของสลิสนา ภูมิพาณิชย์ (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง สำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรเสริมสมรรถนะมีความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ

ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ (Knowles, 1978) ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีอิสระจากการควบคุม เกิดแรงจูงใจในการนำไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง หลักสูตร โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ที่สนใจนำหลักสูตรไปใช้ควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนและควรกำหนดเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุกลุ่มที่ผู้สนใจจะนำหลักสูตรไปใช้
2. กิจกรรมการเรียนการสอนบางกิจกรรม ผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ เข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้ช่วยของผู้สอนหรือเป็นผู้นำกลุ่มในการทำกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาททางสังคมและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น
3. ผู้สอนควรมีการเสริมแรงให้กับผู้สูงอายุอยู่เสมอในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องด้วยจำนวนประชากรของผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุควรสร้างหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุให้ครอบคลุมพื้นที่ที่รับผิดชอบเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีโอกาสพบกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ลดปัญหาความรู้สึกละเลยตนเองไม่มีค่า ลดอาการซึมเศร้า ทำให้รู้จักวิธีการป้องกันและดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง มีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น
2. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดทำหลักสูตรการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจริง ๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

เอกสารอ้างอิง

- เกสกาญจน์ ทนประภัสสร. (2563). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษา เทศบาลนครพิษณุโลก. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22 (2), 74-83.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พระครูโสภณพุทธศาสตร์ และคณะ. (2562). โรงเรียนผู้สูงอายุ : การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 6(2), 960-972.
- สลิลนา ภูมิพาณิชย์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21 (1), 261-276.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). *การพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). *ก้าวต่อไปของ กศน.* กรุงเทพฯ: ชุมพรพรินท์ แอนด์ ดีไซน์.
- สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุขแห่งชาติ. (2556). *การสาธารณสุขไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสุขภาพอนามัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุปานิ จินาสวัสดิ์. (2559). *พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- Knowles, M. S. (1978). *The Adult Learner: A Neglected Species*. (2nd ed.). Houston: Gulf.
- Stufflebeam, Daniel L., and others. (1971). *Educational evaluation and Decision Making*. Illinois: F. E. Peacock Publishing.
- Tyler Ralph W. (1949). *Basic Principia of Curriculum and Instruction*. Chicago: the University of Chicago press.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*

ภัณฑิรา ศรีใจ¹ สมบัติ ท้ายเรือคำ²

(วันที่รับบทความ: 25 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 15 พฤศจิกายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 19 พฤศจิกายน 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้สึกรักเรียนจำนวน ก่อน-หลัง จากการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านศรีดอนชัย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 42 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวน 18 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง และแบบทดสอบความรู้สึกรักเรียนจำนวน เป็นแบบทดสอบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบเติมคำตอบ 7 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ .2632 ประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 88/91/56.94 และ 2) ก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนความรู้สึกรักเรียนจำนวนเฉลี่ยเท่ากับ 15.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.37 ส่วนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 21.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.00 และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำทางเดียวของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าทุกองค์ประกอบคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความรู้สึกรักเรียนจำนวน, กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์, นักเรียนชั้นประถมศึกษา

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2564

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้ แขนงวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,

E-mail: pantira_srijai@cmu.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, E-mail: Sombat.ta@cmu.ac.th

The Development of Mathematics Learning Activities to Promote Number Sense for Primary School Students*

Pantira Srijai¹ Sombat Tayraukham²

(Received: August 25, 2021; Revised: November 15, 2021; Accepted: November 19, 2021)

Abstract

The purposes of this research were to develop of Mathematics Learning Activities to Promote Number Sense for Primary School following the standard criteria 70/70. And to compare the result of pre-test and post-test activity by using Mathematics Learning Activities to Promote Number Sense for Primary School. The sample of this research consisted 42 grade 4-6 students, during the second semester in the academic year 2020 at Ban Sridonchai School Fang district, Chiang Mai province. Which was chose by cluster random sampling. The instruments using collected by Mathematics Learning Activities to Promote Number Sense 18 lessons plans and objective test 30 Items and subjective test 7 scales. Data was analyzed by mean standard deviation and One-way repeated measure MANOVA

The research findings were as follow: 1) The overall of Mathematics Learning Activities to Promote Number Sense were 26.32 (E.I.). All of Mathematics Learning Activities to Promote Number Sense were qualifying. The average of E1 is 88.91 and E2 is 56.94, and 2) The achievement of posttest average was $\bar{X} = 21.07$ (S.D. = 5.00) and pretest average was $\bar{X} = 15.38$ (S.D. = 6.37). The results of One-way repeated measure MANOVA showed that the post-test score of all factor of number sense is higher than pre-test score at the .01 level of significance.

Keywords: Number Sense, Mathematics Learning Activities, Primary School Students

* Research Article from Master of Education, Curriculum, Instruction and Learning technology Program in Elementary Education, Chiang Mai University, 2021

¹ Students in Master of Education, Curriculum, Instruction and Learning technology Program in Elementary Education, Chiang Mai University, E-mail: pantira_srijai@cmu.ac.th

² Associate Professor, Faculty of Education, Chiang Mai University, E-mail: Sombat.ta@cmu.ac.th

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะจำเป็นที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R x 7C ซึ่ง 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก), (W)riting (เขียนได้) และ (A)ritmetics (คิดเลขเป็น) (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากช่วยให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล วิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างรอบคอบ คาดการณ์เพื่อวางแผน แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ปัจจุบันวิชาคณิตศาสตร์บรรจุเป็นสาระการเรียนรู้หลักในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ส่วนของคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องมีความรู้สึกรู้เข้าใจเชิงจำนวน ทักษะการบวก การลบ การคูณ การหารประมาณผลลัพธ์และนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ส่วนหลักสูตรแกนกลางฯ พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้คุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรู้เชิงจำนวน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) รวมไปถึงหลักสูตรแกนกลางฯ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 ก็ได้กล่าวถึงคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเรื่องความรู้สึกรู้เข้าใจเชิงจำนวนว่า มีความรู้สึกรู้เข้าใจเชิงจำนวน ประมาณผลลัพธ์ และนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรู้เข้าใจเชิงจำนวนในการเรียนการสอนห้องเรียนนั้นยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร แต่มุ่งเน้นไปที่การคิดคำนวณ ด้านเนื้อหาสาระมากกว่า

ความรู้สึกรู้เข้าใจเชิงจำนวน หรือ Number Senses เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความลึกซึ้งในด้านของจำนวน การใช้จำนวนในบริบทต่าง ๆ รู้ความสัมพันธ์ เข้าใจการเปรียบเทียบขนาดของจำนวน เข้าใจการบวก ลบ คูณ หารจำนวน คิดคำนวณในใจได้อย่างดี รู้จักใช้ประสบการณ์เกี่ยวกับจำนวนมาเป็นเกณฑ์ในการหาคำตอบเกี่ยวกับจำนวน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545) ซึ่งความรู้สึกรู้เข้าใจเชิงจำนวนเป็นความสามารถในการพลิกแพลงที่ประกอบด้วยการคิดคำนวณในใจได้อย่างเหมาะสม การประมาณค่า และการตัดสินใจเกี่ยวกับปริมาณ โดยการอ้างอิงเหตุผล (นพพร แหยมแสง, 2560) นอกจากนี้นักวิชาการต่างประเทศหลายท่านยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ความรู้สึกรู้เข้าใจเชิงจำนวน เป็นความเข้าใจหรือรู้โดยสัญชาตญาณเกี่ยวกับตัวเลขและความสัมพันธ์ของจำนวน สามารถตีความ ประมาณค่าจำนวนได้อย่างมีหลักการ สืบค้นข้อผิดพลาดทางเลขคณิต ทั้งสามารถเลือกวิธีการคำนวณที่มีประสิทธิภาพ การคิดคำนวณในใจได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพในชีวิตประจำวัน (Burton, 1994; Hope, 1989; Howden, 1989; Reys & others, 1992)

จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-NET) ปีการศึกษา 2558 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2558, 2559, 2560) พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 43.47 และในปีการศึกษา 2559 มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 40.47 ส่วนปีการศึกษา 2560 มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 37.12 และจำแนกเป็นกลุ่มสาระ พบว่า สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยเพียง 33.08 จากผลการทดสอบ ตลอด 3 ปีที่ผ่านมาพบว่า แนวโน้มคะแนนเฉลี่ยลดลงในทุกปี รวมถึงผลการทดสอบระดับชาติของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพเวียงอุดมสินด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจหาแนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ส่งผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา นอกนั้นยังมีนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้สึกรักเรียนจำนวน เช่น งานวิจัยของนางนุช แก้วคำชาติ (2553) ทำการพัฒนาแบบฝึกความรู้สึกรักเรียนจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาแบบฝึกความรู้สึกรักเรียนจำนวน เรื่อง จำนวนนับ และการบวก การลบ การคูณ การหารจำนวนนับ พบว่า แบบฝึกความรู้สึกรักเรียนจำนวน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้คู่มือครูตามปกติ และงานวิจัยของเกศินี เพ็ชรรุ่ง (2556) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีมโนทัศน์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความรู้สึกรักเรียนจำนวน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญมาก และการศึกษาวิจัยในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพราะเป็นชั้นเรียนที่ต้องเรียนเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่เรียนต่อเนื่องกัน เป็นการรวบรวมเนื้อหาเพื่อเตรียมตัวทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-NET) และเพื่อสามารถนำความรู้ไปใช้กับเนื้อหาต่าง ๆ ในวิชาคณิตศาสตร์ หากนักเรียนขาดความรู้สึกรักเรียนจำนวนที่ดี จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในเนื้อหาต่อไป และได้นำเอาแนวทางการใช้กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มาพัฒนาความรู้สึกรักเรียนจำนวน รวมทั้งการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ เกิดการแข่งขันอยู่เสมอ และอาศัยสื่อที่หลากหลายร่วมด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวน ก่อน-หลัง จากการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความรู้สึกเชิงจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนมีความรู้สึกเชิงจำนวนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์สูงกว่า ก่อนเรียน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ส่งเสริมความรู้สึกเชิงจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ 1. แนวคิดของความรู้สึกเชิงจำนวน 2. องค์ประกอบของความรู้สึกเชิงจำนวน และ 3. ทฤษฎีการสอนคณิตศาสตร์ โดยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน มีเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดของความรู้สึกเชิงจำนวน ความรู้สึกเชิงจำนวน หรือ Number Senses เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความลึกซึ้งในด้านของจำนวน การใช้จำนวนในบริบทต่าง ๆ รู้ความสัมพันธ์ เข้าใจการเปรียบเทียบขนาดของจำนวน เข้าใจการบวก ลบ คูณ หารจำนวน คิดคำนวณในใจได้อย่างดี รู้จักใช้ประสบการณ์เกี่ยวกับจำนวนเป็นเกณฑ์ในการหาคำตอบเกี่ยวกับจำนวน (สสวท, 2545)

2. องค์ประกอบของความรู้สึกเชิงจำนวน จาก สสวท (2545) ได้จำแนกองค์ประกอบของความรู้สึกเชิงจำนวน ดังนี้ 1) เชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับสถานการณ์จริง จากสถานการณ์ปัญหาที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ของนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน 2) หาวิธีคิดคำนวณที่หลากหลาย วิธีคิดหลากหลาย จะช่วยให้รู้จักคิดอย่างยืดหยุ่น 3) ถามคำถามเพื่อคิดคำนวณในใจ 4) ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการคิดคำนวณ อธิบายเหตุผล จะช่วยขยายความคิด และเกิดการหยั่งเห็น (insight) 5) ส่งเสริมให้ใช้การประมาณในการแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ 6) การใช้คำถามเพื่อให้แสดงเหตุผล เช่น “ทำไมจึงคิดเช่นนั้น” เป็นต้น 7) ใช้กิจกรรมการวัดที่หลากหลาย เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการวัด เพราะสามารถตรวจสอบการประมาณและการคำนวณได้โดยการวัดจริง

3. ทฤษฎีการสอนคณิตศาสตร์ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการสอนคณิตศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวกับทฤษฎีการสอนคณิตศาสตร์ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น, 2544 อ้างถึงใน ปริญญา เมืองมูล, 2555) มีดังนี้ 1) ทฤษฎีแห่งการฝึกฝน (Drill Theory) เป็นทฤษฎีที่เน้นในเรื่องการฝึกฝน ให้ทำแบบฝึกหัดมาก ๆ ซ้ำ ๆ จนกว่าจะเคยชินกับวิธีการนั้น ๆ 2) ทฤษฎีการเรียนรู้โดยบังเอิญ (Incidental Learning Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อเกิดความต้องการหรือความอยากรู้เกิดขึ้น

การเรียนการสอนควรจัดตามเหตุการณ์ให้ประสบกับตนเอง 3) ทฤษฎีแห่งความหมาย (Meaning Theory) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อว่าเราจะเรียนรู้และเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ดี เมื่อสิ่งนั้นมีความหมายและพบเห็นด้วยตนเอง

จากทฤษฎีการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ทั้ง 3 ทฤษฎีดังกล่าว ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม อันดับแรกคือ คือ ทฤษฎีแห่งความหมาย หากนักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้อาจจะเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้อย่างดีขึ้น ส่วนทฤษฎีแห่งการฝึกฝนและทฤษฎีการเรียนรู้โดยบังเอิญนั้น ก็ยังนำมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

1. แนวคิดของความรู้สึกรักเรียนจำนวน

2. องค์ประกอบของความรู้สึกรักเรียนจำนวน

- 1) เชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับสถานการณ์จริง
- 2) หาวิธีคิดคำนวณที่หลากหลาย รู้จักที่คิดอย่างยืดหยุ่น
- 3) ถามคำถามเพื่อคิดคำนวณในใจ
- 4) ส่งเสริมการร่วมกันอภิปรายถึงวิธีคิดคำนวณ อธิบายเหตุผล ขยายความคิด และเกิดหยั่งเห็น (insight)
- 5) ส่งเสริมให้นักเรียนใช้การประมาณในการแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ
- 6) การใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนแสดงเหตุผล
- 7) ใช้กิจกรรมการวัดที่หลากหลาย

3. ทฤษฎีการเรียนการสอนคณิตศาสตร์

- 1) ทฤษฎีแห่งการฝึกฝน
- 2) ทฤษฎีการเรียนรู้โดยบังเอิญ
- 3) ทฤษฎีแห่งความหมาย

ความรู้สึกรักเรียนจำนวน
(Number Senses)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทของวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ดำเนินการทดลองและประเมินผลการเรียนรู้ รูปแบบการทดลองกลุ่มทดลองเดี่ยว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มโรงเรียนในศูนย์เวียงอุดมสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 โรงเรียน 5 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 151 คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะการเรียนการสอนใกล้เคียงกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านศรีดอนชัย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 โรงเรียน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 42 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากกลุ่มโรงเรียน 5 โรงเรียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นห้องเรียนแบบคณะกรรมการ โดยจัดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ ส่งเสริมความรู้สึกลึกซึ้งจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความรู้สึกลึกซึ้งจำนวน 18 แผน ใช้เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 18 ชั่วโมง ในชั่วโมงกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ทุก ๆ วันอังคาร พุธ และพฤหัสบดี เวลา 13.30 น. – 14.30 น. ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ประกอบไปด้วย

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ความหมายของจำนวนทั้งจำนวนเชิงการนับ และจำนวนเชิงอันดับที่ 3 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย เรื่อง ความหมายของจำนวนทั้งจำนวนเชิงการนับ และจำนวนเชิงอันดับที่, เรื่อง เลขโดดและค่าประจำหลัก และเรื่อง แบบรูปและจำนวน

1.2 องค์ประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์หลากหลายระหว่างจำนวน 3 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย เรื่อง ความหลากหลายของจำนวนและสมบัติการแจกแจง, เรื่อง สมบัติการสลับที่ และเรื่อง แบบรูปความสัมพันธ์ของจำนวน

1.3 องค์ประกอบที่ 3 ขนาดสัมพัทธ์ของจำนวน การเปรียบเทียบจำนวน 3 ชั่วโมง ประกอบไปด้วยเรื่อง ขนาดของจำนวน, เรื่อง จำนวนใกล้เคียง และเรื่อง การประมาณค่า

1.4 องค์ประกอบที่ 4 ผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการของจำนวน 3 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย เรื่อง การประมาณผลลัพธ์ของการบวกและการลบ, เรื่อง การประมาณผลลัพธ์ของการคูณ และเรื่อง การประมาณผลลัพธ์ของการหาร

1.5 องค์ประกอบที่ 5 การอ้างอิงสำหรับการวัดสิ่งของต่าง ๆ และสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อม 3 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย เรื่อง การอ้างอิงสำหรับการวัด, เรื่อง การอ้างอิงสำหรับการชั่ง และเรื่อง การอ้างอิงในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.6 องค์ประกอบที่ 6 ความสามารถในการคิดคำนวณในใจ และการประมาณค่าจำนวน 3 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย เรื่อง การคิดคำนวณในใจ และเรื่อง การประมาณค่าจำนวน (2 ชั่วโมง)

2. แบบทดสอบความรู้สึกเชิงจำนวน เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบเติมคำตอบ 7 ข้อ ทดสอบในช่วงกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เวลา 13.30 น. – 14.30 น. ก่อนและหลังเสร็จสิ้นการใช้แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความรู้สึกเชิงจำนวนประกอบด้วย

- 2.1 องค์ประกอบที่ 1 ความหมายของจำนวนทั้งจำนวนเชิงการนับ และจำนวนเชิงอันดับที่ 6 ข้อ
- 2.2 องค์ประกอบที่ 2 ความสัมพันธ์หลากหลายระหว่างจำนวน 8 ข้อ
- 2.3 องค์ประกอบที่ 3 ขนาดสัมพัทธ์ของจำนวน การเปรียบเทียบจำนวน 5 ข้อ
- 2.4 องค์ประกอบที่ 4 ผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการของจำนวน 6 ข้อ
- 2.5 องค์ประกอบที่ 5 การอ้างอิงสำหรับการวัดสิ่งของต่าง ๆ และสถานการณ์สิ่งแวดล้อม 5 ข้อ
- 2.6 องค์ประกอบที่ 6 ความสามารถในการคิดคำนวณในใจ และการประมาณค่าจำนวน 7 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 18 แผน หาคุณภาพความเที่ยงตรง (validity) โดยประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตามแบบวัดระดับความเหมาะสม 5 ระดับ และหาค่าเฉลี่ยได้ค่าความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 18 แผน เฉลี่ย 4.86 ซึ่งมีความเหมาะสมมากที่สุด

2. แบบทดสอบความรู้สึกเชิงจำนวนหาคุณภาพความเที่ยงตรง โดยหาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ตั้งแต่ 0.67-1.00

จากนั้นนำข้อสอบที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองหาคุณภาพกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (Tryout) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) โดยใช้วิธีการหาดัชนี B ของ Brennan (B-Index) พิจารณาข้อทดสอบที่ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ 0.20-1.00 พบว่า ข้อสอบใช้ได้จำนวน 37 ข้อ (จากแบบทดสอบจำนวน 60 ข้อ) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20-0.85 และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของโลเวท (Lovett Method) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองระหว่างวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 19 มีนาคม 2564 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นเตรียมการ และขั้นดำเนินการสอนโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการ

- 1.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 1.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียน และนัดหมายวันเวลา
- 1.3 ทดลองเครื่องมือเพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรม โดยนำเครื่องมือไปทดสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มทดลอง (Try out) ซึ่งเป็นนักเรียนในประชากรเดียวกันแต่ไม่ใช่ตัวอย่าง
- 1.4 ชี้แจงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้และทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบ

2. ขั้นตอนการสอบ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผ่านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 6 ชุด ใช้เวลาทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะมีแบบฝึกหัดทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาในแต่ละชั่วโมง

2.2 เมื่อสอนจบแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การพัฒนาความรู้สึกรักเรียนจำนวนจากการตรวจแบบฝึกหัด และบันทึกหลังเรียนรู้ ตามเกณฑ์ที่สร้างไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 เมื่อสอนจบทั้ง 18 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบความรู้สึกรักเรียนจำนวน จากนั้นนำผลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิผล (E.I.) ของกิจกรรม โดยค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับผลรวมของคะแนน หลังเรียนทุกคนลบผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน หาค่าด้วย(จำนวนนักเรียนคูณคะแนนเต็ม) ลบผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน

2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรม และแบบทดสอบความรู้สึกรักเรียนจำนวน โดยหาร้อยละเฉลี่ยระหว่างเรียน (E1) กับร้อยละของแบบทดสอบหลังเรียน (E2) จากสูตร $E1/E2$ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 70/70

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้ง 6 ด้าน จากผลการใช้กิจกรรมก่อนและหลัง โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำทางเดียว (One-way repeated measure MANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และแบบทดสอบความรู้สึกรักเรียนจำนวน ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขหลังจากนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง จากนั้นปรับปรุงและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้จริงกับตัวอย่าง นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ส่งเสริมความรู้สึกรักเรียนจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิผล ของกิจกรรมการเรียนรู้

จำนวนนักเรียน	จำนวนข้อสอบ	ผลรวมของคะแนน หลังเรียน	ผลรวมของคะแนน ก่อนเรียน	ประสิทธิผล (E.I.)
42	37	885	646	0.2632

ตารางที่ 2 ผลหาค่าประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์

จำนวนนักเรียน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)
42	88.91	56.94

จากตารางที่ 1 และ 2 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ส่งเสริมความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ค่าประสิทธิผล เท่ากับ 0.2632 และการประเมินประสิทธิภาพ กระบวนการและผลลัพธ์ E1/E2 เท่ากับ 88.91/56.94 จากเกณฑ์ 70/70

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความรู้สึกรู้สึกเชิงจำนวน ก่อน-หลัง จากการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทั้ง 6 ด้าน ก่อนเรียนและหลัง

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.
ก่อนเรียน	42	37	15.38	6.37
หลังเรียน	42	37	21.07	5.00

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำทางเดียว ผลการวิเคราะห์ Multivariate Tests

ผล	Value	F	df	Sig.
Pillai's trace	0.80	24.31	36.00	.000
Wilks's Lambda	0.20	24.31	36.00	.000
Hotelling's Trace	4.05	24.31	36.00	.000
Roy's Largest Root	4.05	24.31	36.00	.000

$P < 0.01$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำทางเดียว การวิเคราะห์ Univariate Tests

องค์ประกอบ	Type	df	Mean Square	F	Sig.
1	18.11	1	18.11	28.13	.000
2	36.01	1	36.01	29.24	.000
3	17.19	1	17.19	35.58	.000
4	25.19	1	25.19	45.28	.000
5	10.01	1	10.01	23.47	.000
6	12.19	1	12.19	15.71	.000
รวม	680.01	1	680.01	151.95	.000

$P < 0.01$

จากตารางที่ 3, 4 และ 5 การประเมินความรู้สึกลึกซึ้งจำนวนก่อนและหลังเรียนด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่า ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ย 15.38 และหลังเรียนคะแนนเฉลี่ย 21.07 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 5.69 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนน้อยกว่าก่อนเรียน 1.37 คะแนน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำทางเดียว พบว่า ตัวแปรแต่ละองค์ประกอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการทดสอบภายหลัง (post hoc test) ว่าความแตกต่างนั้นเป็นที่ยอมรับของข้อใด ผลการเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน จากการใช้กิจกรรม พบว่า ทุกองค์ประกอบคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความรู้สึกลึกซึ้งจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ส่งเสริมความรู้สึกลึกซึ้งจำนวน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ค่าประสิทธิผล เท่ากับร้อยละ 26.32 แปลความได้ว่า เมื่อทดลองใช้กิจกรรมกับตัวอย่างแล้ว ผลรวมของคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนการใช้นวัตกรรมคิดเป็นร้อยละ 26.32 ของผลรวมคะแนนก่อนเรียน และการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนประเมินจากคะแนนการใช้แบบทดสอบ ซึ่งก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 15.38 และหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 21.07 และมีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 88.91/56.94 จากเกณฑ์ 70/70 ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ พบว่า ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากได้ดำเนินการตามหลักการของการสร้างกิจกรรมอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ หลักสูตร และการวัดประเมินผล เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ผ่านการตรวจสอบประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ จึงทำให้กิจกรรมได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นำกิจกรรมไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง และนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง อย่างเป็นระบบชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช แก้วคำชาติ (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบฝึกความรู้สึกลึกซึ้งจำนวน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกความรู้สึกลึกซึ้งจำนวน เรื่อง จำนวนนับ และการบวก การลบ การคูณ การหาร จำนวนนับวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 78.25/80.76 สูงกว่าเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดไว้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ

พจนา จิระกาล (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า กิจกรรมการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.25/82.78 2) นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แต่ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด อาจเนื่องจากกระบวนการของกิจกรรม มีการวิเคราะห์คะแนนจากกิจกรรมหลากหลายทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะและการปฏิบัติ (Practice) และด้านเจตคติหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ส่วนค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ มาจากการทดสอบ ซึ่งความรู้สึกเชิงจำนวนต้องใช้เวลาในการฝึกฝน ตามกฎแห่งการฝึกของธอร์นไดค์ (Edward Lee Thorndike, 1874 – 1949 อ้างใน ญัฐกร อินทุยศ, 2556) กล่าวว่า กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) คือ การฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น ๆ แน่นขึ้น แต่ถ้าพฤติกรรมใดแม้เกิดการเรียนรู้แล้วแต่ขาดการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น ๆ ไม่มีความคงทนถาวรและในที่สุดอาจลืมได้ และระยะเวลาในการวิจัยอาจยังไม่เพียงพอ ทั้งความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนสามารถพัฒนาได้ด้วยการใช้กระบวนการมากกว่าการใช้แบบทดสอบวัด แต่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ นอกจากนั้น ผู้วิจัยค้นพบว่า ความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนแต่ละคนนั้นมีความเข้าใจ และพัฒนาที่ต่างกัน อาจเนื่องจากพื้นฐาน และความสนใจในวิชาคณิตศาสตร์รวมด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ความรู้สึกเชิงจำนวน ก่อน-หลัง จากการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์จากการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำทางเดียว พบว่า ผลการเรียนรู้ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ความหมายของจำนวนทั้งจำนวนเชิงการนับ และจำนวนเชิงอันดับที่, 2. ความสัมพันธ์หลากหลายระหว่างจำนวน, 3. ขนาดสัมพัทธ์ของจำนวน การเปรียบเทียบจำนวน, 4. ผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการของจำนวน, 5. การอ้างอิงสำหรับการวัดสิ่งของต่าง ๆ และสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อม และ 6. ความสามารถในการคิดคำนวณในใจ และการประมาณค่าจำนวน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกองค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้สอดคล้องกับแนวคิดของ นงนุช แก้วคำชาติ (2553) ที่ทำการทดลองเปรียบเทียบการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้แบบฝึกความรู้สึกเชิงจำนวนกับการใช้คู่มือครูตามปกติ โดยนักเรียนที่แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้แบบฝึกความรู้สึกเชิงจำนวนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้คู่มือครูตามปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมในบางแผนการจัดการเรียนรู้ บางขั้นตอน นักเรียนอาจใช้เวลาในการทำกิจกรรมนานเกินที่กำหนดไว้ ดังนั้นครูผู้สอนอาจยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้กระบวนการในแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ๆ นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมอย่างเต็มที่
2. จากผลการวิจัย พบว่า การประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 88.91 จากการใช้กิจกรรมในการวัดเชิงเหตุผลหลักการคิด มีการใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมอย่างสนุกสนาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากเวลาในการฝึกฝน ไม่เพียงพอ และนักเรียนมีความรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นควรเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรม เพิ่มแบบฝึกหัด และสื่อที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนมากขึ้น
2. ในห้องเรียนที่มีเด็กปกติและเด็กพิเศษเรียนร่วม ดังนั้นครั้งต่อไปควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนความรู้สึกลึกเชิงจำนวน กิจกรรมส่งเสริมความรู้สึกลึกเชิงจำนวนของนักเรียนเรียนร่วม และสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาความรู้สึกลึกเชิงจำนวนของเด็กเรียนร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกสินี เพ็ชรรุ่ง. (2556). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมโน้ตทัศน์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณัฐกร อินทุยศ. (2556). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: บริษัท วี. พรินท์ (1991) จำกัด.
- นงนุช แก้วคำชาติ. (2553). *การพัฒนาแบบฝึกความรู้สึกลึกเชิงจำนวน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

- นพพร แหยมแสง. (2560, 7 มิถุนายน). *คณิต ๒.4 เรื่องที่ 94 (สำหรับครู) ความรู้สึกเชิงจำนวน (Number sense)*. <https://www.youtube.com/watch?v=6k3D2JiP8Pc>
- ปริญญญา เมืองมูล. (2555). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้รูปแบบการสอน เอส ที เอ ดี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พจนา จิระกาล. (2553). *การพัฒนากิจกรรมการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต (การวิจัยและประเมิน). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545 ก). *เอกสารเสริมความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้สึกเชิงจำนวน (Number sense)*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาธุรกิจสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545 ข). *เอกสารเสริมสำหรับครู กิจกรรมในห้องเรียนเพื่อพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวน*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาธุรกิจสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2558). *รายงานประจำปี 2558*. https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/pdf_1493191767.pdf
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2559). *รายงานประจำปี 2559*. https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/pdf_1503649895.pdf
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2560). *รายงานประจำปี 2560*. https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/pdf_1533870929.pdf
- Burton, G. (1994). Number sense and Operation. *Curriculum and Evaluation Standards for School Mathematics Addenda Series Grades K – 6*. Virginia: The National Council of Teacher of Mathematics.
- Hope, J. (1989). *Promoting Number sense in School*. Arithmetic Teacher 36, 6, 12-16.
- Howden, H. (n.d.). *Teaching Number Sense*. Arithmetic Teacher 36, 6, 6-11.
- Reys, R.E. and others. (1992). Early Development of Number sense and Counting. *Helping Children Learn Mathematics*. Boston: Simon & Schusterp.

ผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลที่มี ต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*

ลัดดา คฤหาณ¹ นิเวศน์ คำรัตน์²

(วันที่รับบทความ: 8 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 9 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ๑ กับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน และ 3) เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ๑ กับเกณฑ์ระดับมากซึ่งเท่ากับ 3.51 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนหนองฉางวิทยา จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีความเหมาะสมของแผนฯ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.58$) 2) แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ โดยมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.34-0.53 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.54-0.71 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบแบบที กรณีกกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ๑ มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาลงเรียน ($\bar{X} = 39.97, S.D. = 3.76$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 22.46, S.D. = 3.78$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ๑ มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 79.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ๑ มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.19, S.D. = 0.24$) สูงกว่าเกณฑ์ระดับมากซึ่งเท่ากับ 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล, ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา, เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2564

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: loaradamath@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: Nivesrin@hotmail.com

The Effect of Learning Management According to Polya's Problem Solving Process with Bar Model Techniques Towards Problem Solving Ability and Attitudes Towards Mathematics Learning of Matthayomsuksa 2 Students*

Ladda Karuhapan¹ Nives Khamrat²

(Received: August 8, 2021; Revised: December 9, 2021; Accepted: December 22, 2021)

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the problem solving ability of Mathayomsuksa 2 students before and after learning by learning management according to polya's problem solving process with bar model techniques. 2) to compare the problem solving ability of Mathayomsuksa 2 students after learning and the criteria at 75% and 3) to compare the attitudes towards mathematics learning of Mathayomsuksa 2 students and the criteria at high level. The samples consisted of 39 Mathayomsuksa 2/5 students of Nongchang Wittaya School. They obtained by using Multi-stage Sampling. Research instruments included 1) lesson plan are satisfied at the most appropriate quality ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.58) 2) problem solving ability test which is a subjective model of 5 items, with degree of difficulty between 0.34-0.53, the discrimination between 0.54-0.71 and reliability of 0.94 and 3) attitudes towards mathematics learning test with a 5-level rating scale, 24 items, with a reliability of 0.87. Statistics used for data analysis, t-test dependent sample, and t-test one sample.

The research findings were as follows:

1. The post-test mean score of problem solving ability in Mathayomsuksa 2 students after learning ($\bar{X} = 39.97$, S.D.=3.76) which was higher than the pre-test mean score of problem solving ability ($\bar{X} = 22.46$, S.D. = 3.78) at the .05 level of significance.
2. The problem solving ability of Mathayomsuksa 2 students after learning had 79.94 percentage score of total scores. Which was higher than the criteria at 75% at the .05 level of significance.
3. The mean score of the attitudes towards mathematics learning in Mathayomsuksa 2 students after learning ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.24) was higher than the criteria at high level at the .05 level of significance.

Keywords: Learning management according to polya's problem solving process with bar model techniques, Problem solving ability, Attitudes towards mathematics learning

* Research Article from Master of Education Curriculum and Instruction Program, Nakhon Sawan Rajabhat University, 2021

¹ Student in Master of Education Curriculum and Instruction Program, Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: loaradamath@gmail.com

² Assistant Professor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: Nivesrin@hotmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้การคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560, 1) การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพนั้นจะต้องให้ความสำคัญระหว่างสาระด้านความรู้ ทักษะและกระบวนการ ควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ พร้อมทั้งตระหนักในคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ จึงมีการกำหนดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, 3-4) การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันเป็นการสอนที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เพราะทักษะและกระบวนการเหล่านี้ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, 1)

ถึงแม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญดังที่กล่าวมานั้น แต่การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (O-NET) ปีการศึกษา 2560-2562 ระดับจังหวัด พบว่า วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 24.49, 28.10 และ 24.82 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับระดับประเทศ และระดับโรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.05, 35.64 และ 29.48 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยลดลงและต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด และเมื่อพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ มาตรฐาน ค 1.2 และมาตรฐาน ค 2.1 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2562) ปัญหาที่พบจากการจัดการเรียนการสอนอาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นสำคัญ ครูมุ่งเน้นเนื้อหาและความจำมากกว่ากระบวนการซึ่งไม่เอื้อต่อการฝึกทักษะการแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริม การแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะกระบวนการแก้ปัญหาเป็นบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ และการลงมือแก้ปัญหาที่มีความยากมาก ๆ หรือปัญหาที่ไม่เคยพบมาก่อนทันที โดยไม่ใช้กระบวนการแก้ปัญหาจะก่อให้เกิดความยุ่งยาก แก้ปัญหาไม่ถูกทาง

ทำให้ได้คำตอบที่ผัดบอย ๆ ส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการแก้ปัญหา (สมวงษ์ แปลงประสพโชค, 2554, 21)

การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ต้องเป็นจุดเน้นที่สำคัญของการเรียนการสอนโดยสภาครูคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ในระดับโรงเรียน ที่เชื่อว่าจะช่วยให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพดีขึ้น (National Council of Teacher of Mathematics, 2000: 36) โดยกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับ และนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ กระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผนและขั้นที่ 4 ตรวจสอบผล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, 8) เนื่องจาก กระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยาเป็นกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน ฝึกให้ผู้เรียนใช้เหตุผล ฝึกคิดและหาแนวทางแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยตนเอง คำตอบของปัญหาคณิตศาสตร์จะช่วยให้ค้นพบวิธีการใหม่ ๆ และยังสามารถประยุกต์ใช้วิธีการใช้กับปัญหาอื่น ๆ รวมถึงประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงที่อาจเกิดขึ้นได้

การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หนึ่ง ๆ นอกจากนักเรียนจะต้องมีความรู้พื้นฐานและเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์แล้ว การเลือกใช้ยุทธวิธีแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ยุทธวิธีแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่เป็นเครื่องมือสำคัญ คือ การเขียนภาพหรือแผนภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, 11) วิธีที่ครูคณิตศาสตร์ในประเทศสิงคโปร์ต้องรู้ต้องเข้าใจ เรียกว่า Singapore Bar Model หรือเรียกสั้น ๆ ว่า Bar Model ซึ่งสามารถทำให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์นำมาเชื่อมโยงกับการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนแล้ววาดออกมาเป็นรูปบล็อก หรือบาร์ หรือรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า (กรรทอง ไกรวี, 2554, 2) ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับครูที่จะนำไปใช้ในการสนับสนุนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน การนำการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิคบาร์โมเดลและการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของโพลยาไปใช้ร่วมกันเพราะมีขั้นตอนและกระบวนการที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำการวิเคราะห์ แยกแยะปัญหา รวบรวมข้อมูล วางแผนที่จะแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ดำเนินการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ตรวจสอบกระบวนการและผลลัพธ์ด้วยตนเอง ทำให้การทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่น่าเบื่อ และทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย นักเรียนสนุกกับการทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่สามารถทำได้ด้วยตนเองได้อย่างง่ายดายและถูกต้อง (กรรทอง ไกรวี, 2554, 1)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของโพลยาไปใช้ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และเจตคติต่อการเรียน

วิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาทางการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลกับเกณฑ์ระดับมาก ซึ่งเท่ากับ 3.51

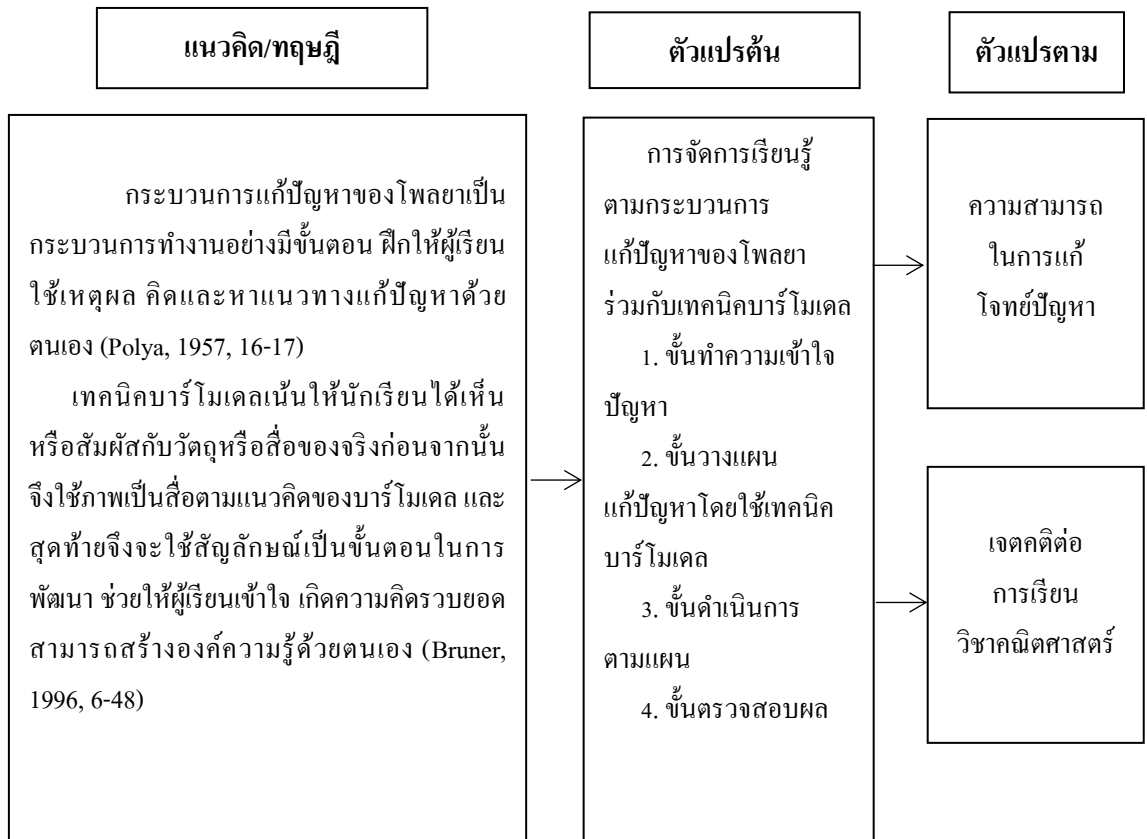
สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ระดับมากซึ่งเท่ากับ 3.51

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดของโพลยา (1957) ได้กล่าวว่า กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเป็นกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นที่ยอมรับและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ฝึกให้ผู้เรียนใช้เหตุผล คิดและหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง และแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555) ได้กล่าวว่า กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาเป็นกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน ไม่ซับซ้อน ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้แก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ นอกจากนี้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (1966) ที่เน้นให้นักเรียนได้เห็นหรือสัมผัสกับวัตถุหรือสื่อของจริงก่อน ต่อจากนั้นจึงใช้ภาพเป็นสื่อตามแนวคิดของบาร์โมเดล และสุดท้ายจึงจะใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสื่อนามธรรมเป็นขั้นตอนในการ

พัฒนา ถ้าหากเราดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว นักเรียนจะเกิดมุมมองในการนำเสนอและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และแนวคิดของกรองทอง ไครีรี (2554) ได้กล่าวว่าเทคนิคบาร์โมเดลช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ เกิดความคิดรวบยอด สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และทำให้สามารถทำโจทย์ปัญหาได้อย่างง่ายและถูกต้อง ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประเภทของงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - experimental research) แบบการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลัง (One group pretest posttest design)

ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตอุไทย สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 7 โรงเรียน รวม 679 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนหนองฉางวิทยา สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 39 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สำนวนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตอุไทย สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งพบว่ามี 19 ห้องเรียน รวมนักเรียน 679 คน

2. ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม แล้วดำเนินการสุ่มโดยการจับฉลาก 1 โรงเรียน ได้โรงเรียนหนองฉางวิทยา

3. ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม แล้วดำเนินการสุ่มโดยการจับฉลาก 1 ห้องเรียน ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 จำนวน 39 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ จำนวน 7 แผน รวม 14 ชั่วโมง โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ชื่อแผน 2) สารสำคัญ 3) ผลการเรียนรู้ 4) จุดประสงค์การเรียนรู้ 5) สารการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล 7) การวัดและประเมินผล 8) สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเท่ากับ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

2. แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ ซึ่งเป็นแบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.34-0.53 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.54-0.71 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนแบบแผนการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นำแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งใช้แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 5 ข้อ และบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิค บาร์โมเดล เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ ใช้เวลาสอนจำนวน 14 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 14 กรกฎาคม 2563 – 18 สิงหาคม 2563

3. นำแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งใช้แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาลงเรียน (Post-test) จำนวน 5 ข้อ และบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียน

4. นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 24 ข้อ ให้นักเรียนประเมินและบันทึกคะแนนไว้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล

ผู้วิจัยวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาก่อนเรียน เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ หลังจากนั้นได้จัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล เมื่อสิ้นสุดการสอนได้วัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกัน นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบค่าทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน (t-test dependent sample) ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาพร้อมกับ เทคนิคบาร์โมเดล

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	39	22.46	3.78	38	55.09*	.000
หลังเรียน	39	39.97	3.76			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ผู้วิจัยได้วัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียน เรื่อง การประยุกต์เกี่ยวกับอัตราส่วนและร้อยละ หลังจากจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน โดยใช้การทดสอบค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (one sample t-test) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	μ_0	df	t	Sig.
หลังเรียน	39	39.97	3.76	37.50	38	4.11*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 79.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับเกณฑ์ระดับมากซึ่งเท่ากับ 3.51

ผู้วิจัยได้วัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังจากจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับมาก โดยใช้การทดสอบค่าทีกรณีกุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (one sample t-test) ปรากฏผลดังตารางที่ 3 ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดลกับเกณฑ์ระดับมากซึ่งเท่ากับ 3.51

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S. D.	μ_0	df	t	Sig.
หลังเรียน	39	4.19	0.24	3.51	38	17.59*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ระดับมากซึ่งเท่ากับ 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียน ($\bar{X} = 39.97, S.D. = 3.76$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 22.46, S.D. = 3.78$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคิดเป็นร้อยละ 79.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.19, S.D. = 0.24$) สูงกว่าเกณฑ์ระดับมากซึ่งเท่ากับ 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล เป็นกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน ฝึกให้ผู้เรียนใช้เหตุผลมีขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้ฝึกคิดและหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง คำตอบของปัญหา

ช่วยให้นักเรียนค้นพบวิธีการใหม่ ๆ และยังสามารถประยุกต์วิธีการใช้กับปัญหาอื่น ๆ รวมถึงประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงที่อาจเกิดขึ้นได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, 8) จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพัตรา เสงี่ยม (2555) ที่ได้ทำการพัฒนาแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยาและเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล เรื่องการบวก ลบ คูณ และหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยของนภสร ชัยยืน (2563) ที่ได้ทำการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล เกิดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 50 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยาร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลสามารถทำให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ข้อความจากโจทย์ปัญหา นำมาเชื่อมโยงกับการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ แยกแยะปัญหา รวบรวมข้อมูล วางแผนที่จะแก้ปัญหาโดยการวาดออกมาเป็นรูปบล็อกหรือบาร์ และดำเนินการแก้ปัญหา ตรวจสอบกระบวนการและผลลัพธ์ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทักษะกระบวนการและเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนเข้าใจกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาอย่างแท้จริง (กรรทอง ไกรรี, 2554, 2) จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญญรัตน์ กันทะลือ (2555) ที่ได้พัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคของโพลยา พบว่า หลังการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิคของโพลยานักเรียนมีคะแนน หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 71.12 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของฉัตรกาญจน์ ธาณิพูน (2563) ที่ได้ทำการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เลขคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยาร่วมกับบาร์โมเดล พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา ร่วมกับ บาร์โมเดล เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเลขคณิต มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ระดับมาก ซึ่งเท่ากับ 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น Visualize Skill มีขั้นตอนกระบวนการ ที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำการวิเคราะห์ปัญหา วางแผนที่จะแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา ตรวจสอบผลลัพธ์ด้วยตนเอง ทำให้การทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่น่าเบื่อ กลายเป็นเรื่องที่สนุกสนาน และทำให้ยากกลายเป็นเรื่องง่าย นักเรียนสนุกกับการทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่สามารถทำได้ด้วยตนเองอย่างง่ายดายและถูกต้อง (กรองทอง ไครีรี, 2554, 1) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นวลฤทัย ลาพาแว (2558) ที่ทำการศึกษากิจการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคการวาดรูป บาร์โมเดลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคการวาดรูป บาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของนภสร ยั่งยืน (2563) ที่ได้ทำการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการโพลยา ร่วมกับเทคนิค บาร์โมเดล อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความรู้พื้นฐานทางด้านเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ รวมถึงความเข้าใจในขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาและเทคนิคการวาดรูป บาร์โมเดลของนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครูผู้สอนจะต้องวางแผนเตรียมการในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ ทุก ๆ กิจกรรมตามเวลาที่กำหนด ต้องคอยให้คำแนะนำและกระตุ้นนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหา

3. การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้เทคโนโลยี การเสริมแรง การให้รางวัล การดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งจะเป็นการสร้างความสำเร็จหรืออื่นในการเรียนคณิตศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล ไปใช้กับการแก้โจทย์ปัญหาเรื่องอื่น ๆ ในรายวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อศึกษาว่าวิธีการสอนในรูปแบบนี้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับเนื้อหาใด
2. ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคอื่น ๆ มาเปรียบเทียบกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหากับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล
3. ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล ไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรองทอง ไกรวี. (2554). แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้บาร์โมเดล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอ ทิม บิสซิเนส.
- กรองทอง ไกรวี. (2554). หนังสือคณิตศาสตร์ *Discovering Mathematics 1*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาดา เอ็ดดูเคชั่น.
- ฉัตรกาญจน์ ธาณิพูน. (2563, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเลขคณิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาพร้อมกับบาร์โมเดล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 20(1), 93-106.
- ธัญญรัตน์ กันทะลือ. (2555). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคของโพลยา. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ประถมศึกษา)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นภสร ยั่งยืน. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 15(2), 67-79.

- นวลฤทัย ลาพาแว. (2558). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารการวิจัย กาสะสองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 10(2), 55-64.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *ครุคณิตศาสตร์มีอาชีพ เส้นทางสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สมวงษ์ แปลงประสพโชค. (2554). การสอนการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์. *วารสารคณิตศาสตร์*, 55(626-628), 18-37.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุพัตรา เสงี่ยม. (2555). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยาและเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล เรื่องการบวก ลบ คูณ และหาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- Bruner, J.S., et al. (1966). *Study in cognitive growth*. New York: John Wiley & Son.
- National Council of Teacher of Mathematics. (2000). *Principles and standards for school mathematics*. Virginia: Author.
- Polya, G. (1957). *How to solve it*. New Jersey: Princeton University Press.

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอบรมฝ้ายปากเรือ ณ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร*

ฐิติ อุณยเกียรติ¹ ศรีรัฐ โกวงศ์² วัลลภ รัฐฉัตรานนท์³

(วันที่รับบทความ: 27 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 3 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 8 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชน 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเนื้อหาการอบรมสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการอบรมฝ้ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการอบรมฝ้ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร จำนวน 360 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว และการหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการเดินทางเรือในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับประภาณียบัตร แตกต่างกันไป มีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการอบรมฝ้ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในส่วนของความรู้ความเข้าใจในการเดินทางเรือ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอบรมของฝ้ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ในภาพรวมและรายด้าน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, ความรู้, ความเข้าใจ

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2564

¹ นิสิตปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, E-mail: thiti.u@ku.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาภาควิชาประวัติศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ รองศาสตราจารย์, สาขาการปกครอง ภาควิชาภาควิชาประวัติศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Satisfaction of the Trainees in the Naval Division at the Regional Harbor Office, Chumphon Branch*

Thiti Unyakit¹ Srirath Gohwong² Wanlop Rathachatranon³

(Received: August 27, 2021; Revised: December 3, 2021; Accepted: December 8, 2021)

Abstract

The objectives of research were 1) to study the level of the satisfaction 2) to compare the level of the satisfaction 3) to study the knowledge and understanding factors and the opinions satisfaction of the trainees in the naval division at the regional harbor office, Chumphon Branch.

The sample was 360 personals in the trainees in the naval division at the regional harbor office, Chumphon Branch. Data were collected by questionnaires and analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Pearson Product Moment Correlation Coefficient. The level of significance was set at .05.

The results of the study showed that the trainees in the naval division at the regional harbor office, Chumphon Branch had satisfied in knowledge and understanding of sailing at a top level. The hypothesis testing reviewed that gender, age, marital status, highest level of education, certificate with different there were opinions about satisfied of the trainees in the naval division at the regional harbor office, Chumphon Branch ice at the .05 level of significance. The knowledge and exposure to information about Basic Seafarer Program weren't related to the satisfaction of the trainees in the naval division at the regional harbor office, Chumphon Branch.

Keywords: Satisfaction, Knowledge, Understanding

* Research Article from Thesis for Master of Arts Program in Political Science, Kasetsart University, 2022

¹ Student in Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, E-mail: thiti.u@ku.th

² Assistant Professor, Public Administration, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

³ Associate Professor, Government, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ตั้งอยู่ในจังหวัดชุมพร เป็นหน่วยงานราชการสังกัดกรมเจ้าท่า สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 4 มีภารกิจหลักในการกำกับดูแลรับผิดชอบการขนส่งทางน้ำ ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 8 อำเภอของจังหวัดชุมพร และแม่น้ำสาย 2 หลักในจังหวัดชุมพร มีหน้าที่ รับผิดชอบที่เกี่ยวกับการให้บริการประชาชน เรื่องการจดทะเบียนเรือ การยื่นขอต่ออายุการใช้เรือ การทำสมุดประจำตัวคนประจำเรือ การขอสอบความรู้ความสามารถผู้ทำการในเรือ การขออนุญาตก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ การขออนุญาตทิ้งน้ำลงสู่ลำน้ำสาธารณะ ฯลฯ เนื่องจากหนึ่งในภารกิจหลักที่สำคัญ ของสำนักเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร เกี่ยวข้องกับการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ซึ่งต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พุทธศักราช 2558 กฎกระทรวง ฉบับที่ 63 พระพุทธศักราช 2537 ออกตามความในพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ยังคงกล่าวถึงห้วงเวลาในการดำเนินการพิจารณาต่างๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องในเรื่องของการให้บริการแก่ประชาชน

เนื่องจากในพื้นที่รับผิดชอบมีจำนวนเรือที่จดทะเบียนเรือ ณ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาชุมพร จำนวน 4,852 ลำ (ที่มา : งานทะเบียนเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563) ทำให้ การอบรมฝ่ายปากเรือของสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร มีผู้ใช้บริการ จำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะมีผู้ใช้บริการมากขึ้น อันจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง บังคับให้นายเรือทุกลำ ต้องมีประกาศนียบัตร คนประจำเรือ ซึ่งอบรมฝ่ายปากเรือเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความรู้แก่ผู้ทำการในเรือเพื่อออกประกาศนียบัตรคนประจำเรือ ที่มุ่งเน้นในการให้บริการประชาชนและเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาชุมพรจึงต้องพัฒนาและกำหนดแนวทางด้านการบริการให้มีประสิทธิภาพ ตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลโดยมีวัตถุประสงค์ในด้านการให้บริการที่ดีและมีประสิทธิภาพสูง

โดยจากที่อ้างอิง ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมฝ่ายปากเรือ ณ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และทราบถึงปัญหาในการให้บริการในด้านต่างๆ ทำให้สามารถต่อยอดไปสู่แนวทางในการพัฒนา แก้ไขปรับปรุงการให้บริการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการอบรมฝ่ายปกครอง สำนักงาน เจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการอบรมฝ่ายปกครอง สำนักงาน เจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเนื้อหาการอบรม กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการอบรมฝ่ายปกครอง สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการอบรมฝ่ายปกครอง สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรที่แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการอบรมฝ่ายปกครอง สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรมฝ่ายปกครองสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการอบรมฝ่ายปกครอง สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการรับบริการ

เนื่องจากการปฏิรูประบบราชการตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อที่เรียกว่า ผู้รับบริการนั่นเอง องค์กรของรัฐจะต้องตอบสนองความต้องการของคนหลายกลุ่มการให้บริการขององค์กรหรือหน่วยงานในภาครัฐเป็นลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อประสานสัมพันธ์กับประชาชนที่ขอรับบริการโดยตรงเพื่อให้ประชาชนผู้ขอรับบริการได้รับความสะดวกรวดเร็ว

ความพึงพอใจในการรับบริการ จึงหมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติโดยรวมของการบริการที่เหมาะสมกับความคาดหวังหรือสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนผู้รับบริการซึ่งทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจจากบริการที่ได้รับเป็นอย่างมาก

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการ

การบริการ หมายถึง การแสดงออกโดยทางการกระทำที่ฝ่ายหนึ่งสามารถนำเสนอให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติตามขั้นตอนหรืออาจจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่สามารถจับต้องได้ หรือไม่สามารถจับต้องได้ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อนำไปสู่ความ

พึงพอใจสูงสุดของผู้ใช้บริการตามที่ได้ความคาดหวัง หรือมากกว่าความคาดหวัง ของการปฏิบัติการหรือ การกระทำนั้น ๆ

คุณภาพการบริการ หมายถึง การส่งมอบบริการที่มีคุณภาพ เป็นในทางหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อธุรกิจที่ให้บริการมีรูปแบบ การให้บริการที่คล้ายคลึงกันและตั้งอยู่ บริเวณใกล้เคียงกัน ดังนั้นการเน้นคุณภาพการบริการจึงเป็นวิธีที่หนึ่งที่จะสร้างความแตกต่างให้ธุรกิจได้ และความแตกต่างนี้จะนำมาซึ่งการเพิ่มยอดของผู้รับบริการนั้น ๆ

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม

การฝึกอบรม คือ เป็นขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ ในการเพิ่มทักษะ เพิ่มความชำนาญ เพิ่มความสามารถ และเพิ่มทัศนคติในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตได้ดำเนินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าการฝึกอบรมนั้น จะมีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการจัดรูปภายในหน่วยงานนั้น ๆ โดยการฝึกอบรมตามกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาจากเรียนรู้ตัวเอง

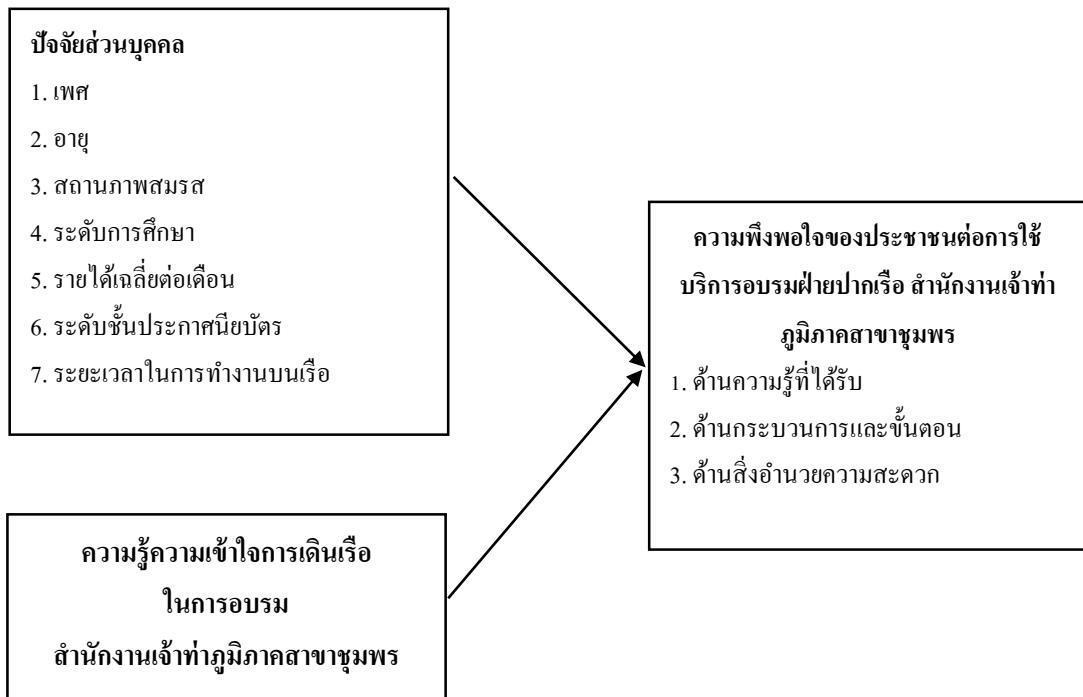
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การรับรู้ที่มีขั้นตอนและกระบวนการที่สามารถทำให้เกิดขึ้นโดยตัวเราได้มาจากการศึกษา จากการเรียนรู้ หรือจากประสบการณ์ที่ได้รับและสั่งสมมาในแต่ละด้านที่มีหัวข้อหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด และเป็นการรับรู้ในกระบวนการเบื้องต้นที่ผู้รับความรู้สามารถจดและจำสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นได้จากหัวข้อนั้น นั้นได้

5. ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรคนประจำเรือ

ข้อบังคับกรมเจ้าท่าเกี่ยวกับการสอบความรู้ของผู้ทำการในเรือประมง มีความสำคัญและเกี่ยวข้องอย่างมากกับวงการการทำประมง เนื่องจากกลุ่มอาชีพการเดินเรือของประเทศไทย มีการกำหนดและรับรองความรู้ความสามารถ หรือสมรรถนะของบุคคล ที่อยู่ภายใต้การควบคุมและดูแลโดยกรมเจ้าท่า ในข้อบังคับกรมเจ้าท่าเกี่ยวกับการสอบความรู้ของผู้ทำการในเรือ พ.ศ. 2557 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 279 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2525 ข้อบังคับกรมเจ้าท่าเกี่ยวกับการสอบความรู้ของผู้ทำการบนเรือในเรื่องการแบ่งชั้นความรู้ วิธีการสอบความรู้ หลักสูตร คุณสมบัติของผู้สมัครสอบ ค่าธรรมเนียมในการสอบ การออกประกาศนียบัตรรับรองความรู้ความสามารถ และรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับการสอบความรู้ของผู้ทำการบนเรือสำหรับเรือเดินทะเลเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐานการฝึกอบรม การออกประกาศนียบัตรและการเข้ายามสำหรับคนประจำเรือ ค.ศ.2010 (International Convention on Standard of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers

2010, as amended STCW) และรองรับตามข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทางทะเล ค.ศ. 2006 (Maritime Labour Convention 2006, MLC 2006) ซึ่งข้อกำหนดนี้ได้มีการกำหนดมาตรฐาน (Quality Standard) เกี่ยวกับการสอบและการประเมินความรู้ การรับรองสถานศึกษาฝึกอบรม การรับรองหลักสูตร การศึกษาและการฝึกอบรม การเรียนการสอน การตรวจติดตามมาตรฐานการเรียนการสอน การออกใบรับรองการปฏิบัติงานในทะเล การออกและการต่ออายุประกาศนียบัตร และการออกประกาศนียบัตรสุขภาพเพื่อบังคับใช้กับผู้มีอาชีพช่างกลเรือ เช่น ในตาราง A-3/1 ว่าด้วยมาตรฐานความรู้ความสามารถสำหรับนายประจำเรือของเรือกลเดินทะเลขนาด 500 ตันกรอส หรือมากกว่า (Table A-II /1) ในอนุสัญญา STCW 2010 ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานบนเรือ โดยมีการกำหนดสมรรถนะ ความรู้ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญวิธีการทดสอบสมรรถนะ และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ ของนายประจำเรือของเรือกลเดินทะเลขนาด 500 ตันกรอส หรือมากกว่า ในหลาย ๆ ด้านการกำหนดมาตรฐานของเรือประมงตลอดจนผู้ควบคุมเรือประมงและลูกเรือประมงให้มีความพร้อมที่จะออกไปทำการประมงนอกน่านน้ำ โดยไม่ขัดต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงและการเดินเรือถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ในการทำประมงของไทยซึ่งจะทำให้ไม่เกิดเงื่อนไขที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลฝั่งอื่น ๆ สามารถนำไปใช้ในการกล่าวหาและจับกุมอย่างไม่เป็นธรรมได้อีกต่อไป นอกจากนี้มาตรฐานที่กำหนดขึ้นทำให้สามารถควบคุมคุณภาพแรงงานบนเรือประมงให้สามารถเข้าใจถึงหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงและการเดินเรือในเบื้องต้นได้ เพื่อให้สามารถเตรียมการป้องกันและต่อสู้ทางกฎหมายกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลฝั่งอื่น ๆ ในกรณีที่เกิดปัญหาในอนาคต สำหรับมาตรการอื่น ๆ ได้แก่ การติดตั้งระบบระบุตำแหน่งของเรือผ่านดาวเทียมการติดตั้งระบบการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานของรัฐที่มีความสามารถในการเฝ้าตรวจและติดตามสถานการณ์ทางทะเลได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งการยกระดับความรู้ความสามารถของบุคลากรที่ทำงานบนเรือจริงจึงเป็นกลไกที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นแรงขับเคลื่อนให้อุตสาหกรรมนี้ก้าวต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนอย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการอบรมในฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขามุพร ปี พ.ศ. 2563 เป็นระยะเวลา 1 ปี จำนวน 3,552 ราย (ที่มา: รายงานการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขามุพร วันที่ 1 มกราคม 2563 – 31 ธันวาคม 2563)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้ารับการอบรมในฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขามุพร จำนวน 360 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มของตัวอย่างจาก สูตรของ Taro Yamane ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

การสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการวิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) ซึ่งเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญพบหรือไม่เฉพาะเจาะจง โดยคัดเลือกจากประชาชนที่เข้ามาใช้บริการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขามุพร ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2564 จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับชั้นประกาศนียบัตร ระยะเวลาในการทำงานบนเรือ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรม มีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือ ใช่และไม่ใช่

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับของประชาชนต่อความพึงพอใจในการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Questionnaire) โดยให้ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรมฝ่ายปากเรือ ณ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำไปดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นต่อไป

2. ความเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว หลังจากนั้นนำไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา คือ ประชาชนที่เข้ามารับบริการอบรมฝ่ายปากเรือ ของสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา เกาะพัง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยการทดสอบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) ได้ค่าดังนี้

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในภาพรวม = .964

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ด้านความรู้ที่ได้รับ = .735

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ด้านกระบวนการและขั้นตอน = .961

2.4 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ด้านกระบวนการและขั้นตอน = .859

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบกระจายเพื่อสอบถามข้อมูลโดยมีระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2564 กับผู้ใช้บริการอบรมฝ่ายปากเรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร โดยผู้วิจัยสามารถดำเนินการเก็บแบบสอบถามได้สมบูรณ์จำนวน 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1. ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับค่าเฉลี่ยใช้เพื่ออธิบายปัจจัยด้านความพึงพอใจในการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

3. การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติการทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

4. การทดสอบค่าประสิทธิสหสัมพันธ์ตามแบบของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างด้านความรู้ความเข้าใจในการอบรมกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอบรมฝ่ายปากเรือ ณ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร โดยความสัมพันธ์มีทั้งทางบวกและทางลบ ตั้งแต่ -1 ถึง 1

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการเดินทางเรือในระดับมาก ($\bar{x} = .87$ และ S.D. = .28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเข็มทิศใจโร (GYRO COMPASS) เป็นอุปกรณ์การเดินทางเรือมากที่สุด รองลงมาอากาศจะเคลื่อนตัวจากบริเวณที่มีความกดอากาศสูงไปยังความกดอากาศต่ำ ($\bar{x} = .97$) แผนที่เดินเรือ ไม่สามารถบอกข้อมูลของสภาพอากาศได้ ($\bar{x} = .97$) พระราชบัญญัติป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. 2522 อ้างอิงตามอนุสัญญาว่าด้วยกฎข้อบังคับระหว่างประเทศสำหรับป้องกันเรือโดนกัน ค.ศ.1972 (COLREGS 72) ($\bar{x} = .97$) ไฟสัญญาณเรือเดินจะไม่แสดงย่าน

ไฟสัญญาณสีแดงทางกราบขวาของเรือ ($\bar{X} = .97$) และในสถานการณ์เมื่อหัวเรือตรงกัน (HEAD-ON) ให้เรือแต่ละลำเปลี่ยนเข็มไปทางขวาให้กราบซ้ายสวนทางกัน ($\bar{X} = .97$) และการวางแผนการเดินทางเรือที่ดีจะต้องประกอบด้วย ระยะทางที่ใกล้ที่สุดและปลอดภัยที่สุด ได้น้อยที่สุด ($\bar{X} = 51$)

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอบรมของฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.78$ และ S.D. = .56) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ที่ได้รับ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.75$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านกระบวนการและขั้นตอน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.68$)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับประกาศนียบัตรแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในส่วนของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) ความรู้ความเข้าใจในการเดินเรือ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอบรมของฝ่ายปากเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ที่ได้รับ ด้านกระบวนการและขั้นตอน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอบรมฝ่ายปากเรือ สำนักงาน เจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

1. ด้านความรู้ที่ได้รับมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มาก ($\bar{X} = 4.75$ และ S.D. = .21) โดยประชาชนที่เข้ารับการอบรมของฝ่ายปากเรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.91$) เนื่องจากเนื้อหาในการอบรมที่สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรกำหนดแก่ประชาชนผู้เข้ารับการอบรมเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานจริงของประชาชนผู้ทำการในเรือภายในพื้นที่จังหวัดชุมพรและใกล้เคียง มีความเป็นสากลสอดคล้องในด้านกฎหมายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งยังมีเอกสารคู่มือการอบรมประกอบในการอบรมฝ่ายปากเรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร

2. ด้านกระบวนการและขั้นตอน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .13) โดยประชาชนที่เข้ารับการอบรมของฝ่ายปากเรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร มีความเห็นว่า

บุคลากรที่ทำการฝึกอบรมเพียงพอต่อความต้องการ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.93$) เนื่องจากในแต่ละครั้งที่ทำการอบรมแก่ประชาชน สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน ในแต่ละกระบวนการสามารถสอบถามถึงเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกระบวนการนั้น ๆ ได้ อีกทั้งผู้รับผิดชอบในแต่ละกระบวนการต้องมีความเข้าใจในการปฏิบัติรวมถึงเป้าหมายประสงค์ของการดำเนินการนั้น ๆ ทำให้ในแต่ละกระบวนการมีเจ้าหน้าที่คอยกำกับดูแล ตอบข้อซักถามของประชาชนได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

3. ด้านกระบวนการและขั้นตอน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.90$ และ $S.D. = .22$) โดยประชาชนที่เข้ารับการอบรมฝ่ายปากเรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร เห็นว่า ที่นั่งอบรม มีความเหมาะสม เพียงพอ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.93$) เนื่องจากสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพร ได้จัดสรรพื้นที่ในการจัดอบรมไว้มีลักษณะเป็นห้องขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 5 เมตร จำนวนที่นั่ง 20 ที่นั่ง ในสถานการณ์ปกติ และสามารถรองรับเพิ่มเติมได้สูงสุด 30 ที่นั่ง ในการอบรมแต่ละครั้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านความรู้ที่ได้รับ พบว่าในประเด็นการนำความรู้ไปเผยแพร่และถ่ายทอดให้ผู้อื่น มีค่าน้อยที่สุด ดังนั้น ฝ่ายปากเรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรควรเพิ่มเติมการยกเหตุการณ์จริงที่ใช้ในการทำเรือ เพื่อให้ประชาชนผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำเหตุการณ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวให้แก่ผู้อื่นได้

2. ด้านกระบวนการและขั้นตอนพบว่า คู่มือการฝึกอบรมมีความชัดเจนเข้าใจง่าย มีค่าน้อยที่สุด ดังนั้น ฝ่ายปากเรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาชุมพรจึงต้องมีการทบทวน หรือปรับปรุงรูปแบบของคู่มือการฝึกอบรมว่ามีประเด็นใดที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้ประชาชนผู้เข้ารับการอบรมเกิดข้อสงสัย หรืออาจมีการปรับปรุงรูปแบบของคู่มือการฝึกอบรมให้ทันสมัยมากกว่าเดิม

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ด้านสถานที่ให้บริการสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย และห้องน้ำสะอาด นำใช้งานมีค่าน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นช่วงของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยในประเด็นดังกล่าวมีค่าน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการทำความให้ถี่มากกว่าเดิม เพื่อให้ประชาชนผู้เข้ารับการอบรมรู้สึกว่าการบริการที่สะอาด และปลอดภัยจากเชื้อไวรัสโควิด 19

4. การให้บริการอบรมของฝ่ายปากเรือ ได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการฝึกอบรมดังกล่าว ดังนั้นควรมีการจัดทำคู่มือต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงในการนำเทคโนโลยีเข้าใช้ เพื่อให้ประชาชนผู้มารับบริการที่เป็นผู้สูงอายุเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการฝึกอบรมที่มีการเปลี่ยนแปลง

5. การจัดทำคู่มือการเข้ารับการฝึกอบรม ควรมีการจัดทำในรูปแบบแผนภาพหรือสื่อวิดีโอ เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการอบรมที่ไม่มีความรู้ทางด้านการอ่านภาษาไทย ได้เข้าใจถึงเนื้อหา กระบวนการฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยในพื้นที่อื่น ๆ เช่น ภูมิภาคที่ 1 พื้นที่ภาคเหนือ ภูมิภาคที่ 2 พื้นที่ภาคกลาง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในแต่ละพื้นที่และปรับปรุงหลักสูตรให้มีมาตรฐานเดียวกัน

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอบรมฝ่ายปากเรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขามพรควรต้องอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จรัส โพธิ์จันทร์. (2553). ความพึงพอใจในการท างานของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาล ในภาคเหนือ. ปรินญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- จิราพร กำจัดทุกข์. (2552). ความพึงพอใจหลังการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.,
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2552). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- พิศัญญ์ ตันชาวนิช. (2557). สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: นู๊ค พอยท์ จำกัด
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2555). สำนักบริการวิชาการ. กรุงเทพฯ: ร้านพิมพ์ดี การพิมพ์.
- รดาณัฐ เคนศักดิ์ตระกูล. (2553). ความพึงพอใจของลูกค้าด้านคุณภาพการบริการในการซ่อมบำรุง อากาศยานและชิ้นส่วนอากาศยาน ของบริษัทอุตสาหกรรมการบินจำกัด. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการตลาด. มหาวิทยาลัยเซนต์ จอห์น, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2551). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ: พาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระพงษ์ เกลิมจิระรัตน์. (2553). คุณภาพในงานบริการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วีระรัตน์ กิจเลิศไพโรจน์. (2548). การตลาดธุรกิจบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2550). การบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สมหมาย เปียณอม. (2551). ความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับการบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม
- สรชัย พิศาลบุตร. (2551). การวิจัยตลาด. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- อุไรวรรณ ทองเสนห์. (2551). ความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายในการบริหารงบประมาณของ ผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดัง เขต 2. ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- Applewhite, P. B. (1965). Organization Behavior Englewood Cliffs. New York. *The functions of executive. Cambridge: Harvard University Press., 7.*
- Davis, K. N., John,. (1985). *Human Behavior at Work : Organizational Behavior*. New York: McGraw-Hill.
- Douglas, C. M. (2007). *Design and Analysis of Experiments*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Etzel, M. J. (2014). *Marketing*. New York: McGraw-Hill/Irwin.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*: New York: McGraw-Hill Book.
- Kotler, P. a. A., G., (2010). *Principles of Marketing*: Pearson Education.
- Locke, E. A. (1976). The Nature and Causes of Satisfaction. *In Handbook of industrial and Organizational Psychology.,*

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

การส่งบทความ

1. ให้พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษสัน ตั้งค่าน้ำกระดาษเป็น B5 (JIS) (7.17 x 10.12 นิ้ว) ระยะขอบ บน/ล่าง/ซ้าย/ขวา 0.7 นิ้ว และหัวกระดาษ/ท้ายกระดาษ 0.5 นิ้ว ควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้า และไม่เกิน 14 หน้า รวมเอกสารอ้างอิง โดยพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Office Word 2007 หรือ 2010 ขึ้นไป ใช้แบบตัวอักษร Angsana New
2. ชื่อเรื่องใช้ขนาด 18 พอยท์ ตัวหนา ชื่อผู้เขียนใช้ ขนาด 16 พอยท์ ตัวหนา และเนื้อหาใช้ ขนาด 15 พอยท์ โดยให้เขียนเชิงอรรถไว้ด้านล่างบทความภาษาไทย-อังกฤษ โดยระบุตำแหน่งสถานที่ทำงานที่ติดต่อได้ ทุนวิจัยที่ได้รับ
3. หากมีอ้างอิงเอกสารในการเขียนบทความให้อ้างอิงไว้ในส่วนท้ายของบทความ โดยใช้คำว่า “เอกสารอ้างอิง”
4. การจัดส่งต้นฉบับบทความให้ส่งผ่านระบบออนไลน์ทางเว็บไซต์วารสารวิชาการและวิจัย สังคมศาสตร์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JSSRA>

การตีพิมพ์บทความ

1. วารสารนี้จะรับตีพิมพ์บทความในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องเท่านั้น
2. ต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน และจะต้องไม่ส่งตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารหลายฉบับในเวลาเดียวกัน
3. การตีพิมพ์บทความลงในวารสาร จะเรียงตามลำดับก่อนหลังตามวันที่ได้รับเรื่อง
4. กองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความทุกเรื่อง รวมทั้งการปรับปรุงบทความบางส่วนตามข้อเสนอแนะของกรรมการภายนอกที่เป็นผู้อ่านบทความ
5. ชำระค่าธรรมเนียมพิจารณาตีพิมพ์บทความภาษาไทย จำนวน 3,500 บาท และบทความภาษาอังกฤษ จำนวน 4,000 บาท โดยชำระเงินผ่านธนาคารกรุงไทย สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ชื่อบัญชี “กองทุนวารสารวิชาการสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เลขที่บัญชี 661-0-61605-1” บทความที่ไม่ได้รับตีพิมพ์ไม่สามารถขอรับเงินคืนได้
6. บทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร ถือว่าเป็นผลงานทางวิชาการหรืองานวิจัยของคณะผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนและคณะต้องรับผิดชอบตอบบทความของตน

ทั้งนี้ แนวคิด และรูปแบบการนำเสนอบทความในวารสารนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่ละคน การนำบทความหรือส่วนหนึ่งของบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ให้อ้างอิงแสดงที่มาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความ และกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์ และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินอิสระตรวจอ่านบทความแล้ว

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JSSRA>

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000
0-5621-9100-29 ต่อ 1211 หรือ 09-7924-5216 โทรสาร 0-5688-2523